

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

**İLKOKUL 4. SINIFTA DESTANLARLA DEĞER EĞİTİMİ
UYGULAMALARININ ETKİLİLİĞİ**

Burhan Mikdat ALBAYRAK

Danışman

Prof. Dr. Kaya Tuncer ÇAĞLAYAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eylül, 2019

TELİF HAKKI

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu Ek Madde 40 hükümleri çerçevesinde (Ek:22/2/2018-7100/10 md.) “*Lisansüstü tezler yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından gizlilik kararı alınmadıkça, bilime katkı sağlamak amacıyla Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından elektronik ortamda erişime açılır.*”

Araştırmacılar tezlerin tamamı veya bir bölümünü yazarın izni olmadan ticari veya mali kazanç amaçlı kullanamaz, yayımlayamaz, dağıtamaz ve kopyalayamaz. Ulusal Tez Merkezi Web Sayfasını kullanan araştırmacılar, tezlerden bilimsel etik ve atıf kuralları çerçevesinde yararlanırlar.

YAZARIN

Adı : Burhan Mikdat

Soyadı : ALBAYRAK

Bölümü : Temel Eğitim Anabilim Dalı/Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

İmza :

Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : İlkokul 4. Sınıfta Destanlarla Değer Eğitimi Uygulamalarının Etkililiği

İngilizce Adı : Elementary School 4. Effectiveness of Value Education Practices With Epics in the Classroom

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Burhan Mikdat ALBAYRAK

İmza: .

KABUL VE ONAY

Burhan Mikdat ALBAYRAK tarafından hazırlanan **İlkokul 4. Sınıfta Destanlarla Değer Eğitimi Uygulamalarının Etkililiği** adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından Bir öge seçin. ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi **Temel Eğitim** Anabilim Dalı, **Sınıf Eğitimi Bilim Dalı**'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Kaya Tuncer ÇAĞLAYAN

Temel Eğitim Anabilim Dalı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Başkan: Prof. Dr. Kaya Tuncer ÇAĞLAYAN

Temel Eğitim Anabilim Dalı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Üye: Doktor Öğretim Üyesi Ayça KARTAL

Temel Eğitim Anabilim Dalı, Muş Alparslan Üniversitesi

Üye: Doktor Öğretim Üyesi Ceren ÇEVİK KANSU

Temel Eğitim Anabilim Dalı, Muş Alparslan Üniversitesi .

Bu tezin **Temel Eğitim** Anabilim Dalı, **Sınıf Eğitimi Bilim Dalı**'nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Tarihi: __/__/__

Prof. Dr. Ali ERASLAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

(İmza ve Mühür)

*"Daima yanımda olan aileme ve bana daima yanımda olduğunu hissettiren
herkese..."*

TEŞEKKÜRLER

Değerlerin öneminin her zaman var olduğunu düşündüğüm bir süreçte gitgide değerlerin kaybolduğu bir dünya düzenine doğru gidiliyor. Bu düzeni az da olsun bozmak, değerlerin önemini kavratmak ve amacımı da geçmişimizin bir göstergesi olan, içinde birçok kültürel, sosyal yansımaların bulunduğu destanlardan hareketle gerçekleştirmek amacıyla yola çıktık. Sonucunda zorlu bir süreçten de geçsek aldığımız dönütlerden güzel bir şeyler yaptığımızın sonucuna mutlu bir şekilde ulaştığımız kanısındayım.

Tezimin yazımında, hayatımın şekillenmesinde, akademik hayatımın başlangıç aşamasında bana çokça destek olan veren Prof. Dr. Kaya Tuncer ÇAĞLAYAN hocama, tezimin bu şeklini almasında ve her zaman destekleri ve yüreklendirmesiyle yanımda olan Dr. Öğr. Üyesi Ayça KARTAL' a, süreçte daima desteklerini yanımda hissettiğim ve eğitim sürecinde bana hep yüksek lisans konusunda yüreklendirme yapan Arş. Gör. Beyda TOPAN, Dr. Elif GÜVEN DEMİR, Arş. Gör. Ceyda YALÇIN, Arş. Gör. Dr. Melek BABA' ya, yüksek lisans ders aşamamda ve hayatımı şekillendirmemde yol gösteren Doç. Dr. Mehmet YAKIŞAN hocama, fikirleri ile hayatıma şekil veren ve düşünceleri ile beni mest eden ve hayat görüşümü aydınlatan Yrd. Doç. Dr. Ahmet KÖKDEMİR'e, araştırma sürecinde daima yanımda olan Melike GÜNAYDIN, Osman GÜNDOĞDU, Hasan BUZDAN, Sezer ÖZDEMİR ve ismini sayamadığım her arkadaşşıma, süreçte daima bana destek olan ve uygulamamın rahat geçmesini sağlayan Ağrı İl Milli Eğitim Şube müdürüm Murat KARAKURT'a ve tüm uygulama yaptığım okuldaki idareci müdürlerime ve bu dört yıllık uzun süreçte ve benim bu günlere gelmeme maddi manevi destek olan ve yılmayan babam İkrım ALBAYRAK ve annem Emine ALBAYRAK' a, beni her zaman destekleyen ve yanımda olan kardeşlerim Kübra ALBAYRAK, Büşra ALBAYRAK ve Yavuz Selim ALBAYRAK'a, bu süreçte bana faydası olan ve ismini buraya sığdıramadığım, unutmuş olabileceğim herkese can-ı yürekten teşekkür ediyorum.

İLKOKUL 4. SINIFTA DESTANLARLA DEĞER EĞİTİMİ UYGULAMALARININ ETKİLİLİĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Burhan Mikdat ALBAYRAK

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eylül, 2019

ÖZ

Bu araştırmada ilkokul 4. Sınıfta destanlarla değerler eğitimi uygulamalarının etkisini araştırmak amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Ağrı ilinde yer alan 3 devlet okulunda öğrenim gören 4. sınıfların hepsi araştırmaya katılmıştır. Seçilen okullardan Ahmet Alagöz ve Şehit Korgeneral İsmail Selen İlkokulu'ndan iki deney, Mehmet Akif Ersoy İlkokulu'ndan iki kontrol, Ahmet Alagöz İlkokulu'ndan bir kontrol grubu olmak üzere 3 kontrol grubu oluşturmuştur. Araştırmada nitel ve nicel verilerin birlikte kullanıldığı karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda Ön Test- Son Test Kontrol Gruplu yarı deneysel desen, nitel boyutu ise durum çalışması şeklinde tasarlanmıştır. Deney gruplarına MEB müfredatı dışında oluşturulan Destanlarla Değerler Eğitimi etkinlikleri ile uygulama yapılmış, kontrol gruplarında ise sadece MEB müfredatı uygulanmaya devam edilmiştir. İlkokul 4. sınıf öğrencilerine uygulanan etkinlikler 6 hafta sürmüştür. Araştırmanın verileri, araştırma kapsamında geliştirilen Değerleri Anlamlandırma Testi, Öğretmen- Veli Gözlem Formları, Destanlarla Harmanlanmış Ders Etkinlikleri, Öğrenci- Öğretmen Günlükleri, Veli Mülakatı Etkinliği ile toplanmıştır. Anlamlandırma testinin yorumlanmasında SPSS 23.0 istatistik programı kullanılmıştır. Öğretmen- Veli Gözlem Formları ve Günlükleri, Destanlarla Harmanlanmış Ders Etkinlikleri, Veli Mülakatı Etkinliği değerlendirilirken içerik analizi tekniklerinden betimsel analiz kullanılarak belirli temalara ve kodlara ulaşılmıştır. Araştırma sonucu destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin değerleri anlamlandırma üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Öğrencilere yapılan ön test ile son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Etkinlik öncesinde uygulanan “Olsaydı Ne Olurdu, Olmasaydı Ne Olurdu?” etkinlik kağıdı ile son uygulanan “Değerleri Anlamlandırma

Kağıdı” arasında değerleri anlamlandırma ve ifade etme açısından daha geniş bir çerçeve oluşturdukları görülmüştür. Öğrenci ve öğretmen günlüklerinden elde edilen sonuçlara göre derslerin zevkli olarak işlendiği, öğrencilerin derslere aktif şekilde katıldığı, öğretmen ve öğrencilerin mutlu bir ortam oluşturduğu görülmüştür. Öğretmen ve veli gözlem formlarından elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin değerleri anlamlandırması yanında öğrencilerin davranışlarında da değişikliklerin olduğu sonucu çıkmıştır. Buradan hareketle “Destanlarla Değerler Eğitimi Etkinlikleri”nin değerleri anlama ve anlamlandırmada etkili olduğu ve destanların değerler eğitiminde kullanılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Değerler Eğitimi, Destanlar, Uygulamalar, İlkokul

Sayfa Sayısı : 334 sayfa

Danışman : Prof. Dr. Kaya Tuncer AğLAYAN

**ELEMENTARY SCHOOL 4. EFFECTIVENESS OF VALUE
EDUCATION PRACTICES WITH EPICS IN THE CLASSROOM**

MS Thesis

ALBAYRAK Burhan Mikdat

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

September, 2019

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the effects of the activities of values education through epics on 4th grade students' understanding of values. The sample of the research consists of all 4th grade students who study in three public schools in the province of Ağrı. One experimental group from Ahmet Alagöz primary school and one experimental group from Şehit Korgeneral İsmail Selen primary school were taken whereas two control groups from Mehmet Akif Ersoy primary school and one control group from Ahmet Alagöz Primary school were taken. Mixed method was used in the study in which qualitative and quantitative data were used together. In the quantitative dimension of the study, a quasi-experimental design with the pre-test and post-test control groups was used. The activities of values education through epics were applied in experimental groups whereas MoNE curriculum continued to be applied in control groups. The activities took place for 6 weeks. The data were collected through values interpretation test, teacher-parent observation forms, the activities supported with epics, student-teacher diaries and the activity of parent interview. SPSS 23.0 was used to analyze the values interpretation test. Themes and codes were created by using descriptive analysis which is one of content analysis techniques while evaluating the data obtained through teacher-parent observation forms, the activities supported with epics, teacher-parent diaries and the activity of parent interview. In terms of quantitative data, the results of the research show that there was no significant difference between the pre-test and post-test scores. In terms of qualitative data, it was observed that the students displayed better performance in expressing and understanding the values in the activities supported with epics in time. The results obtained from the student-teacher diaries showed that the lessons

were carried out with pleasure, the students actively participated in the classes, and a happy environment was created for the teachers and students. According to the teacher-parent observation forms, it was also found that there were changes in the students' behaviors as well as the students' understanding of values. It is believed that the activities of values education through epics have influence on understanding values. Accordingly, it is suggested that the activities of values education through epics should be included in the textbook of MoNE and put into practice.

Key Words : Values education, epics,practices, primary school

Number of Pages : 334

Advisor : Professor Dr. Kaya Tuncer ÇAĞLAYAN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI.....	II
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	III
KABUL VE ONAY	IV
TEŞEKKÜRLER	VI
ÖZ.....	VII
ABSTRACT	IX
İÇİNDEKİLER	XI
TABLolar LİSTESİ.....	XIV
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XVII
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
I. GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı.....	3
1.2 Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi.....	8
1.3 Araştırmanın Problemi	10
1.3.1 Araştırmanın Alt Problemleri	10
1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	11
1.5 Araştırmanın Varsayımları	11
İKİNCİ BÖLÜM	13
II. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	13
2.1 Değer Nedir?	13
2.1.1 Değerlerin Sosyal Normla İlişkisi	16
2.1.2 Değerlerin Ahlakla İlişkisi	17
2.1.3 Değerlerin Kültürle İlişkisi	19
2.1.4 Değerlerin Tutumla İlişkisi	20
2.2 Değerlerin İşlevleri Nelerdir?.....	20
2.3 Değerlerin Sınıflandırılması	23
2.4 Değerler Eğitimi	26
2.4.1 Değerler Eğitiminde Aile ve Toplumun Etkisi	29
2.4.2 Değerler Eğitiminde Okul ve Öğretmenin Etkisi.....	30
2.5 Değerler Eğitiminin İlke ve Özellikleri.....	33
2.6 Değerler Eğitimi Yaklaşımları	35
2.6.1 Doğrudan Öğretim (Telkin) Yaklaşımı.....	35
2.6.2 Değer Açıklama Yaklaşımı	36

2.6.3 Değer Analizi Yaklaşımı.....	37
2.6.4 Ahlaki Muhakeme Yaklaşımı	38
2.7. Programda, Türk Eğitim Şuralarında ve 2023 Eğitim Vizyonunda Değerler ve Değerlerin Önemi.....	39
2.8 Destan Nedir?	41
2.9 Destanların Özellikleri	42
2.10 Destanların Eğitimde Kullanımı	43
2.11 Destanların Değerler Eğitiminde Kullanımı.....	45
2.11. Alanyazında Yapılan Çalışmalar	49
2.11.1 Değerler Eğitimi ile İlgili Türkiye'de Yapılan Çalışmalar	49
2.11.2 Değerler Eğitimi ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	56
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	60
III. YÖNTEM	60
3.1 Araştırma Modeli (Deseni)	61
3.2 Çalışma Gruplarının Belirlenmesi.....	65
3.2.1 Pilot Uygulama	66
3.2.2 Asıl Uygulama Grupları.....	67
3.2.3 Uygulama Süreci	71
3.3 Veri Toplama Araçları.....	74
3.3.1 Nicel Veri Toplama Araçları	75
3.2 Nitel Veri Toplama Araçları.....	88
3.3.2.1. Mülakat Formları	89
3.4 Veri Analizi Süreci	93
3.4.1 Nicel Veri Toplama Araçlarının Veri Analizi Süreci	93
3.4.2 Nitel Veri Toplama Araçlarının Veri Analizi Süreci.....	94
3.5 Verilerin Çözümlemesinde Geçerlilik/İnanılrlık ve Güvenirlik/Tutarlılık.....	97
3.5.1 Nicel Verilerin Çözümlemesinde Güvenirlik ve Geçerlilik.....	97
3.5.2 Nitel Verilerin Çözümlemesinde Tutarlılık ve İnanılrlık	98
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	102
IV. BULGULAR	102
4.1 Nicel Veriler İlişkin Bulgular	102
4.1.1 Değerleri Anlamlandırma Testi (DAT) Bulguları	102
4.1.2 Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formları Bulguları.....	104
4.2 Nitel Bulguların İncelenmesi	113
4.2.1 Destanlarla Değerler Eğitimi Ders Planlarının Bulguları.....	113

4.2.2 Destanlarla Değerler Eğitimi Uygulamaları Yapılan Öğrenci Günlüklerine Ait Bulgular	168
4.2.3 Destanlarla Değerler Eğitimi Uygulamaları Yapılan Öğretmen Günlüklerine Ait Bulgular	173
4.2.4 Destanlarla Değerler Eğitimi Uygulamaları Yapılan Öğrenci Velilerine Uygulanan Mülakat Formuna Ait Bulgular	177
4.2.5 Destanlarla Değerler Eğitimi Uygulamaları Yapılan Öğretmenlere Uygulanan Mülakat Formuna Ait Bulgular.....	186
4.2.6 Destanlarla Değerler Eğitimi Uygulamaları Yapılan Derslere Dair Araştırmacı Gözlemlerine Ait Bulgular	195
4.2.8 Destanlarla Değerler Eğitimi Uygulamaları Başlangıcı ve Sonunda Öğrencilerin Değer İfadelerine Dair Bulgular (Poster Çalışması ve Değerleri Anlamlandırma Kağıdı)	197
BEŞİNCİ BÖLÜM	202
V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	202
5.1 Tartışma ve Yorum	202
5.2 Sonuç.....	219
5.3 Öneriler	220
KAYNAKÇA	222
EKLER.....	243
ÖZ GEÇMİŞ	316

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Değerler Eğitime Yönelik Türkiye'de Yapılan Çalışmalar	51
Tablo 2: Uygulama ve Kontrol Gruplarının Demografik Bilgileri	67
Tablo 3: Anlatıcı Öğretmenlere Ait Demografik Bilgiler.....	68
Tablo 4: Deney ve Kontrol Grubu Uygulama Süreci.....	74
Tablo 5: Anlamlandırma Testi Geliştirme Basamakları	76
Tablo 6: Belirtke Tablosu.....	77
Tablo 7: Yenilenen 2018 Programında Bulunan Kök Değerler.....	80
Tablo 8: Kazanımlara Göre Soruların Dağılımı.....	80
Tablo 9: Anlamlandırma Testini İnceleyen Uzmanlara İlişkin Bilgiler.....	82
Tablo 10: Anlamlandırma Testi Soruları Madde Yorumları.....	84
Tablo 11: Değerleri Anlamlandırma Testine Ait İstatistikler	86
Tablo 12: Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Gözlem Formunu İnceleyen Uzmanlara Ait Bilgiler	88
Tablo 13: Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Mülakat Formunu İnceleyen Uzmanlara Ait Bilgiler	90
Tablo 14: Değerleri Anlamlandırma Kağıdını İnceleyen Uzmanlara Ait Bilgiler.....	91
Tablo 15: Ders Planlarını ve Etkinlik Kağıtlarını İnceleyen Uzmanlara Ait Bilgiler.	92
Tablo 16: Deney ve Kontrol Grubu Anlamlandırma Ön Test Puanlarının Kolerasyon Analizi Sonuçları	102
Tablo 17: Deney Grubu Öğrencilerinin Anlamlandırma Ön Test ve Son Test Sonuçlarının Karşılaştırılması.....	103
Tablo 18: Deney ve Kontrol Grubu Anlamlandırma Son Test Puanlarının Kolerasyon Analizi Sonuçları	103
Tablo 19: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Anlamlandırma Ön Test ve Son Test Sonuçlarının Karşılaştırılması.....	104
Tablo 20: Deney 2 Öğrenci Velilerinin Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formu Frekans Tablosu.....	105
Tablo 21: Deney 1 Öğrenci Velilerinin Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formu Frekans Tablosu.....	107
Tablo 22: Deney 2 Grubu Öğretmeninin Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formu Frekans Tablosu	109
Tablo 23: Deney 1 Grubu Öğretmeninin Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formu Frekans Tablosu	111
Tablo 24: Deney Grubu 2 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Karakterlerine İlişkin Görüşleri	114
Tablo 25: Deney Grubu 1 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Karakterlerine İlişkin Görüşleri	115
Tablo 26: Deney Grubu 3 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Ana Karakterlerine İlişkin Görüşleri	116
Tablo 27: Deney Grubu 1 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Ana Karakterlerine İlişkin Görüşleri	117
Tablo 28: Deney Grubu 1 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Mekânlarına İlişkin Görüşleri	118
Tablo 29: Deney Grubu 2 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Mekânlarına İlişkin Görüşleri	119
Tablo 30: Deney Grubu 2 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Konusuna İlişkin Görüşleri	120

Tablo 31: Deney Grubu 1 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Konusuna İlişkin Görüşleri	121
Tablo 32: Deney Grubu 1 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Kıssadan Hisselerine İlişkin Görüşleri	122
Tablo 33: Deney Grubu 2 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Kıssadan Hisselerine İlişkin Görüşleri	123
Tablo 34: Deney Grubu 2 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminde Vurgulanan Değerlere İlişkin Görüşleri	124
Tablo 35: Deney Grubu 1 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminde Vurgulanan Değerlere İlişkin Görüşleri	125
Tablo 36: Deney Grubu 1 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminde Kendilerine Yakın Gördükleri Karakterlere İlişkin Görüşleri.....	127
Tablo 37: Deney Grubu 2 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminde Kendilerine Yakın Gördükleri Karakterlere İlişkin Görüşleri.....	129
Tablo 38: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 1'e Ait Görüşleri	131
Tablo 39: Deney 1 Öğrencilerinin Soru 1'e Ait Görüşleri	132
Tablo 40: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 2'ye Ait Görüşleri	133
Tablo 41: Deney 1 Öğrencilerinin Soru 2'ye Ait Görüşleri	134
Tablo 42: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 3'e Ait Görüşleri	135
Tablo 43: Deney 1 Öğrencilerinin Soru 3'e Ait Görüşleri	136
Tablo 44: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 4'e Ait Görüşleri	138
Tablo 45: Deney 1 Öğrencilerinin Soru 4'e Ait Görüşleri	139
Tablo 46: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 5'e Ait Görüşleri	139
Tablo 47: Deney 1 Öğrencilerinin Soru 5'e Ait Görüşleri	141
Tablo 48: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 1'e Ait Görüşleri	142
Tablo 49: Deney 1 Öğrencilerinin Soru 1'e Ait Görüşleri	144
Tablo 50: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 2'ye Ait Görüşleri	145
Tablo 51: Deney 1 Öğrencilerinin Soru 2'ye Ait Görüşleri	146
Tablo 52: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 3'e Ait Görüşleri	147
Tablo 53: Deney 1 Öğrencilerinin Soru 3'e Ait Görüşleri	149
Tablo 54: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 4'e Ait Düşünceleri	150
Tablo 55: Deney 1 Öğrencilerinin Soru 4'e Ait Görüşleri	151
Tablo 56: Deney 2 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Uygulamasında Yazdıkları Hikayelerin İncelenmesi	153
Tablo 57: Deney 1 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Uygulamasında Yazdıkları Hikayelerin İncelenmesi	156
Tablo 58 : Deney 2 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kağıdı Soru 1'e Ait Görüşleri	158
Tablo 59: Deney 1 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kâğıdı Soru 1'e Ait Görüşleri	159
Tablo 60: Deney 2 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kâğıdı Soru 2'ye Ait Görüşleri	160
Tablo 61: Deney 1 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kâğıdı Soru 2'ye Ait Görüşleri	162
Tablo 62: Deney 2 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kağıdı Soru 3'e Ait Görüşleri	163
Tablo 63: Deney 1 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kâğıdı Soru 3'e Ait Görüşleri	165

Tablo 64: Deney 2 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kağıdı Soru 4'e Ait Görüşleri	166
Tablo 65: Deney 1 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kağıdı Soru 4'e Ait Görüşleri	167
Tablo 66: Deney Grubu Öğrencilerinin Sürece Dair Tuttukları Günlüklerinin Analizi	169
Tablo 67: Deney Grubu Öğretmenlerinin Sürece Dair Tuttukları Günlüklerinin Analizi.....	173
Tablo 68: Deney 1 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 1. Sorusuna Ait Analiz.....	177
Tablo 69: Deney 2 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 1. Sorusuna Ait Analiz.....	178
Tablo 70: Deney 1 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 2. Sorusuna Ait Analiz.....	179
Tablo 71: Deney 2 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 2. Sorusuna Ait Analiz.....	180
Tablo 72: Deney 1 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 3. Sorusuna Ait Analiz.....	181
Tablo 73: Deney 2 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 3. Sorusuna Ait Analiz.....	182
Tablo 74: Deney 1 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 4. Sorusuna Ait Analiz.....	183
Tablo 75: Deney 2 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 4. Sorusuna Ait Analiz.....	185
Tablo 76: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 1. Sorusuna Verdikleri Cevaplar	186
Tablo 77: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 2. Sorusuna Verdikleri Cevaplar	187
Tablo 78: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 3. Sorusuna Verdikleri Cevaplar	188
Tablo 79: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 4. Sorusuna Verdikleri Cevaplar	189
Tablo 80: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 5. Sorusuna Verdikleri Cevaplar	190
Tablo 81: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 6. Sorusuna Verdikleri Cevaplar	191
Tablo 82: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 7. Sorusuna Verdikleri Cevaplar	192
Tablo 83: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 8. Sorusuna Verdikleri Cevaplar	193
Tablo 84: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 9. Sorusuna Verdikleri Cevaplar	194
Tablo 85: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 10. Sorusuna Verdikleri Cevaplar	194
Tablo 86: Uygulama İzleyici Araştırmacıya Ait Görüşlerin Analizi	196

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Araştırma Süreci	60
Şekil 2: Yakınsayal Paralel Desen Uygulama Modeli (Özkan, 2016).	62
Şekil 3: Araştırma Deseni Aşamaları	64
Şekil 4: Yarı Yapılandırılmış Öğretmen- Veli Gözlem Formunun Geliştirilme Süreci	87
Şekil 6: Deney Grubu Öğrencilerinin Günlüklerinde Sıklıkla İfade Ettikleri Kelimeler	172

SİMGELER VE KISALTMALAR

ADEP	Anne Değerler Eğitimi Programı
DAT	Değerleri Anlamlandırma Testi
DEM	Değerler Eğitimi Merkezi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
TDK	Türk Dil Kurumu
WTDE	Web Tabanlı Değerler Eğitim
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu
YYÖGF	Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Gözlem Formu
YYÖMF	Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Mülakat Formu
YYVGF	Yarı Yapılandırılmış Veli Gözlem Formu
YYVMF	Yarı Yapılandırılmış Veli Mülakat Formu

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

İnsan doğduğunda dünyaya dair belirli bilgileri olmadan yaşama gözlerini açar. Gözünü açtığı andan itibaren, dünyaya ait bilgi ve becerileri öğrenmeye başlar. Ailede yaşama dair becerileri öğrenmek ile başlayan eğitimsel faaliyetler, yaş büyüdükçe toplumsal belli başlı kuralların deneyimlenerek öğrenilmesiyle devam eder. Bu öğretim faaliyetleri örtük bir şekilde olacağı gibi ailenin model olmasıyla veya birebir eğitimsel (Örgün- yaygın eğitim) faaliyetlerle de devam edebilir. Birey, ailede temel toplumsal değerler üzerine yaşantısal tecrübeler sonucunda büyüğe saygıyı, misafire hürmeti, küçüklere sevgiyi vb. birçok toplumsal değeri yaşayarak öğrenir. Bu değerlerin toplumun bir olma inancını diri tuttuğu söylenebilir. Dünyanın küçük bir köy olduğu günümüzde, kitle iletişim araçları ve sosyal ağlar vasıtası ile değerlere yapılan saldırıların arttığı görülür (Kanak, Önder ve Subaşı, 2018; Özer ve Çam Aktaş, 2019). Bu konuda Emniyet Genel Müdürlüğü'nün başlattığı ihbar hattının kurulması saldırıların fazlaştığına dair yorumu güçlendirecek niteliktedir ("İnternette Milli ve Manevi değerlere yapılan hakaret ve saldırılar", 2019). Bu saldırıların başlamadan bitebilmesi için yapılacak çalışmaların başında, iyi bir toplumsal temeli olan fertler yetiştirmek geldiği düşünülmektedir. Bu sağlam temel de eğitim sayesinde atılabilir. Dünya üzerinde çocukların şiddetten, sosyal problemlerden, hoşgörüsüzlükten ve daha birçok problemten artan bir şekilde etkilendiği görülür. Buradan hareketle geleceğin büyükleri olan çocuklar için değerler eğitimine dair sağlam temellerin atılması gerektiği, bu temellerin de sistemli bir şekilde okullarda aktarıldığı söylenebilir.

Her toplum varlığını sürdürmek ve uzun süre ayakta kalabilmek için yeni kuşaklara toplumsal yapıya uygun kurallar ve değerler sisteminden esinlenerek oluşturulan yaptırımlar uygulamaktadır. Çünkü toplumsal hayatı mümkün kılan, paylaşılan değerlerdir (Toklu, 2002). Değerlerin aynı paydada toplanması, toplumun da kenetlenmesini kolaylaştırabilir. Bu değerlerin ortak bir paydada sistemli bir şekilde

toplanması da okullar sayesinde olur. Daha çok tarihten gelen bir etkiyle oluşumunu sürdüren; gelenek, görenek ve inancın etkisiyle devamlılığını artıran himayeci değerler, bireyin toplum içindeki yaşam biçimlerine yön vererek, onların hayatlarını yönlendirmede etkilidirler (Özkan, 2010). Her değer; aslında toplumda bireyleri birbirine bağlayan, toplandığında bir bütün olarak toplumu oluşturan tüm bireyleri saran toplumsal normlardır. Örneğin; İslam toplumlarında önemli bir gelenek olarak her yıl düzenlenen ve önemli olayların yaşandığı düşünülen Muharrem ayının 10. günü aşure günü olarak kutlanır. Toplumdaki bireylerin “aşure malzemesi” olarak düşünüldüğü varsayılırsa; her bireyin kendine has özelliklerinin olduğu ve “gerçek” bir aşure tadı alabilmek için de bu bireylerin her birinin katkı sağlaması gerektiği söylenebilir. Aşureyi oluşturan malzemelerin eksikliğinde veya malzemenin yanlış, bozuk oluşunun tadın değişmesine neden olacağı veya beklenen tadı vermeyeceği yorumu yapılabilir. Değerlerin bireyler üzerindeki etkisinin azalması veya yok olması ile toplum olma bilincinin zayıflayacağı ve birlik beraberliğin kaybolmasına etki edeceği söylenebilir. Değer, kültür dünyası içerisinde var edilir ve maddi yapının ötesinde ruhi bir öze dayanır. Bunlar bir defa oluşturuldu mu artık insanı, giderek insanlığı çepeçevre kaplar (Tozlu, 2003).

Bostorm (1999) doğuştan getirilmeyip, gözlem ve etkileşim sonucunda yaşayarak öğrenilirler. Değer eğitiminin, ilk olarak aile ile başladığı, daha sonra okul ile devam ettiği söylenebilir. Değerlerin şekillenmesinde ailenin ve okulun öğrettiklerinin etkisi vardır (Aktepe ve Tahiroğlu, 2016; Başçı, 2012). Değerlerin aile ve okulun öğretileri sonucunda çevre ile buluşarak uygulanması sonucunda son şeklini alacağı ve böylece değerlerin içselleştirileceği düşünülür. İçselleştirilen değerlerin, toplumun sağlam temellerinin oluşmasında katkı sağlayacağı söylenebilir. Bir başka deyişle değerlerin, tuğlaları birleştiren harç gibi bir özelliği olduğu ifade edilebilir.

Aile, toplum ve okulun ortak görevleri arasında temel insani değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek vardır. Düşünüldüğünde okulların iki temel amaç üzerine odaklandığı görülür. Bunlar akademik açıdan başarılı ve temel toplumsal değerler ile donanmış bireyler yetiştirmektir (Ekşi, 2003).

Temel değerlerin kazandırılması amacı, eğitim programlarının amaçları incelendiğinde fark edilir. Milli Eğitim Temel Kanunu başlangıcında Milli Eğitimin amaçları sayılırken ahlaki, manevi değerleri benimseyen, beden, zihin, ahlak, ruh ve

duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde bir kişiliğe ve karaktere sahip kişiler yetiştirmekten bahsedilir (Ekşi, 2003). Eğitime yansımalarının nasıl olduğu incelendiğinde Türk Eğitim Sisteminde değerler eğitiminin bir ders olarak değil bir aradisiplin olarak derslerin içinde geçtiği görülür.

Değerlerin oluşması ve zihinlere yerleştirilmesi ilk olarak ailede başlayan; daha sonra kişiliğin oluşumuna kadar devam eden bir süreçtir. Yanlış kazanılmış bir değeri arzulanan başka değerle değiştirmek, çocuğa yeni bir değeri kazandırmaktan daha zordur. Değerler eğitimi için kritik dönem olan yaşlarda verilmeyen eğitim veya yanlış verilen eğitim, ileride olumlu olmayan şekilde toplumsal değişime sebep olabilir. Burada önemli iki temel unsur ortaya çıkar;

- 1-Erken yaşta aile tarafından verilen,
- 2- Okulda öğretmenler tarafından verilen değerler eğitimidir.

Türk atasözünde ifade edildiği gibi "*Ağaç yaşken eğilir*". Geleceğini sağlam temeller üzerine kurmayı planlayan toplumlar için evrensel ve toplumsal değerlere sahip, evrensel ve toplumsal değerleri yaşamlarında uygulayan genç nesiller ile bu hedefin gerçekleştirileceği düşünülür. Sağlam bir gelecek için değerlerini bilen ve bunları yaşamlarında uygulayan bir gençlik ile toplumun geleceğe umutla bakması sağlanabilir.

1.1 Araştırmanın Amacı

Yarının bireyleri okula başladıktan sonra ailesinden çok artık öğretmeni ile vakit geçirmeye başlar. Bu süreç belirli başlı etkileşimlere neden olur ve bu etkileşim sonucunda öğretmenini örnek bir kişilik olarak öğrenciler görür. Örnek olarak görülen öğretmenin yanlış bir kazanıma ve gözleme öğrencilerin gitmemesini sağlaması gerekir. Bu da okullarda yapılan değer eğitimi çalışmalarının odağında öğretmenlerin olduğu gerçeğini ortaya çıkarır.

Kurtdede Fidan (2009) yaptığı çalışmasında, öğretmen adaylarının değer öğretiminde öğrencilere örnek olması gerektiğini, değerleri teşvik eden güzel sözler seçilerek öğrencilerle paylaşılmasının sağlanmasını, değer öğretiminde ders verici hikâyeler anlatılmasını, öğrencilerin kendi değerlerinin farkına varmalarını sağlamak için sorular sorulmasını ve değer öğretiminde değer boyutu olan sinema filmi, tv filmi ve tiyatro önerilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenlerin etkili ve verimli şekilde

derslerini planlayarak, öğrencilerine belirli önerilerde bulunarak ve kendisi model olarak değerler eğitimi çalışmalarını sürdürebileceği ifade edilebilir. Bu noktadan hareketle öğretmenler, öğrencilere etkili ve verimli bir program ile model olarak değerler eğitimini sürdürebileceği söylenebilir.

Davranışların öğrenilmesi, başkası tarafından yapılan davranışın gözlemlenmesi ile başlar yani bir başka deyişle model gerektirebilir. Bu modelden hareketle yeni beceri ve davranış sahibi olunacağı düşünülür. Öğretmenlerin ilk görevi ve öğretmenlerden beklenen ise öğrencilerine her zaman örnek bir model olmasıdır. Öğretmen model olurken, öğrencilerin beklentilerini ve amaçlarını gözden geçirerek kazandırılması gerekli davranışlara dikkat etmeli ve model oluşturmalarını sağlamaya çalışmalıdır (Kaya, 2012).

Ulaşılan literatür araştırmalarından (Kart, 2002; Namlı Altıntaş, 2016; Yazıcı ve Aslan, 2011; Yiğittir, 2014) hareketle öğrencilerin kahraman seçme ve model almasının önemli olduğu söylenilebilir. Bu açıklamalardan hareketle aslında kahraman seçme ve model almanın da önemi ortaya çıkar. İlkokul öğrencileri için model, okulda öğretmenidir. Öğrenci kendi davranışlarını, öğretmeninden model alır. Model olacak kişinin evrensel ve toplumsal değerleri benimsemiş ve içselleştirmiş; farklı özelliklere saygı duyan kişilerden oluşması beklenir.

Model seçiminde öğrencinin sevdiği, beğendiği özelliklere sahip kişiler veya öğretmenin model olacağı gibi edebi kaynaklarda geçen kahramanlar vasıtasıyla da modeller oluşturulabilir. Her toplum; kendi yaşayışını, değerlerini, kültürel özelliklerini, sosyal yaşantısını, dini özelliklerini vb. kendinden sonraki nesillere aktarmak için edebi metinleri kullandığı söylenebilir. Edebi metinlerin ilk zamanlardan bu yana süreci incelendiğinde destan (efsane), masal, hikâye ve roman şeklinde olduğu görülür (Özden, 2018).

Destanların milli ve manevi kültürel değerlerimizi yansıttığı ifade edilebilir. Bunun yanında toplumların ortak kabullerini ve değerlerini içinde barındırır. Destanların bu özellikleri ve içinde geçen kahramanların olumlu özelliklerinin ağırlıklı olmasından dolayı değerler eğitimde kullanılabilir kaynaklardan olabileceği söylenebilir.

Destanlar, bir kahraman etrafında şekillenen; bu kahramanın kişisel, ruhsal ve değersel özelliklerinin içinde bulunduğu metinlerdir. Model arama sürecinde olduğu düşünülen bireyler için destanların; içinde barındırdığı kültürel, evrensel ve sosyal

yaşantının örnek olmasının yanında modelden etkilenecek öğrencide değerlerin içselleştirilmesinde de katkıda bulunacağı düşünülür.

Kültür aktarma rolünde büyük önem taşıyan destanlar okulların iki işlevinden biri olan toplumsallaştırma işlevinin, bireylere aktarılmasında etkili olabilecek kaynaklardandır. Destanların içinde barındırdığı özellikler ve model oluşturma sürecine katkısı düşünüldüğünde derslerde okutularak kullanılabilir. Model oluşturma sürecinde ders etkinliği olarak kullanılacak edebi kaynaklardan olan destanların ve destanlarla değerler eğitimi kavramının açıklanması gerekmektedir.

Destan, gerçeküstü ile gerçeğin, efsane ile tarihin birbirine karıştığı, bir kahraman ya da önemli bir tarihsel olayı övüp yücelten manzume yazıdır ve her ulusun destanları incelendiğinde yazıldığı zamanın yaşamından, kültüründen ve değerlerinden izler taşıdığı görülür. Bu benzerlikler milletlerin tarihsel bağına işaret eder. Destan, kültürleri yeniden üretir. Destanlar, milletlerin kültür kodlarını taşır. Aynı destanı bilen kuşaklar birbirine benzer ve milletin devamlılığını sağlar (Çınar, 2009).

Destanlar ve destansı öyküler ilkçağlardan beri dünyanın her yerinde gelenekleri sonraki kuşaklara aktarmak için kolektif olarak oluşturulmuş edebi biçimlerdir (Özkartal, 2016). Üyesi olduğu toplumun kültür ve sanat değerlerine çocuğun ilgisini çekmek, bu ilgiyi sürekli olarak taze tutmak gerekir. Çocukların her türlü etkilenmelere açık olduğu düşünülür. Bu etkilenmenin hızlanmasında kitle iletişim araçlarının etkisinin yüksek olduğu söylenebilir. Kitle iletişim araçları bir yönüyle de kültürel yozlaşmaya sebep olmaktadır (Kanak, Önder ve Subaşı, 2018; Özer ve Çam Aktaş, 2019). Bu değişimden kurtulmanın değerlere sahip çıkılması ve ilkokullarda atılan sağlam temeller sayesinde önlemlenebileceği düşünülür.

Destanlar tarihten sayfalar sunmanın yanında yaşam şekline ve davranışlara da kaynaklık eder. Destanlar, geçmiş neslin hangi davranışlara nasıl tavır sergiledikleri; vatan sevgisinin en büyük sevgiden ve vazgeçilmezlerden olduğu, bir misafire nasıl davrandıkları, yardıma ihtiyacı olanlara nasıl yardım ettikleri, nelere önem verdikleri vb. yaşama dair ayrıntılar barındırır. Geçmişini bilmeyenin geleceğini şekillendiremeyeceği ifade edilebilir. Destan okuyan birey, milletinin geçmişteki ve

bugündeki duygu durumlarını karşılaştırarak çözümler yapabilir (İnce Yakar, 2011).

Destanlar bir ulusu birleştiren semboller olması yanında içinde değerleri de barındırmasından dolayı önemlidir (Kart, 2002). Destanlar bu değerler ve semboller ile birlikte hayatı somut bir şekilde önümüze sunan örnek metinlerdir. Destanlar kahramanlarının yaşam tarzları ile öğrencilere örnek olacak, model olma yolunda örnek bir yaşam sunacaktır. Destanların, milletleri millet yapacak gelişmeleri ve milli şuuru geliştirmedeki etkilerini hiçbir zaman kaybetmeyeceği söylenebilir. Destanlar toplumun içinden harmanlanarak yazıya geçirilmiş metinlerdir (Kaya, 2012). Bir millete ait destanda o millete ait tarihi, maddi ve manevi değerlerini bulmak mümkündür.

Öğrenciler destanlardaki olağanüstü ve ilgi çekici olaylara merak duyarlar (Başaran, 2010; Sarıköse, 2011; Topçu & Kaymakçı, 2018). Öğrenme için merak etmek, küçük yaşta öğrenciler için önemli bir adımdır (İnan Kaya, 2016; Soydan, 2012). Öğrencilerde merak, ilgiyi ortaya çıkararak çocukların konuya odaklanmalarını ve dikkat etmeleri gereken noktalar üzerinde düşünmelerini sağlar. Oğuz Kağan, Ergenekon, Manas, Dede Korkut destanlarının öğretilmesi, çocukların olağanüstülüklerden haz alırken kendi gerçekleri ile bu eserleri değerlendirip; eserlerde olumlu olarak sunulan erdemleri (mertlik, eli açıklık, yardımseverlik, büyüğe saygı, vatanseverlik vb.) model almaları sağlanabilir (Şimşek, 2001).

Destan kahramanları, destan okuyucularına o milletin yaşayış ve davranış biçimlerini ve ortak değerler sistemini aktarırlar. Doğruluk, dürüstlük, güçlülük, çalışkanlık, ahlaklılık, cesurluk, yardımseverlik, fedakârlık, namus ve şeref, hürriyet ve vatan gibi değerler okuyucunun duyarlılığına sunulur. Toplum destan kahramanları etrafında güncelleştirilerek eğitilir, istenilen değerlere yönlendirilerek motive edilir (Çobanoğlu, 2003).

Türk destanları da çocuklar için sadeleştirilip, seviyelerine uygun bir şekilde yeniden düzenlenebilir. Milli duygular kazandırılarak çocuğun kahraman seçme ve onu örnek alma gereksinimiyle seçeceği kahramanlar vasıtasıyla, kahramanların güncel olayların içine katılarak tarih ve günümüz arasında köprü olması sağlanabilir (Akengin, 1999).

Hmeros (2004) İlyada Destanının önsözünde Azra Erhat, destanın topluma nasıl etki kaynağı ve yol gösterici olarak kullanıldığını belirtmiştir. Yunanistan'da eğitimin temeli Hmeros destanıdır. Yunanistan'da destanın; değerli bir kutsal kitap gibi görülüp, içinde aktardığı bilgilerin benimsendiği söylenebilir. Yunan insanı din olsun, politika ya da askerlik olsun, gemicilik ya da hekimlik olsun, çeşitli bilgileri öğrenmek için, Hmeros destanlarına başvurur, daha doğrusu a dan z ye kadar ezbere bildiği bu destanları canlı bir kitaplık gibi içinde taşımıştır (aktaran, İnce Yakar, 2011).

İnsanın büyük oranda şekillendiği ilkökul kademesinde, değer eğitiminin sağlıklı bir şekilde verilmesi, çocuğun yaşamında dengeli bir kişilik oluşturması bakımından önemlidir (Yel ve Aladağ, 2009). İlkokulların, insanların kişiliklerinin şekillendiği temellerin atılmasında önemli olduğu ve kritik dönemleri içinde barındırdığı düşünüldüğünde destanlara verilen önemin az olduğu söylenebilir. İlköğretim kitapları incelendiği zaman bu eksiklik göze çarpar (Kaftan Ayan, Arslan, Kul ve Yılmaz, 2018; Tüysüz, 2018). Destanlara dair çok az hatta bir iki tane metine rastlandığı görülür (Karakuş, 2017).

Yontar (2013), eğitimde genel olarak altmışlı yıllardan itibaren bilgi ağırlıklı yani bilişsel gelişimin önem kazandığına dikkat çekmektedir. Eğitim; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerin geliştirilmesi işidir. Bu gelişimlerin eğitimde belirli bir sırada olduğu söylenmeyebilir. Eğitimde üç beceri alanının da birlikte gelişim sağlamalıdır (Yüksel, 2003). Eğitimin bilgi ağırlıklı bir hal aldığı, duyuşsal özelliklere bilişsel gelişim alanı kadar yer verilmemesinden kaynaklı olarak, duyuşsal becerilerin gelişiminde aksaklıklara neden olmaktadır (Kolaç ve Özer, 2018).

Tüm bunlardan hareketle araştırmanın temel problemi “İlkokul 4. Sınıfta Destanlarla Değerler Eğitimi Uygulamalarının Etkililiği Nedir ?” şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmada analizin eksiksiz şekilde tamamlanabilmesi, sadece nicel veriler ya da sadece nitel verilerle sonuca ulaşmanın ötesinde her iki veri türünün de olumlu yanlarının birlikte sunulması ile mümkün olabilmektedir (Kartal, 2017).

Araştırmanın probleminin oluşmasında yukarıda bahsedildiği gibi literatür kaynaklarında destanlarla ilgili çalışmaların az olması etkili olmuştur. Destanlar

konusunda yapılan çalışmaların içinde bulundurduğu zengin sosyal yaşam ve değer birikiminin değerler eğitiminde katkıda bulunacağı düşünülerek araştırmanın problemi ortaya çıkmış ve destanlarla yürütülen etkinliklerin değerler eğitimine etkisi incelenmiştir.

1.2 Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Son yıllarda popüler bir araştırma alanı olan ve okullarda uygulamalara dair çalışmaların fazlaştığı değerler eğitiminin hayatımızda önemli bir yer aldığı söylenebilir. Son yapılan 18. Milli Eğitim Şurası (Kasım, 2010) ve 19. Milli Eğitim Şurası'nda (Aralık, 2014) değerler eğitimi ve önemine yönelik pek çok karar alınmıştır. 18. ve 19. Milli Eğitim Şuraları'nda ve 2023 Eğitim Vizyonu'nda (Ekim, 2018) bireyin sadece bilişsel ve psikomotor olarak gelişmesinin değil duyuşsal olarak da gelişmesinin temele alınması gerektiği vurgulanmıştır. Buradan hareketle merkezinde değerlerin olduğu 2018 programları tasarlanmış ve öğrencilerin sağlam değer temellerinin oluşturulması hedeflenmiştir. Bu temel ise ilkokullarda atılır. Eğitim yoluyla insani değerlerin öğretildiği ve geliştirildiği bir laboratuvar ortamı olarak okullar görülebilir. Okullar değerler eğitiminin ve toplumsal normların öğretildiği önemli kurumlardan biridir.

Toplumunu birleştiren unsurlardan biri ise destanlardır. Özellikle ülkelerin zor günlerinde sarıldığı ve birleştirici bir yanı olan, toplumu kenetleyen ve değerleri içinde barındıran destanların öneminin daha da arttığı düşünülebilir. Milletler, bu zor zamanları birlik ve beraberlik şuuruyla aşma yoluna giderler. Bu duruma en iyi örneklerin bir tanesi, Firdevsi'nin Pers topraklarında anlatılan destan parçalarını düzenleyerek ve birleştirerek Şehname'yi oluşturmasından sonraki süreçtir. Şehname, Fars kültürünün, edebiyatın, toprak bütünlüğünün temel taşı olmuştur. Kalevela, bir milletin yeniden dirilişinin sembolüdür (İnce Yakar, 2011).

Ulaşılan literatür incelendiğinde değerler eğitimi çalışmalarında artış olduğu görülmektedir (Elbir ve Bağcı, 2013; Kapkın, Çalışkan ve Sağlam, 2018). Eğitim programlarında 2005 yılından sonra yapılandırmacı yaklaşımın temel alınması sonucunda değerler ara disiplin olarak programlardaki yerini almıştır (Çoban ve Akşit, 2018). 2017 programlarından sonra ise değerler programda bulunan başlıklarda yer almıştır (Yaşaroğlu, 2018). Programlarda yaşanan bu değişikliğin bir

nedeninin ise değerler üzerine 2000-2019 yılları arasında yapılan araştırmaların artmasından kaynaklı olduğu söylenebilir.

Ağırlıklı olarak okul öncesi öğrenim kademesinde değerler eğitimi ile ilgili ders uygulamaları çalışmalarına rastlandığı (Can Korkmaz, 2018; Erikli, 2016; Kapkın, 2018; Kayıran, 2018; Yıldırım, 2018), daha sonra ortaokul kademesinde ağırlıklı olarak ders uygulamalarına rastlandığı (Aköz, 2018; Ateş, 2014; Engin, 2014; Yürük, 2015) görülmüştür. İlkokul kapsamında yapılan ders uygulaması çalışmalarının ise (Aydoğan, 2018; Kirmanoğlu, 2016; Taş, 2016; Temel, 2017) okul öncesi ve ortaokul kademelerine göre kısmen daha az olduğu görülmüştür.

Değerlerle ilgili çalışmaların odağı göz önüne alındığında doküman incelemesi çalışmalarının (Kafadar, 2019; Açikel, 2018; Demir, 2018; Kaçmaz, 2018; Karul, 2018; Bartan, 2018; Karasu, 2018; Tümen 2018), değerler eğitimine yönelik programlar geliştirme çalışmalarının (Aydoğan, 2018; Erikli, 2016; İpekçi, 2018; İbiş, 2017; Kapkın, 2018; Kayıran, 2018; Temel, 2017; Sapsağlam, 2015) ve edebi kaynaklar yardımıyla uygulamalı değerler eğitimi çalışmalarının (Demirci, 2016; Taş, 2016) olduğu görülmüştür.

Araştırmaların içeriği incelendiğinde; saygı değerine (Ada, 2016; Barcın, 2018; Bozkurt, 2017; Çengelci, 2010; Dilmaç, 2007; Engin, 2014; Erikli, 2016; İpek, 2014; Kayıran, 2018; Neslitürk, 2013; Uzunkol, 2014), sorumluluk değerine (Ada, 2016; Yürük; Barcın, 2018; Bozkurt, 2017; Çengelci, 2010; Demir, 2018; Dilmaç, 2007; Erikli, 2016; Izgar, 2013; İpekçi, 2018; Kayıran, 2018; Kutlucan, 2018; Neslitürk, 2013; Öğretici, 2011; Uzunkol, 2014), dürüstlük değerine (Akgül, 2014; Dilmaç, 2007; Erikli, 2016; Izgar, 2013; İpekçi, 2018; Kayıran 2018; Kutlucan, 2018; Neslitürk, 2013), paylaşma- yardımlaşma- yardımseverlik değerine (Ada, 2016; Çengelci, 2010; Erikli, 2016; İpek, 2014; Kirmanoğlu, 2016; Neslitürk, 2013; Taş, 2016; Yürük, 2015), adil olma- adalet değerlerine (Akarsu, 2015; Akgül, 2014; Engin, 2014; İpekçi, 2018; Kayıran, 2018), hoşgörü değerine (Akarsu, 2015; Çengelci, 2010; Dilmaç, 2007; Herdem, 2016; Kutlucan, 2018; Taş, 2016; Yürük, 2015), iş birliği (Bozkurt, 2017; Engin, 2014; Erikli, 2016; İpek, 2014; Neslitürk, 2013), arkadaşlık- dostluk değerine (Dilmaç, 2007; Erikli, 2016; İpek, 2014), sevgi değerine (Ada, 2016; Kayıran, 2018; İpek, 2014), misafirperverlik değerine (Akarsu,

2015; Taş, 2016; Yürük, 2015) vatanseverlik değerine (Kayıran, 2018; Taş, 2016), rastlanmıştır.

Çalışmalarda ders uygulaması bazında edebi kaynak kullanımına (Demirci, 2016; Taş, 2016; Keskinoglu, 2008) rastlanmıştır. Bu üç araştırmada da mesnevi temelinde ders etkinlikleri yürütüldüğü görülmüştür. Yapılan çalışmalarda bağımsızlık, misafirperverlik, sevgi, saygı, dostluk, sabır, yardımseverlik, vatanseverlik değerlerine fazla rastlanmadığı görülmüştür.

Destanlarla değerler eğitime yönelik bir çalışmanın bulunmaması ve değerlerin tekrarlanma sıklığı göz önünde bulundurularak araştırma problemi ortaya çıkmıştır. Bu eksikten hareketle araştırmanın amacı 4. sınıfta yürütülen destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin değer eğitimi üzerindeki etkisini belirlemektir.

1.3 Araştırmanın Problemi

Araştırma kapsamında; ilkökul 4. sınıfta destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin değer eğitimi üzerindeki etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara cevaplar aranmıştır.

1.3.1 Araştırmanın Alt Problemleri

Araştırma amacı doğrultusunda araştırma problemleri ve alt problemleri aşağıda belirtilmiştir;

1. İlkokul 4. sınıfta yürütülen destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi anlamlandırma testi puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. İlkokul 4. sınıfta yürütülen destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin uygulama sonrası anlamlandırma testi puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. İlkokul 4. sınıfta yürütülen destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası veli gözlem formu puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4. İlkokul 4. sınıfta yürütülen destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası öğretmen gözlem formu puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Destanlarla geliştirilen değerler eğitimi ders planı uygulamalarının neticesinde değeri anlamlandırmadaki etkililiği ne düzeydedir?
6. Destanlarla geliştirilen değerler eğitimi ders planının uygulandığı deney grubu öğrencilerinin uygulama sürecine ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Destanlarla geliştirilen değerler eğitimi ders planının uygulandığı deney grubu öğretmenlerinin uygulama sürecine ilişkin görüşleri nelerdir?
8. Destanlarla geliştirilen değerler eğitimi ders planının uygulandığı deney grubu öğrenci velilerinin destanlar ve değerler konusundaki görüşleri nelerdir?
9. Destanlarla geliştirilen değerler eğitimi ders planının uygulandığı ders ortamına dair araştırmacının gözlemleri ve görüşleri nelerdir?

1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmada bazı sınırlılıkları söz konusudur. Bu sınırlılıkları şu şekilde ifade edilebilir;

- Araştırma ders içi etkinliklerde kullanılan Köroğlu Destanı, Ergenekon Destanı, Dede Korkut Destanı okuma metinleri ile sınırlı tutulmuştur.
- Araştırma Ağrı ili örnekleminde seçilen Merkez İlçeden 2 okul, Taşlıçay ilçesinden 1 okul toplamda 3 okulda yer alan 4. sınıflarda öğrenim gören öğrenciler, bu öğrencilerin öğretmenleri ve velileri ile sınırlı tutulmuştur.
- Araştırma MEB 2018-2019 öğretim yılında kullanılan öğretim programlarında bulunan kök değerler etrafında ve Yaşayan Değerler Programında geçen değerlerle sınırlı tutulmuştur.

1.5 Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın varsayımları şu şekildedir:

- Araştırmada kullanılan ölçekler ve etkinlikler ile ders planları veri toplamak için yeterlidir.
- Çalışmanın geçerli kuramsal ve yöntemsel temellere dayandırılmasında, ulaşılan literatür yeterlidir.

- Araştırma problemini etkileyebilecek dış etkenler her iki grubu (2 deney- 3 kontrol) da aynı derecede etkilemiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

II. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Değer Nedir?

Teknolojinin ve küresel gelişimlerin artık sürekli olduğu hayatta gelişimleri takip edilerek bu hızlı değişim sürecine bireylerin ayak uydurmaya çalıştığı düşünülür. Bu süreçte değişimlerin bireyler üzerinde pek çok olumlu özelliğe katkıda bulunduğu gibi toplumun yapısını, değerlerini, kültürünü, yaşayışını etkileyen pek çok olumsuzluklara da neden olur (Yontar, 2013, s.1; Başçı, 2012, s.1; Kapan, 2014, s.1; Özer ve Çam Aktaş, 2019, s.392; Kanak, Önder ve Subaşı, 2018, s.596; Meer, 1999; Çetin, 2018; Yiğittir, 2014, s.2125; Elbir ve Bağcı, 2013).

Değerler, toplumda bireylerin hayatının merkezine aldığı kavramlar etrafında şekillenir. Toplumun belirli kesiminin merkeze aldığı kavram inançsa, değerlerin kaynağının inançsal olacağı düşünülür. Merkeze alınan kültürse, değerlerin kaynağının kültür olacağı söylenebilir. Merkeze alınan evrensel değerlerse, değerlerin kaynağının evrensel olacağı ifade edilebilir. Toplumsal yaşamın devamlılığını sağlamak için her merkezin ortak değerlere sahip olması gerekmektedir. Dünya üzerinde sağlıklı şekilde, barış içinde bir yaşamın sürdürülmesi ve bireylerin hayatlarından lezzet alabilmesi için değerlerin var olması gerekir (Cengiz ve Duran, 2017).

Literatürde yer alan bazı değer tanımları şöyledir;

- Değerlerin,

- Toplum ve bireyler tarafından benimsenip toplumu ve bireyleri birleştiren bir olgu olduğunu,
- Toplumun sosyal ihtiyaçlarını tamamladığını,
- Bireylerin faydası için kabul edilmiş duygu, düşünce ve heyecanlarını ilgilendiren yargıları kapsadığını,

- Davranışı yönlendiren içten gelen bir ses olduğunu belirtmiştir (Özgüven, 1999).

- Değer, bir şeyin önemini anlamaya yarayan soyut ölçüt, kıymet. Bir ulusun sahip olduğu sosyal kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin tümü olarak tanımlanmıştır (TDK, 2019).

- Rokeach (1973) inanç olarak tanımlanmış ve değerlerin bireysel, sosyal bakımdan var oluş amacının karşıtlarına yönelmesine dair inançtır.

- Değer, öğretim programında kökleri gelenek, görenek ve geçmişimizden gelen; dalları ve gövdesinin bu köklerden beslenerek bugünümüze ve geleceğimize uzanan hayatımızda karşılaştığımız sorunlarla baş edebilmede eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağı öz mirasımızdır (MEB, 2018a; MEB, 2018b; MEB, 2018c; MEB, 2018;d).

- Değer, davranışlara genel bir rehber olarak bulunan prensip ve inançlar, belirli eylemlerin iyi veya arzu edilir olduğuna karar veren standartlardır (Halstead ve Taylor, 2000).

- Değer, davranışların yönlendirilmesinde etkili olan ve bireyleri hem duygusal hem de sosyal tarafını yansıtan ifadelerdir (Dilmaç, 2007).

- Değer, toplumun ya da herhangi bir sosyal grubun yaşamını devam ettirebilmesi ve düzeni oluşturabilmesi için üyelerinin çoğu tarafından yararlı ve gerekli olduğu kabul görmüş ortak düşünceler veya ahlaki ilkelerdir (Çoban ve Akşit, 2018).

- Değer, toplumların büyük bir kısmı tarafından kabul gören ve tutumlar içeren yargılardır (İbret, Karasu Avcı, Karabıyık, Güleş ve Demirci, 2017).

- Değer, bireyin düşünce, tutum ve davranışlarında birer ölçüt olarak ortaya çıktığı söylenen ve toplumsal birlik ile bütünlüğün ayrılmaz karakteristik ögesidir (Çubukçu, Eker Özenbaş, Çetintaş, Satı ve Yazlık Şeker, 2012).

- Değer, kişinin davranışlarını toplumsal ve bireysel fayda odaklı temellendirdiği ve iyi ile doğruya varabilmesi için düşünce, duygu ve davranışlarını kontrol edebilmesini sağlayan vicdani kıstaslardır (Kapkın, Çalışkan ve Sağlam, 2018).

Ulaşılan literatür tanımları incelendiğinde değer kavramına ait kesin bir tanım olmadığı görülür. Ortak tanımın bulunmamasının nedeni incelendiğinde değerlerin ahlak, kültür, tutum ve benzerleriyle ilişkilendirildiği söylenebilir. Bu ilişkilendirmelerin yanında; psikoloji, sosyoloji, felsefe ve benzeri bilim dallarına göre değerlendirilip (Canatan, 2008), farklı tanımlar yapıldığı görülür. Bu sebeplerin değer kavramına ait tam bir tanımın yapılmamasında etkili olduğu söylenebilir.

Değerlerin literatürde incelenen tanımlarında ortak nokta olarak insanların davranışlarında etkili olduğu ve davranışlara kaynaklık etme görevini üstlendiği görülür (Sürmeli, 2015).

Sosyolojik olarak değer, toplumun veya içindeki belirli sosyal grupların varlığı ile işleyişini devam ettirmek için toplumu veya sosyal grubu oluşturan bireylerin çoğunluğu tarafından kabul edilmiş ortak düşünce ve amaçları yansıtan genelleştirilmiş, temellendirilmiş ahlaksal ilke ve inançlar olarak belirtilmiştir (Kızılçelik ve Erjem, 1996).

Eğitim felsefesi yaklaşımlarında değer ifadeleri aşağıdaki gibidir: Eğitim felsefelerinin yaklaşımlarına göre değerler incelendiğinde;

- Esasicilik, iyi bir birey ve eğitimli bir vatandaş olmak için bireylerde bulunması gereken mutlak değerler olduğunu,

- Daimicilik, davranışlara kaynaklık eden değerlerin hiçbir suretle değişmeyeceğini,

- İlerlemecilik, mutlak bir değer olmayacağını, değerlerin değişim içinde olduğunu,

- Yeniden kurmacılık, çatışan değerlerin tutarlılığa engel olduğunu belirterek demokratik değerlerin varlığına vurgu yaptığını savunmuşlardır (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008).

Değerlerin içerdiği özelliklerinden dolayı milli ve manevi değerler olarak tanımlanmasında;

- Çoğunluğu tarafından kabul gören mutluluğa ulaşmada yol gösterici olması,

- Ahlaki ve gelenek göreneğin içerdiği milli değerler ile birbirini tamamladığı,
- Evrensel değerlerin bütünleşerek toplumda kullanılmaya başlandığı zamanda olduğu söylenebilir (Savaşkan ve Arslan, 2015).

Değerlerin tanımlamalarından ve açıklamalardan yola çıkarak normlarla, ahlakla, kültürle ve tutumla iç içe olduğu, ilgili terimlerle ilişkisinin ve farklılıklarının belirtilmesi gerekliliğinin ortaya çıktığı söylenebilir. Bu farklılıklar ve ilişkiler aşağıda belirtilen başlıklarda açıklanmaya çalışılmıştır.

2.1.1 Değerlerin Sosyal Normla İlişkisi

Değerlerin normla ilişkisini ortaya koyabilmek için normun tanımının incelenmesi gerekir. Norm, insanların nasıl ve ne şekilde davranacağını toplum ve birey odaklı düzenleyen kurallar bütününe denir (Bozkurt, 1994). Norm kavramı kişilerin davranışlarına odaklanır ve inceleyen, sınırlandıran bir çerçeve çizer (Başçı, 2012). Değerler göz önünde bulundurularak normlar oluşturulur (Eren, 2007). Normların belli başlı kurallar bütününe oluşturduğu gibi davranışların sonuçlarını da belirlediği ve sınırladığı söylenebilir.

Normlar belirli koşullarda bireylerin davranışlarına odaklanmaktadır ve bireyin yapabileceği veya yapamayacağı davranışları gösterir. Normların değerlerden sınırlı, yazılı ve emredici olması yönünden farklılık göstermektedir (Eren, 2007). Değerlerin gerçekleşme çerçevesi diye bir durum yoktur. Değerler her zaman mevcuttur ve dünyanın her yerinde varlığını sürdürmeye devam eder. Her değer toplumsal normun oluşmasına katkısı olduğu belirtilebilir. Normların sınırlı ve emredici olmasının, belirli davranış kalıplarının yasaklanmasında veya nasıl davranış sergilenmesi gerektiğinin belirtilmesinde gizli olduğu söylenebilir. Dürüstlüğün genel bir değer olduğunu düşündüğümüzde sınav uygulamasında uygulamanın sağlıklı gidebilmesi için pek çok sınır belirlenmesi gerekliliği normun varlığını gerektirir (Doğan, 2007, s.307). Başçı (2012), değerlerin normlar yoluyla somutlaştığını belirtmiş ve soyut, genel olan değerlere karşı normların toplumsal yaşamı belirginleştirmesinin yanında yaptırım güçlerinin de olduğunu belirtmiştir.

Birey, ahlaki, inançsal, milli ve manevi değerler etrafında şekillendirdiği tutumlarını ve davranışlarını normlar sayesinde somutlaştırmakta ve etkili olarak kullanmaktadır (Çubukçu ve diğerleri, 2012). Normlar bireylerin sosyalleşmeleri süreci içinde öğrenilirler ve çoğu zaman otomatik olarak uyulan davranışlar olduğu için kural olduğu, uyulduğu fark edilmez (Eren, 2007).

Çocuk, genç ve yaşlı yaşayan herkesin sıkıntılarından kurtulması, değerlerini besleyecek ve değerlerle hayatın anlamını kavrayarak yaşama gücünü kendinde bulması, bunun yanında evrensel ahlak fikirlerini tanıyarak bu düşüncelere sınımsız sarılması gerekliliği geçmişte olduğu gibi günümüzde de bir beklentidir (Çağlayan, 2005). Teknolojik gelişmeler sonucunda milli ve manevi değerlerinde bozulmaların meydana gelmesiyle bireylerin, değerlerini anlayarak ve yaşamında uygulayarak bu bozulmalardan en az zararlı çıkacağı düşünülür. Teknolojik gelişmeler sonucunda milli ve manevi değerlerini yitirmeye başlayan insanlar için değerleri anlamlandırarak ve yaşamına uygulayarak bir çıkış yolu oluşturulabileceği söylenebilir.

İnsanın seçimlerine ve davranışlarına yön verdiği düşünülen değerlerin, herhangi bir baskıya yer vermeden davranışa dönüştürülmesi gerekir. Bu davranışa dönüştürme, dışarıdan müdahale ile ya da bireyin kendi isteğiyle değeri içselleştirmesi yoluyla olur. Güzel bir yaşamı isteyen bireyler bunu herhangi bir baskıyla değil, kendi yaşamını yönlendirerek ve davranışlarını içselleştirerek değerlere ulaşabilir (Başçı, 2012). Baskıyla oluşturulan değer davranışların baskı ortadan kalktığında tekrarlanma olasılığının azalacağı ifade edilebilir. Bu durumun bireyin yaşadıklarını davranışa dönüştürülmesinde olumsuz etkiye sahip olacağı düşünülür.

2.1.2 Değerlerin Ahlakla İlişkisi

Eken (2009) ahlakı; bir amaca yönelik olarak bilerek ve isteyerek iyi davranışlar gösterip kötü davranışlardan uzak kalmak olarak tanımlamıştır. Ahlaklı insan en iyinin ne olduğu üzerinde düşünür ve en iyiyi bulma yönelimindedir.

Aile ve toplum hayatında her geçen gün artan şekilde devam eden ahlak ilkelerine bağlı kalmama dikkat edilmesi gereken bir durumdur (Çağlayan, 2005). İyiyi ve kötüyü sınıflandırmada vicdanın önemli bir rolü vardır (Topçu, 2012). Aile doğru ve yanlış göstermek üzerine bireylere yaşantılar sağlanmaktadır. Bu yaşantılar

oluşturulurken önemli olan bireyi bilişsel olarak bilgilendirilmenin yanında davranışlarında kontrol mekanizması olarak kullandığı vicdanının güçlendirilmesini sağlamaktır (Eken, 2009). Ahlak eğitiminde vicdanın önemli bir yeri olduğu söylenebilir. Vicdan bireyin yapacağı davranışlarda kontrol mekanizması görevi görmektedir. Vicdanının yönlendirmesi sonucu birey yolunu seçer. Bu yol seçiminde hataya düşülmemesi ve bu seçimden pişmanlık duyulmaması için sağlam bir vicdani yapının temellerinin oluşturulması gerekmektedir. Kuvvetli vicdan sahibi insan; davranışlarını kontrol eden, davranışlarında tutarlı ve aynı ahlak kurallarını yer zaman ayırımı yapmadan uygulamaya çalışır (İmamoğlu, 2010).

Ahlak insanı kötülüklerden uzak tutarak, kişinin karakteri ve şahsiyetini oluşturması yanında yaratılışıyla gelen mayasındaki ahlaki oluşumu doğal olarak ortaya çıkarmak ister (Eken, 2009). Ahlak insanın doğuştan getirdiğine inandığı belirli özelliklerin olduğunu düşünür. Buradan hareketle iyi ve kötü ayırımı yapan ahlakın değerler ile farkı ortaya çıkmış olur. Değerlerin ailede, okulda, sosyal çevrede bireyin yaşadıkları sonucu bireylerin seçiminde etkili olan kabulleri belirttiği söylenebilir. Ahlak ise doğuştan insanın getirdiği özelliklerinin olduğunu savunur.

Ahlak kurallarının toplumdan topluma değişmesinde; her toplumun kendine ait gelenek ile göreneklerinin, maddi ve manevi kültürünün farklılıklarından kaynaklanabileceği söylenebilir. Özyılmaz (2003) insanların kişiliğinin oluşmasında ortaya çıkan düşünce ve davranışların;

- İnançlara, örf, adet, gelenek ve göreneklere uygun ise güzel ahlak,
- İnançlara, örf, adet, gelenek ve göreneklere uygun değil ise kötü ahlak olarak tanımlanması gerektiğini belirtmiştir.

Değerler toplumun çoğunluğu tarafından kabul görülürken, ahlakın inanç temellerinin olduğu söylenebilir. Ahlak ve değer arasındaki farklılıklardan biri olarak inancın olduğu ifade edilebilir.

Ahlak ile değerlerin birbirinden farklı terimler olmasının yanında birbirini tamamlayan iki kavramdır. Değerler bireylerin yöneldiği özellikleri ifade ederken, ahlakın ise hangi değerlere gidilmesi gerektiğini belirleyen yargılar olduğu söylenebilir. Bireyin davranışlarında değerler sonucundaki yönelişler ve etkili olan ahlak yargıları söz konusudur (Dursun, 2004).

Ahlak, insanların olaylar karşısında nasıl bir tutum ve davranış sergilemeleri gerektiğine dair ölçüler koyarak, davranışı sergileyenlere bir görev tanımlamış olur. Değerler ise kendilerine yönelecek temel özellikleri belirttiğinden insanların tutum olarak nereye yönelmek istediklerinin cevabını sunmalıdır (Başçı, 2012).

Her iki terimin de ortak özelliklerine bakılırsa ahlaki davranışların ve değerlerin birbiri ile ilişkili olduğu, toplumda sağlanacak düzene katkıda buldukları düşünülür. Bunun yanında ahlaki davranışların ve değerlerin bireylerin davranış, duygu, düşünce ve tutumlarında etkili oldukları ifade edilebilir.

2.1.3 Değerlerin Kültürle İlişkisi

Değer ve kültürün birbirine yakın ve karıştırılan kavramlar olduğu görülür. Bu çerçevede değerler ilişkisini açıklamak için kültürün tanımlarının incelenmesi gerekir.

Literatürde yapılan kültür tanımlarından bazıları şu şekildedir:

- Kültür: tarihsel, toplumsal gelişim süreci içinde toplumun oluşturduğu maddi ve manevi değerler ile bu değerlerin sonraki nesillere ulaştırılmasını sağlayan araçların bütünüdür (TDK, 2019).

- Kültür: bir toplumun üyeleri tarafından paylaşılan, toplumu oluşturan bireyler arasında ve toplumu oluşturacak gelecek kuşaklara yönelik aktarımları içinde barındıran maddi ve manevi her şeydir (Doğan, 2007).

Kültürün tanımları incelendiğinde bir toplumu ortak paydada buluşturduğu düşünülen sanat, edebiyat, değer, düşünce, yaşam biçimi vb. her öğeyi kapsadığı görülür. Bunların toplamı kültürü oluşturur. Kültür bir bütün olarak düşünüldüğünde değer, aktarılacak ve yaşantılarla ortaya çıkarak kültürün içerisinde yaşadığı düşünülür. Kültürün içerisinde oluşan farklılıklardan kaynaklı olarak değerlerin de değişiklik gösterir (Başçı, 2012). Kültürün toplumlarda dayanışmayı sağlayan, bu dayanışmadan kaynaklı ortak birçok özelliğe sahip bireyleri oluşturan ve zor zamanlarda birleştirici yanı olan bir kavram olduğu ifade edilebilir.

2.1.4 Değerlerin Tutumla İlişkisi

Aydın (2003) tutumu, davranışsal yönlendirmeleri içinde barındıran inanç, bilgi ve kanaatlerin bütünü şeklinde tanımlamıştır. Tutumda yaşanan tecrübelerin etkisinin büyük olduğu söylenebilir.

Yaşantılar davranışları bir ruhsal hazırlık durumuna getirir. Bu hazırlık durumu yaşananlardan kalan izlere bağlı olarak değişebilir. Burada bireyin tutumunda yaşadığı olaylar karşısındaki bilgisi ve kanaatleri önemli bir yer tutar. Yaşadıklarından yola çıkarak bireylerin aynı durumlara karşı farklı tutumlar gösterebileceği söylenebilir. Yaşadığı bir duruma karşı insanın tutumunda farklılık yaşanabilir.

Değerlerin normlarla, ahlakla, kültürle ve tutumla ilişkisi ve farklılıkları ortaya konmuştur. Değerlerin ahlak, tutum ve normla ilişkisi incelendiğinde topluma sağladığı katkılar ve yararlılığı konusunda bilgi sahibi olunması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu düşünceden hareketle değerlerin işlevlerinin neler olduğuna açıklık getirilmesi gerekmektedir. Aşağıdaki başlıkta bu konu hakkında bilgilendirmelerde bulunulmuştur.

2.2 Değerlerin İşlevleri Nelerdir?

Değerlerin işlevlerden kaynaklı olarak eğitimde önemli bir yere sahip olduğu ve bireylerin bu önemli değer ve becerilere sahip olmasının eğitimin hedefleri arasında olduğu ifade edilebilir. Eğitim hedeflerinde değerlerin işlevlerinin topluma sağlayacağı yararlar göz önünde bulundurulursa, değerlerin eğitim yoluyla toplumsal yaşamın olumlu olarak şekillenmesinde birçok yarar sağlar (Akbaş, 2008).

Başçı (2012) değerleri, toplumu ayakta tutan ve toplumun sosyal kontrol aracı olan dinamikler olarak belirtmiştir. Toplumsal değerlerin korunmasının gerektiği düşünülmektedir. Bu değerlerin korunması ile toplumsal bozulmaların önüne geçileceği ifade edilebilir. Değerlerin korunmasının, toplumun daha sağlıklı bir şekilde, bireylerin sorunsuzca yaşaması için gereklilik olduğu söylenebilir.

Yazıcı (2006), değerlerin işlevlerini şöyle ifade etmiştir;

- Bireye sahip olduklarıyla bir amaç ve yön tayin eder.

- Bireysel faaliyetlerin nasıl olması gerektiğini belirtirken, toplumsal olarak istenen genel kıstasları belirtir.

- Bireylerin davranışlarını yargılamaya yardımcı olur.

- Bireyin bir birey olarak ne yapması gerektiği ve diğer bireylerden nasıl bir beklenti içinde olması gerektiğine yardımcı olur.

- Bireyin doğru ve yanlış, iyiyi ve kötüyü, haklı ve haksızı, ahlaki davranışları ve ahlaki olmayan davranışları ayırt etmeye yardımcı olur.

Değerlerin işlevlerinden birinin de toplumun ayakta durmasını sağlayan temelleri destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Bireyi doğru davranışa yönlendiren değerlerin bireyi toplumun istediği yönde şekillendirdiği düşünülür. Yapılan doğru davranışlar sonucunda bireyin toplumsal yaşam içinde kendini kabul ettireceği görülebilir. Bireyin toplum tarafından kabulünün, toplumsal ve bireysel değerleri kabulü sonucunda gerçekleşebileceği söylenebilir.

Fichter (1990) değerlerin işlevlerini şöyle belirtmiştir;

- Değerler, sosyal olarak yaşamın bir gerekliliği olan ve toplumun genelinin kabullendiği bilinçli ve amaçlı davranışın genel ölçütüdür.

- Değerler kültürün içinde ve kültürün şekillenmesinde rol oynar.

- Değerler insanları iyiye, doğruya ve istenilene yönlendirmiş; bireylerin kişiliğinin adeta ayrılmaz bir parçasını oluşturmuştur.

- Toplumsal rollerin seçiminde değerlerin önemli bir etkisi bulunmasının yanında rollerin gerekliliği ve toplumsal beklentilerin değerlerin belirli yönlendirmelerinden kaynaklı olduğunu birey kavramış olur.

- Değerler, toplumun istediği ve istemediği davranışların yol haritasını çizer ve bireyi yönlendirerek toplumsal kabullenilmenin nasıl gerçekleşeceği konusunda bir plan çizer.

- Değerlerin toplumsal olarak genellenmiş kabuller olduğu düşünüldüğünde aynı değerlere sahip bireylerin belirli düşünceler, konular vb. yönelimlerde bireyleri birleştirici ve bütünleştirici bir yaklaşıma götürür.

Değerlerin toplumu oluşturan bireyler tarafından yaşanarak ve yaşatılarak bireylerin huzur ve mutluluğuna katkıda bulunduğu ifade edilebilir. Kapan (2014) değerlerin toplumun yapı taşlarından biri olduğunu belirterek toplum ve bireylerin yaşamında önemli bir etkisinin olduğu söylemiştir.

Karagöz (2013), değerlerin öneminden dolayı çeşitli işlevlerinin olduğundan bahsederek bu işlevleri şöyle sıralamıştır;

- İnsanların bir karar vereceği zaman seçimlerinde belirleyici unsurlardır.

- Toplumun birçoğu tarafından kabul gördüğü için toplumun kimliği niteliğindedir.

- Kişilerin rollerini seçmede yol göstermesinin yanında toplumsal kurallara ve kabullere uymaya yönlendirir.

Özer ve Çam Aktaş (2019), değerleri toplumun huzurunu ve güvenliğini sağlamada yardım eden yol göstericiler olarak belirtmişlerdir. Tut ve Kıroğlu (2017), değerlerin toplumları birleştirici unsurundan bahsederken; huzurun, mutluluğun ve refahın oluşmasında önemli ve bir o kadar da etkin bir rol aldığından bahsetmişlerdir.

Toplum bir ağaca benzetilirse, ağacın köklerinin milli ve manevi değer unsurlarından oluştuğu, gövdenin bireylerin kişisel özellikleri ile şekillendiği, dalları ve yapraklarını ise bireylerin değer, davranış ve tutumlarının şekillendirildiği bir ağaç görüntüsünün ortaya çıkacağı söylenebilir. Burada toplumları hayata yani ağacı toprağa bağlayan, kökleridir ve kökleri olmayan bir ağaç, besin ve minerallerden yoksun yaşamını sürdüremez. Ağacın kökleri kurur veya başkalarının müdahalesiyle çürütülürse toplumdaki bozulmaların olacağı unutulmamalıdır (Karakuş, 2015).

Değerlerin işlevleri incelendiğinde, bireye yön ve amaç tayin eden (Yazıcı, 2006), kültürün içinde ve kültürün şekillenmesinde rol oynayan (Fitcher, 1990), toplumun kimliği niteliğinde ve rolleri belirleyen (Karagöz, 2013), toplumun huzur ve güvenliğini sağlayan (Özer ve Çam Aktaş, 2019) kabuller olarak sıralanabilir. Bu sıralamalarda değerlerin aslında en önemli işlevinin bireyler ve toplum arasında bağı güçlendirmek olduğu ifade edilebilir. Bu önem ve işlevlerinden ziyade değer kavramlarının sınıflandırılmasının da değerleri bilme ve anlamlandırmada önemli

olduğu düşünülür. Değerlerin sınıflandırılması aşağıdaki başlıkta belirtilmeye çalışılmıştır.

2.3 Değerlerin Sınıflandırılması

Ulaşılan literatürde yapılan değer sınıflandırmaları incelendiğinde üzerinde kararlaştırılan bir sınıflandırmanın yapılmadığı görölür (Kapan, 2014; Demircioğlu ve Tokdemir, 2008). Değerlerin sınıflandırması ile ilgili literatür incelendiğinde Türkiye'de ve yurtdışında birçok araştırmacının aşağıda yazılan sınıflandırmaları yaptığı görölmüştür. Bu sınıflandırmaların toplumsal özelliklere göre (Spranger, 1928-Güngör, 2010), birey-toplum odağında oluşturulmasına göre (Schwartz, 1996), fayda ön planda tutulmasına göre (Rokeach, 1973) vb. birçok özellik göz önünde bulundurularak yapılmıştır. Araştırmada sıkça kullanılması uygun görölen, Rokeach (1973) tarafından geliştirilen sınıflandırmadır (Yiğittir ve Öçal, 2010).

Rokeach (1973) değerleri iki sınıfta toplamış; bunların birinin amaç değerler diğerinin ise araç değerler olduğunu belirtmiştir (aktaran; Yiğittir, 2010). Amaç değerlerin içinde ise şunlar ifade edilmiştir;

- Rahat ve heyecan verici bir hayat,
- Barış içinde dünya ve güzellikler dünyası,
- Başarma duygusu,
- Aile güvenliği ve insanın ruhsal huzuru,
- Mutluluk ve öz saygı,
- Ulusal güvenlik, özgürlük ve kurtuluş,
- Gerçek dostluk ve öz saygı,
- Sosyal Tanınma ve bilgelik olarak belirtmiştir.

Belirtilen diğer sınıf ise araç değerlerdir. Araç değerleri ise şöyle belirtmiştir;

- Ufku geniş ve kabiliyetli,
- Cesaretli ve affedici,

- Yardımsever ve kibar,
- Öz kontrolü iyi ve sorumlu,
- İtaatkâr ve hırslı,
- Sevgi dolu ve dürüst,
- Hayal gücü geniş ve mantıklı olarak tanımlamıştır.

Rokeach (1973) sınıflandırmayı yaparken amaç değerlerle asıl ulaşılmak istenenin hedeflenen değerler olduğu; araç değerlerin ise amaç değerlere ulaşmak için kullanılan yollar olarak böyle bir sınıflamaya gittiği düşünülür.

Spranger'ın (1928) değerleri sınıflandırmasına bakıldığında, değerleri altı başlığa ayırdığı görülür. Bu başlıklar;

- Bilimsel Değerler,
- Ekonomik Değerler,
- Politik Değerler,
- Dini Değerler,
- Sosyal Değerler,
- Estetik Değerler olarak ayırdığı görülür.

Değerleri sınıflandırırken Spranger (1928) toplumların karakteristik özellikleri göz önünde bulundurmuş ve bunlardan yola çıkarak şu şekilde sınıflandırma yapmıştır:

- ✓ Bilimsel değerlerden bahsederken düşünceye önem vererek, deneysel yöntemlerin, akılcı düşünmenin ve entelektüel bir değerler kümesinden bahsettiğinden,
- ✓ Ekonomik değerlerden söz ederken bireye ve topluma yararlı, pratikliğe önem veren değerlerden söz ettiğinden,
- ✓ Estetik değerlerden bahsederken, doğadaki uyumun ve simetrinin değerinden söz ettiğinden,

- ✓ Sosyal değerlerden bahsederken, toplumsal olarak bulunması gereken sevgi, yardımseverlik, naziklik ve sempatikliği kişisel değerler olarak gördüğü ve en önemli olan değerın insan sevgisi olduğundan bahsettiği,
- ✓ Politik Değerlerden bahsederken, kuvvetle ilgili olan ve gücün, kuvvetin ve şöhretin önemli olduğundan bahsettiği,
- ✓ Dini Değerlerden bahsederken dünyevi hazlardan uzak uhrevi bir yönelime sahip değerlerin olduğunu söylediğinden yola çıkarak oluşturduğu düşünülebilir.

Buradan etkilenen Güngör' ün (2010) değer sınıflandırmasını Spranger (1928) sınıflandırmasına benzer şekilde yaptığı söylenebilir. İçerik olarak toplumsal değerlerin farklılığından kaynaklı birkaç değişimin olduğu söylenebilir.

Güngör'ün (2010) değerler sınıflandırması incelendiğinde sınıflandırmasını altıya ayırdığı görülür. Bunlar;

- Teorik değerler,
- Estetik değerler,
- İktisadi değerler,
- Siyasi değerler,
- Dini değerler
- Sosyal değerlerdir.

Güngör sınıflandırmasında etkili olan alanlar incelendiğinde; toplumsal bakış açısı (İktisadi Değerler, Siyasi Değerler, Sosyal Değerler), inançsal (Dini değerler) ve felsefi temellendirmeler (Estetik Değerler) sonucunda sınıflandırmayı yaptığı söylenebilir. Buradan anlaşılacağı üzere, değerlerin sınıflandırılmasında, ne göz önüne alınırsa değer sınıflama başlıkları da ona göre belirlenmektedir.

Değerler ulusal ve evrensel değerler olarak sınıflandırılabilir. Ulusal değerler denilince akla; vatan, millet, örf, âdet, gelenek, görenek, bayrak, milli marş gelmekte

olup evrensel değerler denilince; sevgi, saygı, dürüstlük, bağımsızlık, demokrasi vb. akla gelir (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008).

Tanımı, işlevleri ve önemi ile sınıflandırması incelenen değerlerin, eğitimin önemli bir kısmına dayanak oluşturduğu söylenebilir. Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerin öğretildiği Türk eğitim sisteminde değerlerin duyuşsal beceri gelişiminde önemli olduğu ifade edilebilir.

Eğitim sisteminin iki önemli görevinin olduğu, bu görevlerden ilkinin toplumsallaştırmak bir diğer görevin ise bireylere yaşamsal becerilerin kazandırılması olduğu söylenebilir. Açıklamalardan hareketle değerler eğitiminin öneminden kaynaklı olarak değerler eğitimi teriminin açıklanması gerekmektedir. Aşağıda verilen başlıkta değerler eğitimi teriminin tarihçesi, değerler eğitiminin gerekliliği ve önemi konularına değinilmeye çalışılmıştır.

2.4 Değerler Eğitimi

Değerler eğitiminin 1920'li yıllarda Amerika'da karakter eğitimi başlığı altında verilen eğitimlerle başladığı söylenebilir. Kirschenbaum (2000) 1960'lı yıllara kadar bu eğitimde önemi bir düşünüş yaşanmış ve Kohlberg, Simon, Lickona tarafından geliştirilen akımlarla 1960-1990 tarihleri arasında değerlere verilen önemin arttığı görülmektedir. 1990 yılından sonra bireyin kendini gerçekleştirme ön plana çıkarak ülkemizde ahlak, vatandaşlık, karakter eğitimi olarak birçok uygulama çalışmaları yapıldığı söylenebilir. Değerler bu gelişmelerle birlikte 2005 yılından sonra eğitim programlarında yer almaya başlamıştır (Akbaş, 2008; Demircioğlu ve Tokdemir, 2008; Yiğittir, 2014). Bu gelişmelerin toplumda ve dünyada artan değişimlere paralel olarak süregeldiği ifade edilebilir.

Hızlı bir değişimin yaşandığı dünyada yaşanan bu değişimlerin olumlu yönlerinin olduğu gibi pek çok olumsuz yönlerinin de vardır. Olumsuz sonuçlarından kaynaklı insanın kendisini, yaşadığı çevreyi ve toplumu, kültürel değerlerini kaybettiği ve tanımadığı görülür (Çetin, 2018; Özer ve Çam Aktaş, 2019). Bu olumsuzlukların değerlerin öğretimini ve değerlerin eğitimde sistemli olarak verilmesi gerekliliğini ortaya çıkardığı söylenebilir. Değerlerin, bireylerin yaşadığı toplum ile toplumun yapısını tanımada ve anlamlandırmada etkili olduğu görülür. Uygun ve etkili bir şekilde yapılmayan değerler eğitimi sonucu değerleri içselleştirememiş bireyler

kendisine ve topluma zarar verir (Başçı, 2012). Uyanık Balat (2006), son zamanlarda çocukların değerler eğitimi alması konusunda UNESCO' ya fazlaca öneri geldiğini araştırmada belirtmiştir.

Değerler eğitiminin; bireylere, topluma, aileye ve tüm dünyaya tehdit oluşturabilecek sorunların görülerek çözmek için toplumun yaşadıklarından hareketle oluşturulacak sistemli eğitim çalışmaları ile yapılacaktır (Kanak, Önder ve Subaşı, 2018). Bu alt yapıyı meydana getiren evrensel, ulusal, maddi ve manevi, kültürel ve sosyal değerlerin eğitimin hedefi olan bireylere aktarılması amacıyla düzenlenmiş programa değerler eğitimi denir (Sadioğlu, Turan, Deveci Dikmen, Yılmaz ve Özkan Muhtar, 2018). Değerler eğitimi belirli programlar vasıtasıyla aktarılır. Kapkın, Çalışkan ve Sağlam (2018) değerler eğitimini, bireylere değerlerin kazandırılması, bireylerin değerleri benimseyerek karakterinin bir özelliği haline getirmesi ve bu özelliklerin davranışlara dönüştürülmesi için tasarlanan ve bir süreci kapsayan eğitim olarak tanımlamışlardır.

Değerler eğitiminin nasıl yapılacağı konusunda yüzyıllardır süre gelen tartışmaların olduğu ve değerlerin doğrudan verilmesi veya dolaylı şekilde verilmesinin yanı sıra eğitimin içinde örtük veya açık şekilde verilmesi tartışmaları ortaya çıkmıştır (Akbaba Altun, 2003; Yiğittir, 2014). Bu tartışmalar halen daha devam etmekte ve eğitim sisteminde; programın içinde değerler eğitimine yönelik başlıkların oluşturulması son zamanlarda dikkat çekmektedir. Bunun haricinde kazanımların içinde açık şekilde okul içinde ise örtük şekilde değerlerin kazandırılmasının sağlandığı öğretim programlarında görülmektedir (MEB, 2018a; MEB, 2018b).

Değerler eğitimi,

- ✓ Kişilerin değeri kavraması ve değer hakkındaki bilgilerini artırmasını sağlama,
- ✓ Toplumun istediği şekilde değerleri içselleştirip bu yönde davranılmasını sağlama,
- ✓ Gerekli becerileri kazandırma,

- ✓ Bireylerin değerleri oluşturmada katkı sağlama sonucunda (Coşkun, 2012; Yeşil ve Aydın, 2007) bireyleri yetiştirme yönelimine denir.

Bir başka tanımda UNESCO değerler eğitimini, çocukların ve gençlerin değerleri keşfetmesinden yola çıkarak başlayan süreçte potansiyellerini geliştirmeyi de amaçlayan çabalar olarak tanımlamıştır (Özer ve Çam Aktaş, 2019).

Türk Eğitim sisteminde bilişsel olarak bilginin önemine daha çok yer vermesi ve öğrencilerin sistem içinde bir yarışın içine dahil edilmesi durumunun söz konusu olduğu ifade edilebilir. Bilginin ön planda tutularak asıl önemli olduğu düşünülen öğrencilerin milli, kültürel ve evrensel değerleri kazanmaları sonucunda iyi birer vatandaş olarak yetiştirilmeleri hedefi ikinci plana atılmıştır (Deveci, Karadağ ve Yılmaz, 2008). Yaklaşımın böyle olduğu günümüz eğitim anlayışında, değerler eğitiminde bir aksaklık olmasının yanında dürüst doktorlar ve esnaflar, saygılı avukatlar ve hâkimler, vatansever askerler ve polisler yetiştirme işinin geri plana atılmış olduğu söylenebilir. Bu çıkarımdan yola çıkarak toplumun refahı ve güvenliği için önemli olan değerler eğitiminin ikinci planda olması yerine önemi konusunda çalışmalar yapılması ve okullarda ön plana çıkarılması gerekmektedir (Özer ve Çam Aktaş, 2019).

Değerler açık ve örtük olarak iki şekilde programlarda aktarılmıştır (Akbaba Altun, 2003). Rusya, Çin, Malezya gibi ülkelerde değerler eğitimi programlarında zorunlu olarak yer almaktadır (Yaşaroğlu, 2018).

Öğretim programları incelendiğinde 2005 yılından önce değerlerin örtük program içinde geçtiği görülür (Çoban ve Akşit, 2018). 2005 öğretim programından sonra oluşturulan programlarda açık bir şekilde değerler belirtilmiş ve kazanımlarla ilişkilendirilip listelenmiştir (Çoban ve Akşit, 2018; Yaşaroğlu, 2014). Bireyin bir durumu anlamlandırması geçirmiş olduğu yaşantılar nispetindedir (Aslan ve Aybek, 2018). 2005 programından sonra olan bu değişikliklerde yapılandırmacı yaklaşım etkilidir (Çoban ve Akşit, 2018). Yapılandırmacı yaklaşımdan kaynaklı olarak programların öğrenci merkezli olduğu, öğretmenin daha çok rehber olduğu bundan dolayı değer kazanımı sürecinde öğretmenin rehber konumda olduğu görülür (Saban, 2000; Yaşaroğlu, 2018).

Değerler eğitimine dair İl Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından çalışmalar yapıldığı söylenebilir. İstanbul MEM'in (2014), yayınladığı yönergede değerlerin gelecek nesillere aktarılmasının öneminden bahsederek değişen risk ve tehditlerden toplumun ve bireylerin değerleri korumayının eğitim ile amaçlandığı belirtilmiştir.

Değerler eğitiminde anlaşılacağı üzere ailenin, toplumun, okulun, öğretmenin etkisi göz ardı edilemeyecek derecede fazladır (Sever, 2012). Değerler eğitiminde etkili olan Aile-Toplum ve Okul-Öğretmen etkisinin incelenmesi gerekliliği ortaya çıktığı düşünülmüş ve alttaki başlıklarda incelenmeye çalışılmıştır.

2.4.1 Değerler Eğitiminde Aile ve Toplumun Etkisi

Toplumunu oluşturan bireylerin, değer eğitimi faaliyetlerini ilk olarak ailede öğrendiği düşünülür. Ailede yaşadıklarını daha sonraki davranış, tutum ve karakter özelliklerine bireyler aktarır (Sever, 2012). Bu kazanılan özelliklerin terk edilmesi kolay değildir. İçinde yaşanılan ve saygı, sevgi, samimiyet üzerine kurulu aile ocakları insanı şekillendirmesi yönüyle bir ahlak okuludur (Çağlayan, 2005; Aktepe ve Tahiroğlu, 2016). Çocuklar beş yaşına kadar sürekli ailenin yanındadır ve bu süreçte aileden etkilenir (Sever, 2012).

Çocuklar, gelişimlerinin en önemli zamanı olan beş yaşına kadar aileleri ile birlikte dirler. Ailenin yaşadığı, öğrettiği, gösterdiği ve uygulattığı her şey çocuğun gelişiminde etki gösterir (Kağıtçıbaşı, 2004). Ailede ilk olarak alacağı değerler eğitime yönelik çalışmaların ileride faydalı ve iyi bir yurttaş olma bilincine katkıda bulunur (Dilmaç ve Ekşi, 2007). Ailede temel değerleri fark eden ve ailenin istediği bir çocuk olma eğiliminde olan küçüklerin, ailenin öğütlediği ve model olduğu yardımseverlik, dürüstlük, hoşgörü, misafirperverlik vb. birçok değeri hem uygulamalı olarak ailenin davranışlarında görür hem de değerleri yaşayarak öğrendiği ifade edilebilir. Değerler eğitiminin temeli oluşturulurken bireye model olma ve uygulama ortamları oluşturma açısından ailelere büyük önem düşmektedir.

Ailenin, toplumun en küçük yapı taşlarından biridir (Bayer, 2013). Bu en küçük yapıdaki değişim toplumları da değiştirir. Ailede çıkabilecek bir bozukluk veya yanlış tüm topluma yansır. Bu nedenle;

- Ailelerin değerler eğitimiyle donatılmış nesiller yetiştirmeleri,

- Ailelerin buna uygun bir şekilde davranışlar sergilemeleri,
- Çocuklarına değerleri kazanabilecekleri ortamlar oluşturmaları beklenmektedir (Başçı, 2012).

Toplumsal yaşamda düzenin ve tertibin sağlanmasında önemli bir yeri olan değerler, toplumun içine işlemiş ayrılmaz parçalardır (Coşkun, 2012). Toplumlarla özdeşleşmiş değerlerin olduğu, bunun yanında toplumdan topluma değişiklik gösteren birçok değer de varlığını sürdürdüğü görülür (Yazıcı, 2013).

Toplumun geleceği, değerlerini benimseyerek sahip çıkmış ve bu değerleri sahip olduğu özellikleriyle gerçek hayata aktarabilen bireylere bağlıdır (Yaşaroğlu, 2018). Toplumların yaşayabilecekleri sorun ve problemlerin ortadan kaldırılmasında içinde yaşayan bireylerin değerleri kazanmasının önemli bir yeri vardır (Kapan, 2014). Değerler eğitiminin en iyi şekilde toplumsal özelliklerimiz de göz önünde bulundurularak verilmesi gerekir (Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, 2010). Bireyin mutluluğuna, toplumsal huzur ve güvene, toplumlar arası ilişkilerin sağlam şekilde oluşmasına, barış ve insanlık için yapılacaklara değerler eğitimi katkı sağlayacaktır (Gültekin, 2007).

Toplumların refahı ve huzuru için önemli olan değerler eğitiminin bireylere kazandırılmasında başta aileler ve okul olmak üzere, toplumun da önemli bir yeri vardır (Sever, 2012). Okullar, değerler eğitiminin bir düzen veya örtük program içinde verildiği kurumlardır (Şahin, 2016). Eğitimin önemli görevlerinden biri de değerler eğitimi faaliyetleri ile örtük veya öğretmenin rehberliğinde değerlerin bireylere kazandırılmasını sağlamaktır (Yel ve Aladağ, 2009).

Toplumun ve ailenin değerler eğitimindeki öneminden bahsedilmiştir. Bireyin yaşamında ikinci olarak etkisi olan ve bireyin şekillenmesinde önemli bir yeri olduğu düşünülen okulların ve öğretmenlerin de etkisinin incelenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Aşağıdaki başlıkta değerler eğitiminde okulların önemi ve rolü ile öğretmenlerin süreçteki etkisi ve model olması açıklanmaya çalışılmıştır.

2.4.2 Değerler Eğitiminde Okul ve Öğretmenin Etkisi

Öğrenciler, ailelerinden ayrılarak eğitim öğretim sürecine dahil oldukları okullara boş bir levha olarak gelmezler (Kotluk ve Kocakaya, 2018). Farklı kesimlerden ve

farklı yörelerden gelen öğrenciler; aile, dini inançlar, sosyo-ekonomik durum, kültürel etmenler vb. birçok farklı alandan etkilenererek eğitim sistemine dahil olurlar. Bu birçok etkinin yanında bir de eğitim öğretimin hedefleri doğrultusunda kazandırılması gereken bilgiler de bulunur (Baştepe, 2009).

Okullar, eğitim ve öğretimin bir plan dâhilinde, sistemli olarak, genelde öğretim programlarının ve kılavuzların ışığında sürdürüldüğü yerdir. Okullar, bireylerin tecrübeleri sonucunda bir karara varıp doğru kabul ettiği bilgilerin, değerlerin ve hayatında işine yarayacak becerilerin aktarıldığı ortamlardır (Başçı, 2012; Çubukçu ve diğerleri, 2012). Okullarda, verilen planlı ve programlı öğretim faaliyetlerinin yanında örtük öğrenmeler de bulunur (Yıldırım, 2013). Okullar, bireyin gelişmesi için oluşturulan ortamların belirlenen Milli Eğitim hedeflerine göre şekillendiği, aktif şekilde öğrencilerin rol aldığı, öğretmenlerin desteğiyle bireylerin bilgilerini oluşturduğu mekânların adıdır.

Değerler eğitiminin planlı ve programlı şekilde verilmesi gerekliliğinin, okulların öneminin daha da fazla artırmasına neden olduğu düşünülür. Okullar, hedef politikaları göz önünde bulundurarak topluma ayak uydurabilecek, ihtiyaçlara cevap verebilecek, sorumluluklarını bilen ve bunları iyi yönde kullanan yurttaşlar yetiştirmeyi hedeflemektedir (Kapan, 2014). Planlı ve programlı faaliyetler sonucu mutluluğa ve toplumsal kabule ulaşan bireyleri yetiştiren okulları, topluma önemli bir katkısı olduğu görülür (Özer ve Çam Aktaş, 2019). Okullardaki planlı ve programlı gerçekleşen faaliyetlerin içeriği incelendiğinde öğretmenlerin önemli bir rolü vardır (Çubukçu ve diğerleri, 2012; Ekşi, 2003).

Programlarda değerlerin kazandırılması ile ilgili bölümler olsa da programın uygulanmasında öğretmenler önemli bir yapı taşıdır (Başçı, 2012). Yazılı bir çerçeve program olsa da öğretmen uygulama kısmında aktif bir rol sergilemediği sürece kazandırılması hedeflenen değerlerin, kazanımların vb. aktarılmasında sıkıntı yaşanır (Sever, 2012).

Okullarda idari kadronun ve fiziksel özelliklerin yanında öğretmen faktörü de eğitimde önemli bir yer teşkil eder (Çubukçu ve diğerleri, 2012). Öğretmenler okulda, sınıfta ve okul dışında yaptıkları ile öğrencileri etkiler (Akbaş, 2009). Öğrencilerin model olarak belirleyebilecekleri kişilerden olan öğretmenlerin dikkatli

olması gerekir (Ekşi, 2003). Öğretmenler yaptığı davranışlar ile öğrencilerin değerler eğitimi sürecine etki eder (Kurtulmuş, Tösten ve Gündaş, 2014). Örneklerle açıklandığında;

- Öğretmenin derse hazırlıklı gelmesi sonucu öğrenci sorumluluğu,
- Öğretmenin öğrencilerine verdiği bir sözü yerine getirmesi dürüstlüğü,
- Öğretmenin hayvanları sevmesi ve onlara değer vermesi öğrencilerde hayvan sevgisini,
- Milli ve manevi değerlere saygı göstermesinin öğrencilerde saygıyı vb. öğretmenin yaptığı davranışları inceleyen ve model alan öğrenciler üzerinde etkilidir. Değerlerin oluşturulması sürecinde öğretmenin rol model olarak etkili olacağı, öğretmenlerin kitap önerileri ve derste yaptıkları etkinliklerle de planlı olarak istediği değerlerin öğretimini gerçekleştireceği söylenir (Coşkun, 2012). Öğretmenlerin sürece etkisi ve öğrenciler üzerindeki etkililiği düşünüldüğünde büyük bir sorumluluğunun olduğu düşünülür (Gökçe, 2002). Bu sorumluluğun çoğunda derste kullandığı etkinliklerin ve ders hedeflerinin sürece etkisi vardır.

Öğretmenler hedeflenen programlar ve Türk Milli Eğitimi hedeflerinin okullardaki uygulayıcılarıdır (Çırak Kurt, 2017). Öğretmen bilgiyi aktaran değil aynı zamanda öğrencilerin gelişimini bilişsel, duyuşsal, psikomotor, sosyal vb. her yönden etkiler konumdadır (Akbaş, 2009, s.404). Öğrencileri bu denli etkileyen, onlar için bir model olan, bu modelin davranışlarından tutun giyimine kuşamına kadar dikkat ederek öğrencileri etkileyen öğretmenlerin değerler eğitimindeki yeri ve önemi oldukça fazla ve etki derecesi yüksektir (Gökçe, 2002).

Dılmaç (2012), değerler eğitiminde öğretmenlerin yapması gerekenleri şu şekilde sıralamıştır;

- Öğretmenler kendisini sürekli olarak izleyen, hareket ve davranışını inceleyen öğrencilerine örnek model olmalı,

- Sınıf içindeki farklı sosyo- ekonomik düzey ve çevrelerden gelen öğrencileri de düşünerek sınıf içinde ortak bir sosyal doku oluşturmalı,

- Öğrencilerin ahlaki gelişimine etki edebilmek için sınıf içinde sorumluluklar vererek öğrencilerin değeri oluşturmada içselleştirme yapması sağlamalı,
- Öğrencilere değerin öneminden bahsetmesinin yanında bu konuda onları cesaretlendirmeli,
- Öğrencilerin kendi değer yargılarını toplumsal değer kabullerini de göz önünde bulundurarak karar vermesine olanak sağlamalı,
- Olumlu değer özelliklerini öğrencilerin sınıf içerisinde paylaşımlarına fırsatı vermeli,
- Öğrencilerin hem kendileriyle hem de öğretmenleriyle ortaklaşa çalışmasına teşvik etmelidir.

Okullarda bireylerin bilişsel ve psikomotor gelişimlerinin öneminden çok duyuşsal davranışların geliştirilmesinde öğretmen ve idarecilere büyük sorumluluk düşmektedir. Toplum ile bireylerin mutluluğu ve devamlılığı için duygusal davranış gelişimi büyük önem arz etmektedir (Kapan, 2012).

Değerlerin aktarıcıları olarak görülen; aile, toplum, okul ve öğretmenin etkisi yukarıdaki başlıklarda incelenmiştir. Bu etkilerin derinlemesine incelenmesi istenildiğinde yapılacak eğitimin özellikleri ve bu özelliklere göre bireyin seçimine etki eden belli başlı ilkeler ve özelliklerin olduğu söylenir (Yığittir, 2012). Aşağıdaki başlıkta değerler eğitiminin özellikleri ve ilkeleri açıklanmaya çalışılmıştır.

2.5 Değerler Eğitiminin İlke ve Özellikleri

Maddi ve manevi kültürel özelliklerimizin devamlılığı ve geleceğe aktarılmasında eğitimin hatırı sayılır bir önemi vardır (Kolaç ve Özer, 2018, s.2630). Toplumlar; yaşayışlarını geleceğe aktarmak ve özelliklerini bireylere yansıtmak için eğitimin önemli hedeflerinden olan toplumsallaştırmayı kullanır (Aile ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü, 2010).

Değerler eğitiminin toplumlar için önem arz ettiği düşünüldüğünde (2023 Vizyon Belgesi, 18. ve 19. Milli Eğitim Şuraları; Kolaç ve Özer, 2018; Çubukçu ve diğerleri, 2012) belli başlı ilkelere göre hareket edilmesi ve bu ilkelerin belirli özelliklere göre şekillendirilmesi gerekir. Bu özellik ve ilkeler aşağıdaki paragraflarda belirtilmiştir.

Değerler eğitiminin özellikleri kısaca şu şekilde ifade edilebilir;

- Bireylerin birbirine karşı saygılı, hoşgörülü, azimli, dürüst ve çalışkan, akılcılığa ve bilimselliğe dikkat eden özelliklerde yetiştirir (Ekinci Çelikpazu ve Aktaş, 2011).

- Eğitimin toplumsallaştırma amacından hareketle evrensel kültüre ve milli kültürümüze ait değerlere ilişkin bilinçlendirmede,

- Hoşgörülü bireylerin yetiştirilmesi sonucu çok kültürlülüğü ilişkilendirerek içselleştirilmesini sağlamada,

- Tüm değerlerin kullanımında insanlığın yararını gözetmede,

- Somut örneklerden hareketle bireyin seçimlerini doğru yönde yapmasını sağlayacak şekilde hayatın bilgiye, bilginin de hayata dönüştürülmesinde değerler eğitiminin faydası vardır (Başçı, 2012).

Değerler eğitiminde değerlerin özelliklerinin bilinmesinin yanında değerlerin eğitiminde uyulacak ilkelerin de bilinmesinin önemlidir (Aydın, 2014). Değerler eğitiminde dikkat edilmesi gereken yönler ve önemli olan ilkelerin de açıklanması gereği ortaya çıkar.

İncelenen literatürde (Aydın, 2014; Başçı, 2012; Kurtulmuş ve diğerleri, 2014) değerler eğitiminin ilkeleri ve dikkat edilmesi gereken hususlar ise şöyle ifade edilebilir;

- Öğretmenin her davranışıyla öğrencilerine örnek olacağı da düşünüldüğünde öğretmen öğrencilere rol model olmalı,

- Anlamlı ve kalıcı bir öğrenmenin oluşması için eğitimin 3 sacayağı (öğretmen- öğrenci- veli) sürece katılmalı,

- Planlanmış eğitimin yanında örtük olarak da eğitim verilebileceği unutulmamalı,

- Tek bir yaklaşım çerçevesinde eğitimin yapılması yanı sıra birçok yaklaşımın içinde olduğu çoklu yaklaşım kullanılmalı,

- Okul ile ortak bir paydada buluşması gerekli olan ailenin iletişimi hiçbir zaman koparmayarak bu süreçte tam bir işbirliği sağlanmalıdır.

Değerler eğitiminde önemli olan ilke ve özellikler yukarıda açıklanmaya çalışılmıştır. Bu ilke ve özellikler kapsamında hazırlanacak eğitim ortamlarının belirli yaklaşımlara göre düzenlenmesi gerekir (Aktepe ve Tahiroğlu, 2016). Bu noktada değer eğitimi yaklaşımları incelenmelidir.

2.6 Değerler Eğitimi Yaklaşımları

Değerler eğitiminde aile, toplum ve okulun yaptığı çalışmalar ile aile bireyleri ve öğretmenlerin rol model olmalarının önemli olduğu söylenir (Meydan, Hasanov ve Dikmen, 2015; Belet Boyacı, Güner ve Babadağ, 2017). Eğitim öğretim ortamı olan okullarda ve uygulamanın yapıldığı sınıflarda değerler eğitimi öğrencilerin içselleştirmesi ve değer özelliklerini kazanması için etkinliklerin belirli yaklaşımlara göre planlı ve sistemli olarak verilmesi gerekmektedir (Sever, 2012). Bu yaklaşımlar incelendiğinde dört yaklaşımın kök yaklaşım olarak alan yazında görüldüğü ve ortak olarak kabul edildiği görülür. Bu yaklaşımlar; Doğrudan Öğretim (Telkin), Değer Açıklama, Değer Analizi ve Ahlaki Muhakeme yaklaşımlarıdır (Başçı, 2012, s.65; Yiğittir ve Kaymakçı, 2012).

Değerler eğitiminde kullanılan yaklaşımların amacı incelendiğinde, aslında her biri bireylerde farkındalık oluşturmak için ortaya çıkmıştır (Coşkun, 2012). Duyuşsal olarak değerlerin önemini kavrayan öğrencilerin değerleri davranışa dönüştürmesi kaçınılmazdır (Özer ve Çam Aktaş, 2019). Türk Eğitim Sisteminde duyuşsal eğitime verilen değer 2015 sonrası öğretim programlarında ve son olarak yayımlanan 2023 Eğitim Vizyonu'nda önem kazandığı görülür (MEB,2015a; MEB, 2015b; MEB, 2017a; MEB, 2017b; MEB, 2018a; MEB, 2018b). Programlarda örtük bir şekilde kazandırılması hedeflenen kök değerler olduğu gibi kazanımlarda açık olarak ifade edilen değerler de görülür (MEB, 2018a; MEB, 2018b; Yaşaroğlu, 2018). Bütünsel olarak düzenlenecek etkinliklerde ve programlarda, değerler eğitiminde kullanılacak yaklaşımların önemi yadsınamaz bir gerçektir (Coşkun, 2012).

2.6.1 Doğrudan Öğretim (Telkin) Yaklaşımı

Doğrudan öğretim yaklaşımı, verilecek değer doğrudan bu konuda tecrübe etmiş kişiler vasıtasıyla istenilen değer davranışlarını ve iyi alışkanlıkları kazandırma

girişimidir. Telkin yaklaşımı, büyükler ve öğretmenler tarafından istenilen değerlerin tekrar ettirilmesi yoluyla sürecin işleyişinin büyüklerin yönlendirmesinde olduğu yaklaşımdır (İbret ve diğerleri, 2017).

Superka (1976), doğrudan aktarım yaklaşımının işlem basamaklarından şu şekilde bahsetmiştir;

- Telkin edilebilecek değerlerin belirlenmesi,
- Değerlerin ne seviyede bulunduğu belirlenmesi,
- Değerlerin sonucunda hangi davranışsal amaçların olduğunu belirleme,
- Bu amaçlara yönelik uygun metotları tasarlama,
- Seçilecek bu metotları uygulama,
- Uygulama sonuçlarını belirleme (aktaran, Dilmaç, 2007).

Değerler eğitiminde kullanılan doğrudan öğretim (telkin) yaklaşımı, bahsedilen basamakların mümkün mertebe izlenmesi ile etkili olacaktır (Küçüköğlü, 2012). Bu yaklaşımda bir büyük (anne, baba, öğretmen, dede vb.) tarafından telkin söz konusudur. Örnek verilecek olunursa;

- Büyüklere karşı yüksek sesle konuşmama telkiniyle saygıyı,
- Ödevlerini zamanında yapan öğrenci iyi öğrencidir telkiniyle işlerine önem vermeyi,
- Aile tarafından sevilen odasını toplayandır telkiniyle sorumluluğu,
- Yalan söylemek insani ilişkilere zarar verir ve iyi insan yalan söylemez telkinleri ile dürüstlüğü, vb. telkinlerle bireye rehberlik etmenin bu yaklaşımın gereklerinden olduğu söylenebilir. Bu yaklaşımın söz dinleme aşamasında olan ve istenileni yapmayı büyüklerin sözleriyle devam ettiren ergenlik dönemine kadar olan çocuklarda daha etkilidir (Küçüköğlü, 2012)

2.6.2 Değer Açıklama Yaklaşımı

Hayatta çocuklar birçok yaşantı ile karşı karşıya kalmaktadır ve bu yaşadıkları karşısında, velilerin ve öğretmenlerin çocukların kendi değer yargılarını gözden

geçirmelerine ve değerleri fark etmelerine yardımcı olmaları gerekmektedir (Gül, 2013).

Bireyin değerleri önemseydiği oranda, yaşamlarında belirledikleri ölçütlere dayanarak değer açıklama yaklaşımı; doğrudan aktarımın aksine bireyin kendi düşünceleri sonucunda özgürce karar vermesi sürecine dayanmaktadır (Aktepe ve Tahiroğlu, 2016). Değerleri oluştururken bireyin düşüncelerinin önemli olduğu ve bu düşüncelerinden hareketle değer yargılarını oluşturması gerektiğini savunan yaklaşımdır (Küçüköğlü, 2012). Bu yaklaşım diğer değer yaklaşımlarını zorla değer aktarma olarak görür (Aktepe ve Tahiroğlu, 2016).

Doğrudan öğretim yaklaşımından farklı olarak değer açıklama yaklaşımı neye değer verileceği veya verilmeyeceği konusunda bireyin kararlarından hareketle kişinin karar mekanizması ile değeri kabullenmesine dayanmaktadır (Doğanay, 2006). Değer açıklama yaklaşımının kullanıldığı ders ortamlarında:

- Öğretmenler saygı, sevgi ve hoşgörü atmosferi oluşturarak öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini sağlamalı,
- Öğrenciler düşüncelerini özgürce belirtebilmeli,
- Karar noktasında kendi düşüncelerinden hareketle ve hiçbir kimsenin baskısı veya zorlaması altında kalmadan kararını vermelidir (Akbaş, 2004).

Öğrencilerin değer yargılarını oluştururken toplumsal ve evrensel değerlere aykırı bir sonuca ulaşılabilen düşüncesinden dolayı bu yaklaşımın çok dikkatli kullanılması gerektiği düşünülür.

2.6.3 Değer Analizi Yaklaşımı

Pek çok değer öğretim yaklaşımı bulunmasının yanında bunlar arasında önemli bir yeri olan ve Amerikan Sosyal Bilgiler Ulusal Kurulu tarafından ortaya konulan değer analizi yaklaşımıdır. Değer analizi yaklaşımı; bireylerin karşılaşılan değerlerle alakalı sorunlar hakkında bilimsel bir şekilde araştırıp, mantıksal düşünme süreci sonucunda değerlere ulaşmalarında kullanabilecekleri bir sisteme bireyleri ulaştırmayı hedefler (Coşkun, 2012). Duyguların mümkün mertebe seçime etki etmemesi ve nesnel şekilde karar vermenin bu yaklaşımın önemli özelliklerinden olduğu söylenebilir.

Welton ve Mallan (1999) bu yaklaşımda öğrencilerin belirli süreçlerden geçmesi gerektiğini belirterek bu süreçleri şöyle sıralamıştır;

- Değer sorununu örnek olay içinde belirleme,
- Değer sorununun neden kaynaklı olabileceğini açığa kavuşturma,
- Sorunun neden olduğuna dair bilgi ve kanıt toplama,
- Toplanan kanıtların bilimsel yollarla doğruluğunu ve uygunluğunu değerlendirme,
- Sorun hakkında birbirinden farklı çözüm önerileri üretme,
- Çözüm önerilerinin her birinin sonucu düşünülerek bu sonucu değerlendirip açıklamalarda bulunma,
- Alternatif olarak ve düşünülüp, değerlendirilip açıklamalarda bulunan çözüm yolları arasında bir seçim yapma,
- Seçimler doğrultusunda karar alma ve bu karara göre davranışlarını oluşturma (aktaran, Kapan, 2014).

Sosyal olarak problemleri içinde barındıran hikâyelerle oluşturulacak ortamların; öğrencilerin nasıl-niçin-neden sorularını yöneltmesi sonucunda benzerlik ve farklılıkların analiz edilmesiyle sistemli bir şekilde incelenmesi yaklaşımına dayanan değer analizi (Aktepe ve Tahiroğlu, 2016) mantıksal analizler yoluyla değerlerin oluşmasını sağlar. Öğretim sürecinde değerler ile ilgili durumlar öğrenciyle buluşturularak bilimsel yöntemler ve mantıksal çözümler yapması sağlanmalı, öğrenciler karar vermesi konusunda yöreklendirilmelidir (Küçüköğlü, 2012).

2.6.4 Ahlaki Muhakeme Yaklaşımı

Kolberg tarafından geliştirilen ahlaki muhakeme yaklaşımında amaç ahlaki ikilemlerin içerisinde yaşandığı hikâyelerle, öğrencilerin yaşantıları içerisinde bulunan ahlaki ön yargılarını ortaya çıkarmaktır (Coşkun, 2012; Kapan, 2014). Bu yaklaşım her seviyeye uygun olarak düzenlenebilir; ancak gelişim özelliklerine bu süreçte dikkat edilmesi gerektiğinin önemli olduğu söylenebilir. Seçilecek hikâye ve

etkinliklerin, dönemin gelişim özelliklerine göre planlanması ve bu planlamanın dönemin değer yargısına göre geliştirilmesi gerekir (Küçüköğlü, 2012).

Sürece ilişkin neler yapılacağına dair bir plan yapılırsa;

- Ahlaki olguların güçlü olduğu iki hikâyeye seçilir,
- Bu hikâyedeki çıkmazların belirlenmesinin yanında bir de içindeki değerler belirlenir,
- Değerlerin belirlenmesi ve çıkmazların değerlendirilmesi aşamasında bir soru ile öğrencilerin sorgulama süreci başlar,
- Cevaplarında öğrencilerin ahlaki yargılarının yaşadıkları ve öğrendiklerinden hareketle ortaya çıkarması beklenir,
- Ortaya çıkan cevaplarda tespit edilen ahlaki yargılar da değerlendirilir,
- Tartışılan ve ortaya çıkarılan değerlerin benimsenip benimsenmemesi veya içselleştirilip içselleştirilmemesi öğrencinin kendi kararına kalmıştır (Coşkun, 2012).

Ahlaki muhakeme yaklaşımında öğrenciler kendi değer yargılarını yaparak yaşayarak yapılandırmacı yaklaşımın gereklerine göre öğrenir (Sever, 2012). Bu yaklaşımda öğrencilerin kendi değer yargılarını görmesi sağlanarak ahlaki ilkelerini geliştirmesine yardımcı olunur (MEB, 2009).

Değer yaklaşımlarının içeriği yukarıdaki şekilde özetlenmiştir. Değer yaklaşımların yanında eğitim ve öğretim ortamında önemli görülen programların içeriğinin incelenmesi gerekmektedir.

2.7. Programda, Türk Eğitim Şuralarında ve 2023 Eğitim Vizyonunda Değerler ve Değerlerin Önemi

Geçmişte hazırlanan eğitim programları incelendiğinde "ahlak eğitimi", "karakter eğitimi" olarak karşılaştığımız değerleri kazandırma işleminin günümüz programlarında "değerler eğitimi" olarak karşımıza çıkar (Keskin, 2008; Alabay ve diğerleri, 2018). Programların temel felsefesi çerçevesinde şekillenen bu isimler 2004'ten sonraki programlarda değerler eğitimi olarak oluşturulmuştur. Yapılandırmacı yaklaşımın ilk temellerinin atıldığı programlardan sonra değerler

eğitimine hem programlar içinde kazanımlar bazında yer verildiği hem de programın girişinde değerler eğitimi olarak başlıkların atıldığı görülür (MEB, 2015a; MEB, 2017b; MEB, 2018a).

Programlar incelendiğinde değer başlığının programlarda başlık olarak yer almasının 2015 programıyla başladığı ve 2017 ile 2018 programlarında da bu başlıkların ayrı olarak yer aldığı görülür (MEB, 2015b; MEB, 2017a; MEB, 2018b). 2015 programında 20 değer bulunurken bu sayı 2017 programında 17 değer, 2018 programında ise 10 kök değer yer almaktadır (Yaşaroğlu, 2018). Programda açık olarak belirtilen değerlerin yanında birçok değere örtük şekilde yer verilir (Yıldırım, 2013).

Değerler 2018 yenilenen programda şöyle belirtilmiştir;

- Kökleri geleneklerimizden ve dnmz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden esinlenerek bugünümüze ve yarınlarımıza uzanan,
- Hayatımızın rutininde ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada harekete geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır (MEB, 2018, s.4).

2017 yılı ğretim programında ilk defa "ğretim Programlarında Değerler Eğitimi" başlığı atıldığı grlmştir. 2018' de yenilenen programda 10 kök değerin bulunduğu görülür (MEB, 2018a; MEB, 2018b). Değerlerin azaltılması ve kök değerin oluşmasında kavram karmaşası yaşanmaması ve bazı değerlerin kişisel değerleri kapsadığı düşüncesinden kaynaklıdır (Yaşaroğlu, 2018).

18 Temmuz 2017 tarihinde yapılan basın açıklamasında, değerlere verilen önemin önceki programlara göre arttığı ve ğretim programlarının merkezine alındığı ifade edilmiş; açıklamanın devamında kök değerler olarak adalet, dürüstlük, dostluk, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik ve vatanseverliğin belirlendiği ve bu değerlerin programlarda açık ve örtülü bir şekilde bulunduğu söylenmiştir ("Milli Eğitim Bakanlığı basın açıklaması", 2017).

2018 yenilenen ğretim programının içeriği incelendiğinde değerler, Türk toplumunun milli ve manevi kaynaklarından damıtarak dnden bugüne ulaşmış ve yarınlarımıza aktarılacak Türk toplumunun öz mirası olarak tanımlanmıştır

(Yaşaroğlu, 2018). Yenilenen 2018 programlarının değerler etrafında şekillendiği görülür (MEB, 2018a; MEB, 2018b).

Programların içeriği ve değer özellikleri ile programların değerlere vurgusu yukarıdaki başlıkta incelenmeye çalışılmıştır. Programlarda ve ders kazanımlarında geçen değer kavramlarının uygulamalarında destanların kullanılması düşünülen araştırmada destanın ne olduğu, destanların eğitimde nasıl kullanıldığı ve destanların değerler eğitiminde uygulamasının yararları konusunda açıklamalarda bulunma gerekliliği ortaya çıktığı söylenebilir. Aşağıda bu başlıklar açıklanmaya çalışılmıştır.

2.8 Destan Nedir?

Destan kavramı dilimize Farsça'da efsane, mesel gibi anlamlarda da kullanılan, "dastan" kelimesinin değişmesiyle girmiştir. Tarihsel süreçte ilk olarak ne zaman kullanıldığı tespit edilememekle birlikte İslamiyet'in kabulünden sonra kullanılmaya başlandığı düşünülür (Yıldız, 2017).

Her toplum kendi yaşayışını, değerlerini, kültürel özelliklerini, sosyal yaşantısını, dini özelliklerini vb. kendinden sonraki nesillere aktarmak için edebi metinleri kullanılır (Dündar ve Baysan, 2017). Edebi metinlerin ilk zamanlardan bu yana gelişim süreci incelendiğinde destan (efsane), masal, hikâye ve roman şeklinde olduğu görülür (Özden, 2018; Dündar ve Baysan, 2017).

İbret ve diğerleri (2017) çalışmalarında edebi kaynakların;

- Değer aktarımını kolaylaştırdığı,
- Bilgilerin kalıcılığını artırmada etkili olduğu,
- Öğrencilerin derse ilgisini artırmada etkili olduğu,
- Kültürel öğeleri öğrettiği sonuçlarına ulaşmışlardır.

Destanlar; gelenek ve görenekleri, eski Türk büyüklerinin dünya görüşü ve yaşayışlarını, içinde birçok kültürel özelliği barındırır (Gültekin, 2015). Destanların geçmişi bugüne bir ayna gibi yansıtan, yazı öncesi çağda oluşturulmuş yapıtlardır (Akkuş, 2006).

Destanların birçok özelliği ile hem geçmişi hem de geleceği aydınlatacak önemli kaynak eserlerdir (Karakuş, 2017). Fuat Köprülü'nün: "*Bütün Türk Edebiyatını terazinin bir kefesine, Dede Korkut Kitabını (Destanını) diğer gözüne koysanız, sonucunda Dede Korkut Kitabı (Destanı) ağır basacaktır.*" ifadesi mevcuttur.

Destanlar, milletlerin geçmişten gelen özelliklerini, değerlerini, duyguları, düşünce ve davranışlarını, inançlarını, maddi ve manevi değer özelliklerini, yaşayışlarını anlatan milli özelliği olan önemli kaynaklardır (Tural, 2000). Önemli bilgileri barındırması, geçmişten izler taşıması ve destanların milli karakter özelliklerini yansıtmamasından dolayı destanların önemini bilerek eğitimde kullanılması sağlanmalıdır (Dündar ve Baysan, 2017).

Bu bölümde destanların tanımı incelenmiştir. Tanımalardan hareketle destanların eğitimde kullanılabilmesi için özelliklerinin incelenmesi gerekmektedir.

2.9 Destanların Özellikleri

Destanlar, milletlerin ve ulusların büyük işler yapmaları için kendilerine güvenmelerinde, milli benliklere dönmelerinde, yeniden bir diriliş, hürriyet ve istiklallerini korumak için gidilecek yolları oluşturmalarında büyük bir fayda sağlar (Akkuş, 2006). Destanlar özellikleri dolayısı ile millidir (Yiğittir, 2014). İçinde milletlerin ortak değer ve kabullerini barındırır. Farklı milletlerin destanlarında yer aldığı düşünülen ortak değerler ve motiflerin bulunduğu, yaşanan olaylara karşı tepkilerinde de benzerlik ve farklılıkların olduğunu gösterir (Kart, 2002). Destanların; milli değerleri, milletlerin ortak kabul ve değerlerini barındırıyor olması, değerler eğitimi açısından milli ve evrensel değerlerin öğretilmesinde yardımcı olur (Beldaş ve Aktaş, 2016).

Destanlarda bulunan kahramanların, okuyucunun sosyalleşmesi sürecinde önemli bir anekdot olan model alma sürecine katkısının yanında; öğrencilerde sosyal ve kültürel gelişimin yanında değer kazanımlarını da olumlu yönden etkilenmesine katkıda bulunur (Aytaş, 2005; Kart, 2002; Yiğittir, 2014). Öğrenciler destanlarda, destan kahramanlarının yaşadıkları ile hayatında yaşadıkları olayları karşılaştırma olanağı bulur.

Destanlar, toplumların millet olarak hedeflediği ülküleri ve buna ulaşmak için çekilen yaşayışları anlatılır (Yiğittir, 2014). Destanların belirli bir ülkü etrafında

toplandığı söylenebilir. Bu ülkelerin gelecek kuşaklara aktarımı, yaşanmış olaylardan ders çıkarılmasını ve geçmişi bilerek geleceğe daha sağlam adımlar atılması konusunda destanların yardımı olacaktır (Karakuş, 2017).

Bu bölümde destanların özelliklerinden bahsedilmiştir. Destanların özelliklerinden hareketle eğitimde nasıl kullanılması gerektiği açıklanmalıdır. Aşağıda destanların eğitimde kullanımına dair açıklamalar yapılmaya çalışılmıştır.

2.10 Destanların Eğitimde Kullanımı

2005 Öğretim programıyla Türk eğitim sistemine giren yapılandırmacı yaklaşım sonucu ders etkinlikleri, derslerin işlenişi vb. birçok ders uygulamasının ve hazırlıklarının değişime uğradığı söylenir (Çoban ve Akşit, 2018; Yaşaroğlu, 2018). Yapılandırmacı yaklaşım, etkinlikler ile etkinlik uygulamalarında, öğretmen ve öğrencinin rollerini değiştirerek öğrencinin odakta olduğu bir yaklaşım getirmiştir (Ünal ve Çelikkaya, 2009). Yapılandırmacı yaklaşım, öğrencilerin önceki yaşantılarını bilgiyi yapılandırmada aktif olarak kullanıldığı, bilgiye ulaşma ve oluşturmada öğrenenin amaç ve yaşantılarının sonucunda oluşması prensibine dayanır (Teyfur ve Teyfur, 2012). Yapılandırmacı yaklaşımda öğretmen aktaran konumundan rehber ve öğrenenlerin bilgiyi yapılandırmasına yardımcı bir role bürünmüştür (Yontar, 2013). Öğretmenlerin okuma tutumlarında ve öğrencilere okutacağı edebi metinlerin seçiminde dikkat etmesi, verdiği kitap önerileriyle öğrencilerin okuma kültürünün üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Karaşahin, 2009).

Çocukların tasarladığı ve hayal ettiği dünya ile gerçek dünya arasında birleştirici bir görevi olan çocuk kitaplarındaki karakterlerin çocuklar tarafından benimsenip örnek aldığı düşünülür (Cengiz ve Duran, 2017; Karakuş, 2017). Çocuklar hayalinde çocuk kitabı kahramanlarını örnek alarak hayatına uygulama konusunda isteklidir ve çocukların bu isteği kahramanın yaptıkları ile özdeşleşme durumuna kadar gider (Karataş, 2014).

Destanlar, masallar, bilmeceler, ninniler, tekerlemeler çocukların severek dinledikleri halk edebiyatı ürünleridir (MEB, 2013a). Öğrenciler edebi metin kahramanlarının olumlu değer özelliklerinde etkilenecek kahramanı model alır (Karakuş, 2017). Destan, efsane vb. edebi metinler yoluyla verilecek ahlak, karakter ve değer

eğitiminin öğrencilerde kimlik ve kişiliği oluşturmada önemli rol alır (Karakuş, 2015; Şimşek, 2001).

Duyuşsal gelişimin bilişsel gelişim gibi bilgilerin aktarımıyla gerçekleşmeyeceği göz önüne alınırsa uygun ortamların hazırlanmasında ve ders etkinliklerinde kültürel öğelerin yeri göz ardı edilmemelidir (Kolaç ve Özer, 2018). Ders kaynağı olarak öğrenme öğretme sürecinde kullanılacak edebi kaynakların, maddi ve manevi kültürel değerleri içinde bulundurduğu görülür (Beldaş ve Aktaş, 2016). Barındırdığı özellikler ile kolay ulaşılabilen ve sınıf ortamına taşınabilen kültürel öğelerden biri edebi ürünlerdir (Öztürk ve Oltuoğlu, 2002).

Ulaşılan destanlarda kahramanların etrafında şekillenen olayların başkahramanı Türklerde önemli yeri olan Alplerdir. Alpler millete mal olmuş kişilerdir. Yabancı destanlarda olduğu gibi Türk destanlarında kişisel çıkarları uğruna insanları yok etme eğilimi görülmez (Kart, 2002). Örnek bir model olarak değerler eğitiminde Alp karakterlerin (destanların kahramanı) kullanımı hem öğrencilerin hayal dünyalarına hitap etmiş olacağı hem de kazandırılması gereken değer özelliklerinin içselleştirilmesinde örnek bir karakter modeli oluşturacağı düşünülmektedir.

Değerlerin kazandırılmasında etkili olan destanların, öğretmenlerin eksik olarak fark ettikleri ve düzeltilmesini istedikleri konularda kullanılmasında etkili araçlar olduğu söylenebilir. Öğretim ortamında en iyi şekilde edebi metinlerden yararlanılmasının öğrencilerde; yorumlama, anlama, analizlerde bulunma, farklı bakış yöntemleriyle olayları değerlendirme ve duygudaşlık yapma becerisini geliştirmesinin yanında milli, manevi ve evrensel değerleri kazandırır (Beldaş ve Aktaş, 2016). Destanların, ulusal ve evrensel değerlerin öğretilmesinde etkili oldukları gibi kültür aktarımını da kolaylaştırıp; örnek yaşamlarla öğrencilere modeller oluşturur (Kaymakçı, 2013).

Anlatmaya bağlı edebi metinlerden olan "*destan, hikâye, masal ve efsaneler*" okuyanları ve anlatıcıyı dinleyen kesime kültürel özelliklerin aktarılması ve hedeflenen mesajları (değer özellikleri) örtük bir şekilde sunmasından dolayı eğitimde önemli bir yeri vardır (Dündar ve Baysan, 2017).

Ders etkinliklerinde önemli bir yeri olan destanların değerler eğitiminde kullanılması konusunda açıklamalar yapılması gereği duyulmuştur. Aşağıdaki bölümde

destanların değerler eğitiminde nasıl kullanılacağı, hangi amaçlarla etkinliklere dahil edilebileceği konusunda açıklamalar sunulmaya çalışılmıştır.

2.11 Destanların Değerler Eğitiminde Kullanımı

Değerler eğitiminin, Türk eğitim sisteminde güncel ve bir o kadar da önemli sorunlardan biri olduğu söylenir (Gültekin, 2015). Değerler eğitiminin temelinde; geleneklerin, göreneklerin, değerlerin, milli ve manevi unsurların vb. birçok değerin aktarılması gerektiği düşüncesi vardır.

Eğitimde ğretmenin ve fiziki ortam faktörünün yanında ders içinde kullanılan araç-gereçlerin, yöntem ve tekniklerin uygun zamanda kullanılmasının, daha verimli ve amaca uygun öğrenmeler gerçekleştirmede etkisi vardır (Aladağ ve Karaman, 2018). Bu yöntemler anlatım, örnek olay ve drama metotlarıyla öğretileceği gibi proje tabanlı ğretim, iş birliğine yönelik metotlarla da sağlanabilir (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008).

İzleyenlerin hayal dünyasını harekete geçiren resimlerin ve şekillerin, duygu ve düşünce yönünden de kişinin yaşamına etki ettiği ifade edilebilir. Resimli kitaplar sayesinde öğrencilerin anlatılmak istenenini daha iyi anlar (Mardi, 2006). Öğrencilerin resimleri metinlerden ayrı olarak yorumlayıp metinle harmanlaması gerekir (Uğurlu, 2013). Görsel kullanarak yapılan değerler eğitiminin daha etkili olduğu görülmüştür (Alabay, Can, Kandemir ve Güney, 2018; Aladağ ve Karaman, 2018; Yaman ve diğerleri, 2015). Bu sebeple eğitimde kullanılacak kitapların resimlerinin gelişi güzel şekilde ayarlanmaması gerekmektedir (zden, 2018). Resimli edebi ürünlerden olan destanların resimlerle desteklenmesi, değerlerin anlaşılmasına katkıda bulunacaktır (Gönen, Karakuş, Uysal, Kehci, Ulutaş ve Kahve, 2016).

Araştırma sonuçları incelendiğinde;

- Okuduklarının %10'unu,
- Duyduklarının %20'sini,
- Gördüklerinin %30'unu,
- Duyup gördüklerinin %50'sini öğrencilerin zihinlerine kaydettikleri belirtilmiştir (zden, 2018). ğrenme ğretme sürecine ne kadar fazla duyu organı

katılırsa öğrenme de o kadar artarak geç unutulur (Öztaş, 2007; Aladağ ve Karaman, 2018). Değer eğitiminde seçilecek kitaplardan biri olan destanların kullanım aşamasında kaynağın resimlerle desteklenmesinin zihinde kalıcılığı artıracığı söylenebilir. Eğitim öğretim ortamlarında kullanılacak bir diğer materyal ise çizgi filmlerdir (Yaman ve diğerleri, 2015). Destanlarla tasarlanan etkinlikler; bir olaydan hareketle canlandırmaların yapılması, öğrencilerin uygulamalarla yaparak yaşayarak öğrenmesi, örnek olaylardan hareketle gerçek yaşama öğrencilerin hazırlanması, destanda bulunan şiirsel ifadelerin öğrencilerin okuma ve anlama hızlarını geliştirmesi, atalarının örnek yaşantılarına bakarak öğrencilerin yaşamlarına değer aktarımlarını sağlaması vb. birçok tekniği ve yararı destanlar içinde taşır. Bu yararların sağlanması planlı ve programlı şekilde eğitim öğretim ortamına destanların aktarılması ile gerçekleşir. Aksi halde normal metinlerden bir farkı olmayacaktır.

Eğitim öğretim ortamında kullanılan çizgi filmlerin, dersi eğlenceli hale getirerek çocukların dikkatini çekmekte, öğrencilerin konuya karşı güdülenmesini sağlamakta ve kalıcı öğrenmeleri desteklemektedir (Aladağ ve Karaman, 2018). Öğrenciler hareketli, renkli ve resimli olan materyallere karşı ilgilidir (Aksoy Tokgöz ve Taşkın Şahin, 2015).

Çizgi filmlerin faydalarına bakıldığında öğrenciler;

- Gözlemlerinden hareketle tartışma ve yorumlama yapar,
 - Kahramanlarından hareketle öğrenciler kendine rol model seçer,
 - Doğruyu, iyiyi, kötüyü görerek kendi içselleştirme sürecinde katkıda bulunur,
 - Değerleri film içindeki ikilemlerden hareketle muhakeme edilmesini sağlar,
 - Değer seçiminde örnek davranışları gözlemler (Aladağ ve Karaman, 2018).
- Öğrenciler için çizgi filmde yaşanan her karenin çocuklar için bir örnek oluşturacağı ve seçimlerine etki edebileceği söylenir (Sadioğlu ve diğerleri, 2018).

Televizyonlarda yayımlanan çizgi filmler incelendiğinde şiddete yönelik ve olumsuz karakterlerin hâkim olduğu görülür. Çizgi filmler öğrencilerin olumlu karakter özelliklerini geliştirmesi gerekirken, olumsuz yönlerin ağır basması sonucu

izleyenlerin olumsuz özellikler kazanmasına da neden olur (Eken, 2009). Bu süreçte çizgi filmlerin seçiminde yetişkinlere ve ders materyali olarak kullanılacak öğretmenlere büyük bir iş düşer ve çizgi filmler seçilirken ebeveyn ve öğretmenler tarafından incelenerek izlenmesi gerekir (Berber, Anılan, Odabaş ve Alkan, 2019; Yağlı, 2013). Değerler eğitiminde kullanılacak çizgi filmlerin amaçlanan kazanımlar yanında değer özellikleri de incelenerek değer kazandırmada kahramanların kullanılmasından faydalanılabilir (Aladağ ve Karaman, 2018).

Dede Korkut çizgi filmine bakıldığında geleceğin bir temsilci olduğu düşünülen çocuklara, aile ve toplum tarafından güven vardır ve bu güvenin çocuğun gelişimine katkı sağlar (Yaman, Bayburtlu, Tekir ve Kırman, 2015). Değerler için önemli kaynaklardan olduğu düşünülen Dede Korkut hikâyeleri iyiyi ve güzeli öğütlediği gibi evrensel değerleri de içinde barındırır (Şahin, 2009). Aileden ve toplumdan güven alan çocukların toplumun oluşturulmasında önemli bir yere sahip olacağı ve gelecekteki rolleri düşünüldüğünde bu güvenin sağlıklı, mutlu ve huzurlu toplumların oluşmasında etkisi olabileceği düşünülebilir.

Destanların değerler eğitiminde kullanılmasında çocukların zihinsel gelişimine uygunluğu ve eski Türk örf, gelenek, görenek, adet, ahlaki değerler, insani değerler, sosyal hayatın tasviri vb. akla gelsin gelmesin birçok kültürel unsuru içinde barındırmasının etkili olduğu söylenir (Kart, 2002). Destanların bu ve benzeri birçok kültürel özelliği barındırması değerler eğitiminde hem yaşananların örnek olarak öğrenciye sunulması hem de günümüzle kıyaslanması açısından ders etkinliklerinde kullanılır (Cerrahoğlu, 2013).

Destanlar, efsaneler, öyküler vb. edebi metinlerden karakterlerin yaşam örneklerini, karşılaştıkları sorunları ve kazandıkları başarıları anlatılarak çocukların hayata hazırlanmasına katkısı vardır (Beldaş ve Aktaş, 2016). Örnek olay çalışmaları hayattaki çelişkileri ya da problemleri içeren yaşanmış durumlar olmasından dolayı eğitimde kullanılmaktadır. Örnek olay çalışmalarında destan, menkıbe vb. edebi türler iyi birer örnek materyal olarak kullanılabilir. Örnek olay seçiminde asıl önemli husus vereceğimiz değer, dersin amacının, hedeflenen kazanımın davranışı kazandırmaya yönelik olmasıdır (Kart, 2002). Araştırmada destanlardan örnek olaylar alınarak ders planı etkinliklerinde kullanılmış, alınan örnek olayların amaçlanan değere ve ders kazanımlarına yönelik olmasına dikkat edilmiştir.

Edebi metinlerden alınan örnek olay ders etkinliklerinde; seçilen olayın ve metnin öğrencinin seviyesine uygunluğu, örnek materyallerin kullanılması önemlidir. Örnek olayın okunurken jest, mimik ve telaffuza dikkat edilerek sesli şekilde okunması, metin içinde soruların sorularak öğrencilerin okuma esnasında odağının sağlanması ve sonucunda sınıfça değerlendirilmesi ilkelerine dikkat edilmesi gerekmektedir..

Destanlar bireylerde milli bilincin oluşmasında ve gelişmesinde etkili olmasının yanında, bireyin toplumun beklentilerini karşılmasına ve bu doğrultuda ilerlemesinde faydalıdır (Kart, 2002). Destanların okullarda, öğrencilerin ve halkın eğitiminde kullanılmaktadır (Cerrahoğlu, 2013, s.639).

Eğitim öğretim ortamlarında kullanılan drama yöntemi öğrencilerin günlük hayatta karşılaşılan olayları anlamlandırmasına yardım ederek sosyal rolleri inceleyerek karşılaşılan problemleri incelemesine yardımcı olur (Selimhocaoğlu, 2004). Dramada canlandığı karakter gibi davranan öğrenciler, hayal güçlerini de eğitim etkinliklerine katarak birçok yaşantıyı deneyimleme fırsatına sahip olur (MEB, 2013b). Öğrenciler dramada karşılaştığı değerlerle ilgili yaşantılarda değerlerin önemini farkına vararak öğrencilerin değerleri anlamlandırmasında etkilidir (Kara ve Çam, 2007).

Eğitimde destanların kahramanlarını rol model olarak akıllarına yerleştiren öğrenciler bundan yıllar sonra beğendiği o özelliği kahramanı unutsa bile yine sergileme davranışına ulaşacaktır (Eken, 2009). Destan kahramanlarının yaşantılarında iyiyi ve kötüyü gören öğrenciler, ne için mücadele ediyor olduklarını ve hangi değerlere önem verdikleri içeriklerinden hareketle destanlar değer öğretiminde kullanılır (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008). Kahramanların yaptığı her hareketin örnek alınacak şekilde tasarlandığı söylenebilen destanlarda doğrudan ve örtük şekilde verilen değer yargılarıyla eğitimde önem kazandığı ifade edilebilir.

Değerler eğitiminde kullanılacak olan yöntem, teknik ve stratejiler uygun şekilde düzenlenip çocuğun gerçek yaşantısı ile ilişkilendirilerek zengin bir eğitim- öğretim ortamı sağlanmalı ve uygun değerlendirme yaklaşımları ile desteklenmelidir (Aktepe ve Tahiroğlu, 2016). Destanların içinde bulunduğu etkinlikler vasıtasıyla uygun yöntem, teknik ve stratejiler geliştirilerek öğrencilerin konuya hâkim olması

sağlanırken, zengin ortamların sağlanması sonucunda değerler eğitimini çok yönlü olarak geliştirerek öğrencilerin hayatlarına değerleri aktarması sağlanabilir.

Eğitimde destanların kullanılması ile çocukların olağanüstü özellikler içeren ve ilgilerini çeken olayların yaşandığı destanlardan haz alırken, yaşantıları ile karşılaştırıp ve değerlendirip içinde geçen olumlu değer özelliklerini model almalarının sağlanacağı düşünülür (Şimşek, 2000). Bu ilgi çekici özellikleri ve kahramanları ile öğrencilerin destanları sahipleneceği ve bu sahiplenme ile olumlu değer özelliklerini, yaşayışlardan örnekler alarak hayatına aktarmada kullanacağı düşünüldüğünde eğitimde kullanılmasının hem geçmiş yaşantıları öğrenerek tarih bilincini hem de örnek alacağı kahramanlar, ders çıkaracağı olaylar olması hasebiyle değerler eğitiminde kullanılabilir kaynaklar olduğu ifade edilebilir. Araştırmada destanların bu özellikleri ve içerikleri kullanılarak etkinlikler düzenlenmiş ve tasarlanmıştır.

2.11. Alanyazında Yapılan Çalışmalar

Türkiye'de ve yurt dışında alan yazın incelendiğinde değerler eğitimine yönelik çalışmaların artarak devam ettiği söylenebilir. Bu başlıkta Türkiye ve yurt dışı alan yazın incelenmiştir. Türkiye'de yapılan çalışmalar ve yurt dışında ulaşılan çalışmalar genel hatlarıyla incelenerek araştırmanın ulaşılan çalışmalardan farklı olan yönü ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

2.11.1 Değerler Eğitimi ile İlgili Türkiye'de Yapılan Çalışmalar

Uzunkol (2014) tarafından yapılan doktora araştırmasında, hayat bilgisi dersi saygı ve sorumluluk temelli değerler eğitim programı ilkokul 3. sınıf 67 (34 deney-33 kontrol) öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Değerler eğitimi programının öğrencilerin öz saygı, sosyal problem çözme ve duygudaşlık düzeylerine etkisi incelemiş ve uygulama süreciyle alakalı öğrencilerden geri dönüt alınmıştır. Araştırma sonucunda uygulanan değerler eğitimi programının öğrencilerin öz saygı düzeylerini artırmadığı, sosyal problem çözme becerileri ile empati düzeylerinde olumlu etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Akarsu (2015) tarafından yapılan doktora araştırmasında, 1-8. sınıf müzik ders kitabındaki şarkılar değerler açısından incelenmiş ve değer kazanımı hedefinde hazırlanan şarkıların öğrenciler üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma 7. sınıf 43

(23 deney-20 kontrol) öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Değer kazanımı hedefinde hazırlanan şarkıların uygulaması yapılmış ve uygulamanın sonuçları değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda değerler eğitimi programının ve hazırlanan değerler eğitimi etkinlik şarkılarının, öğrencilerin değer algılarını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Taş (2016) tarafından yapılan doktora araştırmasında, Mesnevi temelli değerler eğitimini 4. sınıf 62 (31 deney-31 kontrol) öğrenciyle gerçekleştirmiştir. Mesnevi temelli değerler eğitiminin misafirperverlik, yardımseverlik, vatanseverlik, aile birliğine önem verme ve hoşgörü değerlerine yönelik tutumlarına etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda Mesnevi temelli değerler eğitiminin değer öğretim sürecini somutlaştırarak kolaylaştırdığı, süreci eğlenceli hale getirdiği ve öğrencilerin değerlere ilişkin tutumlarına olumlu etki yaptığı tespit edilmiştir.

Temel (2017) tarafından yapılan yüksek lisans araştırmasında, gerçek yaşam temelli değerler eğitimi programı geliştirilmesi ve öğrenciler üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma ilkökul 1. sınıf 32 öğrenci (16 deney- 16 kontrol) ile gerçekleştirilmiştir. Gerçek yaşam temelli değerler eğitimi programı uygulanmış ve sonuçları değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda gerçek yaşam temelli eğitim programının öğrencilerin sosyal yeterlik ile okula uyum becerileri üzerindeki etkili olduğu tespit edilmiştir.

Barcın (2018) tarafından yapılan yüksek lisans araştırmasında, sorumluluk, saygı ve sabır değerlerinin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminin etkisini incelemiştir. Araştırma ilkökul 4. sınıf 82 (42 deney, 40 kontrol) öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, sorumluluk, saygı ve sabır değerlerinin kazandırılmasında yaratıcı drama yöntemi etkinlikleri uygulanmış ve sonuçları değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda değerler eğitiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının değerleri kazandırmada etkili olduğu, süreci somutlaştırdığı ve ele alınan değerlere ait olumlu etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Ulaşılan literatür yazar, hedef grubu, konu, örneklem büyüklüğü, yapılan çalışmalar, ulaşılan sonuçlar açısından incelenerek Türkiye'de yapılan çalışmalar olarak Tablo 1'de gösterilmiştir

Tablo 1: Değerler Eğitimine Yönelik Türkiye'de Yapılan Çalışmalar

Yazar	Sınıf Düzeyi	Konu	Bağımlı Değişken	Örnekler	Uygulamalar	Sonuç
Ada (2016)	Okul Öncesi (4-5 yaş)	Yaratıcı drama yöntemi ile değerler eğitimi	Yaratıcı drama yönteminin değerler eğitimi üzerindeki etkisi	D:21 K:21	Yaratıcı drama yöntemiyle yapılan değerler eğitimi çalışmaları	Uygulama-nın anlamlı bir fark ortaya çıkardığı görülmüş-tür.
Akgül (2014)	İlkokul	Web Tabanlı Değerler Eğitimi (WTDE)	WTDE uygulamalarının etkililiği	D:10	WTDE eğitim uygulamaları	Uygulama-ların adalet ve dürüstlük kazandırmada etkili olduğu görülmüş-tür.
Aydoğan (2018)	İlkokul (4. sınıf)	İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersi değerler eğitimi	Öz düzenleyici öğrenmeye yönelik değerler eğitimi programının etkisi	D: K:	Öz düzenleyici öğrenmeye yönelik değerler eğitimi programı uygulamaları, Ölçekler	Programın öğrencilerin akademik başarısına, demokratik tutumlarına, öz düzenleme becerilerine olumlu etkisi olduğu görülmüş-tür.

Çengelci (2010)	İlköğretim (5. sınıf)	Sosyal Bilgiler Dersi	Sosyal Bilgiler Dersinin Değerler Eğitimi	D:22 Ö:1	Sosyal Bilgiler dersinin incelenmesi , Formlar, Ölçekler	Sosyal Bilgiler dersi değerler eğitiminde son derece önemlidir. Programın değer eğitimi yaklaşımlarının uygulanması ile sorumluluk değerinin kazanması-na olumlu etkisi olduğu görülmüştür.
Demir (2018)	İlkokul (2. sınıf)	Değerler eğitimi yaklaşımlarına göre Hayat Bilgisi dersi ikinci ünite değerler öğretimi	Değerler eğitimi yaklaşımlarına planlanan Hayat Bilgisi dersi değerler öğretimi programının etkililiği	D: 108	Değerler eğitimi yaklaşımlarına göre Hayat Bilgisi dersi ikinci ünite değerler öğretimi uygulamaları, Ölçekler,	Programın değer eğitimi yaklaşımlarının uygulanması ile sorumluluk değerinin kazanması-na olumlu etkisi olduğu görülmüştür.
Yazar	Sınıf Düzeyi	Konu	Bağımlı Değişken	Örneklem	Uygulamalar	Sonuç
Engin (2014)	İlköğretim (7. sınıf)	Türkçe ve Beden Eğitimi öğretim programları ile bütünleştirilerek hazırlanan değerler eğitimi programı	Bilişsel davranış, Duyuşsal özellikler ve Değer gösterme düzeylerine etkisi	D:29 K:29	Türkçe ve Beden Eğitimi öğretim programları ile bütünleştirilmiş değerler eğitimi programı uygulamaları	Bütünleştirilmiş değerler eğitimi programının değer kazandırılmasında etkili olduğu görülmüştür.
Ergün (2013)	Ortaöğretim (11. sınıf)	Ergenlere verilen değerler eğitimi	Öz düzenleme stratejileri üzerindeki Etkisi	D:11 K:11	Değerler eğitimi programı uygulamaları	Öz düzenleme stratejileri üzerine olumlu

						etki göstermiştir.
İbiş (2017)	Okul Öncesi (5-6 yaş)	Değerler eğitimi temelli yaratıcı drama programı	Değerler eğitimi temelli yaratıcı drama programının sosyal becerilerin gelişimine etkisi	D:24	Değerler eğitimi temelli yaratıcı drama programı uygulamaları, Ölçekler	Değerler eğitimi temelli yaratıcı drama programının -ın kişiler arası ilişkiler, kızgınlık ve uyum sağlama becerilerine olumlu katkı sağladığı; amaç oluşturma ve dinleme becerilerine katkı sağlamadığı görülmüştür. Sonuç
Yazar	Sınıf Düzeyi	Konu	Bağımlı Değişken	Örneklem	Uygulamalar	Sonuç
İpekçi (2018)	Ortaokul (6. sınıf)	Matematik öğretim programı ile bütünleştirilmiş değerler eğitimi programı	Bütünleştirilmiş değerler eğitimi programının etkisi	D:30 K:30	Matematik öğretim programı ile bütünleştirilmiş değerler eğitimi programı uygulamaları	Programın sorumluluk, adaletli olma, dürüstlük değerlerini kazandırmada etkili olduğu görülmüştür.
Keskin (2011)	İlköğretim (6.	Duyarlılık ve	Değerler Eğitiminde	D:21	Ders uygulamaları	Duyarlılık ve

	sınıf)	Sorumluluk değerlerine yönelik etkinlikler	etkinlik temelli uygulamaların etkililiği		rı, Görüşme formları, Çalışma yaprakları	Sorumluluk değerlerine ilişkin farkındalık artmıştır.
Keskin-oğlu (2008)	İlköğretim (5. sınıf)	Mesnevi Temelli Değerler Eğitimi	Ahlaki Olgunluk ve Saldırganlık	D:15 , K:15	33 saat süren İnsani değerler eğitimi uygulamaları	Ahlaki olgunluk düzeyi gelişmiş, saldırganlık eğilimi azalmıştır.
Kirman-oğlu (2016)	İlkokul (3. sınıf)	Değerler eğitiminin toplum hizmeti uygulamalarına etkisi	Etkinlik temelli yardımseverlik değer eğitiminin toplum hizmeti uygulamalarına etkisi	D:20 K:20	Etkinlik temelli yardımseverlik değer eğitimi uygulamaları	Yardımseverlik temelli eğitimin değerleri öğrenme ve içselleştirmeyi kolaylaştırdığı, getirdiği görülmüştür.
Yazar	Sınıf Düzeyi	Konu	Bağımlı Değişken	Örneklem	Uygulamalar	Sonuç
Kundur-oğlu (2010)	İlköğretim (4. sınıf)	Fen ve Teknoloji Öğretim Programıyla Bütünleştirilmiş Değerler Eğitimi	Eğitimin öğrenciler üzerindeki etkisi	D:35 , K:35	Eğitim uygulamaları, İkilem durumları formu	Uygulanan öğrenciler üzerinde anlamlı fark görülmüştür.
Neslitürk (2013)	Okul Öncesi (5-6 yaş)	Anne Değerler Eğitimi Programı (ADEP)	5-6 yaş çocuklarının sosyal beceri düzeyine etkisi	D:24 K:24	ADEP uygulamaları	Çocukların sosyal becerilerini olumlu yönde etkilemiştir.

Öztürk Samur (2011)	Okul Öncesi (6 yaş)	Değerler Eğitimi Programı	Sosyal Duygusal Gelişime	D:22 K:22	Değerler Eğitimi Programı, Ölçekler, Formlar	Sosyal Duygusal gelişime olumlu etki göstermiştir.
Uzunkol (2014)	İlkokul (3. Sınıf)	Hayat Bilgisi dersi saygı ve sorumluluk temelli değerler eğitimi programı	Öz saygı, Sosyal problem çözme becerileri ve Empati düzeylerine etkisi	D:34 K:33	Hayat Bilgisi dersi saygı ve sorumluluk temelli değerler eğitimi programı uygulamaları, Ölçekler, Formlar	Uygulamaların öz saygı düzeylerini artırmada etkili olmadığı, sosyal problem çözme becerileri ile empati düzeylerin de olumlu etkisi olmuştur.

Açıklama: D: Deney Grubu , K: Kontrol Grubu

Ulaşılan literatür incelendiğinde ağırlıklı olarak okul öncesi öğrenim kademesinde değerler eğitimi ile ilgili ders uygulamaları çalışmalarına rastlandığı (Can Korkmaz, 2018; Çetingöz, 2017; Erikli, 2016; Kapkın, 2018; Kayıran, 2018; Kıldan, 2016; Ömeroğlu, 2015; Yıldırım, 2018), daha sonra ortaokul kademesinde ağırlıklı olarak ders uygulamalarına rastlandığı (Aköz, 2018; Ateş, 2014; Çinici, 2016; Engin, 2014; Kenan, 2018; Mutlu, 2018; Ünal, 2018; Yürük, 2015) görülmüştür. İlkokul kapsamında yapılan ders uygulaması çalışmalarının ise (Aydoğan, 2018; Kirmanoğlu, 2016; Merter, 2018; Sözer, 2017; Taş, 2016; Temel, 2017) okul öncesi ve ortaokul kademelerine göre kısmen daha az olduğu görülmüştür.

Değerlerle ilgili çalışmaların odağı göz önüne alındığında doküman incelemesi çalışmalarının (Kafadar, 2019; Demir, 2019; Açikel, 2018; Kaçmaz, 2018; Karul, 2018; Bartan, 2018; Sarıkaya, 2018; Karasu, 2018; Tümen 2018), değerler eğitimine

yönelik program geliştirme çalışmalarının (Erikli, 2016; Kayıran, 2018; Aydoğan, 2018; İpekçi, 2018; Kapkın, 2018; İbiş, 2017; Temel, 2017; Sapsağlam, 2015), edebi kaynaklar yardımıyla uygulamalı değerler eğitimi çalışmalarının (Taş, 2016; Demirci, 2016) olduğu görülmüştür.

Araştırmaların hangi değerler üzerine çalışıldığı incelendiğinde; saygı değerine (Ada, 2016; Barcın, 2018; Bozkurt, 2017; Çengelci, 2010; Dilmaç, 2007; Engin, 2014; Erikli, 2016; İpek, 2014; Kayıran, 2018; Neslitürk, 2013; Uzunkol, 2014), sorumluluk değerine (Ada, 2016; Yürük; Barcın, 2018; Bozkurt, 2017; Çengelci, 2010; Demir, 2018; Dilmaç, 2007; Erikli, 2016; Izgar, 2013; İpekçi, 2018; Kayıran, 2018; Kutlucan, 2018; Neslitürk, 2013; Öğretici, 2011; Uzunkol, 2014), dürüstlük değerine (Akgül, 2014; Dilmaç, 2007; Erikli, 2016; Izgar, 2013; İpekçi, 2018; Kayıran, 2018; Kutlucan, 2018; Neslitürk, 2013), paylaşma- yardımlaşma- yardımseverlik değerine (Ada, 2016; Çengelci, 2010; Erikli, 2016; İpek, 2014; Kirmanoğlu, 2016; Neslitürk, 2013; Taş, 2016; Yürük, 2015), adil olma- adalet değerlerine (Akarsu, 2015; Akgül, 2014; Engin, 2014; İpekçi, 2018; Kayıran, 2018), hoşgörü değerine (Akarsu, 2015; Çengelci, 2010; Dilmaç, 2007; Herdem, 2016; Kutlucan, 2018; Taş, 2016; Yürük, 2015), iş birliği (Bozkurt, 2017; Engin, 2014; Erikli, 2016; İpek, 2014; Neslitürk, 2013), arkadaşlık- dostluk değerine (Dilmaç, 2007; Erikli, 2016; İpek, 2014), sevgi değerine (Ada, 2016; Kayıran, 2018; İpek, 2014), misafirperverlik değerine (Akarsu, 2015; Taş, 2016; Yürük, 2015) vatanseverlik değerine (Kayıran, 2018; Taş, 2016), rastlanmıştır.

Yapılan akademik çalışmalarda ders uygulaması bazında edebi kaynak kullanımına (Demirci, 2016; Taş, 2016; Keskinoglu, 2008) rastlanmıştır. Bu iki çalışmada da mesnevi temelinde ders etkinlikleri yürütüldüğü görülmüştür. Yapılan çalışmalarda bağımsızlık, misafirperverlik, sevgi, saygı, dostluk, sabır, yardımseverlik, vatanseverlik değerlerine fazla rastlanmadığı görülmüştür

2.11.2 Değerler Eğitimi ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Howard (2005) karakter eğitim programının ortaokuldaki öğrencilerin akademik performansı, çabası ve tutumu üzerine etkililiğini incelediği araştırmasında deney grubuna sorumluluğun karakteristik özellikleri üzerine yoğunlaşan 12 saatlik ders

dizisini altı haftalık süreyle uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin akademik performansı, çabası ve tutumunu etkileyebilecek birçok faktör bulunmuştur. Bazı konularda kimi sınıf düzeylerinde bazı iyileşmeler görülürken, diğer derslerde puanlar aynı seviyede düşüş göstermiştir. Sonuç olarak kontrol grubu da gelişmeler ve düşüşler gösterdiği için sonuçlar deney grubuna genellenememiştir.

Hawkes (2006) değerler eğitiminin ilkokullardaki eğitimin kalitesini artırmadaki etkisini incelediği araştırmasında değerler eğitiminin tutumlar üzerindeki olumlu etkisini göz önüne aldığı argümanından yola çıkılmıştır. Araştırma öğretmen görüşmeleri, öğrenci görüşmeleri, veli toplantısı ve görüşmeleri ve ders uygulamaları şeklinde gerçekleşmiştir. Görüşme sonucunda uygulamanın yapıldığı öğrencilerin eğitimi eğlenceli buldukları, değerler eğitiminin gerekliliği konusunda hemfikir oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenci velilerinin görüşleri sonucunda okul ve evin değerler eğitimi için birlikte çalıştığı, öğrencilerin gelişimini artırdığını belirten düşüncelere ulaşılmıştır. Öğretmenler görüşlerinde yapılan etkinliklerin öğrencilerin özgüvenini ve güvenini artırdığı, öğrencilerin kaliteli işler üretmesine, personele saygılı ve iyi davranış göstermelerine olumlu katkı sağladığını belirtmişlerdir. Okulda verilen değerler eğitiminin etkisinin en önemli kanıtının öğrencilerin öğretmenlerinin anlattıklarını anlamlandırarak model olarak davranışlarını yansıttıkları ve öğrencilerin olumlu davranış geliştirmelerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Perry ve Wilkenfeld (2006) öğrencilerin sorumlu, etkili ve bilinçli vatandaşlar olarak gelişmesine katkıda bulunmak; toplumsal düzenin sağlanması için derslerde kullanılabilen bir program tasarlamışlardır. Geliştirilen program sonucunda programın değer kazandırmada başarılı olduğu ve öğrencilerin sorumluluk alma düzeyini artırdığı bulunmuştur.

Brawer (2007) yüksek beklenti karakter eğitimi yaklaşımının ilköğretim öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi konulu doktora çalışmasında nicel araştırma yöntemlerini kullanarak ilköğretim okullarındaki öğrencilerin karakter eğitimi programının öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini incelemiştir. Sonuç olarak okullarda uygulanan karakter eğitiminin tüm sınıf düzeylerinde ve derslerde yüksek olduğuna ulaşılmıştır.

Ho (2007) Hong Kong ilköğretim okullarında müziği değerler eğitimine dahil etmeyi amaçladığı çalışmada otuz öğretmen ile görüşmüştür. Araştırma sonucunda Hong Kong'da yaşayan birçok etnik unsurun bulunduğu ve bu kültür unsurlarının içinde birliğin sağlanması için değerler eğitiminin değerler, müzik kültürü ve ulusal kimlik kavramlarına sahip olması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Balake, Brady ve Sanchez (2003), ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin ve öğrencilerin okuldaki demokrasi algılarını ve vatandaşlık eğitimi uygulamalarını belirlemeyi amaçladığı araştırmasında öğretmen ve öğrencilere anket uygulanmış, öğretmen ve okul yöneticileri ile grup görüşmeleri yapılarak, öğretmenlerin ders planları incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin planlarında vatandaşlıkla ilgili temel bilgi ve becerilere, vatanseverlikle ilgili sembollere yer verdikleri, buna karşılık okullarda öğrencilerin demokrasinin ilkelerini bilmelerine karşın bu ilkeleri kendi yaşamlarında göstermedikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Lovat ve Clement (2008), “*Değerler Eğitimi Pedagojik Zorunluluk*” başlıklı çalışmalarında, değerlerden yoksun bir öğretim sürecinin kaliteli olamayacağını ifade etmişlerdir. Kaliteli bir eğitimde, öğretmenlerin pedagojik donanımlarının öneminin büyük olduğu ifade edilmiştir. Çalışmada değer eğitiminin, eğitimin en önemli parçalarından biri olduğu üzerinde durulmaktadır. Bu sebeple de etkin bir değer eğitiminin yolunun kaliteli eğitimden geçtiği belirtilmiştir.

Mederios (2010) Tower Hill Okulu'nda karakter eğitiminin gerçekleşmesi ile ilgili yaptığı doktora çalışmasında çeşitli sanat ve spor dallarının sürdürüldüğü okulda dürüstlük, saygı ve sorumluluk değerlerinin de benimsendiği bir misyona sahip olduğunu belirtmiştir. Yapılan anketler ve görüşmeler sonucunda karakter gelişimi için tam bir planın olmadığını, bu yönde iyileştirmelerin olması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Refikko, Jaen ve Trujillo (2017) Latin Amerika'da bulunan işitme engelliler okullarında değerler eğitimi odaklı uygulamaların 10 senelik bir bölümünü inceledikleri araştırmalarında anket uygulamışlardır. Anket sonucunda toplumsal beklentilere göre değerler eğitimi ve sosyal sorumluluk bağlamında okullardaki eğitim sürecinin içerik ve öğretim metotlarını değiştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aktif öğrenme ve durum çalışmasının uygulandığı okullarda öğrencilerin

uygarlaşmasında yani değerleri kazanmasında pozitif yönde bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Fahyuni ve Bandonno (2017) ilköğretim okullarında alternatif bir değerler eğitimi öğretim yöntemi olarak resim hikayesi medyası geliştirerek bir ilkokulda uygulamışlardır. Uygulama sonucunda geliştirilen resimli hikaye medyalarının deneme ve gözlem sonuçlarına bakılarak öğrenme süreci ve sonucuna olumlu yönde katkıda bulunduğu ulaşılmıştır.

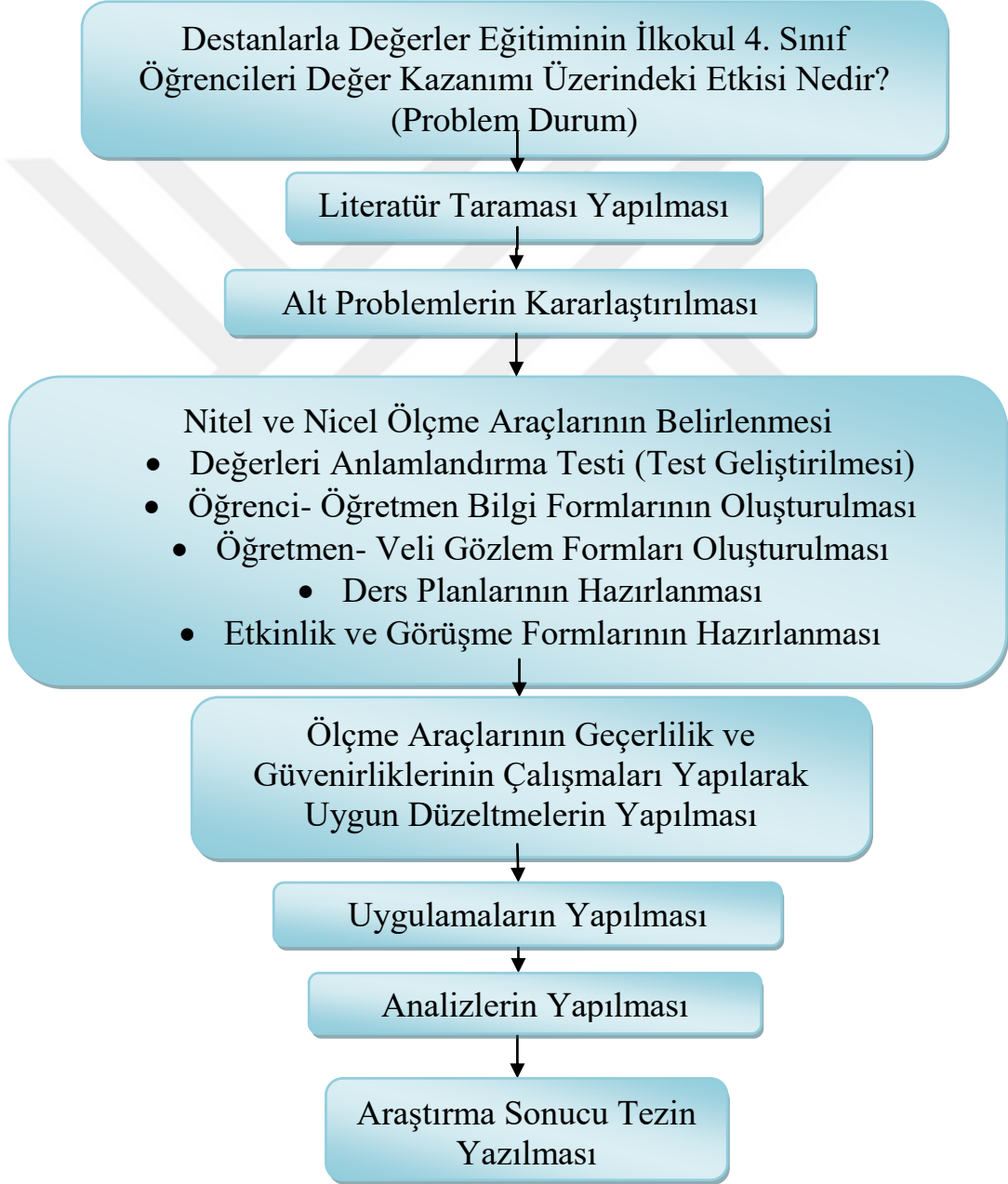
Hakam (2018) Endonezya'da uygulanan değerler eğitiminin tarihi sürecini incelediği araştırmasında 1998 yılından bu yana değerler eğitiminin uygulanmadığı 2006 eğitim reformu ile birlikte karakter eğitiminin okul etkinliklerinde uygulanması kararı alındığı belirtilmiştir. Değerler eğitimi programlarının uygulandığı örneklem okullar incelendiği yeteri kadar değerler eğitimi bilincinin oluşmadığı ve yetersiz bir işçi gibi katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ulaşılan yurt dışı çalışmalar incelendiğinde genel olarak değer eğitimi kalitesini artırmaya yönelik araştırmalar yapıldığı (Hakam, 2018; Hawkes, 2016), değer algılarının incelendiği araştırmalar yapıldığı (Balake, Brady ve Sanchez, 2003) ve çeşitli yöntem ve teknikler geliştirme ile ilgili araştırmalar yapıldığı (Fahyuni ve Bandonno, 2017; Mederios, 2010) görülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, araştırma örneklemi, veri toplama araçları, verilerin toplanması ile verilerin analizine yer verilmiştir. Araştırma yapılırken çalışmanın amacından sonuç ve önerilere kadar olan araştırma süreci Şekil 1'de ifade edilmiştir.

Şekil 1: Araştırma Süreci

3.1 Araştırma Modeli (Deseni)

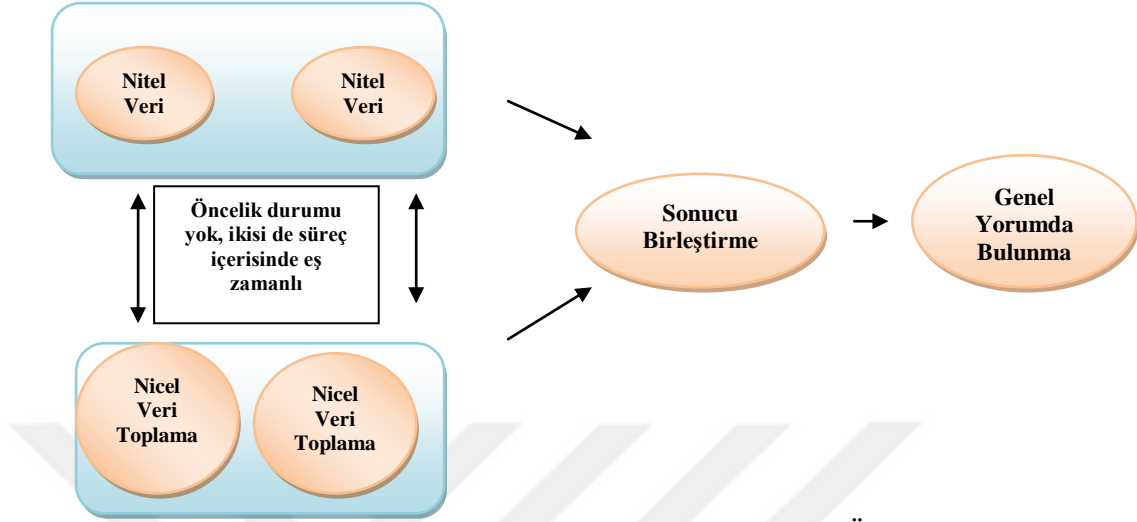
Eğitim ve sosyal araştırmalarda "karma yöntem" (mixed method) yaklaşımı dönüm noktası olarak görülmüştür (Baki ve Gökçek, 2012). Araştırmalarda karma yöntemin kullanımı artmış ve tüm dünyada araştırmacılar tarafından kullanımı yaygınlaşmıştır (Butgel Tunalı, Gözü ve Özen, 2016; Çeliköz ve Erişen, 2017). Karma yöntem yaklaşımında araştırmanın daha derinlemesine incelenmesi için araştırma sürecinde nitel ve nicel veriler birlikte toplanır (Creswell ve Plano Clark, 2014). Karma yöntemde altı temel araştırma deseni bulunmaktadır bu yaklaşımlar şöyle sıralanabilir;

- Yakınsayan Paralel Desen
- Açımlayıcı Sıralı Desen
- Keşfedici Sıralı Desen
- İç İçe Desen
- Dönüştürücü Desen,
- Çok Aşamalı Karma Desendir (Şahin ve Bağrıyanık, 2017).

Bu bilgiler ışığında 4. sınıfta "Destanlarla Değerler Eğitimi" uygulamalarının etkisini incelemeyi amaçlayan araştırmada, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanılarak yorumlamalar yapıldığı karma yöntem kullanılmıştır (Creswell ve Plano Clark, 2014).

Araştırmalarda karma yöntem, farklı yöntemleri bir çatı altında toplayarak, tek nicel veya tek nitel yöntem kullanılan araştırmaların sınırlılıklarını en aza düşürür (Çeliköz ve Erişen, 2017). Karma yöntemde sayısal ve sözel verilerin birlikte kullanılması, sonuçların açıklanması ve yorumlanmasında kolaylık sağlayacak ve araştırma farklı yöntemlerin kullanılması sonucunda desteklenerek güçlü sonuçlara ulaşılabacaktır (Butgel Tunalı ve diğerleri, 2016). Araştırmada derinlemesine inceleme yapmak, problem hakkında daha iyi bilgi sahibi olmak hedefiyle karma yöntem desenlerinden olan yakınsayan paralel karma desen kullanılmıştır. Yakınsayan paralel (eş zamanlı üçgenleme) desen, nitel ve nicel yöntem aşamalarının eş zamanlı uygulanmasıyla

tasarlanan araştırma desenidir (Şahin, 2016). Yakınsayan paralel desen uygulama modeli Şekil 2 'de gösterilmiştir.

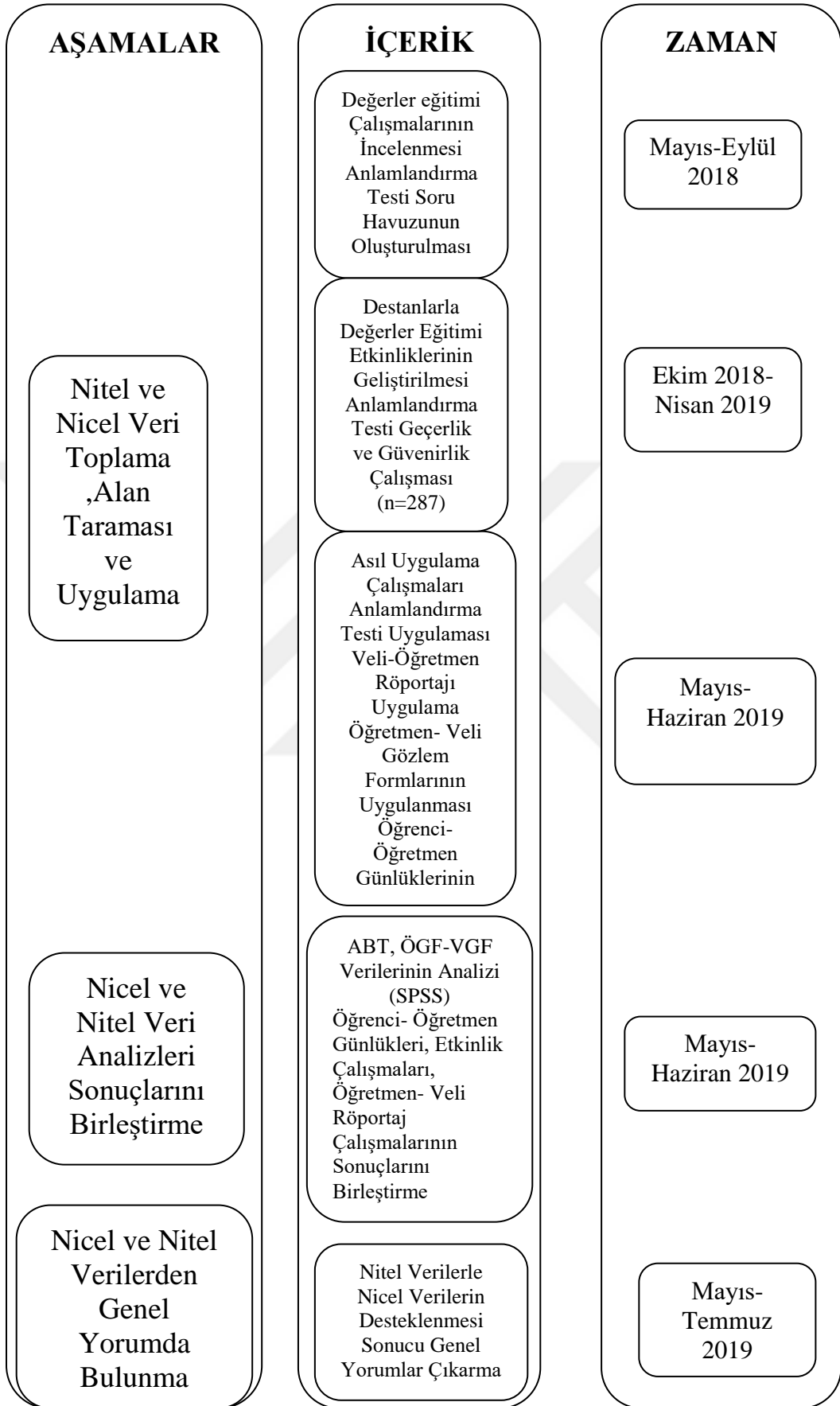
Şekil 2: Yakınsayan Paralel Desen Uygulama Modeli (Özkan, 2016).

Şekil 2'de görüldüğü gibi nicel veriler ve nitel veriler eş zamanlı olarak toplanır ve sonuçları uygulamadan sonra birleştirilerek genel yorumda bulunmada birlikte kullanılırlar. Araştırmanın nitel bölümünde durum çalışması seçilmiştir. Durum çalışması araştırmacının zaman içerisinde belirli bir yerde sınırlandırılarak çoklu kaynakların (gözlem, görüşme, doküman vb.) kullanılıp derinlemesine şekilde veri toplama araçları ile durumların incelenmesi yöntemidir (Creswell, 2016). Durum çalışmalarının betimleme, açıklama ve değerlendirme amacıyla yapıldığı söylenir (Özer ve Çam Aktaş, 2019, s.395). Vaka (durum) çalışmaları, sınırları belirlenmiş bir zaman aralığında mümkün olduğu kadar çok değişkenden harekete çıkarak etkileşimleri yorumlar (Merriam, 2018). Bu doğrultuda çalışmanın nitel veri toplama kısmında etkinlik kağıtları, öğrenci ve öğretmen günlükleri, mülakat etkinlikleri kullanılmıştır.

Çalışmanın nicel bölümünde sınıfların eşitlenmediği ve denkleştirilmediği ön test-son test yarı deneysel yöntem kullanılmıştır (Çepni, 2007). Gerçek deneysel modelden sonra gelen bu yöntemin eşitlenmemiş gruplara uygulanan son test, tek bir gruba uygulanan son test ve eşitlenmemiş gruplara ön- test ile son- test uygulaması gibi farklı seçeneklerde uygulanabileceği, ilk iki uygulamanın uygulanmasına sıcak bakılmadığı, iki yöntemin birleştirilmesinden oluşan eşitlenmemiş kontrol gruplu

yöntemin tasarlanması uygundur (Çepni, 2012). Deneysel çalışmalarda kullanılan ön test- son test uygulama sonuçlarından uygulanan tekniklerin deney grubuna etkisi incelenir (Büyüköztürk, 2019). Araştırmanın çalışma modeline göre tasarlanan araştırma deseni aşamaları Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3: Araştırma Deseni Aşamaları

Yukarıdaki araştırma deseni aşamaları "Karma Yöntem" alt başlıklarından olan "Paralel Yakınsayan Desen" baz alınarak yapılmıştır. Süreç boyunca nicel ve nitel veriler birlikte toplanmıştır. Nitel veriler ders planları içinde toplanırken, nicel veriler uygulamanın başında ve sonunda yapılan "Anlamlandırma Testi" ve süreç içinde "Öğretmen- Veli Gözlem Formları" birden fazla toplanarak veriler toplanmıştır. Süreç birbirine paralel şekilde ve bir üstünlük olmadan sürdürülmüştür.

3.2 Çalışma Gruplarının Belirlenmesi

Çalışmalar yapılırken sayısız site, gözlemlenecek sayısız durum, gözlemlenmesi gereken sayısız insan, gözlemlenmesi gereken sayısız etkinlik ve okunması, araştırılması gereken sayısız kaynak bulunur (Merriam, 2018). Sosyal bilim araştırmalarında kullanılacak iki temel yaklaşım (nitel -nicel) ve iki esas örnekleme (olasılıklı-olasılıksız) yöntemi vardır (Baltacı, 2018). Örneklem seçimi, olasılık temelli örneklem ve amaçlı örnekleme olarak iki başlık altında incelenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2004). Amaçlı örnekleme, araştırmacının sonuçları bulmak, anlamlandırmak, iç görü kazanmak ve seçilen örneklemden birçok şeyin öğrenilmesinin zorunlu olduğu hipotezine dayanır (Merriam, 2018). Palton (1987)'a göre olasılık temelli örnekleme evrene yönelik genelleme yapmada kolaylık sağlarken, amaçlı örnekleme zengin sonuçların çıkarılması ön görülen durumların derinlemesine araştırılmasına olanak sağlar (aktaran, Yıldırım ve Şimşek, 2004). Araştırma Amaçlı Örnekleme yöntemleri içinden Kolay Ulaşılabilir (uygun) Durum Örnekleme seçilmiştir. Kolay ulaşılabilir örnekleme veya elverişli örnekleme çalışmanın yapılmasında hızlı ve kolay olana ulaşma prensibine dayanır (Baltacı, 2018). Araştırmalarda en çok tercih edilen yöntemdir (Patton, 2018).

Okullarda yapılan çalışmalarda tam deneysel çalışma ortamının sağlanması çok güç olur. Bu sebeple öğrencilerin sınıflara veya gruplara rastgele seçilerek atamasının yapılması gerekir (Çepni, 2012). Buradan hareketle uygulamanın yapıldığı okullardaki 4. sınıf şubelerinin biri deney grubu, diğer şube ise kontrol grubu olarak seçilmiştir.

Çalışma grubu, Olasılıklı Olmayan Örnekleme Yöntemlerinden *Amaca Yönelik Örnekleme* ve bu örnekleme içerisinde yer alan *Kolay Ulaşılabilir Durum Örnekleme* çerçevesinde oluşturulmuştur.

Araştırmanın çalışma grubu seçilirken amaca yönelik bazı ölçütler koyulmuştur. Bu ölçütler ise şunlardır:

- Araştırmaya katılacak okulun ve öğretmenlerin gönüllü olması (Okul idaresi ve öğretmenlere çalışma hakkında bilgi verilmiş, okul idaresinin ve öğretmenlerin araştırmaya gönüllü katılım sağlayacaklarını ifade etmişlerdir.)

- Okul uygulamaları yapmaya ve gerekli koşullara sahip olması (Okulun fiziki şartları incelenmiş ve uygun koşulların sağlanabileceği öngörülmüştür.)

Örnekleme seçiminde güvenilirlik ve geçerliliği kuvvetlendirmek açısından dikkat edilen hususlar şunlardır:

- Okul yönetimi ve öğretmenlerin bilimsel araştırmalara ilgi duyması,

- Uygulamanın yapıldığı okullarda daha önce bilimsel bir çalışmanın yapılmamış olması,

- Çalışmanın uygun, sağlıklı ve kolay şekilde uygulanması (Kartal, 2017).

Belirtilen koşulların gerçekleşmesi ve araştırmanın kolay ulaşılabilir yerde yapılması da düşünüldüğünde uygulama için seçilen okulların araştırma için uygun olduğu görülmüştür.

Pilot ve aslı uygulamaların yapılması aşamasında uygulamalar için gerekli görülen izinler Ağrı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi Etik Kuruldan alınmıştır (EK 1, EK 2).

3.2.1 Pilot Uygulama

Araştırmada kullanılacak uygulama örneklerinin araştırma öncesi pilot uygulaması yapılmıştır. Pilot çalışmalar, 2017-2018 yılında Ağrı ili Taşlıçay ilçesi Yukarı Dumanlı İlkokulu'nda yer alan 4/A sınıfında öğrenim gören 14 öğrenci ile birlikte gerçekleştirilmiştir.

Pilot uygulamada öğrenciler ile Dede Korkut Destanı'ndan bir bölüm alınarak incelenmiştir. Öğrenciler ile üzerinde konuştuktan sonra araştırmacı tarafından hazırlanan sorular eşliğinde grup çalışması yaptırılmıştır. Grup çalışmasında öğrencilerin durumu anlaması ve ortak karar vermeleri konusunda uyarılarda bulunulmuştur. Uygulama sonucunda öğrencilerin cevapları değerlendirilmiştir. Alınan metin Dede Korkut Destanı'ndan direkt alınmıştır. Uzman görüşlerinde metnin birebir alınmasının öğrencilerin seviyelerine uygun olmadığı düşüncesi

ortaya çıkmıştır. Destanların dillerinin genel olarak ağır olduğu bu konuda sadeleştirilmiş kaynak varsa bunların kullanımı, yoksa da araştırmacı tarafından uygun şekilde sadeleştirilerek kullanılması gerekliliği doğmuştur. Bu gereklilik doğrultusunda alınan destanlar araştırmacı tarafından okunmuş, çocuklar için hazırlanan destan kaynakları incelenmiş ve uygun şekilde asıl uygulama metinlerine işlenmiştir.

Öğrencilerin sonuç olarak metinlerin ilk hallerini anlamakta sıkıntı çektikleri görüldü. Öğrencilerin grup çalışmaları konusunda uygulamadan önce belirli etkinlikler yapılması ve grup çalışmasına yatkın olmaları gerektiği sonucuna ulaşıldı. Uygulama sonucunda destanların resimlerle, videolarla vb. desteklenerek anlamayı kolaylaştırmanın gerekliliği ortaya çıktı.

Bu sonuçlar çerçevesinde ve uzmanların görüşleri de dikkate alınarak asıl uygulama etkinlikleri yapılmış ve gerekli önlemler alınmıştır.

3.2.2 Asıl Uygulama Grupları

Araştırmanın asıl çalışma grubunu 2018- 2019 eğitim öğretim yılında Ağrı ili Merkez; Şehit Orgeneral İsmail Selen İlkokulu ve Ahmet Alagöz İlkokulu ve Taşlıçay ilçesi Mehmet Akif Ersoy İlkokulu 4. sınıf öğrencileri oluşmaktadır. Uygulamada deney grubu öğretmenleri ve velileri de araştırmaya katılmıştır.

Asıl çalışma grubuna dair kız ve erkek oranları, şubeler, deney ve kontrol grupları, toplam öğrenci sayılarına yönelik bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Uygulama ve Kontrol Gruplarının Demografik Bilgileri

Okulu	Sınıfı	E	Oran	K	Oran	Toplam Sayı	Toplam Oran
Mehmet Akif Ersoy İlkokulu	4/A (Kontrol 2)	11	%65	6	%35	17	%100
	4/B (Kontrol 1)	10	%45	12	%55	22	%100
Ahmet Alagöz İlkokulu	4/A (Deney 1)	9	%70	4	%30	13	%100
	4/B (Kontrol 3)	8	%54	7	%46	15	%100

Okulu	Sınıfı	E	Oran	K	Oran	Toplam Sayı	Toplam Oran
Şehit Kor.General İsmail Selen İlkokulu	4/A (Deney 2)	6	%46	7	%54	13	%100
Genel Toplam		44		36		80	

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere asıl uygulamanın yapıldığı grupların öğrenci sayısının 48, uygulamanın yapılmadığı ve kontrol gurubunu oluşturan öğrenci sayısının 32 olduğu görülür. Araştırma toplam 80 ilkokul 4. sınıf öğrencisinin katılımıyla yürütülmüştür.

Tablo 3' te öğretmenlere ait demografik bilgiler sunulmuştur.

Tablo 3: Anlatıcı Öğretmenlere Ait Demografik Bilgiler

Değişkenler	Öğretmenler		
	f	%	
Öğrenim Durumu	Lisans	2	100
Meslekteki Kıdem Yılı	4 yıl	2	100
Anne Mesleği	Ev Hanımı	2	100
	İlkokul	1	50
Anne Öğrenim Durumu	Ortaokul	1	50
	Toplam	2	100
	Polis	1	50
Baba Mesleği	Tamirci	1	50
	Toplam	2	100
	Lisans	1	50
Baba Öğrenim Durumu	İlkokul	1	50
	Toplam	2	100

Değişkenler	Öğretmenler	
	f	%
Kitap Okuma Saati (Haftalık)	1-2	50
	4 ve üzeri	50
	Toplam	100
Televizyon İzleme Saati (Haftalık)	1-2	50
	4 ve üzeri	50
	Toplam	100
Bilgisayarda Geçirilen Süre (Haftalık)	1-2	50
	3 ve üzeri	50
	Toplam	100
En Çok Sevdiğiniz 3 Değer	Sevgi	33
	Yardımseverlik	33
	Saygı	17
	Hoşgörü	17
	Toplam	100
En Sevdiğiniz Hikaye/ Masal/Destan Kahramanı	Peter Pan	50
	Robin Hood	50
	Toplam	100
İnsanlarda Bulunması Gereken Özellikler	Saygı	50
	Hoşgörü	25
	Yardımlaşma- Anlayış	25
	Toplam	100
Okunan Destanlar	Köroğlu- Battal Gazi vb.	50
	Okumadım	50
	Toplam	100
Öğrencilerinize Okutturduğunuz	Masal	50
	Bilim- Kurgu, Macera	50
	Toplam	100

Araştırmaya katılan okullarda iki sınıf uygulama sınıfı olarak seçilmiştir. Tablo 22 incelendiğinde iki sınıfı okutan öğretmenlerin 2 tanesi de lisans mezunudur (Ö1, Ö2). Meslekteki kıdem yılları incelendiğinde 4 yıl (Ö1, Ö2) olduğu görülür. Okuttuğu sınıflarda kaç yıllık görev aldıkları incelendiğinde 4 yıl (Ö2), 1 yıl (Ö1) olduğu görülmektedir. Anne meslekleri incelendiğinde her iki öğretmenin de annesinin ev hanımı olduğu fark edilmiştir. Anne öğrenim durumları incelendiğinde ortaokul mezunu anneye (Ö1, Ö2) sahip olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin baba meslekleri incelendiğinde bir anlatıcının babasının polis memuru olduğu (Ö1), bir anlatıcının babasının tamirci olduğu (Ö2) görülmüştür. Baba öğrenim durumları incelendiğinde lisans mezunu babası olan anlatıcıların (Ö1) ve ilkokul mezunu babası olan anlatıcının (Ö2) olduğu fark edilmiştir. Öğretmenlerin haftalık kitap okuma süreleri incelendiğinde bir anlatıcının haftada 4-5 saat kitap okuduğu (Ö1), bir anlatıcının da haftada 0.5 saat kitap okuduğu (Ö2) görülmüştür. Haftalık televizyon izleme süreleri hakkında sorulan soruda anlatıcılardan birinin 4-5 saat izlediği (Ö1) görülmüştür. Bir öğretmenin de soruya cevap vermek istemediği görülmüştür. Bilgisayarda ne kadar vakit geçirdikleri hakkında soruya ise 1-2 saat vakit ayıran öğretmen (Ö1), 2-3 saat vakit ayıran (Ö2) öğretmenin olduğu görülmüştür. En sevdikleri çizgi filmin sorulduğu soruya bir öğretmen Beyblade olarak (Ö2) cevap vermiştir. Diğer öğretmen soruya cevap vermekten kaçınmıştır. En çok sevdikleri 3 değeri söylemelerinin istenildiği soruda öğretmenlerin ikisinin sevgi değerini (Ö1, Ö2), anlatıcılardan ikisinin yardımseverlik değerini (Ö1), öğretmenlerden birinin dostluk değerini (Ö1), birinin saygı ve hoşgörü değerini (Ö2) belirttiği görülmüştür. En sevilen masal/hikaye/ destan kahramanı sorulan soruda öğretmenlerin, Peter Pan olarak belirten (Ö2) ve Robin Hood olarak belirten (Ö1) nedenini ise dürüstlük, yardımseverlik vb. değerlerin olmasından dolayı olduğunu belirttikleri görülmüştür. Bir öğretmenin de cevap vermekten kaçındığı görülmüştür. Güzel bir şekilde yaşamak için gerekli olan değerlerin neler olduğu sorulan öğretmenlere, saygı değerinin olması gerektiğini belirten (Ö1, Ö2), hoşgörü olması gerektiğini söyleyen (Ö2) değerlerin güzelce yaşamak için bulunması gerektiğini belirtmişlerdir. Türk Destanları hakkında okuyup okumadıkları sorulan soruda öğretmenlerin bir tanesinin çoğunu okuduğu (Ö1), bir tanesinin hiç okumadığı (Ö2) görülmüştür. Öğrencilere ne tür kitap önerilerinde bulunduğu sorulan soruda öğretmenlerin masal türünde kitaplar

önerdikleri (Ö1, Ö2) bunun nedeninin de olağanüstü ve güzel bir kurgularının olduğundan bahsetmişlerdir.

3.2.3 Uygulama Süreci

3.2.3.1. *Deney Gruplarında Uygulama Süreci*

Deney grubundaki öğrencilere destanlarla değerler eğitimi kapsamında uygulamalar yapılmıştır. Uygulamalara başlamadan önce kişisel bilgi formu doldurtulmuş ve ön test tüm deney grubu öğrencilerine uygulanmıştır. Deney grubu öğrencileri ile birlikte uygulamalardan önce poster çalışması yapılmıştır. Bu uygulamalardan sonra haftada 2-3 saat süren destanlarla değerler eğitimi etkinlikleri için tasarlanmış ders planları uygulanmıştır. Bu ders planları (Dede Korkut Film Analizi Ders Planı, Ergenekon Destanı Ders Planı, Köroğlu Destanı Ders Planı, Haydi Hikayeni Canlandır Drama Ders Planı) Ek-12, Ek-13, Ek-14 ve Ek-15'te belirtilmiştir. Öğrencilerin sürece katılımını desteklemek, velileri de sürece ortak etmek adına "Veli mülakatı" yapılmıştır. Öğrenciler yaptığı bütün etkinliklerin sonunda günlük tutmuşlardır. Uygulamanın sonuçlanması kısmında son test uygulanmış bunun yanında nitel olarak anlamlandırmayı ölçebilmek için "Anlamlandırma Etkinlik Kağıdı" öğrencilere doldurtulmuştur. Deney grubu öğretmenleri ve velilerine çalışmanın başında ve sonunda gözlem formları doldurtulmuştur. Deney grubu öğretmenleri ile araştırmacı tarafından mülakat yapılmıştır. Uygulama sürecine ait ayrıntılı işleyiş de şu şekildedir;

İlk Hafta;

Uygulamanın 1. Günü: Uygulamanın birinci günü deney ve kontrol grubu öğrencilerinin hepsine "Değerleri Anlamlandırma Testi" uygulanmıştır. Bu uygulamadan sonra öğrencilerin demografik bilgilerinin öğrenilmesi için "Kişisel Bilgi Formu" öğrencilere uygulanmıştır. Uygulamadan önce öğretmen ve velilerin ilk gözlem formlarını doldurmaları istenmiştir.

Uygulamanın 2. Günü: Öğrencilere uygulanacak etkinlikler konusunda deney grubu öğretmenleri bilgilendirildi. Öğretmenler ikinci olarak "Poster Çalışması" etkinliğini öğrenciler ile beraber yapmışlardır. Öğrenciler poster etkinliklerinden oluşan posteri sınıflarına asmışlardır.

Uygulamanın 3. günü; Öğretmenlere işleyecekleri ders planları hakkında birebir bilgi verildi. Daha sonra öğrencilerle Ek-12 ders planının uygulaması yapıldı. Süreçte öğrencilerin aktif katılımı sağlanarak öğrencilerin değerleri anlamlandırma süreci destanlarla desteklendi. Dede Korkut Hikayeleri çizgi filmi ile ders süreci desteklendi.

İkinci Hafta;

Uygulamanın 4. günü; Öğretmenlere işleyecekleri ders planları hakkında birebir bilgi verildi. Daha sonra öğrencilerle Ek-13 ders planının uygulaması yapıldı. Süreçte öğrencilerin aktif katılımı sağlanarak öğrencilerin değerleri anlamlandırma süreci destanlarla desteklendi. Ergenekon destanından alınan bir bölüm ile öğrencilerin ders süreci desteklendi.

Üçüncü Hafta:

Uygulamanın 5. Günü; Öğretmenlere işleyecekleri ders planları hakkında birebir bilgi verildi. Daha sonra öğrencilerle Ek-14 ders planının uygulaması yapıldı. Süreçte öğrencilerin aktif katılımı sağlanarak öğrencilerin değerleri anlamlandırma süreci destanlarla desteklendi. Köroğlu destanından alınan bir bölüm ile öğrencilerin ders süreci desteklendi. Uygulamanın ortasında öğretmen ve velilerden gözlem formlarını doldurmaları istenmiştir.

Uygulamanın 6. Günü; Öğrencilere velilerle nasıl mülakat yapılacağı konusunda öğretmenleri tarafından bilgi verilir. Mülakat süreci hakkında verilen bilgilerle alakalı öğrencilerin anlamadıkları bölümler cevaplandı. Öğrencilere uygulamaları ve velilerinin destanlarla ilgili bilgilerini almaları için "Veli Mülakat Formu" dağıtıldı.

Dördüncü Hafta:

Uygulamanın 7. Günü; Öğretmenlere işleyecekleri ders planları hakkında birebir bilgi verildi. Daha sonra öğrencilerle Ek-15 ders planının uygulaması yapıldı. Öğrencilerin değerleri anlamlandırma gelişimlerini anlamak, öğrencilerin deneyimleyerek öğrenmesini sağlamak, öğrencilerin sürece aktif katılımlarını sağlamak ve değerleri nasıl kullandıklarını öğrenmek için drama planı oluşturuldu. Öğrencilerin hikayelerini yazmaları sağladı. Öğretmenler tarafından ısınma çalışması

için zaman ayrıldı. Daha sonra yazdıkları ve uygulayacakları hikayelerini öğrenciler sergiledi.

Uygulamanın 8. Günü; Öğrencilerin günlükleri konusunda bir kontrol yapıldı. Öğrencilerin her uygulama sonucunda yazdıkları ve sakladıkları günlüklerin alınması sağlandı. Kalan günlükleri de uygulamanın sonunda alınması sağlandı.

Beşinci Hafta:

Uygulamanın 9. günü; Öğretmenlere işleyecekleri ders planları hakkında birebir bilgi verildi. Daha sonra öğrencilerle "Değerleri Anlamlandırma Kağıdı"nı doldurmaları sağlandı. Öğrencilerin yazdıkları konusunda işledikleri süreci de göz önüne alarak yazmaları sağlandı. Öğrencilere uygun süre verilerek özgün şekilde cevaplar vermeleri sağlandı.

Altıncı Hafta:

Uygulamanın 10. Günü; Öğrencilere uygulamanın sonuna geldiği konusunda bilgi verildi. Öğrencilere son test olarak "Değerleri Anlamlandırma Testi" uygulandı. Öğrencilerin süreç içinde tuttıkları günlükler toplandı.

Uygulamanın 11. Günü; Öğretmenler ile sürece dair araştırmacı tarafından "Öğretmen Mülakat Formu" uygulandı. Öğretmenlerin sürece dair düşüncelerinin yanında değerlere bakışları da irdelenmeye çalışıldı.

Uygulamanın 12. Günü; Öğretmenlerden öğrencilerin velilerine uyguladıkları "Veli Gözlem Formları" ve öğretmenlerin sınıf-okul içinde gözlemlerini belirttikleri "Öğretmen Gözlem Formları" toplandı.

Uygulamanın 13. Günü; Öğrencilere sürece katıldıkları için öğretmenlere emekleri için teşekkür edildi. Sürecin sonlanması ile bulgular ve sonuçlar konusunda çalışmalara başlandı.

Uygulama ders planları, gözlem formları, mülakatlar, etkinlikler vb. toplamda 30 saate yakın sürmüştür. Bu süreye derslerin işlenişindeki uzamalar da katılmıştır.

3.2.3.2. Kontrol Grubunda Uygulama Süreci

Kontrol grubundaki öğrencilere deney grubu uygulamaları başlamadan önce kişisel bilgi formu doldurulmuş ve ön test tüm kontrol grubu öğrencilerine uygulanmıştır. Kontrol grubu öğretmenleri MEB müfredatı çerçevesinde ders içi uygulamalarına devam etmiştir. Uygulamanın sonuçlanması kısmında son test öğrencilere uygulanmıştır. Deney ve kontrol grubuna ait uygulama sürecine bilgiler Tablo 4' te belirtilmiştir

Tablo 4: Deney ve Kontrol Grubu Uygulama Süreci

OKUL	SINIF	GRUPLAR	ÖN TEST	İŞLEM	SON TEST
Mehmet Akif Ersoy İlkokulu	4/A	Kontrol	T1	Kişisel Bilgiler Formu	T2
	4/B	Kontrol	T1	Kişisel Bilgiler Formu	T2
Ahmet Alagöz İlkokulu	4/A	Deney	T1	Kişisel Bilgiler Formu Destanlarla Değerler Eğitimi Ders Planları Öğrenci- Öğretmen Bilgi Formları Öğretmen- Veli Gözlem Formlar Görüşme Formları	T2
	4/B	Kontrol	T1	Kişisel Bilgiler Formu	T2
Şehit Korgeneral İsmail Selen İlkokulu	4/A	Deney	T1	Kişisel Bilgiler Formu Destanlarla Değerler Eğitimi Ders Planları Öğrenci- Öğretmen Bilgi Formları Öğretmen- Veli Gözlem Formlar Görüşme Formları	T2

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada destanların içinden belirli bölümünün seçilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Araştırmada kullanılmak üzere Dede Korkut Destanı, Köroğlu Destanı ve Ergenekon Destanı seçilmiştir. Destanların seçiminde içinde barındırdığı ve hedeflenen değerlerin bulunması, uygun karakter özelliklerine sahip kahramanların bulunması, dillerinin sade olması gibi nedenlerden bahsedilebilir.

Karma yaklaşım yönteminde nitel ve nicel veriler birlikte kullanılmaktadır (Şahin, 2016). Yakınsayan paralel desen kullanılan araştırmada nitel ve nicel veriler eş zamanlı olarak toplanır (Yıldırım, 2015). Araştırmada kullanılan veri toplama araçları iki başlıkta aşağıda ifade edilmiştir.

1. Nicel Veri Toplama Araçları

- Değerleri Anlamlandırma Testi (DAT)
- Yarı Yapılandırılmış Veli Gözlem Formu
- Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Gözlem Formu

2. Nitel Veri Toplama Araçları

- Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Mülakat Formu
- Yarı Yapılandırılmış Veli Mülakat Formu
- Öğrenci Günlükleri
- Değerleri Anlamlandırma Kağıdı ve Poster Çalışması
- Olsaydı Ne Olurdu Etkinlik Kağıdı
- Haydi Bir Hikaye De Sen Yaz Etkinlik Kağıdı
- Ders Planları ve Ders Planlarındaki Etkinlik Kağıtları

Aşağıda veri toplama araçları hakkında bilgiler verilmiştir.

3.3.1 Nicel Veri Toplama Araçları

3.3.1.1. Değerleri Anlamlandırma Testi

Araştırma başında ve sonunda Ön Test-Son Test uygulamaları için araştırmacı tarafından geliştirilen *Değerleri Anlamlandırma Testi* oluşturulmuştur.

4. sınıf öğrencilerine uygulanan destanlarla değerler eğitimi uygulamalarının etkililik düzeyini araştırmak için anlamlandırma testi geliştirilmiştir. Anlamlandırma testi geliştirme süreci Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5: Anlamlandırma Testi Geliştirme Basamakları

Test Geliştirme Basamakları	Ne yapıldı?
1) Test Puanlarının Kullanılacağı Amacın Belirlenmesi	*Öğrencilerdeki ön bilgilerin belirlenmesi ve süreç sonucunda bilişsel olarak öğrencilerde meydana gelen anlamlandırmanın değerlendirilmesi amacıyla geliştirilmesi kararlaştırıldı.
2) Değerleri temsil eden kazanımların belirlenmesi ve bu kazanımların belirtke tablosunun oluşturulması	* 4. Sınıf Sosyal Bilgiler , Türkçe ve İnsan Hakları Yurttaşlık ve Demokrasi dersinin kazanımlarının incelenerek değerler eğitimine yönelik kazanımların belirlenmiştir. *Sosyal Bilgiler , Türkçe ve İnsan Hakları Yurttaşlık ve Demokrasi dersinin kazanımlarının incelenerek değerler eğitimine yönelik kazanımları belirtke tablosuna işlendi.
3) Anlamlandırma Testi Maddelerinin Destanlardan hareketle oluşturulması	* Başarı testi için soru havuzunda 38 soru oluşturulmuştur. Her değerın ağırlığına göre sorular seçilmiştir. * Anlamlandırma test maddelerinin ait olduğu değerler ve test maddelerinin kazanımlara dağılımı belirlendi.
4) Uzman Görüşünün Alınması	*Konu hakkında 3 uzman görüşüne başvuruldu. 5 sınıf öğretmenine de hazırlanan test ulaştırılarak uygunluğu konusunda bilgi alındı. *Gelen görüşler çerçevesinde testte gerekli düzeltmeler yapılarak hazır hale getirildi.
5) Pilot Çalışmanın Yapılması	* Pilot çalışma Ağrı ilinde esas uygulamanın yapılmayacağı okullarda uygulandı. *Uygulama 5 okulda 300 kişiye uygulandı. Uygulama sonucunda güvenilirliği azalttığı (boş sayfalar, çözülmeyen bölümler) düşünülen 13 kağıt çıkarıldı.

Test Geliştirme Basamakları

Ne yapıldı?

6)	Madde Analizlerinin Yapılması	* Pilot uygulama sonucunda ortaya çıkan sonuçlar işlenerek madde güvenilirlik ve ayırt edicilik indeksi incelendi. *İnceleme sonucunda çıkarılması gereken maddeler belirlendi. *Sorular kolay, orta ve zor sorular olarak belirlendi.
7)	Anlamlandırma Testinin Oluşturulması	* Madde güçlüğü ve ayırt edicilik indeksi sonuçlarına göre uygun sorular düzenlendi. *Düzenlenen sorular içinden kazanımların uygunluğu ve kök değerlere göre madde seçimi yapıldı. * Seçilen maddelerin KR20 ve Cronbach alfa değerleri ölçüldü ve teste son şekli verildi.

Test Puanlarının Kullanılacağı Amacın Belirlenmesi; Test hazırlamada ilk basamak olan bu aşamada araştırmacı bu testin geliştirmesinin hangi amaçla yapıldığının belirlemiştir. Anlamlandırma testinin ön testte, değerleri anlamlandırma bilgilerinin belirlenmesi ve son testte süreç sonucunda bilişsel olarak öğrencilerde meydana gelen anlamlandırmanın değerlendirilmesi amaçlandı.

Değerleri Temsil Eden Kazanımların Belirlenmesi ve Bu Kazanımların Belirtke Tablosunun Oluşturulması; 4. sınıf Sosyal Bilgiler, Türkçe ve İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersinin kazanımları incelenerek değerler eğitimine yönelik kazanımları belirtke tablosuna işlendi. Ders, kazanımlar ve hangi değerlerin vurgulandığı belirtke tablosu Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: Belirtke Tablosu

Ders	Kazanım No- Kazanım	Değerler
Sosyal Bilgiler	Sb.4.1.5. Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar.	Saygı
	SB.4.6.4. Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğü arasındaki ilişkiyi açıklar.	Bağımsızlık

Ders	Kazanım No- Kazanım	Değerler
İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi	Y4.2.4. Hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiği ya da kısıtlandığı durumlarda hissettiklerini ifade eder	Bağımsızlık
	Y4.2.6. Hak ve özgürlüklere saygı gösterir.	Saygı
	Y4.3.1. İnsanların farklılıklarına saygı gösterir	Saygı
	Y4.3.2. Adalet ve eşitlik kavramlarını birbirleriyle ilişkili olarak açıklar.	Adalet
	Y4.3.4. Adaletin veya eşitliğin sağlandığı ve sağlanmadığı durumları karşılaştırır.	Adalet
	Y4.3.5. Adil ya da eşit davranılmadığında insanlarda oluşabilecek duyguları açıklar.	Adalet
	Y4.6.1. Birlikte yaşamak için bir yurda ihtiyaç olduğunu bilir	Bağımsızlık Vatanseverlik
	Y4.6.5. Birlikte yaşama kültürünün günlük hayattaki yansımalarına örnekler verir.	Saygı

Ders	Kazanım No- Kazanım	Değerler
Türkçe	T.4.1.2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.	Sevgi Saygı
	T.4.1.3. Dinlediği/izlediği metni ana hatlarıyla anlatır.	Dürüstlük
	T.4.1.5. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.	Adalet
	T.4.1.6. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.	Sabır
	T.4.1.7. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.	Misafirperverlik
	T.4.1.10. Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır.	Vatanseverlik Yardımseverlik
		Dostluk
	T.4.1.11. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.	Öz Denetim

Testteki sorular hazırlanırken 2018 öğretim programlarında belirtilen kök değerler göz önüne alınmıştır. Bu değerler Tablo 7'de ifade edilmiştir.

Tablo 7: Yenilenen 2018 Programında Bulunan Kök Değerler

Yenilenen 2018 Programında Bulunan Kök Değerler	
2018 Tüm (1.-12. Sınıf) Öğretim Programlarında Bulunan Kök Değerler	1. Adalet 2. Dostluk 3. Dürüstlük 4. Öz Denetim 5. Sabır 6. Saygı 7. Sevgi 8. Sorumluluk 9. Vatanseverlik 10. Yardımseverlik

Anlamlandırma Testi Maddelerinin Destanlardan hareketle oluşturulması; İncelenen öğretim programları sonucunda değerler ve kazanımlar belirlendi. Hangi konularda ve hangi kazanımlarda soru sorulacağı tespit edildi. Destanlarla ilgili öğrencilerin seviyesine uygun olan iki kaynak (Timaş Yayınları ve Damla Yayınevi) destan kitapları incelenerek, destanlar içinde geçen metinlerden hareketle 37 soru düzenlendi. Bu sorular kazanımlara göre dağıtıldı. Kazanım numarası, ait olduğu sorular, toplam soru ve test içindeki yüzdeliği Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Kazanımlara Göre Soruların Dağılımı

Kazanım No	Değerler	Ait Olduğu Soru No	Toplam Soru Sayısı	Yüzde %
SB.4.1.5.	Saygı	9--10--22--29-30-35		6 soru(%2.2)
SB.4.6.4.	Bağımsızlık	11--23--31--36-37		5 soru (%1.9)
Y4.2.4.	Bağımsızlık	11--23--31--36-37		5soru (%1.9)

Kazanım No	Değerler	Ait Olduğu Soru No	Toplam Soru Sayısı	Yüzde %
Y4.2.6.	Saygı	9--10--22--29-30-35		6 soru(%2.2)
Y4.3.1.	Saygı	9--10--22--29-30-35	TOPLAM SORU SAYISI 37 (NOT: Aynı değer farklı sorularda veya aynı soruda iki farklı değer)	6 soru(%2.2)
Y4.3.2.	Adalet	17--26		2 soru (%0.76)
Y4.3.4.	Adalet	17--26--32		3 soru (%1.14)
Y4.3.5.	Adalet	17--26--32		3 soru (%1.14)
Y4.6.1.	Bağımsızlık	11--23--31--36-37		5soru (%1.9)
	Vatanseverlik	7--19--27-28-33-37		6 soru(%2.2)
Y4.6.5.	Saygı	9--10--22--29-30-35		6 soru(%2.2)
	Sevgi	5--10--18--21		4 soru (%1.52)
T.4.1.2.	Saygı	9--10--22--29-30-35		6 soru(%2.2)
T.4.1.3.	Dürüstlük	8--20--21-34		4 soru (%1.52)
T.4.1.6.				
T.4.1.7..				
T.4.1.10.	Adalet	17--26--32		3 soru (%1.14)
T.4.1.11.	Sabır	3--15		2 soru (%0.76)
	Misafirperverlik	1--13--24-25		4 soru (%1.52)

Kazanım No	Değerler	Ait Olduğu Soru No	Toplam Soru Sayısı	Yüzde %
	Vatanseverlik	7--19--27-28-33-37		6 soru(%2.2)
	Yardımseverlik	2--4-12-14--16-26		6 soru(%2.2)
	Dostluk	6		1 soru(%0.38)
	Öz Denetim	9--10--22--29-30-35		6 soru(%2.2)

Uzman Görüşünün Alınması; Anlamlandırma Testi geliştirilmesi aşamasında geçerliliği artırmak için hazırlanan sorular uzman görüşüne tabi tutulmuştur (EK-3). Geliştirilen Anlamlandırma Testi soruları gözden geçirilerek bilişsel alan basamaklarının belirlenmesi, soruların uygunluğunun incelenmesi için alan uzmanlarına sunulmuştur. Anlamlandırma Testini inceleyen uzmanların bilgileri Tablo 8 'de belirtilmiştir. Ayrıca maddelerin davranışların gelişimi açısından ve öğrencinin gelişim düzeyine uygun olup olmadığını belirlemek için sınıf öğretmenlerinde de sunulmuştur. Uzmanlardan bir tanesi İngilizce öğretmenidir. Bunun nedeni ise öğretmenin ölçme değerlendirme konusunda Milli Eğitim Bakanlığı'nın hizmetiçi eğitimlerine katılmış olmasıdır. Uzmanların görüşleri ve önerileri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak Anlamlandırma Testine son hali verilmiştir (EK-5). Anlamlandırma testini inceleyen uzmanlara ilişkin bilgiler Tablo 9'da belirtilmiştir.

Tablo 9: Anlamlandırma Testini İnceleyen Uzmanlara İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	E	5
	K	5
Eğitim Düzeyi	Lisans	4
	Yüksek Lisans Yapıyor	1
	Doktora Yapıyor	1
	Doktor Öğretim Görevlisi	2
Uzmanlık Alanı	Sınıf Öğretmeni	5
	İngilizce Öğretmeni	1
	Türkçe Öğretmeni	1
	Sınıf Eğitimi	3
Toplam		10

Hazırlanan Anlamlandırma Testi sorularının Bilişsel Basamağına ilişkin uzman görüşleri dağılımı (EK-4) sunulmuştur.

Uzmanlar tarafından 12 soru hakkında bir görüş birliğine varılmamıştır. Uzmanlar bu 12 soru için farklı bilişsel basamaklar oldukları konusunda karar kılmışlardır.

Maddelerin öğrencilerin seviyelerine uygunluğu, istenilen ölçmedeki etkililiği nasıl olup olmadığını tespit etmek için sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dair bilgiler (EK-5) sunulmuştur.

Pilot Çalışmanın Yapılması; Uzman incelemeleri ve sınıf öğretmenlerinin geri dönüşleri ve önerileri sonucu gerekli düzeltmeler, sadeleştirmeler vb. çalışmalar yapılarak *Değerleri Anlamlandırma Testi* başlığı altında 37 soru hazırlanmış, deney ve kontrol grubu haricinde Ağrı ilinde belirlenen 5 okulda okul müdürleri ve sınıf öğretmenlerinden görüş alınarak, toplamda 300 kişiye uygulanmıştır.

23 öğrencinin kağıdı, güvenirlik gerekçesi ile değerlendirmeye alınmamıştır.

Madde Analizlerinin Yapılması ve Anlamlandırma Testinin Oluşturulması; Başarı testlerinin güvenirliği için KR-20 ve 21'nin hesaplanmasında; ölçekte yer alan test maddelerinin zorlukları eşit değilse veya varsayılmıyorsa KR-20 kullanılır. Eğer test maddelerin zorlukları eşitse veya eşit varsayılmıyorsa KR-21 hesaplanır (Baykul, 2000). Anlamlandırma testinin güvenirlik düzeyini saptamak amacıyla iki kategorili verilerde hesaplanan ve testteki maddelerin iç tutarlılığın ölçüsünü veren KR-20 katsayısı hesaplanmıştır. Bir testi için bu katsayının 0,70'ten büyük olması beklenir (Gülmez Güngörmez ve Akgün, 2018). Kuder-Richardson katsayısı ile güvenirlik bulunurken veri seti, ölçekteki maddelere yanıtlayıcının cevapları istenilen özelliği bulunduruyorsa "1" puan, istenilen özelliği bulundurmuyor veya boş bırakılmışsa "0" puan verilerek oluşturulur (Ercan ve Kan, 2004).

Hazırlanan DAT uygulanmasından sonra öğrenciler madde ayırt edicilik indeksi hesaplanması için üst $\%27(277*0,27=75)$ ve alt $\%27(277*0,27=75)$ gruplar şeklinde bölünmüş ve ayırt edicilik hesaplaması bu gruplara göre düzenlenmiştir. Uygulama sonuçlarına göre 277 öğrencinin sonuçları;

1: Doğru cevap

0: Yanlış cevap

0: Boş cevap olarak kodlanmıştır.

Ayırt edicilik indeksi negatif veya sıfır olan maddelerin teste dâhil edilmemesi gerektiği; ayırt edicilik indeksinin 0,4 veya 0,4'den daha yüksek bir değerde olması maddenin ayırt ediciliğinin çok iyi olduğu, maddenin düzeltilmesi gerekmediği ve yüksek geçerlilikte olduğu; 0,30-0,40 arasında olması, ayırt ediciliğinin iyi olduğu, maddenin düzeltilmesi gerekmediği ve orta geçerlilikte; 0,20-0,30 arasında olması maddenin değiştirilebilir olduğu ve düzeltilerek kullanılabilceği, 0,20'den daha küçük bir değerde olması ise maddenin kullanılmaması veya yeniden hazırlanması gerektiği belirtilmektedir (Turgut, 1992).

Bu açıklamalar sonucunda maddeler analiz edilmiş ve 20 soruluk asıl uygulama için oluşturulan DAT'ın madde analizleri Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10: Anlamlandırma Testi Soruları Madde Yorumları

ANLAMLAN- DIRMA TESTİNDE KAÇINCI SORU? (ÖN TEST- SON TEST)	37 SORULUK ANLAMLAN- DIRMA TESTİNDE HANGİ SORU?	MADDE GÜÇLÜ- GÜ	YORU- MU	MADDE AYIRT EDİCİ- LİK İNDEK- Sİ	YO- RU- MU	AÇIKLA- MA
1	1.	0.62	Kolay	0.37	O.G.	
2	2.	0.46	Orta Güçlük- te	0.53	Y.G.	
3	3.	0.48	Orta Güçlük- te	0.51	Y.G.	
4	9.	0.61	Kolay	0.38	O.G.	
5	35.	0.43	Orta Güçlük- te	0.56	Y.G.	
6	31.	0.66	Kolay	0.33	O.G.	
7	4.	0.74	Kolay	0.25	D.K.	Düzeltilerek Kullanıldı.
8	11.	0.61	Kolay	0.38	O.G.	
9	36.	0.45	Orta Güçlük- te	0.54	Y.G.	

ANLAMLAN- DIRMA TESTİNDE KAÇINCI SORU? (ÖN TEST- SON TEST)	37 SORULUK ANLAMLAN- DIRMA TESTİNDE HANGİ SORU?	MADDE GÜÇLÜ- ĞÜ	YORU- MU	MADDE AYIRT EDİCİ- LİK İNDEK- Sİ	YO- RU- MU	AÇIK- LAMA
10	22.	0.58	Orta G.	0.41	Y.G.	
11	23.	0.79	Kolay	0.20	D.K.	Düzeltilerek Kullanıldı.
12	34.	0.45	Orta Güçlük- te	0.54	Y.G.	
13	12.	0.46	Orta Güçlük- te	0.53	Y.G.	
14	13.	0.63	Kolay	0.36	O.G.	
15	17.	0.47	Orta Güçlük- te	0.52	Y.G.	
16	18.	0.61	Kolay	0.38	O.G.	
17	19.	0.64	Kolay	0.35	O.G.	
18	21.	0.68	Kolay	0.31	O.G.	
19	24.	0.61	Kolay	0.38	O.G.	
20	26.	0.57	Orta Güçlük- te	0.42	Y.G.	

O.G.: Orta Geçerlilikte, Y.G.: Yüksek Geçerlilikte, D.K.: Düzeltip Kullanılmalı

Tablo 10 incelendiğinde madde güçlüğü'nün 0,40- 0,80 arasında olduğu görülür. Ortalama madde güçlüğü hesaplandığında testin madde güçlüğü 0,57 düzeyindedir. Geliştirilen testin madde güçlüğü'nün ortalama 0,50 civarında olması gerekmektedir (Çakmur, 2012).

Başarı testinin ön uygulaması sonucunda öğrencilerden elde edilen cevaplar doğrultusunda hesaplanan KR-20 katsayısı 0,803 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan güvenilirlik katsayısı; test sonuçlarının güvenilir olduğunu göstermektedir. Bunun yanında cronbach alfa değeri de hesaplanmış ve 0.76 olarak bulunmuştur. Bulgular Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Değerleri Anlamlandırma Testine Ait İstatistikler

Madde Sayısı	Ortalama Güçlüğü	Ortalama Madde Ayırt Edicilik İndeksi	KR-20 Güvenirlik Katsayısı	Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı
20	0,58	0,41	0,80	0.76

DAT'ın ortalama güçlüğü 0,58 olduğu görülmüştür. KR-20 katsayısı 0,80 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayısı değeri 0,80-1,00 arasında ise oldukça yüksek güvenirlkte, 0,60-0,80 arasında olması kabul edilebilir güvenirlkte, 0,60 altının ise güvenirlğin düşük olduğu söylenir (Kalaycı, 2008). Cronbach alfa güvenirllik katsayısı 0.76 olarak bulunmuştur. Cronbach Alfa katsayısı için genel kabul en az 0,70 bulunmasıdır (Karakoç ve Dönmez, 2014).

3.3.1.2. Gözlem Formları

Günlük hayatta birey istemsiz olarak gözlemler yapar ama belirli bir araştırma sorusuna vurgu yapıp gözlemin sistematik şekilde yapıldığı, güvenilir sonuçlara ulaşma ve hassas bir şekilde kontrollü gözlemler yapıldığında gözlem bir araştırma aracı olarak kullanılır (Marriam, 2018). Gözlem nitel araştırmalarda verilerin toplanması aşamasında kilit veri toplama araçlarından biridir (Creswell, 2016).

Araştırmalarda gözlemler tek başına kullanılabileceği gibi diğer veri toplama araçlarını desteklemek için de kullanılır (Çelik, 2016). Mülakat metoduyla insanların konu hakkında ne düşündükleri öğrenilebilir ancak gerçekte düşündüklerini nasıl uyguladığı belli değildir işte olayların nasıl vuku bulduğunu gözlemler ortaya çıkarır (Çepni, 2012).

Gözlem ve mülakatın birlikte kullanılması; genelleştirilerek, geniş ve geçmiş zamanlı soruların birlikte kullanımı aynı konu ve araştırmanın sorularını farklı perspektifte anlamak için kullanılabilir (Maxwell, 2018).

Gözlem türleri belirli sınıflandırmalara tabi tutulmuş ve gözlem yapan araştırmacı tarafından geliştirme şekline göre üç şekilde ortaya çıkmıştır bunlar;

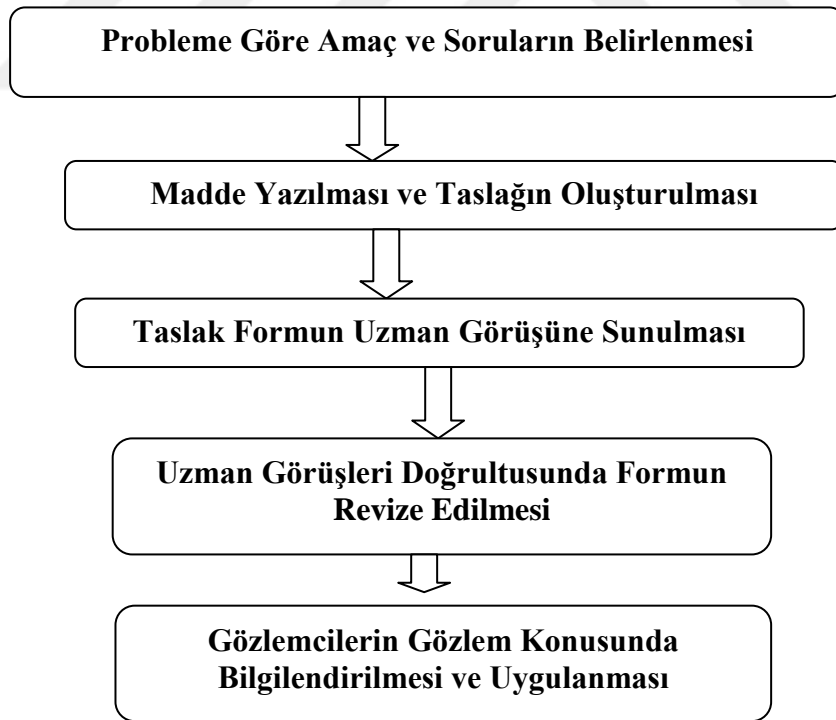
- 1) Yapılandırılmış Gözlem
- 2) Yarı Yapılandırılmış Gözlem
- 2) Yapılandırılmamış Gözlemdir (Çepni, 2012).

Yapılandırılmış gözlem formları; belirli bir sistematik üzerine oturtulmuş, gözlem öncesi hazırlıklar yapılarak gözlem sürecinde gözlenmesi gereken davranışların

kodlandığı ve güvenilirlik, geçerliliğin kolay sağlandığı formlardır (Demir, 2018). Yarı yapılandırılmış gözlem formları bir bölümü yapılandırılmış gözlem formuna benzerken bir bölümü yapılandırılmamış durumdadır ve hem nitel veriler hem de nicel veriler bu gözlem formları sayesinde toplanır (Çepni, 2012). Yapılandırılmamış gözlem ise gözlem öncesi yapılandırılmamış, araştırmacıya özgürlük tanıyan ve gözlemcinin notlar tutarak veri topladığı gözlem türüdür (Boz, 2017). Araştırmada açıklamalar ışığında öğretmen ve veli gözlem formları geliştirilmiştir. Geliştirilme süreci aşağıda anlatılmıştır.

3.3.1.2.1. Yarı Yapılandırılmış Öğretmen- Veli Gözlem Formları

Yarı yapılandırılmış öğretmen ve veli gözlem formunda hem nitel verilerin hem de nicel verilerin bulunması gözlemin daha güvenilir ve geçerli olması açısından verilerin birbirini tamamlaması düşünülmüştür. Araştırmada gözlem formları hazırlanırken yarı yapılandırılmış gözlem formu kullanılması uygun bulunmuştur. Yarı yapılandırılmış öğretmen gözlem formu geliştirme süreci Şekil 4' te gösterilmiştir.

Şekil 4: Yarı Yapılandırılmış Öğretmen- Veli Gözlem Formunun Geliştirilme Süreci

Probleme Göre Amaç ve Soruların Belirlenmesi; Araştırmacı tarafından literatür taraması yapılmış ve konu hakkında yapılan çalışmalar incelenmiştir. Problem

amacına göre değerler konusunda MEB kaynaklarında geçen on kök değer göz önüne alınmıştır.

Madde Yazılması ve Taslağın Oluşturulması; Araştırmacı tarafından belirlenen değerlerin hepsini kapsayacak şekilde maddeler yazılmıştır. Her değeri tanımlayan cümleler yazılarak gözlemci öğretmenlerin ve velilerin okulda öğrencileri değerlendirebileceği bir form oluşturulmaya çalışılmıştır.

Taslak Formun Uzman Görüşüne Sunulması; Maddelerin yazılması ve taslağın oluşturulmasından sonra konuya uygunluk, gözlemciler açısından sıkıntıların yaşanıp yaşanmayacağı konusunda ve maddelerin değerleri ölçmedeki işlevi konusunda uzman görüşüne taslak form sunulmuştur. Yarı yapılandırılmış gözlem formlarını inceleyen uzmanlara ait bilgiler Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12: Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Gözlem Formunu İnceleyen Uzmanlara Ait Bilgiler

Cinsiyet	E	2
	K	1
Eğitim Düzeyi	Lisans	2
	Doktor Öğretim Görevlisi	1
Uzmanlık Alanı	Sınıf Öğretmeni	2
	Sınıf Eğitimi	1
Toplam		3

"Yarı Yapılandırılmış Öğretmen-Veli Gözlem Formları" uzmanların geri dönüşleri ve önerileri doğrultusunda revize edilmiştir. "Yarı Yapılandırılmış Öğretmen-Veli Gözlem Formları" gözlem hakkında araştırmanın neden yapıldığının anlatıldığı, gözlemi yapan ile gözlem tarihinin bulunduğu ilk bölüm, gözlemci öğretmenin ve velilerin gözlemlerinin sistematik şekilde yaptığı ikinci bölüm ve gözlemler konusunda belirtmek istedikleri açıklamaları yapabilecekleri üçüncü bölüm şeklinde tasarlanmıştır (Ek 6-7).

3.2 Nitel Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için belirli destanların seçilmesi gerekmektedir. Araştırmada kullanılmak üzere Ergenekon Destanı, Dede Korkut Destanı ve Köroğlu Destanı seçilmiştir. Destanların seçiminde içinde barındırdığı ve hedeflenen değerlerin bulunması, uygun karakter özelliklerine sahip kahramanların

bulunması, dillerinin sade olması gibi nedenlerden bahsedilebilir. Ders etkinliklerinin çoğu destanlardan seçilen bölümlerden hareketle oluşturulmuştur.

3.3.2.1. Mülakat Formları

Mülakatlar (Görüşmeler), katılımcılara belirli sorular yöneltilerek sözlü iletişim yoluyla sürdürülen ve nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama tekniğidir (Çelik, 2016).

Araştırmanın nitel boyutunda kullanılan mülakatların asıl amacı, konuşulacak bireyin araştırma konusu hakkında davranışlarını, düşüncelerini ve inançlarını insanların yaşadığı dünyayı nasıl ifade ettiklerini sorulan sorular vasıtasıyla ortaya çıkmasını sağlamaktır (Merriam, 2018).

Araştırmada sürecin işleyişi, öğretmenlerin ve velilerin değerler, destanlar vb. hakkında düşüncelerini anlamak için yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış mülakatta, araştırmacı soruları mülakat öncesinde hazırlar, lakin koşullara, bireylere vb. durumlara bakılarak mülakat sırasında soruların yerleri değişebilir veya ayrıntılı olarak açıklama yapabilir (Çepni, 2012).

Araştırmada iki şekilde mülakat kullanılmıştır. Bunların birincisi öğretmenler ile yapılan araştırmacının birebir yaptığı mülakattır. İkincisi ise araştırmacı tarafından geliştirilen ve öğrenciler vasıtası ile velilere uygulanan mülakattır. Bu mülakat formları aşağıda ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

3.3.2.1.1. Yarı Yapılandırılmış Öğretmen- Veli Mülakat Formları

Araştırma süreci boyunca deney grubu sınıf öğretmenleri sınıflarında etkinlikleri uygulamış ve sürecin birebir içinde bulunmuşlardır. Bu sebeple deney grubu sınıf öğretmenlerinin uygulama sürecine ilişkin bilgilerini almak, süreç hakkında geri bildirimler oluşturmak ve değerler konusunda öğretmenlerin düşüncelerini ortaya çıkarmak adına yarı yapılandırılmış “*Öğretmen Mülakat Formu*” hazırlanmıştır. Velilerin değerler konusundaki görüşlerini almak ve destanlar hakkındaki bilgilerini anlamak adına “*Veli Mülakat Formu*” hazırlanmıştır. Öğretmenlerin görüşlerini ortaya çıkarmak adına 11 tane soru formda düzenlenmiştir. Velilerin görüşlerini almak için 5 soru düzenlenmiştir. Formun düzenlenmesinden sonra uzman görüşüne

başvurulmuş; mülakatın amacı, içeriği, soruların araştırma problemini ortaya çıkarmadaki kapsam geçerliliği bağlamında incelenmesi istenmiştir. Görüşme formlarını inceleyen uzmanlara ilişkin bilgiler Tablo 13’ te sunulmuştur.

Tablo 13: Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Mülakat Formunu İnceleyen Uzmanlara Ait Bilgiler

Cinsiyet	E	2
	K	1
Eğitim Düzeyi	Lisans	2
	Doktor Öğretim Görevlisi	1
Uzmanlık Alanı	Sınıf Öğretmeni	2
	Sınıf Eğitimi	1
Toplam		3

Uzmanların görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmış ve “*Yarı Yapılandırılmış Öğretmen ve Veli Mülakat Formları*”na son şekli verilmiştir. Öğretmen ve veli mülakat formları akademik çalışmanın anlatıldığı/düşüncelerin alındığı bölüm ve sorulardan oluşan ikinci bölüm şeklinde iki kısımdan oluşturulmuştur (Ek 8-9).

3.3.2.2 Öğrenci Günlükleri ve Öğretmen Günlükleri

Eğitim öğretimin bir parçası olan günlükler, öğrencilerin öğrendiklerinin anlaşılmasında kullanılan veri kaynaklarından biridir ve günlüklerin içinde öğretmenler sınıf hakkında veya bireysel olarak bilgiler bulabilirler (Aschbacher ve Alonzo, 2006). Öğrenci günlükleri yapılan uygulamalara dair öğrenci duygu ve düşüncelerini öğrenmek ve kendi yaşantılarını nasıl kaydettiklerini belirleyebilmek için kullanılır (Şahin, 2016). Günlükler öğretmenlere, dersin içeriği ve öğrenciler hakkında geniş bilgiler sağlar (Kasa, 2017).

Öğrencilerin ve öğretmenlerin uygulamaya dair görüşlerini rahat bir şekilde yazabileceği ve süreçten bilgiler vereceği düşünülerek öğrenci ve öğretmenlerden her uygulama akşamı günlük tutmaları istenmiştir. Öğretmenler günlükleri günü gününe toplamıştır. Öğrencilerden ve öğretmenlerden günlüklerinde o güne dair ne yaptıkları, nasıl hissettikleri, neler öğrendikleri/öğrettikleri ve kendilerinin/öğrencilerinin gelişimine nasıl katkıda buldukları konularına değinmeleri istendi. Öğrenciler ve öğretmenlerden günlükleri tutarken günlüklerinin

tarhini, hangi dersin işlenişine dair günlük yazdıklarını ve isimlerini yazmalarını istenmiştir.

3.3.2.3 Değerleri Anlamlandırma Kağıdı ve Poster Çalışması

Bilgiyi arama süreci sürekli bir anlamlandırma ve bilgiyi oluşturma sürecidir (Çakmak ve Baysen, 2013). Değerler eğitimi sayesinde okul, aile ve çevrenin desteği ile öğrenciler iyiyi- kötüyü, doğruyu- yanlışları anlarlar ve bu anlamlandırma sonucunda olumlu bir okul, aile ve çevre ortamı oluşur (Çelikkaya ve Seyhan, 2016). Değerlerin bireylerin hayatlarını anlamlandırma ve yaşamlarını yönlendirmede önemli bir etkiye sahiptir ve bu süreçte dil anlamlandırmayı ve anlamlandırılanın aktarılmasını sağlayan önemli bir beceridir (Girmen, 2013).

Uygulama sürecinde ilk olarak öğrenciler ile poster çalışması yapılmıştır. Poster çalışmasında kazandırılması düşünülen değerler ve MEB öğretim programında geçen on tane kök değerlerin öğrenciler tarafından nasıl ifade edildiğini uygulama öncesi anlamak için yapılmıştır. Poster çalışmasına dair ders planı oluşturulmuştur. (Ek 10) Uygulama sürecinde kazandırılması düşünülen değerler ve MEB öğretim programlarında geçen on tane kök değerlerin öğrenciler tarafından nasıl anlamlandırıldığını ifade edebilmeleri için "*Değerleri Anlamlandırma Kağıdı*" oluşturuldu. Değerleri anlamlandırma kağıdı öğrencilerin neyi anlamlandırdıklarını ve değer kavramlarını oluştururken uygulanan ders planlarının öğrenciler üzerinde nasıl bir geliştirmeye sahip olduğunu fark etmek için oluşturulmuştur.

Oluşturulan anlamlandırma kağıdı uygulamanın amacı ve içeriğinin uygunluğu konusunda uzman görüşüne sunulmuştur. Değerleri anlamlandırma kağıdını inceleyen uzmanlara ilişkin bilgiler Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14: Değerleri Anlamlandırma Kağıdını İnceleyen Uzmanlara Ait Bilgiler

Cinsiyet	E	2
	K	1
Eğitim Düzeyi	Lisans	2
	Doktor Öğretim Görevlisi	1
Uzmanlık Alanı	Sınıf Öğretmeni	2
	Sınıf Eğitimi	1
Toplam		3

Uzmanların görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmış ve "*Değerleri Anlamlandırma Kağıdı*"na son şekli verilmiştir. Değerleri anlamlandırma kağıdı

çalışmanın amacının ve nasıl yapılması gerektiğinin öğrencilere anlatıldığı bölüm ve kök değerlerin belirtildiği ve zihin haritasına dönüştürüldüğü ikinci bölüm şeklinde iki kısımdan oluşturulmuştur (Ek 11).

3.3.2.4 Ders Planları ve Ders Planlarındaki Etkinlik Kağıtları

Çalışma yaprakları (etkinlik kağıtları) araştırma sürecinde veri toplama araçlarından biridir (Demir, 2018). Çalışma yaprakları (etkinlik kağıtları) ders planlarının içinde yer almıştır. Ders planları hazırlanırken literatür taranmış ve akademik olarak uygun bir ders planı nasıl hazırlanır konusunda araştırma yapılmıştır. Taslak ders planının oluşturulmasından sonra kazandırılacak değere ilişkin literatür incelemesinde bulunulmuştur. Literatür incelenmiş ve kazandırılması gereken değerler MEB öğretim programları incelenerek saptanmıştır.

Destanlarla yapılacak değerler etkinlikleri için destanlar içinde değerlere vurguların çok yapıldığı ve örnek olayların fazla olduğu **Köroğlu Destanı, Ergenekon Destanı, Dede Korkut Destanı** incelenmiştir. Bu inceleme şu anda çocuk kitapları piyasasında bulunan destanlarla ilgili iki yayın evinin kitapları incelenerek yapılmıştır. Bu yayınlar Timaş Yayınları'nın Destan Yazarlar Serisi ve Damla Yayınevi'nin Büyük Türk Destanları Serisi'dir.

Ders planları ve etkinlik kağıtları hazırlanırken uygun yöntem ve tekniklerin kullanılması, öğrencilerin seviyelerine uygun şekilde etkinliklerin tasarlanması, sınıf ortamlarına ve ders atmosferine uygun şekilde etkinliklerin olmasına özen gösterilmiştir.

Ders planlarına uygun şekilde tasarlanan etkinlik kağıtları ve ders planları dersin amacı, içeriği, uygulanma şekli ve sürece yönelik öngörülerin saptanması açısından uzman görüşüne sunulmuştur. Ders planlarını ve etkinlik kağıtlarını inceleyen uzmanlara ait bilgiler Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15:Ders Planlarını ve Etkinlik Kağıtlarını İnceleyen Uzmanlara Ait Bilgiler

Cinsiyet	E	2
	K	1
Eğitim Düzeyi	Lisans	2
	Doktor Öğretim Görevlisi	1
Uzmanlık Alanı	Sınıf Öğretmeni	2
	Sınıf Eğitimi	1
Toplam		3

Uzmanların görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmış ders planlarına ve etkinlik kağıtlarına son şekli verilmiştir. Ders planlarının hazırlanmasında destanlardan alınan örnek olayların öncelikli olarak dersin odağında olduğu ve destan kahramanlarının hayatlarında yaşadıkları ile hangi değerler odağında yaşamlarını sürdürdükleri planların hazırlanmasında önemli noktalardır.

Uzman görüşlerinin ve önerilerinin ışığında düzeltmeler yapılarak ders planları ve etkinlik kağıtları düzenlenmiştir (Ek 12- Ek 13- Ek 14- Ek- 15).

3.4 Veri Analizi Süreci

Veri analizi, verilerin anlamlarını dışarı aktarma süreci; verilerin anlamlarının dışarı aktarılması süreci ise insanların düşünceleri, araştırmacının gördüğü ve okuduğu birleştirme, indirgeme ve yorumlamaları içeren anlam verme sürecidir (Merriam, 2018). Araştırma sürecinde karma yöntem kullanıldığından dolayı hem nicel veriler hem nitel veriler elde edilmiştir.

3.4.1 Nicel Veri Toplama Araçlarının Veri Analizi Süreci

Bu bölümde araştırmada kullanılan Değerleri Anlamlandırma Testi, Veli Gözlem Formu ve Öğretmen Gözlem Formu nicel veri toplama araçlarının veri analizi süreci ifade edilmiştir.

3.4.1.1 Değerleri Anlamlandırma Testi (DAT) Veri Analizi Süreci

Araştırmada DAT'dan elde edilen nicel veriler Microsoft Excell ve SPSS 17.00 paket programı aracılığıyla analizler kullanılarak değerlendirilmiştir. DAT testlerinden elde edilen verilerin analizinde, çalışmanın amacı doğrultusunda ortalama, standart sapma, yüzde ve frekans analizlerini içeren betimleyici istatistikler, Pearson Kolerasyon Analizi, Spearman Kolerasyon Analizi gibi analizler kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar %95 güven aralığında, anlamlılık $p < 0.05$ düzeyinde çift yönlü olarak değerlendirilmiştir.

3.4.1.2 Yarı Yapılandırılmış Öğretmen-Veli Gözlem Formları Veri Analizi Süreci

Veli gözlem formları uygulama başında ve sonunda deney grubu velileri tarafından doldurulmuştur. Uygulamaya bütün öğrencilerin velileri (ulaşılabilirler) katılmıştır. Veli gözlem formları yarı yapılandırılmış formlar olduğundan dolayı hem nicel hem nitel veri analizine tabi tutulmuştur.

Nicel veri analizleri yapılırken ortalama, frekans, toplam puanlar üzerinden veri analizi süreci sürdürülmüştür. Öğrencilerin değerleri uygulamaları çok iyi (4), iyi (3), orta (2), zayıf (1) olarak derecelendirilmiş ve bu doğrultuda velilerin formu doldurulması sağlanmıştır.

Nitel veri analizi yapılırken içerik analizden yararlanılmıştır. Velilerin formun altında bulunan ve belirtmek istediklerini örnekler ile açıklamaları istenilmiştir. Yazılanlar belirli temalar ve kodlarla sunulmuştur. Nicel verilerin sonuçları ile desteklenmesi düşünülmüştür.

3.4.2 Nitel Veri Toplama Araçlarının Veri Analizi Süreci

Nitel araştırmaların olduğu veri analizlerinde analizin yapılması, verilerin hazırlanması ve düzenlenmesi, daha sonra verilerin kodlanması ile kodların bir araya getirilmesiyle temalara dönüştürmeyi ve son olarak bu verileri şekiller, tablolar veya araştırmacı tarafından bir tartışma şeklinde sunulması süreçlerini içerir (Creswell, 2016). Alanda tutulan ham notların ve kelime kelime dökümanlar karmaşıklığı ortaya çıkarır bu karmaşıklık içerik analizinin zorluğunu ortaya çıkarır bu zorluğu ortadan kaldırmak yönetilebilir bir sınıflandırma ya da kodlama yaparak ilk adımda kaos ve kafa karışıklığının ortadan kalkmasını sağlar (Patton, 2018). Çepni (2012), betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler , içerik analizi ile daha derin bir işleme tabi tutularak betimsel analiz sonucunda ortaya çıkmayan tema ve kodların görülmesini sağlayacağını belirterek nitel verilerin analizinde betimleme, analiz ve yorumlamanın önemine vurgu yapan şu açıklamaları yapar;

Betimleme; Alınan görüşlerin aslına müdahale etmeden anlamı güçlendirmek ve dikkat çekmek için alıntılar yapmayı,

Analiz; Araştırmada direkt olarak ortaya çıkmayan fakat kodlama ve sınıflandırma yoluyla temalar arasında ilişkileri ortaya çıkarmayı,

Yorumlama; Araştırmacının kendinden bir şeyler katarak elde edilen veri ve çıkardığı sonuçları nasıl gördüğünü ve bu yolla okuyucuya araştırma problemi yanıtı hakkında bir bakış açısı sunmayı içerir.

Durum çalışmasında verilerin analizi ile alakalı yorumlamalarda; içerik ya da betimsel analiz yolu tercih edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel araştırmada

yapılacak durum çalışmasında verilerin yorumlanması aşamasında betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel analiz modeli şu andaki durumu ya da geçmişte var olan bir durumu bir değişiklik yapmadan olduğu haliyle betimlemeyi amaçlayan modeldir (Sever ve Çetinkaya Özdemir, 2018). Veriler öncelikle sistematik ve net şekilde betimlenir daha sonra bu betimlemeler yorumlanır, açıklama yapılır ve araştırmada bir sonuca ulaşılmaya çalışılır (Dündar ve Baysan, 2017; İbret ve diğeleri, 2017). Betimsel tarama modelinde amaç okuyucuya durum hakkında ayrıntılı düzenlenip, yorumlanmış bir şekilde betimleme yapmaktır.

3.4.2.1 Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Mülakat Formu Veri Analizi Süreci

Öğretmenlerle yapılan mülakat formu araştırma süreci tamamlandıktan sonra araştırmacı tarafından deney grubu öğretmenlerinin hepsine uygulanmıştır. Görüşmeler öğretmenler ile birebir yapılmış ve öğretmenlerin verdiği cevaplar yazılarak not tutulmuştur.

Veri analizi sürecinde öğretmenlerden alınan cevaplar ilk olarak bilgisayar ortamına atılmıştır. Veriler içerik analizine tabi tutularak önce kodlama ve sınıflandırmalara yer verilmiş daha sonra verilerin analizi ile son olarak araştırmacı tarafından veriler, temalar ve kodlandırmalar yorumlanmıştır. Öğretmenlerin aktardıklarından örnekler verilerek yorumlamalar güçlendirildi.

3.4.2.2 Yarı Yapılandırılmış Veli Mülakat Formu Veri Analizi Süreci

Velilerle yapılan mülakat formu araştırma süreci tamamlandıktan sonra öğrenciler tarafından deney grubu öğrenci velilerinin hepsine uygulanmıştır. Görüşmeleri öğrencilerin velileriyle birebir yapılmış ve velilerinin verdiği cevaplar yazılarak not tutulmuştur.

Veri analizi sürecinde öğrencilerin yazdığı ve velilerin söyledikleri cevaplar ilk olarak bilgisayar ortamına atılmıştır. Veriler içerik analizine tabi tutularak önce kodlama ve sınıflandırmalara yer verilmiş daha sonra verilerin analizi ile son olarak araştırmacı tarafından veriler, temalar ve kodlandırmalar yorumlanmıştır.

3.4.2.3 Öğrenci Günlükleri Veri Analizi Süreci

Öğrencilerin her ders sonunda o günü anlatması ve görüşlerini yazmalarına fırsat verebilmek adına günlük tutturuldu. Her öğrenci günlüğünde uygulamanın hangi gün olduğu, hangi dersi anlattıklarını başlıklar halinde yazdıktan sonra o gün uygulamada yaşadıklarını anlatması ev ödevi olarak istendi. Günlüklerde öğrencilerin hem uygulama hakkındaki görüşleri hem de konu ile ilgili bakış açısını ortaya çıkarmak planlanmıştır. Öğrenciler uygulamalardan sonraki gün ev ödevi olarak günlüğünü tutmuş ve öğretmenine teslim etmiştir.

Veri analizi sürecinde öğrencilerin yazdıkları günlükler içerik analizine tabi tutulmuştur. Kodlama ve sınıflamalar yapılarak veri analizleri oluşturulmuş ve araştırmacının yorumlaması ile veri analizleri sunulmuştur. Velilerin söylediklerinden yazıya aktarılanlar içinden örnekler verilerek yorumlamalar güçlendirildi.

3.4.2.4 Değerleri Anlamlandırma Kağıdı ve Poster Çalışmasının Veri Analizi Süreci

Değerlerin öğrenciler tarafından nasıl anlaşıldığını öğrenmek için deney grubu öğrencileriyle uygulama öncesi poster çalışmaları yapılmıştır. Poster çalışmaları sonucunda öğrencilerin değerleri nasıl anlamlandırdıkları ve bu anlamlandırmaları nasıl ifade ettiklerinin fark edilmesi amaçlanmıştır.

Uygulama sonunda değerlerin anlaşılmasının ve ifadelerdeki değişimleri fark etmek için değerleri anlamlandırma kağıdı deney grubu öğrencilerine son test uygulaması ile birlikte uygulanmıştır.

Uygulamanın başında yapılan poster çalışmaları fotoğraflanarak araştırmacıya ulaştırılmıştır. Uygulamadan sonra öğretmenler tarafından toplanan kağıtlar araştırmacıya ulaştırılmıştır. Araştırmacı ilk olarak poster çalışması ve değerleri anlamlandırma kağıdındaki verileri bilgisayar ortamına aktarmıştır. Bu aktarmadan sonra araştırmacı tarafından kodlamalar ve sınıflandırmalar yapılarak öğrencilerle ilk etkinlik olarak yapılan poster çalışmasının verileri ile birlikte değerleri anlamlandırma kağıdındaki veriler tema ve kodlar şeklinde sınıflandırılarak bir tabloda sunulmuştur. Tablodaki temalar ve kodlamalar karşılaştırılmış ve veriler araştırmacı tarafından yorumlanmıştır. Öğrencilerin yazdıklarından örnekler verilerek yorumlamalar güçlendirildi.

3.4.2.5 Ders Planları ve Ders Planlarındaki Etkinlik Kağıtları Veri Analizi Süreci

Ders planları içerisinde hazırlanan etkinlik kağıtları nitel veri aracı olarak kullanılmıştır. Bu süreçte nitel veri analizine tutulmuşlardır. Etkinlikler sonucunda ortaya çıkan veriler araştırma sürecinde toplanan diğer veri kaynaklarını desteklemek için kullanılmıştır.

Etkinlik kağıtlarının kullanılması uygulama aşamasında ders planlarının içinde yapılmıştır. Her ders planında ayrı ve konu ile ilgili etkinlik kağıtları kullanılmıştır. Deney grubu öğrencileri dersin işlenişi sırasında etkinlik kağıtlarını doldurmuştur.

Etkinlik kağıtlarında verilen öğrenci cevapları ilk olarak incelemeye tabi tutulmuştur. Uygulama sürecinde bir ders planında öğrencilerin drama çalışması yapılması planlanmıştır. Drama planında canlandırma çalışması yapılması istenilmiştir. Bu çalışmada öğrenciler ilk olarak belirli değer ifadelerini kullanarak kendi hikayelerini grupça yazmaları istenir. Bu hikayeleri yazan grupların öğrencileri kullanacağı materyallere ilişkin bir çalışma da süreç içerisinde yapacaktır. Daha sonra öğrenciler canlandırma öncesi bir ısınma çalışması öğretmenlerle birlikte yaparlar. Öğrenciler daha sonra gruplar halinde yazdıkları hikayeleri canlandırmaları istenir. Öğrenciler daha sonra drama çalışmasının son bölümü olan konu ile ilgili olan değerlendirme kağıdını doldurmuşlardır.

Araştırmacı etkinlik kağıtlarının incelenmesinde içerik analizine başvurmuştur. Araştırmacı tarafından okunan cevaplar belirli temalar etrafında kodlamalara kısacası sınıflandırmalara tabi tutulmuştur. Daha sonra temalar ve kodlar tablolastırılarak analiz edilmiştir. Analiz sonucunda araştırmacı yorumlamalarda bulunmuştur. Araştırmacı yorumlarını desteklemek adına etkinlik kağıtlarından öğrencilerin cevaplarını alarak birebir aktarmalarda bulunmuştur.

3.5 Verilerin Çözümlemesinde Geçerlilik/İnanılrlık ve Güvenirlik/Tutarlılık

3.5.1 Nicel Verilerin Çözümlemesinde Güvenirlik ve Geçerlilik

Araştırmada nicel veri toplama araçlarından olan "*Değerleri Anlamlandırma Testi*" (DAT) daha önceki bölümlerde incelenmiş, güvenirlik ve geçerlilik sağlama çalışmaları ifade edilmiştir. Bu çalışmaların sonucunda alınan veriler bu konuda uzman bir araştırmacı tarafından incelenerek güvenirligi artırılmaya çalışılmıştır.

Nicel ve nitel verilerin birleşiminden oluşan "*Yarı Yapılandırılmış Öğretmen ve Veli Gözlem Formları*" oluşturulurken alanında uzman kişilerin görüşleri alınmıştır. Bu uzmanların görüşlerinden hareketle gözlemler oluşturulmuştur. Formların oluşturulmasında MEB hedeflerinde belirtilen on kök değer etrafında maddeler yazılarak bir doktrasını yeni tamamlamış ve alan bilgisi olan doktor öğretim görevlisi ile alan uygulamasındaki öğretmenlerin düşüncelerini almak adına iki sınıf öğretmenine sunulmuştur. Bu sunuşlar sonucunda çıkarılacak, düzeltilmesi veya eklenmesi istenilen bölümler üzerine tartışılmış ve daha kapsamlı ve geçerli bir çalışma olması için düzenlemeler yapılmıştır.

Gözlem formları oluşturulurken şu aşamalara dikkat edilmiştir:

- 1) Gözlemler için gerekli izinler alınmıştır. (Veliler zaten kendileri yaptıkları , öğretmenler de sınıfta ve okulda gözlem yaptıkları için izin formu oluşturulmamıştır.)
- 2) Gözlemlerin süreç başında ve sonunda gerçekleştirileceği ve maddelerin nasıl gözlemlenmesi konusunda gözlem formunda açıklama kısmı belirtilmiştir.
- 3) Gözlemlerin objektif bir şekilde yapılması konusunda öğretmen ve veliler bilgilendirilmiştir.
- 4) Belirtilmesi ve örnek verilmesi gereken bölümler ve öğretmenlerin- velilerin kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri için bir bölüm oluşturulmuştur.
- 5) Gözlemler ile öğrenci davranışları konusunda belirtilen değer kazanımlarını karşılayacak bir bölümü işaretlemeleri ve bu bölümdeki derecelendirmeleri göz önüne alarak çalışmalarını yapmaları tasarlandı.

Bu basamaklar ve önlemler ile araştırmanın güvenilirliği konusunda daha doğru sonuç çıkması adına bir adım atılmış ve geçerliliği konusunda alan kaynaklarından hareketle çalışmalar yapılmış oldu.

3.5.2 Nitel Verilerin Çözümlemesinde Tutarlılık ve İnanılrlık

Araştırmada kullanılan nitel dokümanların veri analizinde tutarlılığı ve inanırılığı artırmak için *dış denetim perspektifi* kullanılmıştır. Dış denetim perspektifi, dışarıdan

bir danışmanın, araştırmacının, denetçinin hem süreci hem de çalışmaların sonuçlarından elde edilen ürünleri incelemeleri ve doğruluklarını değerlendirmesini kapsayan süreçtir (Creswell, 2016). Nitel çalışmaların yürütülmesinde geçerlilik ve güvenilirliğin belirlenmesinde doğrudan hiçbir testin uygulanamayacağını ifade eden Patton (2014), belirlemelerde çalışmanın amacı göz önünde bulundurularak araştırmacının kendi analitik işlem ve süreçlerini mümkün olduğunca tam ve dürüstçe izleme ve rapor etmesi gerektiğini belirtmiştir. Araştırmanın inanırlılığını ve tutarlılığının artırılması aşamasında sınıf eğitimi alanında uzman biri ile sürecin planlanmasından tasarlanmasına, dokümanların hazırlanmasından uygulanmasına ve analizinden yorumlamasına kadar tüm süreç denetçi uzmanın kontrolünde gerçekleştirilmiştir.

Nitel araştırmalarda veri toplama ve veri analizi sürecinde vasıta insandır ve onun gözlem ve işlemleri vasıtası ile gerçek hakkındaki yorumlamalara ulaşılır; böylece veri araçlarının uzaklaştırdığı insanlara nitel verileri kullanırken daha yakın duruyoruz bu da özenli ve dikkatli bir şekilde tasarlanıp uygulanırsa iç geçerlilik nitel araştırmaların en güçlü belirleyicisi olarak ortaya çıkar (Merriam, 2018). Araştırmada iç geçerliliğin yani inanırlılığın artırılması için üçgenleme stratejisi kullanılmıştır. Üçgenleme stratejisi, birçok veri kaynağı kullanılarak ulaşılan bulguların karşılaştırılması, ortak ve farklı bulguların desteklenerek değerlendirilmesidir (Çepni, 2012). Bu süreçte hem yöntem üçgenleme hem de kaynakların üçgenlemesi kullanılmıştır. Bu stratejiler şöyle ifade edilebilir;

Yöntem üçgenleme; farklı veri toplama yöntemlerinin bulgularının tutarlılığının kontrolü,

Kaynakları üçgenleme; Aynı yöntem içinde farklı veri kaynaklarının tutarlılığının kontrolüdür (Patton, 2018).

İçerik analizinde amaç elde edilen verilerin anlamlandırılarak belirli gruplamaların yapılması ve gruplamalar tamamlandıktan sonra düzenlenerek kodlar ve kategorilerin sonuçlarını ortaya çıkarmaktır (Yaman, 2010).

Araştırma sürecinde inanırlık ve tutarlılık çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmaların yapılması aşamasında doktorasını yeni tamamlamış ve alanında uzman bir doktor öğretim görevlisi ile süreç içinde sürekli irtibatta bulunuldu.

Bulguların yazılmasından yorumlanmasına ve sonuç aşamasına kadar bir çok yönden araştırmada diyalog içinde bulunulan uzman, çalışmanın bulguların yorumlanmasında eş kodlayıcı olarak incelemelerde bulunmuştur. Araştırma sürecinde yapılan sınıflandırmalar, kodlamalar ve temalar iki araştırmacı tarafından yapılmış ve ortak kararlar sonucunda temalar ve kodlar belirlenmiştir. Uzmanın geri dönüşleri sonucunda kararlaştırılan analizler araştırmada sunulmuş, kararlaştırılmayan analizler ise düzeltilerek kullanılacak düzeye getirilmiştir. Ortak karara varılmayan bulgular ise araştırmaya alınmamıştır.

Araştırma uygulaması sonucu ortaya çıkan dökümanlar öncelikle kısa kısa notlar alınmış ve bu notlardan kodlar oluşturulmuştur. Oluşturulan kodlar, sürekli karşılaştırmalı analize tabii tutularak tekrar sınıflandırılmış ve temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan kod ve temalar, öğrencilerin kullanma sıklıkları temel alınarak bir tablo üzerinde gösterilmiştir. Kod ve temalar tabloda ifade edilirken, seçilen öğrencilerin her biri gerçek isimleri dışında kod isimlerle ifade edilmiş, gerçek isimleri saklı tutulmuştur. Her tablonun altında, o öğrencinin cümlelerine yer verilerek kod ve temaların dayanağı olan kaynaklar yazılmıştır.

Çözümleme yapılırken kodlamalara yer verilmiş (Öğretmen-1, Öğretmen - 2.....Araştırmacı-1.....) Öğretmen: Uygulama yapan öğretmenleri; Araştırmacı: Süreci takip eden araştırmacı olarak kodlanmıştır. Öğrencilere kod adı verilerek öğrencilerin kimlikleri korunmaya ve daha objektif olma gayretinde olunmaya çalışılmıştır.

Analiz sürecinde şu aşamalara dikkat edilmiştir:

→ çözümlemelerin hata olasılığı ile tekrar tekrar gözden geçirilmiştir.

→ Kodlayıcıların düzenli aralıklarla bir araya gelip çalışmalar yapılması, bu sayede analizlerin paylaşımı ile kodlayıcılar arasındaki iletişim koordine edilmiştir.

→ Farklı araştırmacılar tarafından geliştirilen kodların, bağımsız olarak türetilen sonuçların karşılaştırılması ile çapraz kontrolün yapılması ve kodlayıcılar arası uyumun sağlanabilmesi için tez danışmanı tarafından kod, kategori ve temalar yeniden değerlendirilmiştir.

→ Bunlar üzerinde iki ve daha fazla kodlayıcının kabulü ile güvenilirliği değerlendirilen kodlara son hali verilmiştir. (Yıldız Bıçakçı, Er ve Aral, 2017).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen nicel ve nitel bulgular araştırmanın amacı ve alt amaçları ele alınarak sıralanmıştır. Bu doğrultuda bulgular, nicel alt problemler ve nitel alt problemler başlıkları altında kategorize edilerek açıklanmıştır. Konunun daha iyi anlaşılması için bazı bölümler tablolarla sunulmuştur. Tabloların yorumları ve açıklamaları tabloların altında ifade edilmiştir.

4.1 Nicel Veriler İlişkin Bulgular

Bu başlık altında "Değerleri Anlamlandırma Testi (DAT)", "Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Gözlem Formu" ve "Yarı Yapılandırılmış Veli Gözlem Formları"nın bulguları sunulmuştur.

4.1.1 Değerleri Anlamlandırma Testi (DAT) Bulguları

Bu bölümde, çalışmanın nicel bölümünün birinci, ikinci ve üçüncü alt problemine ait bulgulara yer verilmiştir.

4.1.1.1 Deney Grubu Öğrencileri ile Kontrol Grubu Öğrencilerinin Uygulama Öncesi Değerleri Anlamlandırma Testi Puanlarının Karşılaştırılması
Araştırma öncesi destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile uygulamanın yapılmadığı kontrol grubu öğrencilerinin anlamlandırma testi puanları arasındaki ilişkinin kolerasyon değerleri incelenmiştir. Dağılımlar normal dağılım gösterdiği için Pearson kolerasyon analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16: Deney ve Kontrol Grubu Anlamlandırma Ön Test Puanlarının Kolerasyon Analizi Sonuçları

Gruplar	N	Pearson Kolerasyon Katsatısı	Sig.
Deney	26	-,113	,539
Kontrol	54		

Tablo 16 incelendiğinde deney grubu ile kontrol grubuna uygulanan değerleri anlamlandırma ön testi sonuçları arasında negatif yönlü düşük bir ilişki olduğu görülmüştür (Pearson Kolerasyon Katsayısı= -,113). Ancak sig. değeri >,005 den büyük olduğu için bu ilişki anlamsızdır. Deney grubu öğrencilerinin anlamlandırma ön test ve son test sonuçlarının karşılaştırılması Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17: Deney Grubu Öğrencilerinin Anlamlandırma Ön Test ve Son Test Sonuçlarının Karşılaştırılması

Gruplar	N	Ortalama	Sıra Ortalaması	Sig.
Deney Ön	26	9,35	11,75	0,664
Deney Son	26	9,26	12,26	

Tablo 17 incelendiğinde Deney grubunun ön test ortalaması 9,356; son test ortalaması 9,267 olarak ölçülmüştür. Ön test puanı son test puanından yüksek 14, son test puanı ön test puanından yüksek 23, ön test puanı son test puanına eşit 8 öğrenci tespit edildi. Ancak Sig. (2-tailed) değeri > 0,05 olduğundan bu veriler anlamsızdır.

4.1.1.2 Deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerinin uygulama sonrası anlamlandırma testi puanları arasındaki farkı incelemek.

Araştırma sonrasında destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile uygulamanın yapılmadığı kontrol grubu öğrencilerinin anlamlandırma testi puanları arasındaki ilişkinin kolerasyon değerleri incelenmiştir. Dağılımlar normal dağılım gösterdiği için Spearman Kolerasyon analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18: Deney ve Kontrol Grubu Anlamlandırma Son Test Puanlarının Kolerasyon Analizi Sonuçları

Gruplar	N	Spearman Kolerasyon Katsatısı	Sig.
Deney	26	-,334	,062
Kontrol	54		

Tablo 18 incelendiğinde deney grubu ile kontrol grubuna uygulanan değerleri anlamlandırma son testi sonuçları arasında negatif yönlü orta seviyede bir ilişki olduğu görülmüştür (Spearman Kolerasyon Katsayısı= -,334). Ancak sig. değeri >,005 den büyük olduğu için bu ilişki anlamsızdır. Kontrol grubu öğrencilerinin anlamlandırma ön test ve son test sonuçlarının karşılaştırılması Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Anlamlandırma Ön Test ve Son Test Sonuçlarının Karşılaştırılması

Gruplar	N	Ortalama	Sıra Ortalaması	Sig.
Kontrol Ön	54	8,93	23,07	0,120
Kontrol Son	54	7,96	16,52	

Kontrol grubunun ön test ortalaması 8,938; son test ortalaması 7,969 olarak ölçülmüştür. Ancak Sig. (2-tailed) değeri > 0,05 olduğundan bu veriler anlamsızdır.

4.1.2 Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formları Bulguları

4.1.2.1 Yarı Yapılandırılmış Veli Gözlem Formu Bulguları

4.1.2.1 Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası veli gözlem formları arasında anlamlı farkın olup olmadığını incelemek.

Bu bölümde deney grubu öğrencilerinin velileri tarafından uygulanan "Yarı Yapılandırılmış Veli Gözlem Formu" bulgularına yer verilmiştir.

Uygulanan deney grubu öğrenci velilerinin gözlem sonuçlarına ait bulgular Tablo 20 ve Tablo 21'de sunulmuştur.

Tablo 20: Deney 2 Öğrenci Velilerinin Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formu Frekans Tablosu

Gözlemlenen Davranış No	Gözlemlenen Değerler/ Davranışlar	Ön Uygulama				Son Uygulama			
		Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Zayıf (1)	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Zayıf (1)
4	Büyüklerine saygı gösterir.	8	3	0	0	10	0	0	0
6	Doğada bulunan tüm canlı ve cansız varlıklara saygı duyar.	5	5	1	0	8	1	1	0
10	Barışın önemine dair etkinliklere katılır.	3	5	0	2	7	0	1	1
1	Yardıma ihtiyacı olan insanlara yardımcı olur.	8	3	0	0	9	2	0	0
7	Doğada bulunan tüm canlı ve cansız varlıklara sevgi duyar ve onları korumak için çalışır.	7	2	2	0	8	2	1	0
2	Vatansever bir yurttaş olduğunu gösterir. (Derslerine çalışarak, ailesinin sözlerini dinleyerek vb.)	8	2	2	0	8	3	1	0
12	Değerlerin önemine vurgu yaparak korunması konusunda çalışmalara katılır ve değerleri koruma konusunda bilinçli olur.	6	3	2	0	6	2	1	1
3	Kardeşleri ve arkadaşları ile paylaşımlarını adaletli şekilde yapar.	8	3	0	0	6	4	0	0
11	Doğa sevgisini belirten davranışlar sergiler. (Doğaya çöp atmamak, fidan dikmek vb.)	10	1	0	0	8	2	0	0
5	Misafirlere saygı ve hürmet konusunda gerekli davranışları sergiler.	11	0	0	0	9	0	1	0
8	Konuşmalarında doğruyu söyler.	9	1	0	0	6	2	2	0
9	Bağımsızlığın önemini belirtir ve bu konuda yapılacaklar konusunda kendisine bir yol çizer.	2	7	2	0	3	4	1	2

Tablo 20'de görüldüğü üzere, velilerin gözlemlerine göre öğrencilerin büyük çoğunluğunda pozitif yönde değerlere ilişkin davranışlarda bir gelişim yaşanmıştır. Her ne kadar bazı öğrencilerin değer davranışlarında bir düşüş olsa da öğrencilerin çoğunun değerleri davranışa dönüştürme konusunda uygulama sonrasında velilerin gözlemlerine göre ilerleme sağlandığı söylenebilir. Öğrencilerin büyüklere saygı, barışın önemi ve doğaya saygı konusunda değer davranışlarında olumlu katkılar sağlanırken, misafirlik ve dürüstlük konusunda öğrencilerde çok yüksek olmasa da değer davranışlarında ilerleme olmadığı görülür. Bu konuda öğrencilerin süreç içerisinde gözlemlenecek davranışlar sergileyecekleri ortam bulamadıklarından dolayı sonucun böyle çıktığı ifade edilebilir.

Öğrenci velilerinin yarı yapılandırılmış gözlem formlarına yazdıkları görüşlerinden birkaç tanesi şunlardır;

Eylül'ün Velisi: *"Büyüklerine karşı saygılı olması, insanları sevmesi, doğayı hayvanları koruması, dürüst olması, çalışkan hayallerinin hedeflerinin peşinden koşmak isteyen, anne baba sözü dinleyen bir kızıdır."*

Esmâ'nın Velisi: *"Canım kızım onu çok seviyorum. Her konuda çok güveniyorum. Küçük olmasına rağmen sorumluluğunu yerine getiriyor. Bana göre bir anne babanın en büyük serveti. Hayırlı evlat yetiştirmektir, öğretmenlerle anne babalar en büyük destekçisi olmalıdır."*

Ayşe'nin Velisi: *"Arkadaşlarına her zaman örnek olarak hareketler yapar. Saygılı davranır. Çevresindeki insanları sever, sayar. Her zaman saygılıdır."*

Evren'in Velisi: *"Öğrencim evde sokakta herkese saygı duyar. Öğrencim babasına ve annesine yardım eder. Öğrencim evde boş durduğunda hemen okuma yapar. Öğrencim derslerine çalışır."*

Zeynep' in Velisi: *"Büyüklerine karşı saygılıdır. Kendisine ve ailesine karşı sorumluluklarını yerine getirir."*

Devran'ın Velisi: *"Çevresine duyarlı, arkadaşlarına öğretmenlerine saygılıdır. Hayvanları çok sever."*

Tablo 21: Deney 1 Öğrenci Velilerinin Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formu Frekans Tablosu

Gözlemlenen Davranış No	Gözlemlenen Değerler/ Davranışlar	Ön Uygulama				Son Uygulama			
		Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Zayıf (1)	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Zayıf (1)
11	Doğa sevgisini belirten davranışlar sergiler. (Doğaya çöp atmamak, fidan dikmek vb.)	4	6	0	2	9	1	2	0
4	Büyüklerine saygı gösterir.	8	3	0	1	12	0	0	0
7	Doğada bulunan tüm canlı ve cansız varlıklara sevgi duyar ve onları korumak için çalışır.	6	3	2	0	9	3	0	0
5	Misafirlere saygı ve hürmet konusunda gerekli davranışları sergiler.	6	5	1	0	9	2	1	1
3	Kardeşleri ve arkadaşları ile paylaşımlarını adaletli şekilde yapar.	9	1	2	1	8	2	1	0
8	Konuşmalarında doğruyu söyler.	6	3	1	1	8	3	0	0
1	Yardıma ihtiyacı olan insanlara yardımcı olur.	11	1	0	0	10	1	0	0
2	Vatansever bir yurttaş olduğunu gösterir. (Derslerine çalışarak, ailesinin sözlerini dinleyerek vb.)	7	3	3	0	8	4	0	0
10	Barışın önemine dair etkinliklere katılır.	6	4	0	1	7	3	0	1
6	Doğada bulunan tüm canlı ve cansız varlıklara saygı duyar.	6	2	1	2	7	4	1	0
9	Bağımsızlığın önemini belirtir ve bu konuda yapılacaklar konusunda kendisine bir yol çizer.	6	2	3	1	6	3	2	1
12	Değerlerin önemine vurgu yaparak korunması konusunda çalışmalara katılır ve değerleri koruma konusunda bilinçli olur.	3	7	2	0	4	6	2	0

Tablo 21'de görüldüğü üzere, velilerin gözlemlerine göre öğrencilerin büyük çoğunluğunda pozitif yönde değerlere ilişkin davranışlarda bir gelişim yaşandığı söylenebilir. Her ne kadar bazı öğrencilerin değer davranışlarında bir ilerleme olmasa da öğrencilerin çoğunun değerleri davranışa dönüştürme konusunda uygulama sonrasında velilerin gözlemlerine göre olumlu bir gelişim yaşandığı söylenebilir.

Öğrenci velilerinin yarı yapılandırılmış gözlem formlarına yazdıkları görüşlerinden birkaç tanesi şunlardır;

Zehra'nın Velisi: *"Yaşlılara yardım etmeyi sever. Bahçede fidan diker ve bakar. Doğadaki canlılara çok iyi davranır."*

Kasım'ın Velisi: *"Kılık kıyafetlerine çok dikkat eder. Ağır başlı ve güzel kalpli birisidir. İyilik yapmayı seviyor ve paylaşmayı çok seviyor. Ödev yapmayı hiç sevmiyor ve evde zorla ödev yaptırıyorum. Okumasına hiç dikkat etmiyor."*

Asuman'ın Velisi: *"Kızımın böyle olacağını bilmiyordum ve çok sevindim."*

Sümeyye'nin Velisi: *"Büyüklerine karşı saygılı, küçüklerine sevgi gösterir. Anne babasının sözünü dinler onları hiç üzmez. Doğayı koruru canlılara zarar vermez. Çalışkan iyi kalpli ve merhametlidir."*

Tarkan'ın Velisi: *"Sorumluluklarını yerine getirir, çok titizdir. Çok başarılı ve çok beceriklidir."*

4.1.2.1 Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Gözlem Formu Bulguları

4.1.2.1 *Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası öğretmen gözlem formları arasında anlamlı farkın olup olmadığını incelemek.*

Bu bölümde deney grubu öğrencilerinin öğretmenleri tarafında uygulanan "Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Gözlem Formu" bulgularına yer verilmiştir.

Uygulanan deney grubu öğrencilerinin öğretmenlerinin gözlem formu sonuçları Tablo 22 ve Tablo 23' te sunulmuştur.

Tablo 22: Deney 2 Grubu Öğretmeninin Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formu Frekans Tablosu

Gözlemlenen Davranış No	Gözlemlenen Değerler/ Davranışlar	Ön Uygulama				Son Uygulama			
		Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Zayıf (1)	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Zayıf (1)
5	Sınıfa ve Okula gelen Misafirlere saygı ve hürmet konusunda gerekli davranışları sergiler.	3	10	0	0	10	3	0	0
3	Arkadaşları ile oyunlarda ve paylaşımlarında adaletli davranır.	1	8	4	0	4	9	0	0
7	Doğada bulunan tüm canlı ve cansız varlıklara sevgi duyar ve onları korumak için çalışır.	2	8	3	0	3	11	0	0
12	Değerlerin önemine vurgu yaparak korunması konusunda çalışmalara katılır ve değerleri koruma konusunda bilinçli olur.	3	6	4	0	1	11	1	0
4	Okulda Öğretmenlerine, Okul Müdürüne ve gelen büyüklerine saygı gösterir.	9	4	0	0	9	4	0	0
2	Vatansever bir yurttaş olduğunu gösterir. (Derslerine çalışarak, ailesinin sözlerini dinleyerek vb.)	0	12	1	0	1	12	0	0
10	Barışın önemine dair etkinliklere katılır.	0	13	0	0	1	12	0	0
11	Doğa sevgisini belirten davranışlar sergiler. (Doğaya çöp atmamak, fidan dikmek vb.)	1	12	0	0	1	12	0	0
1	Yardıma ihtiyacı olan arkadaşlarına yardımcı olur.	4	9	0	0	2	11	0	0

Gözlemlenen Davranış No	Gözlemlenen Değerler/ Davranışlar	Ön Uygulama				Son Uygulama			
		Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Zayıf (1)	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Zayıf (1)
		1	11	1	0	1	12	0	0
6	Doğada bulunan tüm canlı ve cansız varlıklara saygı duyar.	2	9	2	0	0	13	0	0
8	Öğretmenlerine ve arkadaşlarına doğruyu söyleme konusunda davranışlar sergiler.	8	3	2	0	7	6	0	0

Tablo 22'de görüldüğü üzere, öğretmen gözlemlerine göre öğrencilerin büyük çoğunluğunda pozitif yönde değer davranışlarda bir gelişim yaşandığı söylenebilir. Her ne kadar bazı öğrencilerin değer davranışlarında bir düşüş olsa da öğrencilerin çoğunun değerleri davranışa dönüştürme konusunda uygulama sonrasında öğretmen gözlemlerine göre olumlu bir gelişim yaşandığı söylenebilir. Öğrencilerin saygı, adalet ve doğa sevgisi konusunda değer davranışlarında olumlu katkılar sağlanırken, bağımsızlık ve dürüstlük konusunda öğrencilerde çok yüksek olmasa da değer davranışlarında ilerleme gözlemlenmediği söylenebilir.

Deney Grubu 2 grubu öğretmenin gözlem formunda öğrencileri hakkında düşündüğü ve gözlemledikleri şöyledir;

Ayşe için: *"Böcekleri bile inanılmaz sever. Hiçbir canlıya zarar vermez. Arkadaşları ile arasındaki uyum çok iyidir. Herkese karşı saygılıdır. Kimseyi yargılamaz."*

Bengü için: *"Arkadaşlarıyla oyunlarda uyumludur. Sırasına uyar. Arkadaşlarına karşı saygılıdır. Gerektiğinde eşyalarını paylaşır. Grup etkinliklerinde üzerine düşeni yapar. Değerlerin korunması gerektiğinin farkında değildir."*

Devran için: *"Ders öğretmenlerine, okul idarecilerine karşı saygılıdır. Her sabah mutlaka günaydın deriz. Grup etkinliklerinde üzerine düşeni yapar. Bir tane hasta öğrencimiz var. Evde eğitim alıyor. Elinden gelen yardımı yapıyor ve olduğu gibi kabul ediyor."*

Evren için: "Hayvanları çok sevmez. Böcekleri öldürmeyi sever. Değerlerin öneminin farkında değildir. Yalan söylemeyi sevmez. Ceza alacağını bilse dahi doğruyu söyler."

Zeynep için: "İlk sınıflarda ödevlerini yapmadığından yalana başvururken, değerler eğitimi aldıktan sonra bu huyunda azalma oldu. Değerler eğitiminin en çok yararlı olduğu öğrencilerden biridir. Oyun oynarkenki hırçınlığı giderek azaldı. Verdiği sözleri tutarak ders başarısı giderek arttı."

Eylül için: "Öğretmenlerine, çevresine, doğaya saygılı örnek öğrencilerimden biridir. Sınıf içinde tam bir lider ama adaletli. Kimseye karşı taraflı davranmamaktadır. En yakın arkadaşı bir hata yaparsa hemen söyler ve uyarır. Sınıf içerisinde çok sevilmektedir."

Devran için: "Sınıf içerisinde arkadaşları konuşurken lafa atlamaz. Arkadaşlarının sözünü bitirmesini bekler. Değerlerin önemli olduğunu, eğer eksiklik olursa yaşamımızda kötü şeyler olacağını söyler. Ders malzemelerini arkadaşları ile paylaşır."

Tablo 23: Deney 1 Grubu Öğretmeninin Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formu Frekans Tablosu

Gözlemlenen Davranış No	Gözlemlenen Değerler/ Davranışlar	Ön Uygulama				Son Uygulama			
		Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Zayıf (1)	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Zayıf (1)
7	Doğada bulunan tüm canlı ve cansız varlıklara sevgi duyar ve onları korumak için çalışır.	2	9	2	0	8	3	2	0
1	Yardıma ihtiyacı olan arkadaşlarına yardımcı olur.	5	7	1	0	11	3	0	0
12	Değerlerin önemine vurgu yaparak korunması konusunda çalışmalara katılır ve değerleri koruma konusunda bilinçli olur.	2	9	2	0	7	6	0	0

Gözlemlenen Davranış No	Gözlemlenen Değerler/ Davranışlar	Ön Uygulama				Son Uygulama			
		Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Zayıf (1)	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Zayıf (1)
		1	10	2	0	8	6	0	0
11	Doğa sevgisini belirten davranışlar sergiler. (Doğaya çöp atmamak, fidan dikmek vb.)	0	11	2	0	6	5	2	0
9	Bağımsızlığın önemini belirtir ve bu konuda okulda yapılan etkinliklere katılır ve olumlu davranışlar sergiler.	1	11	1	0	6	6	0	0
8	Öğretmenlerine ve arkadaşlarına doğruyu söyleme konusunda davranışlar sergiler.	4	5	4	0	6	7	1	0
10	Barışın önemine dair etkinliklere katılır.	2	10	1	0	5	6	2	0
3	Arkadaşları ile oyunlarda ve paylaşımlarında adaletli davranır.	4	3	6	0	4	6	5	0
5	Sınıfa ve Okula gelen Misafirlere saygı ve hürmet konusunda gerekli davranışları sergiler.	3	9	0	0	3	7	4	0
6	Doğada bulunan tüm canlı ve cansız varlıklara saygı duyar.	1	8	4	0	3	9	1	0
4	Okulda Öğretmenlerine, Okul Müdürüne ve gelen büyüklerine saygı gösterir.	5	6	2	0	7	5	2	0

Tablo 23'te görüldüğü üzere, öğretmen gözlemlerine göre öğrencilerin büyük çoğunluğunda pozitif yönde değer davranışlarda bir gelişim yaşandığı söylenebilir. Öğrencilerin çoğunun değerleri davranışa dönüştürme konusunda uygulama sonrasında öğretmen gözlemlerine göre olumlu bir gelişim yaşandığı söylenebilir. Öğrencilerin sevgi, yardımseverlik, vatanseverlik ve değerleri koruma konusunda değer davranışlarında olumlu katkılar sağlanırken, saygı konusunda öğrencilerde çok yüksek olmasa da değer davranışlarında ilerleme olmadığı söylenebilir.

Deney Grubu 1 öğretmeninin gözlem formunda öğrencileri hakkında düşündüğü ve gözlemledikleri şöyledir;

Zehra için: *"Çok gayretli ve çalışkan bir öğrencidir. Merhametli ve şefkatli davranmayı sever. Üzerine düşen sorumlulukları zamanında yerine getirir."*

Tarkan için: *"Saygılı, sessiz ve içine kapanık bir öğrencidir. Kalp kırmadan konuşur ve sosyal ilişkilerde iyidir. Derslere karşı ilgisi zayıftır. Daha çok tarımı ve hayvanları sever."*

Osman için: *"Her türlü malzemeyi ve materyali paylaşmayı sever. Sabırsızdır fakat kendini çok kolay dizginler. Grup çalışmalarına bayılır."*

Asuman için: *"Düzenli olmayı ve ders içi etkinlikleri zamanında bitirmek için çalışır. Kardeşi ile ve diğer arkadaşlarıyla iyi iletişim kurar, kalp kırmaz."*

Sümeyye için: *"Ödevlerini yapmadığında dürüst davranır. Arkadaşları ile ilişkilerde yapıcı bir dil kullanır. Verilen sorumlulukları zamanında yerine getirir."*

4.2 Nitel Bulguların İncelenmesi

Bu başlık altında araştırma sürecinde kullanılan "Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Mülakat Formu", "Yarı Yapılandırılmış Veli Mülakat Formu", "Öğrenci Günlükleri", "Değerleri Anlamlandırma Kağıdı ve Poster Çalışması", "Olsaydı Ne Olurdu Etkinlik Kağıdı", "Hikaye Tamamlama Etkinlik Kağıdı", "Haydi Bir Hikaye De Sen Yaz Etkinlik Kağıdı" ve "Ders Planları ve Ders Planlarındaki Etkinlik Kağıtları" bulguları sunulmuştur.

4.2.1 Destanlarla Değerler Eğitimi Ders Planlarının Bulguları

4.2.1.1 Dede Korkut Çizgi Filmi Analiz Çalışmasına Ait Bulguları

4.2.1.1.1 Öğrencilerin İzledikleri Çizgi Filmin Karakterlerine İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Dede Korkut Çizgi filminin karakterlerine ilişkin görüşleri Tablo 24 ve Tablo 25' te ifade edilmiştir.

Tablo 24: Deney Grubu 2 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Karakterlerine İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
<i>Ana Karakterler</i>	<i>Dede Korkut</i>	Şevval, Arzu, Evren, Ahmet, Ferhan, Eylül, Bengü, Diyar, Esmâ, Şermin, Resul, Zeynep, Davut, Ayşe
	<i>Deli Dumrul</i>	Arzu, Ahmet, Ferhan, Eylül, Bengü, Diyar, Şermin, Resul, Zeynep, Davut, Ayşe
	<i>Basat</i>	Şevval, Arzu, Evren, Ahmet, Ferhan, Eylül, Diyar, Esmâ, Şermin, Resul, Davut
	<i>Aybüke</i>	Arzu, Evren, Ferhan, Eylül, Bengü, Diyar, Esmâ, Şermin, Resul
	<i>Boğaç Han</i>	Arzu, Evren, Eylül, Diyar, Esmâ, Şermin, Resul Davut
	<i>Uruz</i>	Evren, Ferhan, Eylül, Diyar, Esmâ, Şermin, Resul, Ayşe
<i>Yardımcı Karakterler</i>	<i>Akyüz Usta</i>	Arzu, Ferhan, Eylül, Diyar, Esmâ, Şermin, Zeynep, Davut
	<i>Keskin Göz</i>	Evren, Eylül, Diyar, Esmâ, Şermin, Resul, Ayşe
	<i>Karakaçan</i>	Eylül, Şermin
	<i>Boğa Kaçan</i>	Ferhan
	<i>Karagöz</i>	Şevval
	<i>Rukiye</i>	Şevval

Tablo 24’te görüldüğü üzere öğrenciler karakterleri ifade etmişlerdir. Araştırmacı karakterleri ana karakterler ve yardımcı karakterler olarak temalara ayırmıştır. Öğrencilerin karakterleri tekrar sıklığına göre sıralamış ve yukarıdaki Tablo 24 ortaya çıkmıştır.

Tablo 24’e bakılırsa öğrencilerin ana karakterler teması altındaki kodlar incelendiğinde “Dede Korkut”, “Basat” ve “Deli Dumrul” kodlarının ön plana çıktığı görülmüştür. Yardımcı karakterler temasında "Akyüz Usta" ve "Keskin Göz" kodunun ön plana çıktığı fark edilmiştir. Daha sonra çizgi filmin diğer ana karakter

ve yardımcı karakterlerini öğrenciler sırasıyla; “Aybüke”, “Uruz”, “Boğaç Han”, “Karakaçan”, “Boğa Kaçan”, “Karagöz” ve “Rukiye” olarak ifade etmişlerdir.

Öğrencilerden bazılarının görüşleri şu şekildedir;

Bengü: “*Dede Korkut: Beyaz sakalı vardır. Şapkası kırmızı renkli, bastonlu ve çok iyi biridir. Aybüke: Saçı turuncu, gözü siyah ve çok iyi biridir. Deli Dumrul: Kaşları siyah, gözleri siyah, saçları siyah ve bıyığı vardır. Çok kötü biridir.*”

Davut: “*Dede Korkut: Beyaz sakallı ve yaşlı biridir. Boğaç Han: Eski dönemlere göre giyinmiş yardımsever biridir. Deli Dumrul: Kötü ve oku olan biridir. Akyüz Usta: Eşeği olan garip bir köylüdür. Basat: Ormanda yaşamış biridir.*”

Ayşe: “*Uruz: Yardımsever biridir. İyi kalpli birisidir. Deli Dumrul: Kötü birisidir. Yardımsever olmayan, kılıçlı birisidir. Ardından hatasını anlayan yardımsever olmaya karar veren birisidir.*”

Tablo 25: Deney Grubu 1 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Karakterlerine İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
Ana Karakterler	<i>Boğaç Han</i>	Mert, Emre, Veysi, Tarkan, Osman, Erdem, Ceyhan, Zehra, Azra, Ensar, Kasım, Arzu, Serap
	<i>Uruz</i>	Mert, Emre, Veysi, Tarkan, Osman, Erdem, Ceyhan, Zehra, Azra, Ensar, Arzu, Serap
	<i>Aybüke</i>	Mert, Emre, Veysi, Osman, Erdem, Ceyhan, Zehra, Azra, Ensar, Arzu, Serap
	<i>Basat</i>	Mert, Veysi, Tarkan, Osman, Erdem, Zehra, Azra, Ensar, Arzu, Serap
	<i>Dede Korkut</i>	Veysi, Tarkan, Osman, Erdem, Ceylan, Zehra, Ensar
Yardımcı Karakterler	<i>Deli Dumrul</i>	Emre, Erdem
	<i>Keskingöz</i>	Veysi, Tarkan, Ceylan, Kasım, Serap
	<i>Çiçek Toplayan Çocuklar</i>	Arzu

Tablo 25’te görüldüğü üzere öğrenciler karakterleri ifade etmişlerdir. Araştırmacı karakterleri ana karakterler ve yardımcı karakterler olarak temalara ayırmıştır. Öğrencilerin karakterleri tekrar sıklığına göre sıralamış ve yukarıdaki Tablo 25 ortaya çıkmıştır.

Tablo 25’e bakıldığında, öğrencilerin ana karakterler teması altındaki kodlar incelendiğinde “Boğaç Han”, “Uruz” ve “Aybüke” kodlarının ön plana çıktığı

görülmüştür. Yardımcı karakterler temasında "Keskin Göz" kodunun ön plana çıktığı fark edilmiştir. Daha sonra çizgi filmin diğer ana karakter ve yardımcı karakterlerini öğrenciler sırasıyla; “Basat”, “Dede Korkut”, “Deli Dumrul” ve “Çiçek Toplayan Çocuklar” olarak ifade etmişlerdir.

Öğrencilerden bazılarının görüşleri şu şekildedir;

Osman: “*Dede Korkut: Herkes onu seviyor, herkese yardım ediyor. Boğaç Han: Güçlü, cesur, iyi kalpli, hiç kimseyi yarı yolda bırakmayan. Uruz: İyi insan olan, ön görüşlü bir çocuk. Aybüke: Onlara yardım eden, ihtiyaçları olan şeyleri önceden alan. Basat: Ormanda yaşayan iyi kalpli bir çocuk.*”

Erdem: “*Dede Korkut: Bilgili bir adam. Basat: Vahşi bir kişi. Deli Dumrul: Kızgın, korkusuz biri. Uruz: Şahini olan bir çocuk. Aybüke: İyi bir kız. Boğaç Han: İyi biri.*”

Zehra: “*Boğaç Han: Güçlü. Uruz: Hayvansever. Aybüke: Hayvansever. Basat: Hayvansever.*”

4.2.1.1.2 Öğrencilerin İzledikleri Çizgi Filmin Ana Karakterlerine İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Dede Korkut Hikayeleri çizgi filminin ana karakterlerinin hangi kahramanlar olduğu ve buna dair gerekçeleri Tablo 26 ve Tablo 27’de ifade edilmiştir.

Tablo 26: Deney Grubu 3 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Ana Karakterlerine İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	Filmin Konusu	Eylül, Bengü, Davut
<i>Dede Korkut</i>	En Çok Geçen Karakter	Evren, Diyar
	Yardımsesver Olduğu İçin	Ayşe
	-	Ahmet
<i>Ana Karakterler</i>	Filmin Her Yerinde	Esmâ
	Bulunması	
<i>Basat</i>	Şifalı Otu Arkadaşları ile	Şermin, Resul
	Araması	
<i>Deli Dumrul</i>	Her Bölümde Var	Arzu, Zeynep
<i>Uruz</i>	En Çok Geçen Karakter	Ferhan

Tablo 26' da öğrencilerin Dede Korkut Çizgi filminin ana karakterine ilişkin görüşleri "Dede Korkut", "Deli Dumrul", "Basat" ve "Uruz" temaları altında toplanmıştır. "Dede Korkut" teması altındaki kodlar incelendiğinde "Film Konusu", "En Çok Geçen Karakter" ve "Yardımsaver Olduğu için" kodları ön plana çıkmaktadır. "Deli Dumrul" temasında "Her Bölümde Var" kodu, "Uruz" temasında "En Çok Geçen Karakter" ve "Basat" temasında "Filmin Her Yerinde Var" ve "Şifalı Otu Arkadaşları ile Araması" kodu vurgulandığı görülmüştür.

Öğrencilerin görüşlerinden örnekler ise şu şekildedir.

Arzu: *"Çizgi filmin ana karakteri Deli Dumrul'dur. Çünkü her bölümde o vardır."*

Eylül: *"Dede Korkut'tur. Çünkü film Dede Korkut ile ilgili olduğu için Dede Korkut ana karakterdir."*

Resul: *"Çizgi filmin ana karakteri Basat ve arkadaşlarıdır. Çünkü, çizgi filmde onlar şifalı otu buluyorlar ve en çok onlar çizgi filmde geçiyorlar."*

Tablo 27: Deney Grubu 1 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Ana Karakterlerine İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	Çizgi Filmin adı	Mert, Veysi, Osman
	Hep Ondan Bahsetmektedir	Emre
	Herkes onu Sevdiği İçin	Erdem, Ensar
Dede Korkut	Ana Karakter	Zehra
	Bilgili Olduğu İçin	Azra, Arzu
	İyilik Yapan Biri Olduğu İçin	Arzu
	-	Tarkan, Ceylan, Kasım, Serap

Tablo 27' de öğrencilerin Dede Korkut Çizgi filminin ana karakterine ilişkin görüşleri "*Dede Korkut*" teması altında toplanmıştır. "*Dede Korkut*" teması altındaki kodlar incelendiğinde "Çizgi Filmin Adı", "Hep Ondan Bahsetmektedir", "Herkes Onu Sevdiği İçin", "Ana Karakter", "Bilgili Olduğu İçin" ve "İyilik Yapan Biri Olduğu İçin" kodlarının ön plana çıktığı görülmüştür.

Öğrencilerin görüşlerinden örnekler ise şu şekildedir.

Mert: "*Dede Korkut çünkü çizgi filmin adı Dede Korkut Hikayeleri.*"

Azra: "*Dede Korkut'tur. Bilgili ve çocuklara sürekli güzel bir şeyler anlatan adam.*"

Arzu: "*Dede Korkut; bilgili, iyilik yapan biri.*"

4.1.1.1.3 Öğrencilerin İzledikleri Çizgi Filmin Mekânlarına İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Dede Korkut Hikâyeleri çizgi filminin mekânlarının neler olduğuna dair görüşleri Tablo 28 ve Tablo 29' da ifade edilmiştir.

Tablo 28: Deney Grubu 1 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Mekânlarına İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
Doğal Çevre	<i>Orman</i>	Mert, Emre, Veysi, Osman, Erdem, Ceylan, Zehra, Azra, Ensar, Kasım, Serap
	<i>Kayalıklar</i>	Mert, Emre, Azra, Ensar, Arzu
	<i>Dağ</i>	Veysi, Osman, Erdem, Zehra
	<i>Ova</i>	Zehra
Yapay Çevre	<i>Köy</i>	Emre, Veysi, Tarkan, Osman, Ceylan, Azra, Ensar, Serap
	<i>Çadır</i>	Arzu
	<i>Eski Zamanlar</i>	Zehra
	<i>Kasaba</i>	Mert

Tablo 28 incelendiğinde öğrencilerin Dede Korkut Hikayeleri çizgi filminin mekânlarına ilişkin düşünceleri "*Doğal Çevre*" ve "*Yapay Çevre*" olarak iki tema altında toplanmıştır. "*Doğal Çevre*" teması altındaki kodlar incelendiğinde "Orman" başta olmak üzere "Kayalıklar", "Dağ", "Ova" kodları olduğu görülür. "*Yapay Çevre*" teması incelendiğinde "Köy" başta olmak üzere "Kasaba", "Çadır" ve "Eski Zamanlar" olarak kodların toplandığı görülür.

Bu kodlara ilişkin öğrenci görüşleri ile ilgili örnekler şu şekildedir;

Mert: "*Orman, Bir Kasaba ve kayalıklar.*"

Veysi: "*Orman, köy ve bir dağ.*"

Arzu: "*Kayalıkların orada bir çadır var orada yaşıyorlar.*"

Tablo 29: Deney Grubu 2 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Mekânlarına İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
Yapay Çevre	Köy	Arzu, Ahmet, Eylül, Bengü, Diyar, Esmâ, Şermin, Resul, Davut, Ayşe
	Oba	Zeynep
	Köprü	Ferhan
Doğal Çevre	İncesu	Arzu, Ahmet, Ferhan, Eylül, Bengü, Diyar, Esmâ, Zeynep, Evren, Davut
	Dağ	Arzu, Evren, Ferhan, Eylül, Bengü, Zeynep
	Kayalıklar	Eylül, Diyar, Esmâ, Şermin, Resul, Zeynep, Davut
	Orman	Ferhan, Eylül, Bengü, Diyar, Şermin, Resul, Davut

Tablo 29 incelendiğinde öğrencilerin Dede Korkut Hikayeleri çizgi filminin mekanlarına ilişkin düşünceleri "*Doğal Çevre*" ve "*Yapay Çevre*" olarak iki tema altında toplandı. "*Yapay Çevre*" teması altında "Köy" başta olmak üzere "Oba" ve "Köprü" kodları görülür. "*Doğal Çevre*" teması altında başta "İncesu" olmak üzere "Kayalıklar", "Dağ" ve "Orman" kodlarının yer aldığı görülür.

Bu kodlara ilişkin öğrenci görüşlerinden örnekler şu şekildedir;

Esman: "*Çizgi filmdeki mekanlar; kayalıklar, İncesu, köydür.*"

Resul: "*Çizgi filmdeki mekanlar; kayalıklar, orman ve köydür.*"

Zeynep: "*Çizgi filmdeki mekanlar; İncesu, kayalıklar, bir dağ ve obadır.*"

4.1.1.1.4. Öğrencilerin İzledikleri Çizgi Filmin Konusuna İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Dede Korkut Hikayeleri çizgi filminin konusuna ilişkin görüşleri Tablo 30 ve Tablo 31’de ifade edilmiştir.

Tablo 30: Deney Grubu 2 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Konusuna İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
Karakterler	<i>Dede Korkut</i>	Şevval, Evren
	<i>Basat ve Arkadaşları</i>	Şermin, Resul
Yaşanılan Olaylar	<i>Mavi Çiçek</i>	Arzu, Ahmet, Eylül
	<i>İnsanlar Arası</i>	Ferhan, Ayşe
Yardıms severlik	<i>Kişinin</i>	Bengü
	<i>Çizgi Filmin Odağında</i>	Esmâ
	-	Zeynep, Davut
Cesaret	-	Diyar

Tablo 30’ da öğrencilerin Dede Korkut Çizgi filminin konusuna ilişkin görüşleri "*Karakterler*", "*Yaşanan Olaylar*", "*Yardıms severlik*" ve "*Cesaret*" temaları altında toplanmıştır. "*Yardıms severlik*" teması altındaki kodlar incelendiğinde "*İnsanlar Arası*", "*Kişinin*" ve "*Çizgi Filmin Odağında*" kodları ön plana çıkmaktadır. Diğer tema ve kodlar ise şu şekildedir; "*Karakterler*" temasında "*Dede Korkut*" ve "*Basat ve Arkadaşları*" kodlarının; "*Yaşanan Olaylar*" temasında "*Mavi Çiçek*" kodunun, "*Cesaret*" temasında "-" kodunun vurgulandığı görülmüştür.

Öğrencilerin görüşlerinden örnekler ise şu şekildedir;

Bengü: "*Dede Korkut'un yardıms severliğidir.*"

Esmâ: "Çizgi filmin konusu yardımseverliktir. Çünkü her yerinde yardımseverlik vardır."

Ayşe: "Aybüke, Uruz, Boğaçhan ve Basat'ın Deli Dumrul'a yardım etmeleridir."

Tablo 31: Deney Grubu 1 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Konusuna İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
Yaşanılan Olaylar	<i>Deli Dumrul'un Taş Atması</i>	Kasım
	<i>Mavi Çiçek</i>	Ensar, Ceylan
	<i>4 Çocuğun Macerası</i>	Azra
	<i>Çocukların Kayalıklara Gitmesi</i>	Mert
Yardımseverlik	<i>Yardımsever olmak</i>	Arzu, Erdem
	<i>Dede Korkut'un Adamı İyileştirmesi</i>	Tarkan
	<i>Yardımlaşmanın Önemi</i>	Emre
	<i>İyi Kalpli Olmak</i>	Serap
İyilik	<i>İyilik Yapmak</i>	Arzu, Zehra
	<i>Kötü Bir İnsan Kötü Davrandığında İyi Davranış Göstermek</i>	Osman
	<i>Saygılı Olmak</i>	Arzu
Destanlar	-	Veysi

Tablo 31' de öğrencilerin Dede Korkut Çizgi filminin konusuna ilişkin görüşleri "Yaşanan Olaylar", "Yardımseverlik", "İyilik", "Destanlar" ve "Saygı" temaları altında toplanmıştır. "Yardımseverlik" teması altındaki kodlar incelendiğinde "Yardımsever Olmak", "Yardımlaşmanın Önemi" ve "Dede Korkut'un Adamı İyileştirmesi" ön plana çıkmaktadır. Diğer temalar ve kodlar ise şu şekilde sıralanabilir; "Yaşanan Olaylar" temasında "Deli Dumrul'un Taş Atması", "Mavi Çiçek", "Dört Çocuğun Macerası" ve "Çocukların Kayalıklara Gitmesi" kodlarının,

"İyilik" temasında "İyi Kalpli Olmak", "İyilik Yapmak" ve "Kötü Bir İnsan Davrandığında İyi Davranış Göstermek" kodlarının, "Saygı" temasında "Saygılı Olmak" kodunun vurgulandığı ve "Destanlar" temasının belirtildiği görülmüştür.

Öğrencilerin görüşlerinden örnekler ise şu şekildedir;

Arzu: "İyilik yapmak, yardımsever olmak, saygılı olmak."

Zehra: "Her zaman bize kötülük yapan kişi zordaysa onu bırakıp çekip gitmemeliyiz onu söyler."

Emre: "Yardımlaşmanın önemi ve yardımseverlik."

4.1.1.1.5 Öğrencilerin İzledikleri Çizgi Filminden Çıkardıkları Kıssadan Hisselere İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Dede Korkut Hikayeleri çizgi filminin kıssadan hisselerine ilişkin görüşleri Tablo 32 ve Tablo 33'te ifade edilmiştir.

Tablo 32: Deney Grubu 1 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Kıssadan Hisselerine İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	<i>Yardımseverlik</i>	Mert, Tarkan, Zehra, Arzu
	<i>(Tüm İnsanlara) Sevgi</i>	Erdem, Azra, Ensar
<i>İnsani Değerler</i>	<i>(Tüm İnsanlara) Saygı</i>	Erdem, Azra, Ensar
	<i>İyilik</i>	Emre, Veysi, Osman, Azra
	<i>Cesaret</i>	Azra
<i>Ders</i>	<i>Türkçe</i>	Ceylan, Serap
<i>Kahramanlar</i>	<i>Kartalın Yavruları</i>	Kasım

Tablo 32' de öğrencilerin Dede Korkut Çizgi filminde bulunan kıssadan hisselerine ilişkin görüşleri "*İnsani Değerler*", "*Ders*" ve "*Kahramanlar*" temaları altında

toplanmıştır. "*İnsani Değerler*" teması altındaki kodlar incelendiğinde "Yardımseverlik" ve "İyilik" kodları başta olmak üzere "Tüm İnsanlara Sevgi", "Tüm İnsanlara Saygı" ve "Cesaret" kodlarının ön plana çıktığı görülür. "*Ders*" temasında "Türkçe" kodu, "*Kahramanlar*" temasında "Kartal Yavruları" kodu ifade edilmiştir.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Erdem: "*Hepimiz sevgi ve saygı içinde davranmalıyız. Biz de korkudan birine bir şey yaparsak biz de kötü oluruz.*"

Azra: "*İyiliği, yardımlaşmayı, sevgiyi ve saygıyı. Mavi çiçeğin büyük cesaretle alınması.*"

Arzu: "*Dede Korkut'un yardımseverliği.*"

Tablo 33: Deney Grubu 2 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminin Kıssadan Hisselerine İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
<i>İnsani Değerler</i>	<i>Yardımseverlik</i>	Ayşe, Zeynep, Esmâ, Bengü, Eylül, Ferhan, Ahmet, Arzu
	<i>İyilik (İyi Biri Olunması)</i>	Davut, Ferhan
	<i>Kötülük (Kötü Huylar)</i>	Zeynep, Diyar, Bengü, Evren, Eylül
<i>Ders</i>	<i>Ders Verilmesi</i>	Resul, Şermin

Tablo 33' te öğrencilerin Dede Korkut Çizgi filmde bulunan kıssadan hisselerle ilişkin görüşleri "*İnsani Değerler*" ve "*Ders*" temaları altında toplanmıştır. "*İnsani Değerler*" teması altındaki kodlar incelendiğinde "Yardımseverlik" ve "(İyi Biri Olunması) İyilik" kodları başta olmak üzere "(Kötü Huylar) Kötülük" kodunun ön plana çıktığı görülür. "*Ders*" temasında "Ders Verilmesi" kodu ifade edilmiştir.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Esmâ: "Çizgi filmde yardımsever olmamız gerektiğini çıkarabiliriz. Çizgi filmde Deli Dumrul çocuklara kayalıklardan taş atıyor. Ama filmin sonlarına doğru kendini uçurumdan aşağı düşmek üzere buluyor. Ama çocuklar ona yardım ederek iyi bir şey yapmış oluyor. Basat Deli Dumrul'un çalmış olduğu kartal yavrularını kurtararak kartala yardım etmiş oluyor."

Ferhan: "Çizgi filmde iyiliği, yardımseverliği çıkarabiliriz. Uruz ve arkadaşları Deli Dumrul'a iyiliği, yardımseverliği öğretmesidir. Deli Dumrul'un Uruz ve arkadaşlarını dağdan kısa yoldan getirmesidir."

Arzu: "Çizgi filmde hep yardımlaşmalıyız diye ders çıkardım. Mesela Deli Dumrul dağdan düşmek üzereyken çocuklar ona yardım etti. İşte budur."

4.1.1.1.6 Öğrencilerin İzledikleri Çizgi Filmde Vurgulanan Değerlere İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Dede Korkut Hikayeleri çizgi filmde vurgulanan değerlere ilişkin görüşleri Tablo 34 ve Tablo 35'te ifade edilmiştir.

Tablo 34: Deney Grubu 2 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filmde Vurgulanan Değerlere İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
İnsani Değerler	Yardımseverlik	Ayşe, Davut, Zeynep, Resul, Şermin, Esmâ, Diyar, Bengü, Eylül, Ferhan, Ahmet, Evren, Arzu, Şevval
	Cesaret	Ayşe, Davut, Zeynep, Esmâ, Diyar, Bengü, Eylül, Arzu
	Sevgi	Davut, Evren
	Dostluk	Esmâ, Ahmet
	(İyi Biri Olunması) İyilik	Bengü, Ferhan
	Saygı	Evren

Tablo 34' te öğrencilerin Dede Korkut Çizgi filminde vurgulanan değerlere ilişkin görüşleri "*İnsani Değerler*" teması altında toplanmıştır. "*İnsani Değerler*" teması altındaki kodlar incelendiğinde "Yardımseverlik", "(İyi Biri Olunması) İyilik", "Sevgi", "Saygı", "Hoşgörü", "Dostluk" ve "Cesaret" kodlarının ifade edildiği görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Davut: "*Yardımseverlik: Boğaçhan. Sevgi: Aybüke. Cesaret: Basat.*"

Esmâ: "*Çizgi filmde vurgulanan değerler, yardımseverlik, dostluk ve cesarettir. Yardımseverlik: Basat'ın arkadaşlarına kayalıklara çıkmaları için yardım etmesi. Onlar için ip tutuyor ve arkadaşları yukarı çıkıyor. Cesaret: Basat cesaretli olarak kartala ip atıyor ve uçarak Deli Dumrul'un üstüne iniyor.*"

Ahmet: "*Dostluk: Basat'ın arkadaşlarına mavi çiçeği bulması. Yardımseverlik: Çocukların Deli Dumrul'u kurtarması. Kötülük: Deli Dumrul'un çocukların üzerine kaya fırlatması.*"

Evren: "*Deli Dumrul'un Keskingöz'ün yavrularını çalmasıdır. Yardımseverlik, dürüstlük, saygı ve sevgidir. Çünkü çocuklar Keskingöz'e yardım ediyorlar.*"

Tablo 35: Deney Grubu 1 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminde Vurgulanan Değerlere İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
<i>İnsani Değerler</i>	<i>Yardımseverlik</i>	Emre, Veysi, Erdem, Ceylan, Zehra, Ayşe, Serap
	<i>Saygı</i>	Emre, Erdem, Zehra, Ayşe
	<i>Hayvanseverlik</i>	Tarkan, Zehra, Ensar
	<i>Kötülük</i>	Mert, Osman

	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	<i>Sevgi</i>	Erdem, Ayşe
	<i>Dürüstlük</i>	Emre
	<i>Sorumluluk</i>	Zehra
	<i>Cesaret</i>	Tarkan
	<i>Adalet</i>	Zehra
	<i>Sabır</i>	Zehra
<i>Yaşanılan Olaylar</i>	<i>Mavi Çiçek</i>	Kasım, Arzu
<i>Film Karakterleri</i>	<i>Dede Korkut</i>	Arzu

Tablo 35' te öğrencilerin Dede Korkut Çizgi filminde vurgulanan değerlere ilişkin görüşleri "*İnsani Değerler*", "*Yaşanılan Olaylar*" ve "*Film Karakterleri*" temaları altında toplanmıştır. "*İnsani Değerler*" teması altındaki kodlar incelendiğinde "Yardımseverlik" ve "Hayvanseverlik" başta olmak üzere "Kötülük", "Sevgi", "Dürüstlük", "Sorumluluk", "Adalet", "Sabır" ve "Cesaret" kodlarının ifade edildiği görülmektedir. "*Yaşanılan Olaylar*" teması altında "Mavi Çiçek" kodunun, "*Film Karakterleri*" teması altında "Dede Korkut" kodunun ifade edildiği görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Azra: "*Sevgi, saygı, yardımlaşma. Herkese saygılı davranmalıyız. Her insanı iyiliğe yanaştırmalıyız.*"

Zehra: "*Yardımseverlik, sabır, hayvanseverlik, sorumluluk, adalet, saygı. Mesela; Dede Korkut eşeğin peşinden koşan adamın gözleri için bir ilaç hazırlamıştır.*"

Osman: "*Yardımseverlik çünkü arkadaşları düşünce onları hemen tuttu. Sabır çünkü kartal gidene kadar yerlerinde durdular.*"

Emre: "*Dürüstlük, yardımlaşma, saygı.*"

4.1.1.1.7 Öğrencilerin İzledikleri Çizgi Filmde Kendilerine Yakın Gördükleri Karakterlere İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Dede Korkut Hikayeleri çizgi filmde vurgulanan değerlere ilişkin görüşleri Tablo 36 ve Tablo 37'de ifade edilmiştir.

Tablo 36: Deney Grubu 1 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminde Kendilerine Yakın Gördükleri Karakterlere İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
<i>Basat</i>	<i>Yardımselik</i>	Veysi
	<i>Yetenekli, Güçlü ve Yakışıklı</i>	Mert
	<i>Cesaretli</i>	Tarkan, Arzu
	<i>İyi Biri</i>	Erdem
	<i>Değerlere Sahip</i>	Erdem
<i>Uruz</i>	<i>Sevgi</i>	Erdem
	<i>Saygılı</i>	Erdem
	<i>Cesaretli</i>	Emre, Tarkan
	<i>Hayvansever</i>	Ensar
<i>Aybüke</i>	<i>Yardımselik</i>	Veysi
	<i>Yardımselik</i>	Veysi
	<i>Cesaretli</i>	Tarkan
	<i>Hazrlıklı</i>	Zehra
	-	Ceylan

	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	<i>Yardıms severlik</i>	Veysi, Osman
<i>Boğaçhan</i>	<i>Cesaretli</i>	Tarkan, Osman
	<i>Dostluk</i>	Osman
	-	Kasım
	<i>Cesaretli</i>	Emre
<i>Keskingöz</i>	<i>Yardıms sever</i>	Veysi

Tablo 36' da öğrencilerin Dede Korkut çizgi filmde kendilerine yakın gördükleri karakterlere ilişkin görüşleri "*Basat*", "*Uruz*", "*Aybüke*", "*Boğaçhan*" ve "*Keskingöz*" temaları altında toplanmıştır. "*Basat*" teması altındaki kodlar incelendiğinde "Yardıms sever", "Yetenekli, Güçlü ve Yakışıklı", "Cesaretli", "İyi Biri", "Değerlere Sahip", "Sevgi" ve "Saygılı" kodları başta olmak üzere "Cesaretli" kodunun ön plana çıktığı görülür. "*Uruz*" teması altında "Cesaretli", "Yardıms sever" ve "Hayvansever" kodlarının, "*Aybüke*" temasının altında "Cesaretli", "Yardıms sever" ve "Hazırlıklı" kodlarının, "*Boğaçhan*" temasının altında "Yardıms sever", "Cesaretli" ve "Dostluk" kodlarının, "*Keskingöz*" temasının altında "Cesaretli" ve "Yardıms sever" kodlarının ifade edildiği görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Ensar: "*Uruz çünkü şahine değer verdiği için.*"

Zehra: "*Çünkü Aybüke çok hazır bir kız.*"

Erdem: "*Basat'ı gördüm çünkü iyi biri, değerleri olan biri, sevgi saygı sahibi olduğu için yakın gördüm.*"

Osman: "Boğaçhan: çok cesur, çok yardımsever, arkadaşlarıyla iyi zaman geçiren birisi olduğu için onu sevdim."

Tablo 37: Deney Grubu 2 Öğrencilerinin Dede Korkut Çizgi Filminde Kendilerine Yakın Gördükleri Karakterlere İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	<i>Hayvansever</i>	Şermin
<i>Basat</i>	<i>Davranışlarını Beğenme</i>	Resul
	<i>Yardımsever</i>	Zeynep
	<i>İyi Biri Olduğu İçin</i>	Şevval, Evren, Ahmet
<i>Dede Korkut</i>	<i>Yardımsever</i>	Evren,
	<i>Sevecen</i>	Evren
<i>Urız</i>	<i>Hayvansever</i>	Diyar
	<i>Yardımsever</i>	Zeynep
	<i>Kendime Benzettim</i>	Arzu
<i>Aybüke</i>	<i>Yardımsever</i>	Ferhan, Bengü, Zeynep, Ayşe
	<i>Cesur</i>	Eylül
	<i>İyi Biri</i>	Ferhan, Bengü
<i>Boğaçhan</i>	<i>Yardımsever</i>	Zeynep, Davut
	<i>Dürüst</i>	Davut
<i>Deli Dumrul</i>	<i>Pişmanlık</i>	Esmâ

Tablo 37' de öğrencilerin Dede Korkut çizgi filmde kendilerine yakın gördükleri karakterlere ilişkin görüşleri "*Basat*", "*Dede Korkut*", "*Uruz*", "*Aybüke*" ve "*Boğaçhan*" temaları altında toplanmıştır. "*Dede Korkut*" teması altında "İyi Biri Olduğu İçin", "Yardımsaver" ve "Sevecen" kodları başta olmak üzere "İyi Biri Olması"nın ön plana çıktığı görülmüştür. "*Basat*" teması altındaki kodlar incelendiğinde "Yardımsaver", "Davranışlarını Beğenme" ve "Yardımsaver" kodlarının, "*Uruz*" teması incelendiğinde "Kendime Benzettim", "Yardımsaver" ve "Hayvansever" kodlarının, "*Aybüke*" temasının incelendiğinde "Cesur", "Yardımsaver" ve "İyi Biri" kodlarının, "*Boğaçhan*" teması incelendiğinde "Yardımsaver" ve "Dürüst" kodlarının, "*Deli Dumrul*" teması incelendiğinde "Pişmanlık" kodunun ifade edildiği görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Davut: "*Boğaçhan: yardımsaver ve dürüst olduğu için ben de bu değerleri kendimde buluyorum.*"

Resul: "*Çizgi filmde Basat'ı kendime yakın görürüm. Çünkü Basat'ın davranışlarını beğeniyorum.*"

Esman: "*Çizgi filmdeki Deli Dumrul karakterini kendime yakın gördüm. Çünkü ben okula gitmeden önce hep kötü davranırdım her şeye hayır derdim. Ama okula gittiğimde kötülüğün güzel bir şey olmadığını öğrencim ve pişmanlık duydum. Bu yüzden Deli Dumrul'u kendime yakın gördüm.*"

Diyar: "*Uruz'u kendime yakın görüyorum ve oda aynı benim köpeğimin yaralanması gibi onun da şahini yaralandığı için kendime yakın görüyorum.*"

Eylül: "*Aybüke'yi kendime yakın buldum çünkü cesur bir kız olduğundan dolayı Aybüke'yi kendime benzettim.*"

Evren: "*Çizgi filmdeki Dede Korkuttur. Çünkü iyi biri, sevecen, yardımsaver biri.*"

4.2.1.2 Köroğlu Destanı Ders Planı Analiz Çalışmasına Ait Bulguları

Bu bölümde Köroğlu Destanı Ders Planı olarak uygulanan derste yapılan etkinlik kağıtlarına ait bulgulara yer verilmiştir.

4.2.1.2.1 "Yerinde Olsaydım Ne Yapardım" Etkinlik Kağıdına Ait Bulgular

Öğrencilerin "Siz Yusuf Ağa'nın yerinde olsaydınız "Bulmadan dönersen, gözlerini kör ederim." sözden sonra ne yapardınız?" sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 38 ve Tablo 39'da gösterilmiştir.

Tablo 38: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 1'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	<i>Şehrime Geri Dönerdim</i>	Resul, Eylül
<i>İşi Yapmadan Uzaklaşanlar</i>	<i>Atı Bulamazsam Kaçardım</i>	Şevval, Ayşe
	<i>Atı Bulamazdım Orayı Terk Ederdim</i>	Esmâ
<i>İşi Yapmaya Çalışanlar</i>	<i>Hemen Atı Bulurdum</i>	Arzu, Zeynep, Bengü
	<i>Bulmadan Dönmezdim</i>	Ahmet
<i>Atı Bulup Vermeyenler</i>	<i>Çok Atı Var, Hak etmiyor</i>	Davut
-	<i>Gözümü Kör Ederdim</i>	Evren

Tablo 38' de öğrencilerin "Siz Yusuf Ağa'nın yerinde olsaydınız "Bulmadan dönersen, gözlerini kör ederim." sözden sonra ne yapardınız?" sorusuna verdikleri cevaplar "İşi Yapmadan Uzaklaşanlar", "İşi Yapmaya Çalışanlar" ve "Atı Bulup Vermeyenler" olarak temalar altında toplanmıştır. "İşi Yapmadan Uzaklaşanlar" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Şehrime Geri Dönerdim", "Atı Bulamazsam Kaçardım", "Atı Bulamazdım Orayı Terk Ederdim" kodlarının, "İşi Yapmaya Çalışanlar" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Hemen Atı Bulurdum", "Bulmadan Dönmezdim" kodlarının, "Atı Bulup Vermeyenler" temasının altındaki kodlar incelendiğinde "Çok

Atı Var, Hak Etmiyor" kodunun bulunduğu görülür. Bunun yanında "Gözümü Kör Ederim" kodunun da olduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Davut: "*O atı bulsaydım ona vermezdim çünkü çok atı varken Bolu Beyi o atı hak etmez.*"

Esmâ: "*Ben atı bulmazdım ve orayı terk ederdim.*"

Zeynep: "*Hemen atı bulmaya çalışırdım. Çünkü gözlerimin kör olmasını istemem.*"

Tablo 39: Dene 1 Öğrencilerinin Soru 1'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	<i>Tehdit Ederse Getirmem</i>	Veysi, Osman
	<i>O kadar Atın Var Getirmiyorum</i>	Sümeyye
<i>Tepkiler</i>	<i>Zor Kör Edersin</i>	Zehra
	<i>Öyle Bir At Bulamazsam Ne Yaparsan Yap</i>	Emre
	<i>Kılıcımı Çıkarıp Karşı Çıkarım</i>	Erdem
<i>İşi Yapmaya Çalışanlar</i>	<i>Hemen Atı Bulurum</i>	Arzu, Ceylan, Mustafa, Kasım, Asuman
<i>İşi Yapmayanlar</i>	<i>Böyle Bir At Bulmam</i>	Ensar

Tablo 39' da öğrencilerin "*Siz Yusuf Ağa'nın yerinde olsaydınız "Bulmadan dönersen, gözlerini kör ederim."* sözden sonra ne yapardınız?" sorusuna verdikleri cevaplar

"Tepkiler", "İşi Yapmaya Çalışanlar" ve "İşi Yapmayanlar" olarak temalar altında toplanmıştır. "Tepkiler" temasının altındaki kodlar incelendiğinde "Tehdit Ederse Getirmem", "O kadar Atın Var Getirmiyorum". "Zor Kör Edersin", "Öyle Bir At Bulmazsam Ne Yaparsan Yap" ve "Kılıcımı Çıkarıp Karşı Çıkarım" kodlarının, "İşi Yapmaya Çalışanlar" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Hemen Atı Bulurdum", kodunun, "İşi Yapmayanlar" temasının altındaki kodlar incelendiğinde "Böyle Bir At Bulmam" kodunun bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Ensar: "*Bolu Beyi'ne derdim ki: Ben öyle bir at bulamam. Ne yaparsan yap, derdim. Ve cesaretli olurdum.*"

Ceylan: "*O atı gider ararım getiririm.*"

Erdem: "*Ona karşı çıkardım. Kılıcımı çıkarıp gözümü kör edemezsin sen derdim.*"

Öğrencilerin "*Bolu Beyi'nin yerinde siz olsaydınız güzel bir at isterken önünüze cılız bir atın geldiğini görseydiniz ne yapardınız?*" sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 40 ve Tablo 41'de gösterilmiştir.

Tablo 40: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 2'ye Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
İlimli Yaklaşanlar	<i>Atı Denerdim</i>	Bengü, Ahmet, Arzu, Davut, Şevval
	<i>Atı Alıp Büyütmesini İsterdim</i>	Eylül
Kararlılar	<i>Tayı Alırdım</i>	Evren, Resul
	<i>Ödüllendirirdim</i>	Zeynep
Tepkiler	<i>İnanır ve Güvenirdim</i>	Esmâ
	<i>Atlarla İlgili Bilgilerini Sorgulardım</i>	Ayşe

Tablo 40' ta öğrencilerin "*Bolu Beyi'nin yerinde siz olsaydınız güzel bir at isterken önünüze cılız bir atın geldiğini görseydiniz ne yapardınız?*" sorusuna verdikleri cevaplar "*İlimli Yaklaşanlar*", "*Kararlılar*" ve "*Tepkiler*" olarak temalar altında toplanmıştır. "*İlimli Yaklaşanlar*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde "Atı Denerim", "Atı Alıp Büyütmesini İsterim" kodlarının, "*Kararlılar*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Tayı Alırdım", "Ödüllendirirdim" ve "İnanır ve Güvenirdim" kodlarının, "*Tepkiler*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde "Atlarla İlgili Bilgilerini Sorgulardım" kodunun bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Ahmet: "*Önümde cılız bir atın olduğunu görünce üstüne binip bir tur atı sonra cevabımı verirdim.*"

Ayşe: "*Ben olsaydım 'Niye böyle bir at getirdin bana? Hani sen atlarla ilgili bilgiler biliyordun.' derdim.*"

Resul: "*Yusuf Ağa'nın at konusunda bilgili olduğunu bildiğim için tayı alırdım.*"

Tablo 41: Deney 1 Öğrencilerinin Soru 2'ye Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	<i>Atı Denerdim</i>	Zehra, Ensar, Kasım, Mustafa, Ceylan, Emre,
<i>İlimli Yaklaşanlar</i>	<i>Sözüne İnanır Besleyip Büyütürdüm</i>	Asuman, Erdem
	<i>Güvenirdim</i>	Osman
	<i>Bir Şans Verirdim</i>	Veysi
	<i>Atı Alırdım</i>	Sümeyye
<i>Kararlılar</i>	<i>Teşekkür Ederdim, Ödüllendirirdim</i>	Arzu

Tablo 41' de öğrencilerin "*Bolu Beyi'nin yerinde siz olsaydınız güzel bir at isterken önünüze cılız bir atın geldiğini görseydiniz ne yapardınız?*" sorusuna verdikleri cevaplar "*İlimli Yaklaşanlar*" ve "*Kararlılar*" olarak temalar altında toplanmıştır. "*İlimli Yaklaşanlar*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde "Atı Denerim", "Sözüne İnanır Besleyip Büyütürdüm", "Güvenirdim" ve "Bir Şans Daha Verirdim" kodlarının, "*Kararlılar*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Atı Alırdım" ve "Teşekkür Ederdim, Ödüllendirirdim" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Osman: "*Yusuf Ağa'ya güvendiğim için o atı hemen test ederdim.*"

Zehra: "*Üstüne biner onu dener iyi ise ona bir kese altın verirdim, iyi değilse hapse atardım.*"

Ceylan: "*Sevinirim, hemen atı alıp üstüne biner güzel mi iyi koşuyor mu diye bakardım.*"

Öğrencilerin "*Orada bulunan Bursa halkının yerinde siz aynı durumla karşılaşmış olsaydınız ne yapardınız?*" sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 42 ve Tablo 43'te gösterilmiştir.

Tablo 42: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 3'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	<i>Bolu Beyi'ne Karşı Çıkardım</i>	Davut, Zeynep, Bengü
<i>Tepkiler</i>	<i>Bolu Beyi'ni Öldürürdüm</i>	Resul
	<i>Bolu Beyi'ne Tuzak Kurardım</i>	Arzu
<i>Yardıms severlik</i>	<i>Yusuf Ağa'ya Yardım Ederdim</i>	Evren, Ahmet, Esmâ

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
<i>İlmhilar</i>	<i>Önce Bolu Beyi ile Konuşurdum</i>	Şevval
	<i>Polisi Çağırırdım</i>	Eylül
<i>Dürüstler</i>	<i>Zalim Olduğunu Söyledim</i>	Ayşe

Tablo 42' de öğrencilerin "*Orada bulunan Bursa halkının yerinde siz aynı durumla karşılaşmış olsaydınız ne yapardınız?*" sorusuna verdikleri cevaplar "*Tepkiler*", "*Yardımseverlik*", "*İlmhilar*" ve "*Dürüstler*" olarak temalar altında toplanmıştır. "*Tepkiler*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde "*Bolu Beyi'ne Karşı Çıkardım*", "*Bolu Beyi'ni Öldürürdüm*" ve "*Bolu Beyi'ne Tuzak Kurardım*" kodlarının, "*Yardımseverlik*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "*Yusuf Ağa'ya Yardım Ederdim*" kodunun, "*İlmhilar*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "*Önce Bolu Beyi ile Konuşurdum*" ve "*Polisi Çağırırdım*" kodlarının, "*Dürüstler*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "*Zalim Olduğunu Söyledim*" kodunun bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Bengü: "*Ben Bolu halkının yerinde olsaydım Bolu Beyi'ni hapse atardım.*"

Evren: "*Orada bulunan Bolu halkının yerinde nem aynı durumla karşılaşmış olsaydım ben Yusuf Ağa'ya yardım ederdim.*"

Şevval: "*Ben olsaydım Bolu Beyi'nin yanına gider konuşur özür dilemezse onun gözünü kör ederdim.*"

Tablo 43: Deney 1 Öğrencilerinin Soru 3'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
<i>Yardımseverlik</i>	<i>Yusuf Ağa'ya Yardım Ederdim</i>	Emre, Sümeyye, Mustafa, Veysi, Kasım, Asuman

	<i>Kodlar</i>	<i>Tekrar Eden Öğrenciler</i>
	<i>İlaç Bulup İyileştirirdim</i>	Arzu
	<i>Göz Doktoruna Getirirdim</i>	Ceylan
	<i>Yanında Olurdum</i>	Osman
	<i>Polise Haber Veririm</i>	Ceylan
<i>Tepkiler</i>	<i>Bolu Beyi'ni Cezalandırırım</i>	Erdem
	<i>Bolu Beyi'nin Yanına Giderdim</i>	Ensar
	<i>Bolu Beyi'ne Tuzak Kurardım</i>	Zehra

Tablo 43' te öğrencilerin "*Orada bulunan Bursa halkının yerinde siz aynı durumla karşılaşmış olsaydınız ne yapardınız?*" sorusuna verdikleri cevaplar "*Tepkiler*" ve "*Yardımseverlik*" olarak temalar altında toplanmıştır. "*Yardımseverlik*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "*Yusuf Ağa'ya Yardım Ederdim*", "*İlaç Bulur İyileştirirdim*", "*Göz Doktoruna Getirirdim*" ve "*Yanında Olurdum*" kodlarının, "*Tepkiler*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde "*Polise Haber Veririm*", "*Bolu Beyi'ni Cezalandırırım*", "*Bolu Beyi'nin Yanına Giderim*" ve "*Bolu Beyi'ne Tuzak Kurardım*" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Sümeyye: "*Acırdım ve ona yardım ederek onu atın üstünden alıp götürürdüm ona yemek verirdim.*"

Arzu: "*Ona bir ilaç bulurdum ve onun gözünü iyileştirirdim. Sonra onu evime alırdım.*"

Osman: *"Ona hep yardım ederim ve sabahtan akşama yanında olurum."*

Öğrencilerin *"Darda kalana zahmet mi olur sözünden ne anlıyorsunuz?"* sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 44 ve Tablo 45'te gösterilmiştir.

Tablo 44: Dene 2 Öğrencilerinin Soru 4'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
<i>İnsani Değerler</i>	<i>Yardımsverlik (Yardım Etmek)</i>	Bengü, Esmâ, Ahmet, Zeynep, Ayşe, Arzu, Evren, Davut, Eylül, Şevval, Resul

Tablo 44' te öğrencilerin *"Darda kalana zahmet mi olur sözünden ne anlıyorsunuz?"* sorusuna verdikleri cevaplar *"İnsani Değerler"* teması altında toplanmıştır. *"İnsani Değerler"* temasının altındaki kodlar incelendiğinde, *"Yardımsverlik (Yardım Etmek)"* kodunun bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Arzu: *"Zor durumda kalana yardım etmek ve zahmet olsa bile yardım etmeliyiz. Çünkü, Bolu Beyi Yusuf Ağa'nın gözlerini kör ettiği için yardım etmeliyiz."*

Resul: *"Zor durumda kalana yardım etmek zahmet değildir. Kör olana yardım etmek."*

Eylül: *"Ben zorda kalanlara yardım etmemiz gerektiğini anlıyorum."*

Tablo 45: Deney 1 Öğrencilerinin Soru 4'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
<i>İnsani Değerler</i>	<i>Yardımseverlik</i>	Zehra, Arzu, Ensar, Osman, Kasım, Veysi, Mustafa, Ceylan, Asuman, Emre
	<i>Dürüstlük</i>	Arzu
	<i>Saygı</i>	Erdem
	<i>Sevgi</i>	Erdem

Tablo 45' te öğrencilerin "*Darda kalana zahmet mi olur sözünden ne anlıyorsunuz?*" sorusuna verdikleri cevaplar "*İnsani Değerler*" teması altında toplanmıştır. "*İnsani Değerler*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "*Yardımseverlik*", "*Dürüstlük*", "*Sevgi*" ve "*Saygı*" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Ensar: "*Yardımseverliği, sevgi ve saygıyı anlıyorum.*"

Erdem: "*Zor durumda kalanlara yardım etmek zahmet değil saygıdır.*"

Mustafa: "*Darda kalana yardım edilir tabi.*"

Öğrencilerin "*Yusuf Ağa'nın yerinde olsanız ve gözleriniz görmese ne yapardınız? Nasıl zorluklarla karşılaştırdınız? Zorlukları aşmak için neler yapardınız?*" sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 46 ve Tablo 47'de gösterilmiştir.

Tablo 46: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 5'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
<i>Tepkiler</i>	<i>Yardım İsterdim</i>	Resul, Eylül, Evren, Arzu, Zeynep
	<i>Dikkatli Davranırdım</i>	Davut

	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	<i>Bir Yerlere Çarpıp Düşerdim</i>	Ahmet
	<i>Kendime Güvenirdim</i>	Şevval, Bengü
<i>Yapılanlar</i>	<i>Bir İş Yapamazdım</i>	Ayşe
	<i>Çok Çalışırdım</i>	Esmâ
<i>Duygular</i>	<i>Üzülürdüm</i>	Resul, Evren

Tablo 46' da öğrencilerin "*Yusuf Ağa'nın yerinde olsanız ve gözleriniz görmese ne yapardınız? Nasıl zorluklarla karşılaştınız? Zorlukları aşmak için neler yapardınız?*" sorusuna verdikleri cevaplar "*Tepkiler*", "*Yapılanlar*" ve "*Duygular*" temaları altında toplanmıştır. "*Tepkiler*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "*Yardım İsterdim*", "*Dikkatli Davranırdım*" ve "*Bir Yerlere Çarpıp Düşerdim*" kodlarının, "*Yapılanlar*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "*Kendime Güvenirdim*", "*Bir İş Yapamazdım*" ve "*Çok Çalışırdım*" kodlarının, "*Duygular*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "*Üzülürdüm*" kodunun bulunduğu görülür. Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Şevval: "*Kör olsaydım her türlü zorlukla karşılaştırdım. Zorlukları aşmak için kendime güvenmeye çalışırdım.*"

Eylül: "*Ben gözlerim görmese birilerinden yardım isterdim. Gözlerim görmediği için yoldaki taşlardan dolayı düşerdim.*"

Arzu: "*Yardım isterdim. Çok zorluklar çekerdim.*"

Tablo 47: Deney 1 Öğrencilerinin Soru 5'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
Tepkiler	<i>Yardım İsterdim</i>	Emre, Arzu, Sümeyye, Mustafa, Veysi, Kasım, Erdem, Ensar
	<i>Öcümü Alırdım</i>	Zehra
Yapılanlar	<i>Göz Doktoruna Giderdim</i>	Ceylan
	<i>Zorluklar Karşı Önlem Alırdım</i>	Erdem
	<i>Bolu Beyi'nin Kötülüklerine Karşı Dururum</i>	Ensar
	<i>Zorluklara Sonuna Kadar Mücadele Ederim</i>	Asuman
	<i>Bilgili Bir Kadına Giderdim</i>	Zehra
	Duygular	<i>Üzülürdüm</i>
<i>Hissetmeye Çalışırdım</i>		Osman

Tablo 47' de öğrencilerin "Yusuf Ağa'nın yerinde olsanız ve gözleriniz görmese ne yapardınız? Nasıl zorluklarla karşılaştırdınız? Zorlukları aşmak için neler yapardınız?" sorusuna verdikleri cevaplar "Tepkiler", "Yapılanlar" ve "Duygular" temaları altında toplanmıştır. "Tepkiler" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Yardım İsterdim" ve "Öcümü Alırdım" kodlarının, "Yapılanlar" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Göz Doktoruna Giderdim", "Zorluklara Karşı Önlem Alırdım", "Bolu Beyi'nin Kötülüklerine Karşı Çıkardım", "Zorluklarla Sonuna Kadar Mücadele Ederim" ve "Bilgili Bir Kadına Giderdim" kodlarının, "Duygular"

temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Üzülürdüm" ve "Hissetmeye Çalışırdım" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Osman: *"Yardım isterdim, çok zor olurdu, önümü göremezdim. Hissetmeye çalışırdım."*

Ensar: *"Birilerinden yardım isteyip birlik olmalarını isterdim. Bolu Beyi'nin yaptığı kötülüklerle karşılaşırdım."*

Asuman: *"Onun yerinde olsam sonsuza kadar mücadele ederdim. Sonra önüme gelen zorluklarla mücadele ve baş ederdim."*

4.2.1.3 Ergenekon Destanı Ders Planı Analiz Çalışmasına Ait Bulguları

Bu bölümde Ergenekon Destanı Ders Planı olarak uygulanan ders içinde yapılan içindeki "Ergenekon Destanı Etkinlik Kağıdı" na ait bulgulara yer verilmiştir.

Öğrencilerin *"Siz Ergenekon'da olsanız ve böyle sarp kayalıkların olduğu bir bölgede bu sorunlarla karşılaşmış olsaydınız ne yapardınız?"* sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 48 ve Tablo 49'da gösterilmiştir.

Tablo 48: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 1'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	<i>Göç Ederim</i>	Davut, Bengü, Ayşe
	<i>Topraklarımıza Dönerek</i>	Resul, Arzu
	<i>Düşmanları</i>	
<i>Öğrencilerin Kendi</i>	<i>Püskürtürdüm.</i>	
<i>Düşünceleri</i>	<i>Fidan Dikerek Daha Uzun</i>	Eylül, Ahmet
	<i>Yaşardık</i>	

	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	<i>Hayvanları Çoğaltıp Yemek Problemini Ortadan Kaldırırım.</i>	Şevval, Evren
	<i>Çadır Yapardım</i>	Esmâ
	<i>Hayvanları Satıp Yer Açardım</i>	Zeynep
<i>Sınıfça Kararlaştırılan Düşünce</i>	<i>Topraklarımıza Dönerek Düşmanı Püskürtürdüm.</i>	Tüm Sınıfça

Tablo 48' de öğrencilerin "Siz Ergenekon'da olsanız ve böyle sarp kayalıkların olduğu bir bölgede bu sorunlarla karşılaşmış olsaydınız ne yapardınız?" sorusuna verdikleri cevaplar "Öğrencilerin Kendi Düşünceleri" ve "Sınıfça Kararlaştırılan Düşünce" temaları altında toplanmıştır. "Öğrencilerin Kendi Düşünceleri" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Göç Ederim", "Topraklarımıza Dönerek Düşmanları Püskürtürdüm", "Fidan Dikerek Daha Uzun Yaşardık", "Hayvanları Çoğaltıp Yemek Problemini Ortadan Kaldırardım", "Çadır Yapardım" ve "Hayvanları Satıp Yer Açardım" kodlarının, "Sınıfça Kararlaştırılan Düşünce" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Topraklarımıza Dönerek Düşmanı Püskürtürdüm" kodunun bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Arzu: "Kendi topraklarımıza giderek düşmanı püskürtürdüm."

Eylül: "O bölgeye fidan dikerdim ve orada daha fazla yaşardım."

Bengü: "Oradan çıkıp başka bir yere giderdim."

Tablo 49: Deney 1 Öğrencilerinin Soru 1'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
Öğrencilerin Kendi Düşünceleri	<i>Elimdeki Yemekleri Paylaştım</i>	Arzu, Veysi, Ceylan, Sümeyye
	<i>Kumu Kazıp Dağın Arkasına Geçerdim</i>	Emre, Erdem
	<i>Otlakları Genişletirdim</i>	Osman
	<i>Yağmur Yağması İçin Dua Ederdim</i>	Zehra
	<i>Göç Ederdik</i>	Kasım
	<i>Etrafımdakiler ve Büyüklerle Yol Aramaya Çalıştım</i>	Asuman
Sınıfça Kararlaştırılan	<i>Dağlara Yiyecek Aramaya Çıkardım</i>	Ensar
	<i>Tünel Kazıp Dağın Arkasına Geçerdim</i>	Tüm Sınıf

Tablo 49' da öğrencilerin "Siz Ergenekon'da olsanız ve böyle sarp kayalıkların olduğu bir bölgede bu sorunlarla karşılaşmış olsaydınız ne yapardınız?" sorusuna verdikleri cevaplar "Öğrencilerin Kendi Düşünceleri" ve "Sınıfça Kararlaştırılan Düşünce" temaları altında toplanmıştır. "Öğrencilerin Kendi Düşünceleri" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Elimdeki Yemekleri Paylaştım", "Kumu Kazıp Dağın Arkasına Geçerdim", "Otlakları Genişletirdim", "Yağmur Yağması İçin Dua Ederdim", "Göç Ederdik", "Etrafımdakiler ve Büyüklerle Yol Aramaya Çalıştım" ve "Dağlara Yiyecek Aramaya Çıkardım" kodlarının, "Sınıfça Kararlaştırılan

Düşünce" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Tünel Kazıp Dağın Arkasına Geçerdim" kodunun bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Osman: *"Elimdeki suyun yarısını tarlalara veririm diğerleriyle geçinirim otlar yetişince hayvanlara veririm."*

Zehra: *"Allah'a çok dua ederdim yağmurun yağmasını isterdim."*

Asuman: *"Kendi düşüncelerimle, arkadaşarımla birlikte ve büyüklerimle birlikte yol aramaya çalışırdım."*

Öğrencilerin *"Bu sarp kayaları nasıl geçerdiniz?"* sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 50 ve Tablo 51'de gösterilmiştir.

Tablo 50: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 2'ye Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	<i>Bir Yer Bulup Oradan Çıkardım</i>	Esmâ, Zeynep, Bengü, Arzu, Evren
	<i>Kayalıkların Etrafından Dolanırdım</i>	Resul, Ahmet
<i>Öğrencilerin Kendi Düşünceleri</i>	<i>Yolluk Alıp Kayaları Geçerdim</i>	Davut
	<i>Tırmanarak Geçerdim</i>	Ayşe
	<i>Güçlkle Geçerdim</i>	Şevval
	<i>Herkes İp Bağlayarak İlerlerdim</i>	Eylül
<i>Sınıfça Kararlaştırılan</i>	<i>Tırmanarak Geçerdim</i>	Tüm Sınıf

Tablo 50'de öğrencilerin "Bu sarp kayaları nasıl geçerdiniz?" sorusuna verdikleri cevaplar "Öğrencilerin Kendi Düşünceleri" ve "Sınıfça Kararlaştırılan Düşünce" temaları altında toplanmıştır. "Öğrencilerin Kendi Düşünceleri" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Bir Yer Bulup Oradan Çıkardım", "Kayalıkların Etrafından Dolanırdım", "Yolluk Alıp Kayalıkları Geçerdim", "Tırmanarak Geçerdim", "Güçlkle Geçerdim" ve "Herkes İp Bağlayarak İlerlerdim" kodlarının, "Sınıfça Kararlaştırılan Düşünce" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Tırmanarak Geçerim" kodunun bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Ayşe: "Tırmanarak ülkeme giderdim."

Zeynep: "Gezer, dolaşır ve bir yol bulurdum."

Ahmet: "Kayaları aşım geçerdim."

Tablo 51: Dene 1 Öğrencilerinin Soru 2'ye Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
Öğrencilerin Kendi Düşünceleri	<i>Tünel yapardık</i>	Ensar, Erdem, Asuman, Sümeyye, Zehra, Veysi, Arzu
	<i>Hayvan Derilerini Esneterek Trambolin Yapar, Ziplar Dağı Aşardım.</i>	Ceylan, Osman
	<i>Geldikleri Yolu Bulurdum</i>	Emre
Sınıfça Kararlaştırılan	<i>Hayvan Derilerini Esneterek Trambolin Yapar, Ziplar Dağı Aşardım</i>	Tüm Sınıf

Tablo 51'de öğrencilerin "Bu sarp kayaları nasıl geçerdiniz?" sorusuna verdikleri cevaplar "Öğrencilerin Kendi Düşünceleri" ve "Sınıfça Kararlaştırılan Düşünce" temaları altında toplanmıştır. "Öğrencilerin Kendi Düşünceleri" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Tünel Yapardık", " Hayvan Derilerini Esneterek Trambolin Yapar, Zıplar Dağı Aşardım" ve "Geldikleri Yolu Bulurdum" kodlarının, "Sınıfça Kararlaştırılan Düşünce" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, " Hayvan Derilerini Esneterek Trambolin Yapar, Zıplar Dağı Aşardım " kodunun bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Osman: "Hayvanların derilerini esnek olması için o tarafa bu tarafa çekerdik. O da esneyince üstünden zıplar aşardım."

Veysi: "Tüneli yavaş yavaş kazarak çıkışa ulaştırırız."

Ceylan: "Kürek ve çapa gibi malzemeler yapardık veya trambolin ile kaçırdım."

Öğrencilerin "Bu Ergenekon Destanı'nda bize anlatılmak istenilen nedir? Atalarımız bize acaba hangi şeylere dikkat etmemizi ve değer vermemizi istiyor?" sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 52 ve Tablo 53'te gösterilmiştir.

Tablo 52: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 3'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
Vatanseverlik	<i>Kendi Topraklarımıza</i>	Evren, Arzu, Zeynep,
	<i>Dönerek Değer Verip Korumamızı</i>	Ahmet, Esmâ, Resul, Davut, Şevval, Eylül
Bağımsızlık	<i>Bağımsızlığımızı Korumayı</i>	Arzu, Zeynep, Resul, Eylül
Çalışkanlık, Sabır	<i>İnsan emeği ile Çalışırsa Başaramayacağı Yoktur</i>	Ayşe, Bengü

Tablo 52'de öğrencilerin *"Bu Ergenekon Destanı'nda bize anlatılmak istenilen nedir? Atalarımız bize acaba hangi şeylere dikkat etmemizi ve değer vermemizi istiyor?"* sorusuna verdikleri cevaplar *"Vatanseverlik"*, *"Bağımsızlık"* ve *"Çalışkanlık- Sabır"* temaları altında toplanmıştır. *"Vatanseverlik"* temasının altındaki kodlar incelendiğinde, *"Kendi Topraklarımıza Dönerek Değer Verip Korumamızı"* kodunun, *"Bağımsızlık"* temasının altındaki kodlar incelendiğinde, *"Bağımsızlığımızı Korumayı"* kodunun, *"Çalışkanlık- Sabır"* temasının altındaki kodlar incelendiğinde, *"İnsan Emeği ile Çalışırsa Başaramayacağı Yoktur"* kodunun bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Davut: *"Ergenekon Destanı'nda bize anlatılmak istenen: Vatan sevgisidir. Çünkü, durumları zorlaşınca Ergenekon'dan ayrılmak zorundaydılar. Karara göre eski topraklarına geri dönecekler. Bunun için çok çabalyorlar bu da vatan sevgisine örnektir."*

Resul: *"Türk milleti vatanına düşkündür ve bunu hiç kimse değiştiremez. Ve başka milletlerin önünde diz çökmezler. Vatanımıza değer vermemizi istiyor."*

Eylül: *"Ergenekon Destanı'nda bize anlatılmak istenen vatanımızı her zorluk karşısında korumamız ve asla bırakmamamızdır. Ergenekon Destanı'nda herkes vatani için bağımsızlığı için çalışıyor çabalyordu."*

Tablo 53: Deneysel 1 Öğrencilerinin Soru 3'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
<i>İnsani Değerler</i>	<i>Yardımsverlik</i>	Arzu, Zehra, Ceylan, Kasım, Asuman, Erdem
	<i>Çalışkanlık- Sabır</i>	Osman, Zehra, Emre, Erdem, Ensar
	<i>Vatanseverlik</i>	Osman, Zehra
	<i>Birlik ve Beraberlik</i>	Asuman, Erdem
	<i>Sabır</i>	Zehra, Erdem
	<i>Saygı</i>	Zehra, Ceylan
	<i>İyilik</i>	Sümeyye
	<i>Sevgi</i>	Ceylan
	<i>Sorumluluk</i>	Ceylan

Tablo 53'te öğrencilerin "*Bu Ergenekon Destanı'nda bize anlatılmak istenilen nedir? Atalarımız bize acaba hangi şeylere dikkat etmemizi ve değer vermemizi istiyor?*" sorusuna verdikleri cevaplar "*İnsani Değerler*" teması altında toplanmıştır. "*İnsani Değerler*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "*Yardımsverlik*", "*Çalışkanlık-Sabır*", "*Vatanseverlik*", "*Birlik ve Beraberlik*", "*Sabır*", "*Saygı*", "*İyilik*", "*Sevgi*" ve "*Sorumluluk*" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Osman: "*Bence asla vazgeçmemeliyiz her yeri teker teker aramak anlatıyor. Atalarımız bence bize canımızı dişimize takarak çalışmamızı ve vazgeçmememize dikkat etmemizi söylüyor. Vatanseverlik aklıma geldi. Çünkü eski vatanlarına gitmek için canlarını dişlerine taktılar.*"

Erdem: "Bize her zaman birlikte başarmamızı anlatmak istemişler. Birlik, sabır, çalışkanlık, yardımlaşma."

Ensar: "Anlatılmak istenen şey hep bir şeyi geçmek için çözüm aramalıyız. Pes etmemeliyiz. Atalarımız bize pes etmemeyi ve çözümlere değer vermemizi istiyor."

Öğrencilerin "Bu destanda geçen değerlerimiz nelerdir? Bu değerlere örnekler vererek açıklayınız." sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 54 ve Tablo 55'te gösterilmiştir.

Tablo 54: Deney 2 Öğrencilerinin Soru 4'e Ait Düşünceleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
<i>İnsani Değerler</i>	<i>Yardımsızlık</i>	Resul, Esmâ, Ahmet, Zeynep, Bengü, Arzu, Ayşe, Evren
	<i>Vatanseverlik</i>	Eylül, Şevval, Davut, Bengü
	<i>Bağımsızlık</i>	Eylül, Şevval, Ayşe
	<i>Sabır</i>	Davut, Resul, Ayşe
	<i>Sevgi</i>	Esmâ, Bengü
	<i>Saygı</i>	Esmâ, Bengü
	<i>Dürüstlük</i>	Esmâ, Bengü
	<i>Cesaret</i>	Zeynep

Tablo 54'te öğrencilerin "Bu destanda geçen değerlerimiz nelerdir? Bu değerlere örnekler vererek açıklayınız." sorusuna verdikleri cevaplar "İnsani Değerler" teması altında toplanmıştır. "İnsani Değerler" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Yardımsızlık", "Vatanseverlik", "Bağımsızlık", "Sabır", "Saygı", "Dürüstlük", "Sevgi" ve "Cesaret" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Resul: *"Bu destanda geçen değerlerimiz sabır ve yardımseverliktir. Örnek: Vatanlarına dönmek için sabırla bekliyorlardı. Örnek: Demiri eriterek birbirine yardımcı oluyorlardı."*

Ayşe: *"Bağımsızlık: İnsanlar sarp kayalıklardan çıkamaması onların bağımsızlığını elinden alıyor. Sabır: İnsanlar sabredip o kayalıklardan çıkıyor. Yardımlaşma: Demir kapıyı eritirken birbirlerine yardım ediyorlar."*

Eylül: *"Destanda geçen değerlerimizden en güçlüleri vatanseverlik ve yardımseverliktir. Bu destanda sarp kayalardan geçmek için birbirlerine yardım ediyor ve bunları sadece vatanları ve bağımsızlıkları için yapıyorlar. Vatanlarını kazanmak için demiri eritiyorlar."*

Tablo 55: Deney 1 Öğrencilerinin Soru 4'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
<i>İnsani Değerler</i>	<i>Vatanseverlik</i>	Asuman, Kasım, Zehra, Veysi, Osman
	<i>Yardımseverlik</i>	Ensar, Erdem, Sümeyye, Ceylan, Veysi
	<i>Sabır</i>	Ensar, Erdem, Osman
	<i>Birlik ve Beraberlik</i>	Erdem, Emre
	<i>Saygı</i>	Ceylan, Zehra
	<i>Özgüven</i>	Asuman
	<i>Sevgi</i>	Ceylan
	<i>Çalışkanlık</i>	Zehra

Tablo 55'te öğrencilerin *"Bu destanda geçen değerlerimiz nelerdir? Bu değerlere örnekler vererek açıklayınız."* sorusuna verdikleri cevaplar *"İnsani Değerler"* teması altında toplanmıştır. *"İnsani Değerler"* temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Vatanseverlik", "Yardımseverlik", "Sabır", "Birlik ve Beraberlik", "Saygı", "Özgüven", "Sevgi" ve "Çalışkanlık" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnekler incelendiğinde;

Zehra: *"Saygıdır. Mesela adamı can kulağı ile dinlemişler. Çalışmak. Mesela hep beraber çalışmışlar. Vatanseverlik. Mesela oradan oraya koşturmaları."*

Osman: *"Vatanseverlik: Eski vatanlarına gidebilmek için canlarını dışlerine taktılar.*

Sabır: Demirci adamı sabırla dinlediler hiç bıkmadılar sonuca ulaştılar."

Asuman: *"Çok güzel destanların olması. Destanda geçen bazı değerler vatanseverlik ve özgüvendir."*

4.2.1.4 Drama Ders Planı Analiz Çalışmasına Ait Bulguları

Bu bölümde drama ders planında oluşturulan sınıf içi grupların isimleri, hikayeleri ve hikayeler içinde geçen değerler incelenmiştir. Daha sonra drama ders planı sonunda yapılan değerlendirme kağıdı incelenmesi sunulmuştur.

Drama ders planında öğrencilerin oluşturdukları grupların isimleri, hikayeleri ve hikayelerde geçen değerler Tablo 56 ve Tablo 57' de gösterilmiştir.

Tablo 56: Deney 2 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Uygulamasında Yazdıkları Hikayelerin İncelenmesi

Grubun İsmi	Hikâyenin Adı- Başlığı	Hikâyede Geçen Değer
Şahinler (Resul, Ferhan, Zeynep)	<i>Yardımseverlik</i>	Yardımseverlik
Aslanlar (Şevval, Ayşe, Ahmet)	<i>Sorumluluğumuzu Yapmadığımız Zaman Başımıza Gelenler</i>	Sorumluluk
Çiçekler (Bengü, Esmâ, Eylül)	<i>Kırmızı Gül</i>	Dostluk
Mavi Ay (Davut, Evren, Arzu)	<i>Bayram Günü</i>	Saygı

Tablo 56 incelendiğinde sınıf içinde dört öğrenci grubu oluşturulduğu görülür. Bunlar: Şahinler, Aslanlar, Çiçekler ve Mavi Ay'dır. Yazılan ve canlandırılacak olan hikayelerin başlıkları incelendiğinde; "*Yardımseverlik*", "*Sorumluluğumuzu Yapmadığımız Zaman Başımıza Gelenler*", "*Kırmızı Gül*" ve "*Bayram Günü*" başlıklarının yazıldığı görülür. Öğrencilerin hikayelerinde yazdıklarından yola çıkarak vurguladıkları değerler incelendiğinde; "Yardımseverlik", "Sorumluluk", "Sevgi" ve "Saygı" değerlerine vurgu yapıldığı fark edilmiştir.

Öğrencilerin yazdıkları hikayeler incelendiğinde;

Şahinler:

"

Yardımseverlik

Ferhan bir taşa takılır ve düşer. Resul ile Zeynep Ferhan'ı yerden kaldırır ve ona yardım ederler. Daha sonra Resul kör dede rolünü oynar. Zeynep Resul dedeyi yere düşürür ve Ferhan Resul dedeye yardım eder. Ferhan parka giderken Resul'e araba çarpar. Sürücüsü ise Zeynep'tir. Ferhan hemen 112'yi arar. Ve yardım ister. Ama

çok geçtir. Resul beyin kanaması geçirir. Ama Resul'e çarpan arabanın sürücüsü acil servis gelmeden arabasıyla Resul'ü hastaneye götürür."

Aslanlar:

" *Sorumluluğumuzu Yapmadığımız Zaman Başımıza Gelenler*

Derya ve Ahmet okuldan çıktıklarında eve gidip çantalarını bırakıp parka gittiler. Akşama kadar oynadılar. Eve geldiklerinde yemek yiyip ödevlerini yapmaya çalıştılar. Ama ödevlerini yapamadılar. Sabah olunca ödevlerini yapmaya çalıştılar ama yapamadılar. Okula gittiklerinde utançtan kıpkırmızı olmuşlardı. Sıra onlara gelmişti.

Ayla Öğretmen: Ödevlerinizi niçin yapmadınız?

Derya ile Ahmet: Öğretmenim dün biz sadece oyun oynadık özür dileriz.

Ayla Öğretmen: Tamam size şu anda kızmadım yarın ödeviniz yapılı olsun.

Derya ve Ahmet: Tamam öğretmenim.

Derya ve Ahmet bundan sonra ödevlerini her zaman yaparlar. Sorumluluklarını yerine getirirler. Ve yarın okula giderler.

Ayla Öğretmen: Aferin size çocuklar durun gitmeyin size hediye vereceğim.

Derya ve Ahmet: Teşekkür ederiz öğretmenim.

Ve onlar da diğer öğrenciler gibi hediye aldılar..."

Çiçekler:

" *Kırmızı Gül*

Yaprak Öğretmen: (Sınıfa girer ve öğrenciler ayağa kalkar.) Günaydın çocuklar. Çocuklar çantanızı araya koyun sınav yapacağım.

Gül: Öğretmenim hangi dersten sınav olacağız?

Yaprak Öğretmen: Türkçe'de değerlerimiz ile ilgili sınav olacaksınız.

Öğretmen sınav kağıtlarını dağıtmaya başlar. Papatya Gül'den kopya çeker. Gül söz alarak: Öğretmenim Papatya benden kopya çekti.

Öğretmen: Çık dışarı git müdürün odasına ne yaptıysan anlat haydi.

Papatya çıkmak istememiş öğretmen zorla götürmüş. Müdüre olanları anlatmışlar. Müdür aldırmadan özür dilesin. Öğretmen Papatya'yı Gül'ün yanına götürmüş. Papatya Gül'den özür dilerim demiş. Gül ve Papatya çok iyi arkadaşlaşmışlar."

Mavi Ay:

" *Bayram Günü*

Hıdır: Keşke torunum ve oğlum gelse...

Kaan: Tık tık...

Yılmaz: Dede nine evde misiniz?

Asiye: Ayy torunum ile oğlum geldi.

Hıdır: Asiye ordan şeker getir. Oğluma ve torunuma şeker vereceğim.

Yılmaz: Dede benim harçlığım nerede?

Kaan: Oğlum hiç dededen para istenir mi ?

Yılmaz: Üzgünüm baba senin sayende saygının ne olduğunu anladım.

Asiye: Aferin benim torunuma gel de sana şeker vereyim."

Tablo 57: Deney 1 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Uygulamasında Yazdıkları Hikayelerin İncelenmesi

Grubun İsmi	Hikâyenin Adı- Başlığı	Hikâyede Geçen Değer
Kızıl Ejder (Ensar, Ceylan, Emre)	<i>Dostluk</i>	Dostluk, Cesaret, Yardımsverlik
Şahinler (Mustafa, Veysi, Sümeyye)	<i>Değerlerimiz</i>	Saygı, Sevgi, Adalet, Dostluk, Sabır, Yardımsverlik
Akıl Küpü (Asuman, Zehra, Erdem, Kasım)	<i>Pırıl'ın Hayvanlara Yardımsverliği</i>	Yardımsverlik, Sevgi

Tablo 57 incelendiğinde sınıf içinde üç öğrenci grubu oluşturulduğu görülür. Bunlar: Şahinler, Kızıl Ejder ve Akıl Küpü'dür. Yazılan ve canlandırılacak olan hikayelerin başlıkları incelendiğinde; "*Dostluk*", "*Değerlerimiz*" ve "*Pırıl'ın Hayvanlara Yardımsverliği*" başlıklarının yazıldığı görülür. Öğrencilerin hikayelerinde yazdıklarından yola çıkarak vurguladıkları değerler incelendiğinde; "Yardımsverlik", "Sabır", "Dostluk", "Cesaret", "Adalet", "Sevgi" ve "Saygı" değerlerine vurgu yapıldığı fark edilmiştir.

Öğrencilerin yazdıkları hikayeler incelendiğinde;

Akıl Küpü:

" *Pırıl'ın Hayvanlara Yardımsverliği*

Pırıl her zamanki gibi okuldan döndüğünde sokak hayvanlarına su, ekmek, süt, köpek maması ve kedi maması vermeye gitti. Sokaktaki hayvanların adını koymayı çok severdi. Yine bir gün sarı kızın yavruları doğmuştu. Sabah kalktığında sarı kızın yanına gitti bir de ne görsün yeni yavrular doğmuş. Onları ısıtmak için battaniye getirdi. Kız ona teşekkür eder gibi havladı. Eve gittiğinde anne diye bağırdı, sarı kızın yavruları olmuş. Annesi ne oldu sarı kızın yavruları doğdu diye demiş. Sabah kalktığında yavruların yanına gitmişler. Bir de ne görsünler birisinin ayağına diken batmış. Sonra diken çıkarılmışlar. Köpekler büyümüş. Mutlu mesut yaşamışlar."

Şahinler:

"

Değerlerimiz

İki kardeş varmış Büyüklerine saygı küçüklerine sevgi gösterirlermiş. Mustafa çok sabırlı, Osman adaletli ikisi de çok yardımsevermiş. Bir gün okula giderken bir çocuk görmüşler adı Veysi imiş. Sırada sabır göstermezmiş, herkesin sırasını almış. Mustafa ve Osman Veysi'yi yanlarına çağırılmışlar ve oturup konuşmuşlar. Veysi artık çok sabırlı olmuş. Mustafa ve Osman okula gitmişler. Bir kız varmış adı Sümeyye imiş. Hiç dostluğu sevmez hep kavga edermiş. Mustafa ve Osman onu da yanına çağırılmışlar ve Sümeyye de çok dostsever olmuş. Sonra sınıfa gitmişler. Mustafa ve Osman yoldaki yaşlı teyzeye yardım etmişler. Osman ve Mustafa kavga eden çocukları görmüşler. Hemen gidip ayırmışlar. Niye kavga ediyorsunuz? diye sormuşlar. Gruplara ayırlamıyoruz demişler. Ve onları 3'er gruplara ayırmışlar."

Kızıl Ejder:

"

Dostluk

Bir zamanlar Ali ve Rıfat birlikte arkadaşlarıymış. Her zaman birlikte dolaşırlarmış. Arkadaşlığını sürdürürlermiş. Her zaman iyilermiş. Bir gün balık tutmaya giderken karşılarına bir köpek çıkmış. Cesaretli davranmışlar. Köpeğin yanından giderken köpek Ali'yi tutmuş. Rıfat da ona yardım edip köpekten kurtarmış. Sonra kaçınca yanlarına bir adam çıkmış. Ali ve Rıfat' a demiş ki: Siz birbirinize yardım edip dost oldunuz ve cesaretli oldunuz. Sizi tebrik ediyorum, demiş. Ali ve Rıfat birbirlerine hep yardım etmişler."

Drama ders planı sonunda yapılan ve drama sürecine dair değerlendirmeyi içeren "Drama Ders Planı Değerlendirme Kağıdı" "Gözlerini kapattığında neler hissettin? Gözleri görmeyen birini görsen bundan sonra ne yaparsın?" sorusuna ait öğrenci görüşleri Tablo 58 ve Tablo 59'da sunulmuştur.

Tablo 58 : Deney 2 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kağıdı Soru 1'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	<i>Kör Gibi Hissettim</i>	Davut, Ferhan, Evren, Arzu,
	<i>Kötü Hissettim</i>	Şevval, Zeynep, Ahmet
<i>Duygular</i>	<i>Üzülürdüm</i>	Davut, Şevval
	<i>Yalnız Hissettim</i>	Eylül, Bengü
	<i>Gözleri Görmeyenlerin Nasıl Hissettiğini Anladım</i>	Esmâ
<i>Yardıms severlik</i>	<i>Gözleri Görmeyen Birini Görsem Yardım Ederim</i>	Davut, Ferhan, Resul, Eylül, Evren, Bengü, Esmâ, Arzu, Zeynep, Ahmet
	<i>Alay Etmem</i>	Şevval
<i>Tepkiler</i>	<i>Hiç Etrafımı Görmedim</i>	Ayşe, Zeynep
	<i>Doktora Getiririm</i>	Ayşe

Tablo 58'de öğrencilerin "Gözlerini kapattığında neler hissettin? Gözleri görmeyen birini görürsen bundan sonra ne yaparsın?" sorusuna verdikleri cevaplar "Duygular", "Yardıms severlik" ve "Tepkiler" temaları altında toplanmıştır. "Duygular" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Kör Gibi Hissettim", "Kötü Hissettim", "Üzülürdüm", "Yalnız Hissettim" ve "Gözleri Görmeyenlerin Nasıl Hissettiğini Anladım" kodlarının, "Yardıms severlik" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Gözleri Görmeyen Birini Görsem Yardım Ederim" kodunun, "Tepkiler" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Alay Etmem", "Hiç Etrafımı Görmedim" ve "Doktora Getiririm" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine dair örnekler incelendiğinde;

Bengü: "Gözlerim kör olsa ben kendimi yapayalnız hissederdim. Gözleri kör olan kişi gördüğümde onlara yardım edip karşı yola götürürüm."

Evren: "Gözlerimi kapattığımda gözümün kör olduğunu hissettim. Gözleri görmeyen birini görsem bundan sonra ona yardım ederim."

Esmâ: "Gözleri görmeyenlerin nasıl hissettiğini anladım. Mesela ben yaşlı bir dedenin kör olduğunu görseydim yardım ederdim."

Tablo 59: Deney 1 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kâğıdı Soru 1'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
Duygular	Kör Gibi Hissettim	Ceylan, Kasım, Emre, Osman
	Üzülürdüm	Zehra, Arzu, Sümeyye
	Yalnız Hissettim	Mustafa, Erdem
Yardıms severlik	Gözleri Görmeyen Birini Görsem Yardım Ederim	Ceylan, Zehra, Arzu, Asuman, Tarkan, Erdem, Ensar, Emre, Osman, Sümeyye, Mustafa
	Alay Etmem	Veysi, Mustafa
Tepkiler	Hiç Etrafımı Görmedim	Kasım

Tablo 59'da öğrencilerin "Gözlerini kapattığında neler hissettin? Gözleri görmeyen birini görseydin bundan sonra ne yaparsın?" sorusuna verdikleri cevaplar "Duygular", "Yardıms severlik" ve "Tepkiler" temaları altında toplanmıştır. "Duygular" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Kör Gibi Hissettim", "Üzülürdüm" ve "Yalnız Hissettim" kodlarının, "Yardıms severlik" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Gözleri Görmeyen Birini Görsem Yardım Ederim" kodunun, "Tepkiler" temasının

altındaki kodlar incelendiğinde, "Alay Etmem" ve "Hiç Etrafımı Görmedim" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine dair örnekler incelendiğinde;

Osman: " Gözleri görmeyen biri gibi hissettim. Gözleri görmeyen birini görsem hemen yardım ederim."

Mustafa: " Gözümü kapattığımda yalnız hissettim. Bundan sonra alay etmeyeceğim. Gözleri görmeyen birini gördüğüm zaman yardım edeceğim."

Kasım: "Kör gibi hissettim. Hiç etrafımı görmedim."

Drama ders planı sonunda yapılan ve drama sürecine dair değerlendirmeyi içeren "Drama Ders Planı Değerlendirme Kağıdı" "*Tek ayakla gezerken ne gibi zorluklar yaşadın ? Bu zorlukları atlatmak için bu durumda olan insanlara nasıl yardım ederdin?*" sorusuna ait öğrenci görüşleri Tablo 60 ve Tablo 61'de sunulmuştur.

Tablo 60: Deney 2 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kağıdı Soru 2'ye Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
Yardımseverlik	<i>Yardımcı Olurdum</i>	Ahmet, Arzu, Şevval, Ferhan, Davut
	<i>Ayağa Takılan Demir</i> <i>Şeyle Yardım Ederim</i>	Ayşe
Tepkiler	<i>Zor Yürüdüm</i>	Ahmet, Zeynep, Resul
	<i>Baston Alırdım</i>	Bengü
	<i>Hastaneye Götürürüm</i>	Evren
	<i>Bu Durumda Olanlara</i> <i>Akülü Araba Veririm</i>	Eylül, Resul

	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	<i>Yere Düştüm</i>	Davut
	<i>Yürüyemediğimi Sakat Olduğumu Hissettim</i>	Arzu, Esmâ, Bengü, Eylül
<i>Duygular</i>	<i>Ayağımın Ağrıdığını Hissettim</i>	Ayşe, Eylül, Şevval, Ferhan
	<i>Üzülürüm</i>	Esmâ
	<i>Ayağımın Olmadığını Hissettim</i>	Evren

Tablo 60'ta öğrencilerin "*Tek ayakla gezerken ne gibi zorluklar yaşadın ? Bu zorlukları atlatmak için bu durumda olan insanlara nasıl yardım ederdin?*" sorusuna verdikleri cevaplar "*Duygular*", "*Yardımseverlik*" ve "*Tepkiler*" temaları altında toplanmıştır. "*Duygular*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "*Yürüyemediğimi Sakat Olduğumu Hissettim*", "*Üzülürüm*", "*Ayağımın Ağrıdığını Hissettim*" ve "*Ayağımın Olmadığını Hissettim*" kodlarının, "*Yardımseverlik*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "*Yardımcı Olurum*" ve "*Ayağa Takılan Demir Şeyle Yardım Ederim*" kodlarının, "*Tepkiler*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "*Zor Yürüdüm*", "*Baston Alırdım*", "*Hastaneye Götürürüm*", "*Bu Durumda Olanlara Akülü Araba Veririm*" ve "*Yere Düştüm*" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine dair örnekler incelendiğinde;

Arzu: "*Tek ayakla gezerken sakat olduğumu ve yürüyemez olduğumu hissettim. Tek ayağı olan insanlara yardım etmeliyiz çünkü biz de tek ayaklı olsaydık o kişi de bize yardım ederdi.*"

Resul: "*Yürüme zorluğu yaşadım. O zorluğu yaşayan kişiye tekerlekli sandalye alırdım.*"

Davut: "*Yere düştüm. Onları tutup düşmemelerini sağladım.*"

Tablo 61: Deney 1 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kâğıdı Soru 2'ye Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
Tepkiler	<i>Zor Yürüdüm</i>	Kasım, Sümeyye, Mustafa
	<i>Baston Alırdım</i>	Zeynep
	<i>Bu Durumda Olanlara Akülü Araba Veririm</i>	Zehra, Ensar
Duygular	<i>Yürüyemediğimi Sakat Olduğumu Hissettim</i>	Veysi, Emre, Tarkan
	<i>Ayağımın Ağrıdığını Hissettim</i>	Mustafa, Erdem
	<i>Üzülürüm</i>	Ceylan
Yardıms severlik	<i>Yardımcı Olurdum</i>	Arzu, Erdem, Osman, Mustafa

Tablo 61'de öğrencilerin "*Tek ayakla gezerken ne gibi zorluklar yaşadın ? Bu zorlukları atlatmak için bu durumda olan insanlara nasıl yardım ederdin?*" sorusuna verdikleri cevaplar "*Duygular*", "*Yardıms severlik*" ve "*Tepkiler*" temaları altında toplanmıştır. "*Duygular*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "*Yürüyemediğimi Sakat Olduğumu Hissettim*", "*Üzülürüm*" ve "*Ayağımın Ağrıdığını Hissettim*" kodlarının, "*Yardıms severlik*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "*Yardımcı Olurum*" kodunun, "*Tepkiler*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "*Zor Yürüdüm*", "*Baston Alırdım*" ve "*Bu Durumda Olanlara Akülü Araba Veririm*" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine dair örnekler incelendiğinde;

Zehra: "Bu durumda olanlara yardım eder akülü araba verirdim."

Erdem: " Ayağımın ağrıdığını hissettim. Bu durumda olan birini görsem hemen yardımcı olmaya çalışırım."

Mustafa: "Zor yürüdüm. Ayağımın çok ağrıdığını fark ettim. Öyle birini görsem yardım ederim."

Drama ders planı sonunda yapılan ve drama sürecine dair değerlendirmeyi içeren "Drama Ders Planı Değerlendirme Kağıdı" " Arkadaşın yere düştüğünde ne yaptın ? Bunu neden yapmak istedin? Bunu yapmasaydın bir şey olur muydu?" sorusuna ait öğrenci görüşleri Tablo 62 ve Tablo 63'te sunulmuştur.

Tablo 62: Dene 2 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kağıdı Soru 3'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
Tepkiler	Yerden Kaldırdım	Ferhan, Şevval, Davut, Resul, Bengü, Esmâ, Arzu, Zeynep, Ahmet
	Yardım Etmesem Ölebilirdi	Davut, Şevval, Zeynep
Yardıms severlik	Yardım Etmesem Arkadaşım Sakatlanabilirdi	Ferhan, Şevval, Bengü
	İnsanlara Yardım Etmeyi Seviyorum	Resul
	Hemen Yardım Ettim	Ayşe
Düşünce	Arkadaşımın O Durumda Olmasını İstemediğim İçin Yaptım	Eylül, Evren

Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
<i>Arkadaşımı Sevdiğim İçin Yaptım</i>	Bengü, Zeynep
<i>İyilik Yapmış Oldum Yapmasaydım Kötülük Yapmış Olurdum</i>	Esmâ, Ahmet
<i>Yerde Kalabilirdi</i>	Davut
<i>Ben de Düştüğümde O da Beni Kaldırırdı</i>	Arzu
<i>Kimse Yardım Etmeyebilirdi</i>	Eylül

Tablo 62'de öğrencilerin " Arkadaşın yere düştüğünde ne yaptın ? Bunu neden yapmak istedin? Bunu yapmasaydın bir şey olur muydu?" sorusuna verdikleri cevaplar "Tepkiler", "Yardımseverlik" ve "Düşünce" temaları altında toplanmıştır. "Tepkiler" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Kaldırırdım" kodunun, "Yardımseverlik" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Yardım Etmesem Ölebilirdi", "Yardım Etmesem Arkadaşım Ölebilirdir", "İnsanlara Yardım Etmeyi Seviyorum" ve "Hemen Yardım Ettim" kodunun, "Düşünce" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Arkadaşımın O Durumda Olmasını İstemediğim İçin Yaptım", "Arkadaşımı Sevdiğim İçin Yaptım", "Yerde Kalabilirdi", "İyilik Yapmış Oldum Yapmazsam Kötülük Yapmış Olurdum", "Ben de Düştüğümde O da Beni Kaldırırdı" ve "Kimse Yardım Etmeyebilirdi" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine dair örnekler incelendiğinde;

Ahmet: "Arkadaşım düştüğünde elinden tutup kaldırdım. Bunu yapmasaydım kötü bir davranış yapmış olurdum. "

Arzu: "Arkadaşım yere düştüğünde onu hemen yerden kaldırdım. Çünkü ben de düştüğümde o da beni yerden kaldırdı."

Resul: "Onu yerden kaldırıyorum. İnsanlara yardım etmeyi sevdiğim için arkadaşımı yerden kaldırdım."

Tablo 63: Deney 1 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kâğıdı Soru 3'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
<i>Tepkiler</i>	<i>Yerden Kaldırdım</i>	Ceylan, Ensar, Veysi, Sümeyye, Zehra
<i>Yardıms severlik</i>	<i>Yardım Etmesem Arkadaşım Sakatlanabilirdi</i>	Osman, Emre
	<i>İnsanlara Yardım Etmeyi Seviyorum</i>	Arzu, Asuman
<i>Düşünce</i>	<i>Arkadaşımın O Durumda Olmasını İstemediğim İçin Yaptım</i>	Veysi, Ceylan
	<i>Arkadaşımı Sevdiğim İçin Yaptım</i>	Erdem, Ensar
	<i>İyilik Yapmış Oldum Yapmasaydım Kötülük Yapmış Olurdum</i>	Zehra, Ayşe
	<i>Kimse Yardım Etmeyebilirdi</i>	Erdem, Emre

Tablo 63'te öğrencilerin " Arkadaşın yere düştüğünde ne yaptın ? Bunu neden yapmak istedin? Bunu yapmasaydın bir şey olur muydu?" sorusuna verdikleri

cevaplar "*Tepkiler*", "*Yardımseverlik*" ve "*Düşünce*" temaları altında toplanmıştır. "*Tepkiler*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Yerden Kaldırırdım" kodunun, "*Yardımseverlik*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Yardım Etmesem Arkadaşım Sakatlanabilirdi" ve "İnsanlara Yardım Etmeyi Seviyorum" kodlarının, "*Düşünce*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Arkadaşımın O Durumda Olmasını İstemediğim İçin Yaptım", "Arkadaşımı Sevdiğim İçin Yaptım", "İyilik Yapmış Oldum Yapmazsam Kötülük Yapmış Olurdum" ve "Kimse Yardım Etmeyebilirdi" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine dair örnekler incelendiğinde;

Veysi: "*Onu hemen yerden kaldırdım. Çünkü arkadaşımın o durumda olmasını istemezdim.*"

Emre: "*Yardım etmeseydim kimse arkadaşıma yardım etmezdi ve sakatlanabilirdi.*"

Ensar: "*Onu hemen yerden kaldırdım. Çünkü arkadaşımı seviyorum.*"

Drama ders planı sonunda yapılan ve drama sürecine dair değerlendirmeyi içeren "Drama Ders Planı Değerlendirme Kağıdı" "*Etkinlikte canlandırmalarda hangi değerlerin önemine değindin? Bahsedilen değer olmasaydı neler olurdu?*" sorusuna ait öğrenci görüşleri Tablo 64 ve Tablo 65'te sunulmuştur.

Tablo 64: Deney 2 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kâğıdı Soru 4'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
	<i>Sorumluluk</i>	Ahmet, Ayşe, Şevval, Ferhan
<i>İnsani Değerler</i>	<i>Yardımseverlik</i>	Zehra, Resul
	<i>Saygı</i>	Arzu, Evren, Davut
	<i>Sevgi</i>	Esma, Bengü, Eylül

Tablo 64'te öğrencilerin " *Etkinlikte canlandırmalarda hangi değerın öneme değindin? Bahsedilen değer olmasaydı neler olurdu?*" sorusuna verdikleri cevaplar "İnsani Değerler" teması altında toplanmıştır. "İnsani Değerler" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Sorumluluk", "Saygı", "Sevgi" ve "Yardımsverlik" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine dair örnekler incelendiğinde;

Şevval: "Etkinlikte canlandırmada sorumluluk değerine değindim. Bahsedilen değer olmasaydı insanlar kendilerine verilen görevi yapmaz ve herkes birbirine yardım etmezdi."

Eylül: "Etkinlikte canlandırmalarda sevgi değerinin öneme değindim. Bahsettiğim değer olmasaydı sevgi değerini bu kadar anlayamazdım. Drama etkinliğinde bir çok değerın önemini anladım."

Bengü: "Bu bahsedilen değer olmasaydı dünya çirkin ve kötü olurdu. Çok kötü insanlar olurdu ve sevginin anlamı kalmazdı."

Tablo 65: Deney 1 Öğrencilerinin Drama Ders Planı Değerlendirme Kağıdı Soru 4'e Ait Görüşleri

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
İnsani Değerler	Yardımsverlik	Mustafa, Veysi, Sümeyye, Asuman, Zehra, Erdem, Kasım, Ensar, Ceylan, Emre
	Dostluk	Ensar, Ceylan, Emre, Mustafa, Veysi, Sümeyye
	Sevgi	Mustafa, Veysi, Sümeyye
	Saygı	Mustafa, Veysi, Sümeyye

Kodlar	Tekrar Eden Öğrenciler
Cesaret	Ensar, Ceylan, Emre
Sabır	Mustafa, Veysi, Sümeyye
Adalet	Mustafa, Veysi, Sümeyye

Tablo 65'te öğrencilerin " *Etkinlikte canlandırmalarda hangi değerın önemine değindin? Bahsedilen değer olmasaydı neler olurdu?*" sorusuna verdikleri cevaplar "İnsani Değerler" teması altında toplanmıştır. "İnsani Değerler" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Yardımsverlik", "Dostluk", "Saygı", "Sevgi", "Cesaret", "Sabır" ve "Adalet" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine dair örnekler incelendiğinde;

Sümeyye: "Tüm değerlerimizden bahsettik. Değerlerimiz olmasaydı dünya daha kötü olurdu."

Emre: "Dostluk değerinden bahsettik. Dostluk olmasaydı zor zamanımızda yanımızda kimse olmazdı."

Zehra: "Yardımsverlikten bahsettik. Yardımsverlik olmasaydı kimse birbirine yardım etmez ve sokak canlılarına da yardım etmezlerdi."

4.2.2 Destanlarla Değerler Eğitimi Uygulamaları Yapılan Öğrenci Günlüklerine Ait Bulgular

Öğrencilerin süreç içerisinde, süreci anlattıkları günlükleri incelendiğinde öğrencilerin görüşleri Tablo 66' da sunulmuştur.

Tablo 66: Deney Grubu Öğrencilerinin Sürece Dair Tuttukları Günlüklerinin Analizi

Temalar	Kodlar	Frekans
	<i>Yardımseverlik</i>	20
	<i>Saygı</i>	14
	<i>Vatanseverlik</i>	12
	<i>Sevgi</i>	11
	<i>Dürüstlük</i>	5
<i>İnsani Değerler</i>	<i>Hoşgörü</i>	5
	<i>Sabır</i>	4
	<i>Adalet</i>	4
	<i>Cesaret</i>	4
	<i>Eşitlik</i>	2
	<i>Sorumluluk</i>	2
	<i>İzledik</i>	19
<i>Ders İçi Yapılanlar</i>	<i>Yazdık</i>	17
	<i>Çizdik</i>	14
	<i>Oynadık</i>	6
	<i>Mutlu</i>	13
<i>Duygular</i>	<i>Güzel</i>	9
	<i>Heyecanlı</i>	1

Temalar	Kodlar	Frekans
	<i>Dede Korkut</i>	26
	<i>Çizgi Film</i>	19
	<i>Destan</i>	18
<i>Etkinlik İçerikleri</i>	<i>Ergenekon</i>	12
	<i>Köroğlu</i>	8
	<i>Drama</i>	3
	<i>Tamamlama</i>	2

Tablo 66 incelendiğinde öğrencilerin sürece dair yazdıkları günlükleri "*İnsani Değerler*", "*Ders İçi Yapılanlar*", "*Etkinlik İçerikleri*" ve "*Duygular*" temaları altında toplanmıştır. "*İnsani Değerler*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Yardımseverlik" kodu başta olmak üzere "Vatanseverlik", "Saygı", "Sevgi", "Dürüstlük", "Hoşgörü", "Sabır", "Adalet", "Cesaret", "Eşitlik" ve "Sorumluluk" kodlarının, "*Ders İçi Yapılanlar*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "İzledik" kodu başta olmak üzere "Yazdık", "Çizdik" ve "Oynadık" kodlarının, "*Duygular*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, başta "Mutlu" kodu olmak üzere "Güzel" ve "Heyecanlı" kodlarının, "*Etkinlik İçerikleri*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Dede Korkut" kodu başta olmak üzere "Çizgi Film", "Ergenekon", "Destan", "Köroğlu", "Drama" ve "Tamamlama" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğrencilerin görüşlerine dair örnekler incelendiğinde;

Zehra: "*Değerlerimizi öğrendik. Resimler yaptık. Birinci ders Türkçe yapmadık ama değerlerimizi öğrendik ama çok güzel geçti. Değerlerimizi çok söyledim o zaman değerlerimizi sayayım; sevgi, saygı... Unutmadan çok iyi şeyler öğrendim bir de şiir yazdık.*"

Bengü: "Sevgili Günlük, Biz bugün öğretmenimiz içeri girerken bize dedi ki: Bugün bir gösteri yapacaksınız. Biz de yaptık ve çok eğlendik. Sonra biz etkinlikler ve oyunlar yaparak çok çok eğlendik. Ben bu eğlencelerle çok mutlu oldum."

Ayşe: "Sevgili Günlük, Öğretmenimiz bugün bize Ergenekon Destanı'nı okudu. Sonra bizim değerlerimiz ve sınıfça tartışacağımız değerler vardı. Biz de onlara cevap verdik. Destanda ilk önce her şey güzeldi ama sonra her şey kötü oldu. Orda sarp kayalıklarda bağımsızlıklarını yaşayamıyorlardı. Sonra sarp kayalıkları demirle eritip çıkmaya çalıştılar. En sonunda çıktılar ve bağımsızlıklarını yaşadılar. Sonra öğretmenimiz bize sorular tahtaya yazdı. Bize sordu sonra biz de onları cevapladık. Sonra öğretmenimiz bize bununla ilgili günlük yazdırdı."

Asuman: "Bugün çizgi film izledik. Adı "Dede Korkut" çizgi filmini izledik. Bu çizgi filmde çok şey öğrendim. Değerlerimizden "sevgi, saygı, yardımlaşmayı" öğrendik. Öğretmenimize bugün için çok teşekkür ediyorum. İyi ki bu günümü öğrenerek geçirmişim. Bu etkinlikten çok zevk aldım. Soru cevapladık ve çok mutlu oldum."

Şekil 6'da öğrencilerin günlüklerinden sıklıkla ifade edilen görüşlerden elde edilen kelime bulutu gösterilmiştir.

Dede Korkut

Şekil 5: Deneç Grubu Öğrencilerinin Günlüklerinde Sıklıkla İfade Ettikleri Kelimeler

Şekil 6 incelendiğinde öğrencilerin "Değerlerimiz", "Dede Korkut", "Yardıms severlik" ve "Vatanseverlik" kelimelerini sıklıkla kullandıkları görülür. Bunun yanında öğrencilerin duygularını ifade ettiği "Mutluluk" ve "Eğlendik" kelimelerini kullandıkları, anlattıklarının yoğunluğunu artırmak için "Çok" kelimesini sıklıkla kullandıkları fark edilmiştir.

Öğrencilerin günlüklerindeki görüşlerine dair örnekler incelendiğinde;

Ferhan: "Sevgili Günlük, Öğretmenimiz sınıfa girdi, bizi dört gruba ayırdı. Sonra öğretmen bize kağıt verdi. Biz de o kağıtları doldurduk. İkinci ders çember oluşturduk. Sonra elleri bıraktık öğretmenimiz tek ayakla gezin dedi. Biz de gezdik. Daha sonra kör taklidi yaptık. Sonra etkinliğimizi yaptık. Ben sınıfta etkinlik yaparken çok eğlendim. Bence herkes etkinlik yaptıklarında eğlenmelidir ve mutlu olmalılar. Herkes etkinlik yapsın. Ben ve arkadaşlarım etkinliği yaparken çok mutlu olduk. Ben ve arkadaşlarım yardıms severlik değerini seçtik."

Esmâ: "Sevgili Günlük, Biz bugün Ergenekon Destanı Okuduk. Ben ondan çok güzel şeyler anladım ve öğrendim. 1. soruda ben yapmıştım ki çadır yaparım. Sonra okumaya devam ettik. Okuduk okuduk ve sonunda 2. soruya geldik. Ben böyle yazdım düşünüp taşınıp bir yol bulurum. Zihin fırtınası ve zihin haritası yaptık. Ve herkes kafasında oluşturdu. Ben de topraklarımıza saygı duymalıyız ve dürüstlük dedim. Çok çok eğlenmiş olduk. Hem de sevinmiş olduk. Hem güldük hem eğlendik. Ve çok güldük."

Arzu: "Bugün günlerden çarşamba, öğretmenimiz bize bir Ergenekon Destanı ile ilgili fotokopi verdi. Öğretmenimiz bize Ergenekon Destanı'nı anlattı. Öğretmenimiz sonra bize Ergenekon ile ilgili sorular verdi. Soruların içinde bizim cevabımız ve sınıf içinde karar verdiğimiz sorular vardı. Ergenekon Destanı'nda bize anlatılan yani destanda çıkan değerlerimiz bağımsızlık, dürüstlük, vatanseverlik ve yardımseverlik gibi şeylerdi. Destanda bize anlatılan şeyler yardımlaşmamız, bağımsızlığımız, saygılı olmamız, insanları sevmeli ve vatanımıza sahip çıkmaktır. En son öğretmenimiz Ergenekon Destanı ile ilgili bizden günlük yazmamızı istedi ve biz de yazdık."

4.2.3 Destanlarla Değerler Eğitimi Uygulamaları Yapılan Öğretmen Günlüklerine Ait Bulgular

Öğretmenlerin süreç içerisinde, süreci anlattıkları günlükleri incelendiğinde öğretmenlerin görüşleri Tablo 67' de sunulmuştur.

Tablo 67: Deney Grubu Öğretmenlerinin Sürece Dair Tuttukları Günlüklerinin Analizi

Temalar	Kodlar	Frekans
	<i>Yardımseverlik</i>	4
	<i>Vatanseverlik</i>	4
<i>İnsani Değerler</i>	<i>Saygı</i>	3
	<i>Sevgi</i>	3
	<i>Dürüstlük</i>	2

	Kodlar	Frekans
	<i>Sabır</i>	4
	<i>Cesaret</i>	4
<i>Ders İçi Yapılanlar</i>	<i>Yazdık</i>	6
	<i>İzledik</i>	2
	<i>Güzel</i>	6
<i>Duygular</i>	<i>Mutlu</i>	2
	<i>Heyecanlı</i>	1
	<i>Destan</i>	6
<i>Etkinlik İçerikleri</i>	<i>Etkinlik Kağıtları</i>	4
	<i>Koroğlu</i>	3
	<i>Beyin Fırtınası</i>	3
	<i>Drama</i>	3
	<i>Çizgi Film</i>	2
	<i>Ergenekon</i>	2
	<i>Dede Korkut</i>	2
	<i>Evrensel Dil</i>	1

Tablo 67 incelendiğinde öğretmenlerin sürece dair yazdıkları günlükleri "*İnsani Değerler*", "*Ders İçi Yapılanlar*", "*Etkinlik İçerikleri*" ve "*Duygular*" temaları altında toplanmıştır. "*İnsani Değerler*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Yardımseverlik" kodu başta olmak üzere "Vatanseverlik", "Saygı", "Sevgi",

Dürüstlük", "Sabır" ve "Cesaret" kodlarının, "Ders İçi Yapılanlar" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "İzledik" ve "Yazdık" kodlarının, "Duygular" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, başta "Güzel" kodu olmak üzere "Mutlu" ve "Heyecanlı" kodlarının, "Etkinlik İçerikleri" temasının altındaki kodlar incelendiğinde, "Destan" kodu başta olmak üzere "Etkinlik Kağıtları", "Çizgi Film", "Ergenekon", "Destan", "Köroğlu", "Drama", "Çizgi Film", "Beyin Fırtınası" ve "Evrensel Dil" kodlarının bulunduğu görülür.

Öğretmenlerin tuttuğu günlüklere dair örnekler incelendiğinde;

Öğretmen 1: " *Sevgili Günlük, Bugün sınıfa Burhan arkadaşım ile beraber elimizde karton kağıtlarla girdik. Çocuklar şaşkırdılar ve yapacağımız etkinliği merak etmeye başladılar. Önce onlara Burhan'ı tanıttım. Sonrasında değerler ile ilgili sorular sorduk. Tahtada basit manada zihin haritası yaptık. Sonrasında öğrencilere üzerinde değerler yazan kağıtlar dağıtıp, üzerinde yazan değerlerle birlikte zihinlerinde çağrıştırdıklarını yazmalarını istedim. Onlar "sevgi, saygı, cesaret, vatanseverlik, temizlik" gibi değerlere fazlaca yorum yaparken bazı değerlerle ilgili pek bir şey söyleyemediklerini fark ettik. Burhan'la beraber bu değerler üzerine konuştuk. Sonrasında yazmış oldukları daha doğrusu hazırlamış oldukları zihin haritalarını fon karton üzerinde birleştirdik. Bu aşamada kesme, düzenleme, yapıştırma yaparken oldukça eğlendik. Sonrasında hazırlamış olduğumuz çalışmayı sınıfımızın bir köşesine yapıştırdık. Değerlerimiz üzerine soru- cevap yaparak dersi tamamladık. Öğrenciler arkadaşım Burhan'ı çok sevdi tekrar görmek için sabırsızlandılar."*

Öğretmen 2: " *...Yapılan poster çalışması ile Değerler konusunda öğrencilerim gün sonunda daha da bilinçlendi. Değerlerin sadece birkaç taneden ibaret olmadığını öğrendiler. Sınıf olarak güzel bir çalışma yaptığımızı düşünüyorum."*

Öğretmen 1: " *Sevgili Günlük, Bugün sınıfla içerisinde cesaret ve destansı kahramanlığı bol bol görebileceğiniz "Köroğlu Destanı"nı işledik. Öğrencilerime önce Köroğlu türküsünü dinleterek onların duygu ve düşüncelerini aldım. Türküyü dinlerken onlardan öykünmelerini yani hissettiklerini ifade edecek şekilde dinlemelerini istedim. Sorduğumuz sorularla onların Köroğlu Destanı ile ilgili tahmin yapmalarını istedik. Daha sonra Köroğlu Destanı'ndan bir bölüm okuduk.*

Onlarla beraber bu okumuş olduğumuz bölümü dramatize ettik. Çok eğlendiler. Ben dış ses olup yönergeleri ilettim. Arada da dahil oldum. Bu kısımda sınıfın dört bir köşesini hayal gücümüzün elverdiği ölçüde değerlendirdik. Köroğlu, Yusuf Ağa ve Bolu Beyi'nin nasıl karakterler olduğunu, hangi değerleri aktardıklarını tartıştık. Canlandırmamızın değerlendirme kısmında bol bol soru cevap yaparak saygı, cesaret gibi değerler üzerinde yoğunlaştık. Çok eğlenceli ve güzel bir dersi böylece geride bıraktık."

Öğretmen 2: "... Köroğlu Destanı etkinliği sonunda öğrencilerim farklılıklara saygı konusunda bilinçlendiklerini düşünüyorum. Bu etkinlik sonunda öğrencimin söylediği söz beni çok etkiledi. "Sınıfımızdaki hasta öğrenci için artık daha sabırlı olacağız öğretmenim." Bu söz yaptığımız şeyin ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Aynı zamanda değerler eğitiminin önemini giderek hissetmeye başladım. Verdiğimiz, kazandırdığımızı düşündüğümüz değerlerin göz ardı edilmesi yitik, yaprakları dökülmüş bir ağacın günümüzdeki silueti olacaktır."

Öğretmen 1: " Sevgili Günlük, Bugün öğrencilerimle Dede Korkut Hikayelerini bu hikayelerde geçen ana karakterleri, değerleri kahramanların yaşadıkları olaylardan hareketle inceledik. Bunun için onlarla beraber Dede Korkut çizgi filminden bir bölüm izledik. "Hayvanseverlik, cesaret, yardımseverlik" gibi değerleri görme fırsatı buldular. Özellikle Dede Korkut bu dönemde yaşanan olayları kendi dönemini aşacak şekilde anlattığı için bu evrensel dil çocukların oldukça hoşuna gitti. Sınıfta soru cevap yardımı ile aklımıza takılan veyahut anladıklarımızı anlattık. Çocuklar karakterleri çok sevdi ve kendileriyle özdeşleştirdiler. Yani model aldılar diyebiliriz. Bu eğitimde çok ama çok önemli kanaatimce. Böylece model aldığı kişinin karakterini özümliyor kişi ve daha değerli görüyor. Velhasıl çok güzel bir dersti. Çocuklarım çok keyif aldılar."

Öğretmen 2: "...Ergenekon Destanı etkinliği sonunda öğrencilerimin bağımsızlığın bir ülke için ne kadar önemli olduğunu, vatanını her ne olursa olsun korumaları gerektiğini, bunun çok önemli olduğunu söylediklerini duydum. Çok faydalı bir etkinlik olduğunu düşünüyorum. Ders işlenişi çok akıcıydı hiç sıkılmadık."

4.2.4 Destanlarla Değerler Eğitimi Uygulamaları Yapılan Öğrenci Velilerine Uygulanan Mülakat Formuna Ait Bulgular

Destanlarla Değerler Eğitimi sürecinde öğrencilerin değer konusunda uygulamaların etkililiğini incelerken velilerin değerler konusunda düşüncelerini öğrenmek ve destanlar hakkındaki bilgilerinin öğrenilmesi için oluşturulan ve öğrenciler tarafından uygulaması yapılan mülakat formları incelendiğinde velilerin görüşleri aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Öğrenci velilerine uygulanan mülakat formu "*Daha önce destanları okudunuz mu? Okuduysanız hangi destanları okudunuz? Okumanızda neler etkili oldu ?*" sorusuna velilerin verdikleri cevaplara dair analizler Tablo 68 ve Tablo 69' da sunulmuştur.

Tablo 68: Deney 1 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 1. Sorusuna Ait Analiz

Kodlar	Tekrar Eden Öğrenci Velileri
<i>Hiç Okumadım</i>	Kasım V. , Erdem V. , Osman V. , Emre V. , Tarkan V. , Sümeyye V. , Zehra V. , Asuman V.
<i>Bilmiyorum</i>	Arzu V. , Ceylan V. , Asuman V. ,
<i>Okumayı Sevmiyorum</i>	Kasım V.
<i>Battal Gazi Destanı' nı Okudum</i>	Erhan V.
<i>Çok Beğendim</i>	Erhan V.

V: Veli ifadesinin kısaltılmış halidir

Tablo 68 incelendiğinde öğrenci velilerinin "*Daha önce destanları okudunuz mu? Okuduysanız hangi destanları okudunuz? Okumanızda neler etkili oldu ?*" sorusuna cevapları kodlara ayrılmıştır. Velilerin verdiği cevapları "Hiç Okumadım", "Bilmiyorum", "Sevmiyorum", "Battal Gazi Destanı' nı Okudum" ve "Çok Beğendim" kodları altında toplanmıştır.

Öğrenci velilerinin cevaplarından örnekler incelendiğinde;

Erhan V. : " *Battal Gazi Destanı'nı okudum. Çok beğendim. "*

Kasım V. : "*Hiç okumayı sevmiyorum.*"

Asuman V. : " *Hayır okumadım. Hayır bilmiyorum.*"

Tablo 69: Deney 2 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 1. Sorusuna Ait Analiz

Kodlar	Tekrar Eden Öğrenci Velileri
<i>Okumadım</i>	Eylül V. , Zehra V. , Eylül V. , Ferhan V. , Bengü V. , Şevval V. , Ahmet V.
<i>Köroğlu</i>	Evren V. , Arzu V.
<i>Oğuz Kağan</i>	Davut V.
<i>Battal Gazi</i>	Evren V.
<i>Bilmiyorum</i>	Resul V.
<i>Roman</i>	Ayşe V.
<i>Evet</i>	Arzu V.

V: Veli ifadesinin kısaltılmış halidir

Tablo 69 incelendiğinde öğrenci velilerinin " *Daha önce destanları okudunuz mu? Okuduysanız hangi destanları okudunuz? Okumanızda neler etkili oldu ?*" sorusuna cevapları kodlara ayrılmıştır. Velilerin verdikleri cevapları "Okumadım" , "Köroğlu" , "Oğuz Kağan" , "Battal Gazi" , "Bilmiyorum" , "Roman" ve "Evet" kodları altında toplanmıştır.

Öğrenci velilerinin cevaplarından örnekler incelendiğinde;

Şevval V. : " *Daha önce destanları okumadım.*"

Evren V. : "*Köroğlu, Battal Gazi'dir.*"

Davut V. : "Oğuz Han. Eski zamanların nasıl olduğunu anladım."

Öğrenci velilerine uygulanan mülakat formu "*Dede Kokut kimdir? Dede Korkut Destanı'nı duydunuz mu? Evet ise bir hikayesini anlatabilir misiniz?*" sorusuna velilerin verdikleri cevaplara dair analizler Tablo 70 ve Tablo 71' de sunulmuştur.

Tablo 70: Deney 1 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 2. Sorusuna Ait Analiz

Kodlar	Tekrar Eden Öğrenci Velileri
<i>Hayır</i>	Sümeyye V. , Tarkan V. , Osman V. , Erdem V.
<i>Bilmiyorum</i>	Ceylan V. , Arzu V. , Kasım V.
<i>Okumadım</i>	Zehra V. , Emre V.
<i>Kahraman</i>	Ensar V. , Asuman V.
<i>Duymadım</i>	Erdem V.
<i>Duydum</i>	Zehra V.
<i>Çizgi Film</i>	Ensar V.
<i>Masal</i>	Asuman V.

V: Veli ifadesinin kısaltılmış halidir

Tablo 70 incelendiğinde öğrenci velilerinin "*Dede Kokut kimdir? Dede Korkut Destanı'nı duydunuz mu? Evet ise bir hikayesini anlatabilir misiniz?*" sorusuna cevapları kodlara ayrılmıştır. Velilerin verdikleri cevapları "Hayır" , "Bilmiyorum" , "Okumadım" , "Duymadım" , "Duydum" , "Kahraman" , "Çizgi Film" ve "Masal" kodları altında toplanmıştır.

Öğrenci velilerinin cevaplarından örnekler incelendiğinde;

Zehra V. : "*Duydum ama okumadım.*"

Erdem V. : "*Çizgi film ve kitap kahramanıdır.*"

Tarkan V. : "*Hayır.*"

Tablo 71: Deneý 2 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 2. Sorusuna Ait Analiz

Kodlar	Tekrar Eden Öğrenci Velileri
<i>Hayır</i>	Ahmet V. , Arzu V. , Davut V.
<i>Duymadım</i>	Şevval V. , Ferhan V.
<i>Duydum ama Hatırlamıyorum</i>	Bengü V. , Eylül V.
<i>Eskilerde Yaşamış Birisi</i>	Ayşe V.
<i>Evet</i>	Ayşe V.
<i>Okumadım</i>	Esmâ V.
<i>Bilmiyorum</i>	Resul V.
<i>Anadolu'da Yaşamış</i>	Evren V.
<i>12 Hikayesi var</i>	Evren V.

V: Veli ifadesinin kısaltılmış halidir

Tablo 71 incelendiğinde öğrenci velilerinin "*Dede Kokut kimdir? Dede Korkut Destanı'nı duydunuz mu? Evet ise bir hikayesini anlatabilir misiniz?*" sorusuna cevapları kodlara ayrılmıştır. Velilerin verdikleri cevapları "Hayır", "Duymadım", "Duydum ama Hatırlamıyorum", "Bilmiyorum", "Eskilerde Yaşamış Birisi", "Okumadım", "Evet", "Bilmiyorum", "Anadolu' da Yaşamış" ve "12 Hikayesi Var" kodları altında toplanmıştır.

Öğrenci velilerinin cevaplarından örnekler incelendiğinde;

Evren V. : " Dede Korkut Anadolu' da yaşamış Türk derviştir. İnsanlara içinde 12 tane hikayesi vardır."

Şevval V. : "Dede Korkut destanını duymadım."

Eylül V. : "Dede Korkut adını duydu ama herhangi bir hikayesini bilmiyor."

Öğrenci velilerine uygulanan mülakat formu "*Köroğlu Kimdir? Köroğlu denilince hangi özellikler aklınıza geliyor?*" sorusuna velilerin verdikleri cevaplara dair analizler Tablo 72 ve Tablo 73' te sunulmuştur.

Tablo 72: Deney 1 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 3. Sorusuna Ait Analiz

Kodlar	Tekrar Eden Öğrenci Velileri
<i>Bilmiyorum</i>	Kasım V. , Arzu V. , Tarkan V. , Ceylan V. , Sümeyye V.
<i>Bolu'da Yaşamış Bir Türk Ozanı</i>	Zehra V. , Asuman V.
<i>Film Oyuncusu</i>	Erdem V.
<i>Tanımiyorum</i>	Ensar V.
<i>Kör Olduğunu Söyleyebilirim</i>	Erdem V.
<i>Savaşçı</i>	Osman V.
<i>Cesur</i>	Emre V.
<i>Güçlü</i>	Emre V.
<i>Köroğlu Destanı vardır</i>	Zehra V.
<i>Adalet</i>	Asuman V.

V: Veli ifadesinin kısaltılmış halidir

Tablo 72 incelendiğinde öğrenci velilerinin "*Köroğlu Kimdir? Köroğlu denilince hangi özellikler aklınıza geliyor?*" sorusuna cevapları kodlara ayrılmıştır. Velilerin verdikleri cevapları; "Bilmiyorum" , "Bolu'da Yaşamış Bir Halk Ozanı" , "Film Oyuncusu" , "Tanımıyorum" , "Kör Olduğunu Söyleyebilirim", "Savaşçı" , "Cesur" , "Güçlü" , "Köroğlu Destanı Vardır" ve " Adalet" kodları altında toplanmıştır.

Öğrenci velilerinin cevaplarından örnekler incelendiğinde;

Zehra V. : "*Köroğlu Bolu'da yaşamış bir Türk ozanıdır. Bu isimle yazılmış Köroğlu Destanı vardır.*"

Emre V. : "*Cesur, güçlü.*"

Ensar V. : "*Film oyuncusu.*"

Tablo 73: Deney 2 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 3. Sorusuna Ait Analiz

Kodlar	Tekrar Eden Öğrenci Velileri
<i>Okumadım</i>	Esmâ V. , Arzu V. , Ahmet V.
<i>Cesur</i>	Davut V. , Ayşe V.
<i>Yiğit</i>	Resul V. , Arzu V.
<i>Türk Sinemalarında Bir Film</i>	Resul V.
<i>Anadolu Efsanelerinde Yer Alan Bir Kahraman</i>	Evren V.
<i>Destan</i>	Davut V.
<i>Delikanlı</i>	Davut V.
<i>Adı Ruşen</i>	Ferhan V.
<i>Bu Köyde Yaşamış</i>	Bengü V.
<i>Halk Ozanı</i>	Bengü V.

V: Veli ifadesinin kısaltılmış halidir

Tablo 73 incelendiğinde öğrenci velilerinin "*Köroğlu Kimdir? Köroğlu denilince hangi özellikler aklınıza geliyor?*" sorusuna cevapları kodlara ayrılmıştır. Velilerin verdikleri cevapları; "Okumadım" , "Cesur" , "Yiğit" , "Türk Sinemalarında Bir Film" , "Anadolu Efsanelerinde Yer Alan Bir Kahraman" , "Destan" , "Delikanlı", "Adı Ruşen" , "Bu Köyde Yaşamış" ve "Halk Ozanı" kodları altında toplanmıştır.

Öğrenci velilerinin cevaplarından örnekler incelendiğinde;

Evren V. : "*Köroğlu Anadolu efsanelerinde yer alan bir kahramandır.*"

Bengü V. : "*Köroğlu bu köyde yaşamıştır ve bir halk ozanıdır.*"

Davut V. : "*Bir destandır. Cesur ve güçlü aklıma geliyor.*"

Öğrenci velilerine uygulanan mülakat formu "*Değerlerimiz denilince aklınıza ne geliyor? Değerlerimiz olmasaydı hayatımız nasıl olurdu? Örneklerle açıklar mısınız?*" sorusuna velilerin verdikleri cevaplara dair analizler Tablo 74 ve Tablo 75'te sunulmuştur.

Tablo 74: Deney 1 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 4. Sorusuna Ait Analiz

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenci Velileri
	<i>Saygı</i>	Asuman V. , Sümeyye V. , Erdem V. , Ensar V.
	<i>Sevgi</i>	Asuman V. , Erdem V. , Ensar V.
	<i>Adalet</i>	Asuman V. , Ensar
<i>İnsani Değerler</i>	<i>Yardımselik</i>	Asuman V. , Erdem V.
	<i>Eşitlik</i>	Asuman V.
	<i>Dürüstlük</i>	Asuman V.
	<i>Vatanseverlik</i>	Ensar V.
	<i>Hayvanseverlik</i>	Asuman V.

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenci Velileri
	<i>Her şey Aklımıza Gelir</i>	Ceylan V. , Asuman V. , KasımV.
	<i>Hayır</i>	Tarkan V.
<i>Diğer</i>	<i>Aklıma Gelmiyor</i>	Osman V.
	<i>Dünyamız mahvolurdu</i>	Erdem V.

V: Veli ifadesinin kısaltılmış halidir

Tablo 74 incelendiğinde öğrenci velilerinin "*Değerlerimiz denilince aklınıza ne geliyor? Değerlerimiz olmasaydı hayatımız nasıl olurdu? Örneklerle açıklar mısınız?*" sorusuna cevapları temalara ve kodlara ayrılmıştır. Velilerin verdikleri cevapları "*İnsani Değerler*" ve "*Diğer*" temaları altında toplanmıştır. "*İnsani Değerler*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde; "Saygı" , "Sevgi" , "Adalet" , "Yardıms severlik" , "Eşitlik" , "Dürüstlük" , "Vatanseverlik" ve "Hayvanseverlik" kodlarının, "Diğer" temasının altındaki kodlar incelendiğinde; "Her şey Aklımıza Gelir" , "Hayır" ve "Aklıma Gelmiyor" kodlarının olduğu görülür.

Öğrenci velilerinin cevaplarından örnekler incelendiğinde;

Ceylan V. : "*Her türlü şey aklımıza gelir.*"

Erdem V. : "*Yardıms severlik, sevgi, saygı geliyor. Çok kötü olurdu. Dünyamız mahvolurdu.*"

Sümeyye V. : "*Değerlerimize saygı duymalı.*"

Tablo 75: Deney 2 Öğrencilerinin Velilerine Uyguladıkları Mülakat Formu 4. Sorusuna Ait Analiz

Temalar	Kodlar	Tekrar Eden Öğrenci Velileri
İnsani Değerler	<i>Saygı</i>	Şevval V. , Arzu V. , Ayşe V. , Evren V.
	<i>Sevgi</i>	Şevval V. , Ayşe V. , Evren V.
	<i>Yardımseverlik</i>	Evren V.
	<i>Sabır</i>	Ayşe V.
	<i>Vatanseverlik</i>	Şevval V.
	<i>Çalışkanlık</i>	Ayşe V.
	<i>Mücadele</i>	Davut V.
	<i>Zor Bir Hayat</i>	Arzu V. , Ferhan V.
Diğer	<i>Hayır</i>	Ahmet V.
	<i>İnsanı İnsan Yapar</i>	Evren V.
	<i>Becerilerimiz</i>	Resul V.
	<i>Savaş</i>	Evren V.
	<i>Boş Bir Hayat</i>	Bengü V.

V: Veli ifadesinin kısaltılmış halidir

Tablo 75 incelendiğinde öğrenci velilerinin "*Değerlerimiz denilince aklınıza ne geliyor? Değerlerimiz olmasaydı hayatımız nasıl olurdu? Örneklerle açıklar mısınız?*" sorusuna cevapları temalara ve kodlara ayrılmıştır. Velilerin verdikleri cevapları "*İnsani Değerler*" ve "*Diğer*" temaları altında toplanmıştır. "*İnsani Değerler*" temasının altındaki kodlar incelendiğinde; "Saygı" , "Sevgi" , "Yardımseverlik" , "Sabır" , "Vatanseverlik" ve "Çalışkanlık" kodlarının, "Diğer"

temasının altındaki kodlar incelendiğinde; "Mücadele" , "Zor Bir Hayat" , "Hayır" , "İnsanı İnsan Yapar" , "Savaş" , "Becerilerimiz" ve "Boş Bir Hayat" kodlarının olduğu görülür.

Öğrenci velilerinin cevaplarından örnekler incelendiğinde;

Davut V. : *"Dedelerimizin bu topraklar için verdiği mücadele geliyor."*

Şevval V. : *"Değerlerimiz denilince vatansever, sevgi, saygı geliyor. Değerlerimiz olmasaydı boş bir hayat olurdu."*

Evren V. : *"Değerlerimiz olmasaydı saygı, sevgi, yardımlaşma olmazdı. Daha çok savaş olurdu. Değerlerimiz insan insan yapar."*

4.2.5 Destanlarla Değerler Eğitimi Uygulamaları Yapılan Öğretmenlere Uygulanan Mülakat Formuna Ait Bulgular

Uygulamayı yapan öğretmenlerin değerler konusunda düşüncelerini öğrenmek ve sürecin nasıl işlediğine dair düşüncelerinin öğrenilmesi için oluşturulan ve araştırmacı tarafından uygulaması yapılan mülakat formları incelendiğinde öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Öğretmenlere uygulanan mülakat formu *"Değer denilince aklınıza ne geliyor?" sorusuna* öğretmenlerin verdikleri cevaplara dair analizler Tablo 76' da sunulmuştur.

Tablo 76: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 1. Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Kodlar	Tekrar Eden Uygulayıcılar
<i>Gerekli</i>	Uygulayıcı- 2
<i>Mutlu Hayat</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Kültürel Öğeler</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Yaşamı Yönlendiren</i>	Uygulayıcı -2
<i>İyi ve Kötüyü Gösteren</i>	Uygulayıcı- 2

Tablo 76 incelendiğinde öğretmenlerin mülakat formu "*Değer denilince aklınıza ne geliyor?*" sorusuna verdikleri cevapların; "Gerekli" , "Mutlu Hayat" , "Kültürel Öğeler" , "Yaşamı Yönlendiren" ve "İyi ve Kötüyü Gösteren" kodları altında toplandığı görülür.

Öğretmenlerin cevapları incelendiğinde;

Öğretmen 1: "*İnsanların birbirleriyle mutlu bir hayat geçirmesi için gerekli olan, kültürel öğelerle beslenen kavramlar bütünüdür diyebilirim.*"

Öğretmen 2 : "*Değer denilince aklıma yaşamı yönlendiren, bize iyiyi ve kötüyü gösteren, her bireyde bulunması gereken davranış ve özellikler aklıma geliyor.*"

Öğretmenlere uygulanan mülakat formu "*Değerlerin kazandırılmasını ne kadar önemli buluyorsunuz? Neden?*" sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplara dair analizler Tablo 77'de sunulmuştur.

Tablo 77: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 2. Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Kodlar	Tekrar Eden Uygulayıcılar
<i>Toplumsal Huzur</i>	Uygulayıcı- 2
<i>Anahtar Görevi</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Mutluluk</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Olmazsa Olmaz</i>	Uygulayıcı -2
<i>Vicdanın Temeli</i>	Uygulayıcı- 2
<i>Bizi Biz Yapan</i>	Uygulayıcı -2

Tablo 77 incelendiğinde öğretmenlerin mülakat formu "*Değerlerin kazandırılmasını ne kadar önemli buluyorsunuz? Neden?*" sorusuna verdikleri cevapların; "Toplumsal Huzur" , "Anahtar Görevi" , "Mutluluk" , "Olmazsa Olmaz" , "Vicdanın Temeli" ve "Bizi Biz Yapan" kodları altında toplandığı görülür.

Öğretmenlerin cevapları incelendiğinde;

Öğretmen 1: "*Bahsettiğim gibi birlikte mutlu olabilmemiz için toplumsal huzur için değerler bence anahtar görevi görür.*"

Öğretmen 2 : "*Değerlerin kazandırılmasını olmazsa olmaz görüyorum. Yani ekmek, su gibi. Çünkü insanın vicdanının temellerini değerlerle atarız. Bizi insan yapan değerlerdir.*"

Öğretmenlere uygulanan mülakat formu "*Değer Eğitiminde hangi kaynak ve yöntemleri kullanıyorsunuz? Neden?*" sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplara dair analizler Tablo 78' de sunulmuştur.

Tablo 78: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 3. Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Kodlar	Tekrar Eden Uygulayıcılar
<i>Dramatizasyon</i>	Uygulayıcı- 2, Uygulayıcı- 1
<i>Eğitsel Oyun</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Tartışma</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Beyin Fırtınası</i>	Uygulayıcı -2
<i>Zihin Haritası</i>	Uygulayıcı- 2
<i>Destan Anlatımı</i>	Uygulayıcı -2
<i>Empati</i>	Uygulayıcı- 2

Tablo 78 incelendiğinde uygulayıcı öğretmenlerin mülakat formu "*Değer Eğitiminde hangi kaynak ve yöntemleri kullanıyorsunuz? Neden?*" sorusuna verdikleri cevapların; "Dramatizasyon" , "Eğitsel Oyun" , "Tartışma" , "Beyin Fırtınası" , "Zihin Haritası" , "Destan Anlatımı" ve "Empati" kodları altında toplandığı görülür.

Öğretmenlerin cevapları incelendiğinde;

Öğretmen-1 : "Değerler eğitimi sınıf yönetiminin içine yaymayı yapılan her etkinlikte değerleri gözetmeyi yeğliyorum. Değerler eğitimi dramatizasyon, eğitsel oyun ve tartışma yöntemlerini de sık sık kullanırım."

Öğretmen 2: "Değerler eğitiminde "Beyin fırtınası, Zihin Haritası, Drama, Destan anlatımı" gibi yöntemleri kullanıyorum. Değerler eğitiminde empatinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bu da çocuğun öğrenirken o duyguyu o değeri hissetmesi demek."

Öğretmenlere uygulanan mülakat formu "Değer Eğitiminde en önemli verilmesi gereken değerler olarak neleri görüyorsunuz? Neden?" sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplara dair analizler Tablo 79' da sunulmuştur.

Tablo 79: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 4. Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Kodlar	Tekrar Eden Uygulayıcılar
Hepsi Önemli	Uygulayıcı- 1
Vatanseverlik	Uygulayıcı- 2
Sevgi	Uygulayıcı- 1
Saygı	Uygulayıcı -2
Barış	Uygulayıcı- 2
Birlik ve Beraberlik	Uygulayıcı -2

Tablo 79 incelendiğinde uygulayıcı öğretmenlerin mülakat formu "Değer Eğitiminde en önemli verilmesi gereken değerler olarak neleri görüyorsunuz? Neden?" sorusuna verdikleri cevapların; "Hepsi Önemli" , "Vatanseverlik" , "Sevgi" , "Saygı" , "Barış" , ve "Birlik ve Beraberlik" kodları altında toplandığı görülür.

Öğretmenlerin cevapları incelendiğinde;

Öğretmen 1: "Bence hepsi önemli bir ayrıma gitmeyeceğim."

Öğretmen 2: "*Vatanseverlik, sevgi, saygı, barış, birlik ve beraberlik.*"

Öğretmenlere uygulanan mülakat formu "*Değerler Eğitime etki eden etmenler nelerdir?*" sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplara dair analizler Tablo 80' de sunulmuştur.

Tablo 80: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 5. Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Kodlar	Tekrar Eden Uygulayıcılar
<i>Aile</i>	Uygulayıcı- 1, Uygulayıcı- 2
<i>Çevre</i>	Uygulayıcı- 2, Uygulayıcı- 1
<i>Medya</i>	Uygulayıcı- 2
<i>Okul</i>	Uygulayıcı -2

Tablo 80 incelendiğinde öğretmenlerin mülakat formu "*Değerler Eğitime etki eden etmenler nelerdir?*" sorusuna verdikleri cevapların; "Aile" , "Çevre" , "Medya" , ve "Okul" kodları altında toplandığı görülür.

Öğretmenlerin cevapları incelendiğinde;

Öğretmen 1: "*Aile, çevre çok önemli. Özellikle de aile değerler eğitiminin ana birimi diyebilirim.*"

Öğretmen 2: "*Günümüzde 1. etken medya, daha sonra aile, okul, çevre gelmektedir.*"

Öğretmenlere uygulanan mülakat formu "*Size 3 değeri kazandırma fırsatı verilseydi hangi değerleri kazandırmak isterdiniz? Neden?*" sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplara dair analizler Tablo 81'de sunulmuştur.

Tablo 81: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 6. Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Kodlar	Tekrar Eden Uygulayıcılar
<i>Sabır</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Dürüstlük</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Cesaret</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Saygı</i>	Uygulayıcı -2
<i>Sevgi</i>	Uygulayıcı -2
<i>Vatanseverlik</i>	Uygulayıcı -2

Tablo 81 incelendiğinde öğretmenlerin mülakat formu "*Size 3 değeri kazandırma fırsatı verilseydi hangi değerleri kazandırmak isterdiniz? Neden?*" sorusuna verdikleri cevapların; "Sabır" , "Dürüstlük" , "Cesaret" , "Saygı" , "Sevgi" ve "Vatanseverlik" kodları altında toplandığı görülür.

Öğretmenlerin cevapları incelendiğinde;

Öğretmen 1: "*Sadece 3 değer olsaydı sabır, dürüstlük ve cesaret olabilirdi.*"

Öğretmen 2: "*Sevgi, saygı, vatanseverlik. Çünkü insani değerlerin en başında sevgi ve saygı gelmektedir. Vatan olmadan bizler birliğimizi sağlayamayız. Bu üç değer önemli benim için.*"

Öğretmenlere uygulanan mülakat formu "*Uyguladığınız Destanlarla Değerler Eğitimi Etkinliklerini faydalı buldunuz mu ? Neden? Örneklerle açıklar mısınız?*" sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplara dair analizler Tablo 82'de sunulmuştur.

Tablo 82: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 7. Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Kodlar	Tekrar Eden Uygulayıcılar
<i>Faydalı</i>	Uygulayıcı- 1, Uygulayıcı- 2
<i>Çok Hoştu</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Somut Değişim</i>	Uygulayıcı- 2
<i>Eğlenceli</i>	Uygulayıcı -2
<i>Sıkılmadık</i>	Uygulayıcı -2

Tablo 82 incelendiğinde öğretmenlerin mülakat formu "*Uyguladığınız Destanlarla Değerler Eğitimi Etkinliklerini faydalı buldunuz mu ? Neden? Örneklerle açıklar mısınız?*" sorusuna verdikleri cevapların; "Faydalı" , "Çok Hoştu" , "Somut Değişim" , "Eğlenceli" , ve "Sıkılmadık" kodları altında toplandığı görülür.

Öğretmenlerin cevapları incelendiğinde;

Öğretmen 1: "*Faydalı bulduğumu söyleyebilirim. Özellikle çizgi film ve dramatisasyon etkinlikleri çok hoştu. Çocuklar sevdikleri etkinlikleri çok kolay özümüyor.*"

Öğretmen 2: "*Destanlarla değerler eğitimi etkinliklerini faydalı buldum. Her işlediğimiz dersten sonra öğrencilerimin davranışlarında somut değişimler gözlemledim. Sert, asabi öğrencim sakin ve empati yapan biri haline geldi. Öğrencilerim birbirleriyle daha iyi anlaşmaya, saygı göstermeye başladılar. Aynı zamanda değeri öğrenirken hiç sıkılmadık. Derslerimiz çok eğlenceli geçti.*"

Öğretmenlere uygulanan mülakat formu "*Uygulanan eğitimde öğrencilerinizde olumlu bit gelişim fark ettiniz mi? Örnek verebilir misiniz?*" sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplara dair analizler Tablo 83' te sunulmuştur.

Tablo 83: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 8. Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Kodlar	Tekrar Eden Uygulayıcılar
<i>Vatanseverlik</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Sevgi</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Yararlı</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Sabır</i>	Uygulayıcı -2
<i>Saygı</i>	Uygulayıcı -2
<i>Birlik ve Beraberlik</i>	Uygulayıcı -2

Tablo 83 incelendiğinde öğretmenlerin mülakat formu "*Uygulanan eğitimde öğrencilerinizde olumlu bir gelişim fark ettiniz mi? Örnek verebilir misiniz?*" sorusuna verdikleri cevapların; "Vatanseverlik" , "Sevgi" , "Yararlı" , "Sabır" , "Saygı" ve "Birlik ve Beraberlik" kodları altında toplandığı görülür.

Öğretmenlerin cevapları incelendiğinde;

Öğretmen 1: "*Özellikle öğrencilerimde milli duyguların geliştiğini, vatanseverlik ve sevgi değerleri açısından yararını gördüğümü söyleyebilirim.*"

Öğretmen 2 : "*Sınıfımıza arada bir gelen evde eğitim öğrencimize karşı öğrencilerimin sabrı arttı. Oyun oynarken sıra beklemeye tahammülü olmayan, arkadaşlarını hırpalayan kız öğrencim artık arkadaşlarına saygı göstermesi gerektiğini öğrendi. Sınıf içerisindeki birlik ve beraberlik gözle görülür şekilde arttı.*"

Öğretmenlere uygulanan mülakat formu "*Uygulanan eğitimde şu da olabilirdi dediğiniz bir fikir aklınıza geldi mi? Bunu açıklayabilir misiniz?*" sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplara dair analizler Tablo 84' te sunulmuştur.

Tablo 84: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 9. Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Kodlar	Tekrar Eden Uygulayıcılar
<i>Gayet Başarılı</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Görsel ve Materyallerle Desteklenmeli</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Tam Olarak Yerinde</i>	Uygulayıcı- 2
<i>Güzel</i>	Uygulayıcı -2

Tablo 84 incelendiğinde öğretmenlerin mülakat formu "*Uygulanan eğitimde şu da olabilirdi dediğiniz bir fikir aklınıza geldi mi? Bunu açıklayabilir misiniz?*" sorusuna verdikleri cevapların; "Gayet Başarılı" , "Görsel Materyallerle Desteklenmeli" , "Tam Olarak Yerinde" ve "Güzel" kodları altında toplandığı görülür.

Öğretmenlerin cevapları incelendiğinde;

Öğretmen 1: "*Gayet başarılı etkinliklerdi. Yalnız destanlar görseller ve daha çok materyallerle desteklenebilirdi.*"

Öğretmen 2 : "*Bence eğitim tam olarak yerinde ve güzeldi.*"

Öğretmenlere uygulanan mülakat formu "*Destanlarla Değerler Eğitimi uygulamasını genel olarak değerlendirebilir misiniz?*" sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplara dair analizler Tablo 85' te sunulmuştur.

Tablo 85: Uygulayıcı Öğretmenlerin Mülakat Formu 10. Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Kodlar	Tekrar Eden Uygulayıcılar
<i>Destanlar Sadeleştirilmeli</i>	Uygulayıcı- 1
<i>Anime ve Çizgi Filme Dönüştürülmeli</i>	Uygulayıcı- 1

Kodlar	Tekrar Eden Uygulayıcılar
<i>Eğlenceli ve Güzel</i>	Uygulayıcı- 2
<i>Bilinçlendirdi</i>	Uygulayıcı -2
<i>Çok Verimli</i>	Uygulayıcı- 2

Tablo 85 incelendiğinde öğretmenlerin mülakat formu "*Destanlarla Değerler Eğitimi uygulamasını genel olarak değerlendirebilir misiniz?*" sorusuna verdikleri cevapların; "Destanlar Sadeleştirilmeli" , "Anime ve Çizgi Filme Dönüştürülmeli" , "Eğlenceli ve Güzel" , "Bilinçlendirdi" ve "Çok Verimli" kodları altında toplandığı görülür.

Öğretmenlerin cevapları incelendiğinde;

Öğretmen 1 : "*Destanların çocukların dünyasına hitap edecek bir şekilde sadeleştirilmesinin gerektiğini düşünüyorum. Milli değerler ve kültür öğelerini içerdiği için anime ve çizgi roman haline getirilirse çok daha faydalı olabilir.*"

Öğretmen 2 : "*Eğitim eğlenceli ve güzeldi. Öğrencilerim değerlerin ne kadar önemli olduğunu öğrenci. Değerlerin yok olmasının insanlar için ne kadar kötü sonuçlarının olacağı konusunda bilinçlendiler. Çok verimli geçtiğini düşünüyorum.*"

Mülakat formunda uygulamacı öğretmenlere sorulan; "Başka eklemek istediğiniz bir şey var mı ?" sorusuna uygulamacı öğretmenlerin yanıtları ise şu şekilde oldu:

Öğretmen 1: "*Çalışmalar için teşekkür ediyorum. İnşallah faydalı olabilmişimdir.*"

Öğretmen 2: "*Teşekkür ederim kendim ve öğrencilerim adına.*"

4.2.6 Destanlarla Değerler Eğitimi Uygulamaları Yapılan Derslere Dair Araştırmacı Gözlemlerine Ait Bulgular

Araştırmacı tarafından deney grubunda yürütülen çalışmalara yönelik olarak yapılan gözlemler sonucunda elde edilen veriler betimsel analize tabi tutularak öğrenci davranışına ilişkin gözlem bulgularına yer verilmiştir. Araştırmacı gözlemlerini

yaparken sürecin nasıl işlediği, aktif bir eğitim ortamı sağlanıp sağlanmadığı, öğrenci ve öğretmenlerin tepkileri, etkinliklerin anlaşılma düzeyleri vb. kriterler göz önünde bulundurularak gözlem yapmıştır. Verilerin analiz edilmesi sonucunda “Ders Planlarına Ait Öğrenci Davranışları ve Süreç” ve "Genel Öğrenci Davranışları ve Süreç” temalarına ulaşılmıştır. Tablo 86’da ulaşılan tema ve ilgili kodlara yer verilmiştir.

Tablo 86: Uygulama İzleyici Araştırmacıya Ait Görüşlerin Analizi

Temalar	Kodlar	Tekrar Sıklığı
<i>Ders Planlarına</i>	<i>Eğlenceli</i>	7
<i>Ait Öğrenci Davranışları ve Süreç</i>	<i>Hareketli</i>	6
	<i>Aktif Katılım</i>	6
	<i>Soru- Cevap</i>	6
	<i>Öğretici</i>	6
	<i>Mutlu</i>	8
<i>Genel Öğrenci Davranışları ve Süreç</i>	<i>Huzurlu</i>	7
	<i>Hareketli</i>	7
	<i>Eğlenceli</i>	7

Şekil 86 incelendiğinde öğrenci davranışlarına ilişkin gözlem bulgularında “*Ders Planlarına Ait Öğrenci Davranışlarına ve Süreç*” teması altında ilgili kodlar incelendiğinde; "Eğlenceli" , ""Hareketli" , "Aktif Katılım" , "Soru- Cevap" , "Öğretici" kodlarına ulaşıldığı görülmektedir. Araştırmacının yazdıklarına ilişkin uygulama izleyici araştırmacı notlarından örnekler şu şekildedir;

"Öğrencilerin süreç içerisinde aktif şekilde katılım sağladıkları ve bu katılımların sorularla desteklendiği, öğrencilerin mutlu bir şekilde dersi tamamladıkları görüldü."

"Öğrencilerin öğretmeninin verdiği tüm etkinliklerde, destan okumalarında, yapılan zihin haritası etkinliğinde öğrencilerin aktif katılım gösterdikleri, huzurlu ve sıkıntısız bir ders işledikleri, hareketli bir süreç yaşandığı görüldü."

"Öğrencilerin konulara ilgisi olduğu, değerler eğitimi konusunda aktif katılım sağladıkları, öğrencilerin izledikleri Dede Korkut çizgi filmini eğlenceli buldukları, öğretici bir şekilde dersin işlenişinin sürdüğü gözlemlendi."

"Ergenekon Destanı etkinlik planında öğrencilerin dikkatle derslerin dinlendiği, öğrencilerin sürece aktif şekilde katıldığı, eğlenceli ve öğretici bir sürecin yaşandığı gözlemlendi."

"Öğrenciler tarafından güzel şekilde karşılandım, öğrencilerin ilk tanışmadan sonra diğer derslere geleceğim ve sürecin uzunluğu konusunda mutlu olduklarını gördüm."

"Destanlarla süren ders sürecinin öğrencilerin ilgi ile sürdürdüğü ve öğrencilerin aktif şekilde derslere katıldığı gözlemlendi. Öğrenciler konulara sıkılmadan ilgi ile karşıladılar. Etkinlikleri en güzel şekilde takip ettiler."

4.2.8 Destanlarla Değerler Eğitimi Uygulamaları Başlangıcı ve Sonunda Öğrencilerin Değer İfadelerine Dair Bulgular (Poster Çalışması ve Değerleri Anlamlandırma Kağıdı)

Uygulama yapılacak sınıflara ilk olarak poster çalışması yapılmış ve ortak olarak sınıfça değerlerin nasıl anlamlandırıldığına dair grup çalışması yaptırılmıştır. Öğrencilere uygulama sonunda değerleri anlamlandırma kağıdı dağıtılarak değerleri nasıl anlamlandırdıkları ve ilk uygulamadan sonra nasıl bir değişim yaşandığı konusu Ek-16, Ek-17, Ek-18, Ek-19, Ek-20, Ek-21, Ek-22, Ek-23 ve Ek-24' te gösterilmiştir.

Ek-16 incelendiğinde öğrencilerin *"Vatanseverlik"* değerine ilişkin poster çalışmasındaki ifadeleri; *"Vatanımızı sevdik"*, *"Bayrak sallayan çocuk çizimi"*, *"Vatanımızı korumalı"*, *"Vatanseverlik"*, *"Atatürk vatanını çok sever"*, *"Herkesi sevmeliyiz ve korumalıyız"* ve *"Ben vatanımı severim"* olarak görülmüştür. Destanlarla Değerler Eğitimi uygulamalarından sonra değerleri anlamlandırma kağıdı uygulanmış ve öğrencilerin ifadeleri şu şekilde değişmiştir; *"Cesaret"*, *"Vatan"*, *"Savaşmak"*, *"Kahraman"*, *"Vatansever olmak"*, *"Vatanını sevmelisin"*, *"Yurdumuzu"*

korumalıyız", "Vatanımız için çalışmalıyız", "Atatürk vatanını çok seviyordu", "Vatanımı korurum", "Vatanımızın bayrağını korurum", "Bayrağı yere atma", "Bağımsızlık" ve "İnsanın vatani için canını vermesi" ifadelerinde öğrenciler bulunmuştur.

Ek-17 incelendiğinde öğrencilerin "*Saygı*" değerine ilişkin poster çalışmasındaki ifadeleri; "Misafir gelirken büyüklerin ellerini öperiz", "Birinin önüne tükürmemeliyiz", "Birilerine küfür etmemeliyiz", "Biri konuşurken konuşan kişinin sözünü kesmemeliyiz", "Dedemin yanında otururken düzgün oturdum", "Vatanımıza saygılı olalım", "İnsanlara saygılı olalım" "Öğretmenime saygı duyarım", "Arkadaşlarıma saygı duyarım" ve "Saygı olmasaydı insanlar kavga ederdi" olarak görülmüştür. Destanlarla Değerler Eğitimi uygulamalarından sonra değerleri anlamlandırma kağıdı uygulanmış ve öğrencilerin ifadeleri şu şekilde değişmiştir; "Öğretmenimize saygılı olmalıyız", "Saygılı durmak", "Komşuya saygı", "İnsanlara saygı", "Anne babaya saygı", "Hoşgörü", "Sabırlı olmak", "Saygı güzeldir", "Bilinçli olmak", "Başkalarının fikirlerine saygılı olmalıyız", "Arkadaşlarımızın dediklerine saygılı olmalıyız", "Misafire saygı", "İnsan büyüklerine saygılı olmalı", "İnsan küçüklerine saygılı olmalı", "Saygı bir değerdir", "Aile, arkadaş, akrabalarıma saygı duyarım", "Sevgi, yardımlaşma, dostluk", "İnsanlara, yaşlılara saygı" ve "Herkes saygılı olalım" ifadelerinde öğrenciler bulunmuştur.

Ek-18 incelendiğinde öğrencilerin "*Sevgi*" değerine ilişkin poster çalışmasındaki ifadeleri; "Öğretmenimi sevmek çok güzel", "Sevgiyi öğret herkes", "Kendimizden küçüklere saygı göstermeliyiz", "Çocuklara sevgiyi öğretmeliyiz", "Sevgi sevgi, sevgi ne güzel bir şeydir, Sevgiyle gurur duyuyoruz, herkes çocuk genç yaşlı", "Sevgi her zaman yaşasın" ve "Bu toplumda hep sevgi olsun" olarak görülmüştür. Destanlarla Değerler Eğitimi uygulamalarından sonra değerleri anlamlandırma kağıdı uygulanmış ve öğrencilerin ifadeleri şu şekilde değişmiştir; "Vatana sevgi", "Aileye sevgi", "Evlat sevgisi", "Çocuklar ve annelerin sevgisi", "İnsanın birbirini sevmesi", "Sevgi bir değerdir", "Kalp, neşe, sevmek", "Bir kişinin birisi ile konuşup sohbet etmesi", "Birisinin bir canlıya sarılıp öpmesi", "Öğretmenimi severim" ve "Bir kişiden özür dileyip sevmek" ifadelerinde öğrenciler bulunmuştur.

Ek-19 incelendiğinde öğrencilerin "*Öz Denetim*" değerine ilişkin poster çalışmasındaki ifadeleri; "Öğretmenim kendini kontrol ediyor", "Oyunda kendini kontrol etmek", "Çocuklar kendini kontrol edemediği için kötü yollara düştü", "Arkadaşımla kavga ederken kontrolden çıktım", "Öz denetim çalmaları önler", "Öz denetim iyi bir kuruluştur" ve "Öz denetim insanları denetlemek" olarak görülmüştür. Destanlarla Değerler Eğitimi uygulamalarından sonra değerleri anlamlandırma kağıdı uygulanmış ve öğrencilerin ifadeleri şu şekilde değişmiştir; "Bir soruyu yapamadığımda evde araştırmak", "Futbol oynamadan arkadaşımın yardım almak", "Ödevimizi düzenli yapmalıyız", "Derslerimize özen göstermeliyiz", "Odamıza çok özen göstermeliyiz", "Öz denetimli olmak", "Eksiklerini tamamlama", "Yapamadıklarını düzeltme", "Ödevimizi, kitabımızı kontrol etmek", "Kendi kendine soru sormak", "Vicdan" ve "Bir kişinin kendini kontrol etmesi" ifadelerinde öğrenciler bulunmuştur.

Ek- 20 incelendiğinde öğrencilerin "*Yardımseverlik*" değerine ilişkin poster çalışmasındaki ifadeleri; "Yaşlı bir insana yardım eden çocuk resmi", "Arkadaşlarımız yardım isterse yardım etmek", "Öğretmenimizin istediklerini yapmak", "Yardım olur Dünya'yı korur, Herkes sana yardımcı olur", "Annem küçük işlerde beni yanına çağırır", "Yardımseverlik asla bitmemeli", "Arkadaşlarımıza, büyüklerimize, küçüklerimize yardım etmeliyiz", "Yardımseverlik güzel bir değerdir" ve "Arkadaşlarımızın bir yeri kanıyorsa büyüklerimizden yardım isteyebiliriz" olarak görülmüştür. Destanlarla Değerler Eğitimi uygulamalarından sonra değerleri anlamlandırma kağıdı uygulanmış ve öğrencilerin ifadeleri şu şekilde değişmiştir; "Arkadaşıma yardım", "Yaşlılara yardım", "Annemize ve babamıza yardım", "Yardıma ihtiyacı olanlara yardım etmeliyiz", "Hayvanlara yardım etmek", "Yardımsever olmak", "Kurtarmak", "Ağır işleri yapmak", "Yardım edince sevinirim", "Yardım etmek güzel", "Yaşlı, kör, yardıma ihtiyacı olana", "Yardımlaşma, dayanışma", "Çevremeye yardım ederim", "Biz yardımsever olmalıyız" ve "Öğretmene yardım etmek" ifadelerinde öğrenciler bulunmuştur.

Ek-21 incelendiğinde öğrencilerin "*Sorumluluk*" değerine ilişkin poster çalışmasındaki ifadeleri; "Ödevimizi yapmak", "Dersi dinlemek", "Odamızı toplamak", "Bağımsızlığımızı korumak bizim sorumluluğumuzdur", "Erken yatıp erken kalkmak", "Sorumluluk, insanın kendisine ait işleri yapmasıdır",

"Sorumluluğunu yerine getiren insanlar mutlu olur" ve "Ailede herkesin bir sorumluluğu vardır" olarak görülmüştür. Destanlarla Değerler Eğitimi uygulamalarından sonra değerleri anlamlandırma kağıdı uygulanmış ve öğrencilerin ifadeleri şu şekilde değişmiştir; "Ödevimi yapmak", "Yatak toplamak", "Okul", "Sorumsuz olmak", "Çantamı hazırlamak", "Odamı toplamak", "Annemize yardım etmek", "Küçüklere sorumluluklarımızı yapmalıyız", "Çöpleri çöp kutusuna atarım", "Ben iyilik yaparım", "Görevini yerine getirmek", "Ailemizin sözünü dinlemek", "Sözümü tutarım" ve "Okula erken giderim" ifadelerinde öğrenciler bulunmuştur.

Ek-22 incelendiğinde öğrencilerin "*Sabır*" değerine ilişkin poster çalışmasındaki ifadeleri; "Öğretmenimizi sabırla dinlemeliyiz", "Yemek pişerken sabırla beklemeliyiz", "Başarılı olmak için sabırlı olmalıyız", "Hiç kimse sabır olmadan yaşayamaz", "Kitap okurken sabırlı olmak", "Ödevleri bitirirken sabırlı olmak", "Sabırla beklersek devamı gelir", "Sabırlı olmasalardı Edison ve diğer mucitler icatları yapamazdı" ve "Hasta olanları sabırla beklemek" olarak görülmüştür. Destanlarla Değerler Eğitimi uygulamalarından sonra değerleri anlamlandırma kağıdı uygulanmış ve öğrencilerin ifadeleri şu şekilde değişmiştir; "Yemek pişerken sabırlı olmak", "Abim lavaboya giderken sabırlı olmak", "Bir şeyin gelmesi için sabır göstermeliyiz", "Beklemek", "İnsan sabırlı bir varlıktır", "Sırada beklemek", "Doktorada, sırada, okulda", "İnsan arkadaşı ile konuşurken sabırlı olmalıdır", "Bir kişinin sakince beklemesi", "Aileme sabırlı olurum", "Arkadaşlarıma sabırlı olurum", "Sinirlenmemek öfkeyi kontrol etmek" ve "Bir kalemi, silgiyi sabırla beklemek" ifadelerinde öğrenciler bulunmuştur.

Ek-23 incelendiğinde öğrencilerin "*Dürüstlük*" değerine ilişkin poster çalışmasındaki ifadeleri; "Arkadaşlarımıza iyi davranmak", "Anne ve babamıza iyi davranmak", "Arkadaşlarımıza ihtiyaçlarını vermek", "Herkes karşısındürüst davranmalıyız" ve "Dürüstlük olmasa Dünya kötülüğe mahsur kalır" olarak görülmüştür. Destanlarla Değerler Eğitimi uygulamalarından sonra değerleri anlamlandırma kağıdı uygulanmış ve öğrencilerin ifadeleri şu şekilde değişmiştir; "Arkadaşlarımıza karşısındürüst olmalıyız", "Misafirlere dürüst olmalıyız", "Ailemize karşısındürüst olmalıyız", "Öğretmenimize karşısındürüst olmalıyız", "Kendine dürüst olmalısın", "Kibar olmak", "Dürüst oldum", "Yalan söylememeliyiz", "Misafirperver olmalıyız", "İnsanlara dürüst olmalıyız", "Dürüstlük diye kitap okudum", "Doğru söz", "Mutluluk" ve "

Öğretmenime, arkadaşlarıma yalan söylememek" ifadelerinde öğrenciler bulunmuştur.

Ek-24 incelendiğinde öğrencilerin "*Adalet*" değerine ilişkin poster çalışmasındaki ifadeleri; "Adaletli olmalıyız", "Adaleti sevmeliyiz, gurur duymalıyız", "Çocuklara adaletli olmalıyız", "Adalet olsaydı hiç kavga olmazdı", "Adalet, saygı, sevgi bizim için vardır", "Bir insan adaletli olursa toplumda sevilir ve toplumda adaletli olmayan kişilere örnek olur", "İnsan adaletli olursa sevilir" ve "Adaletli insan iyi toplumda görülür" olarak görülmüştür. Destanlarla Değerler Eğitimi uygulamalarından sonra değerleri anlamlandırma kağıdı uygulanmış ve öğrencilerin ifadeleri şu şekilde değişmiştir; "Otobüse binerken sırayı bozmamak", "İnsanlarla adaletli yaşamalıyız", "Adalet ve eşitliği bozmamalıyız", "Hep adaletli davranmalıyız", "Adalet olmalı", "Arkadaş, küçüklere, kardeşlere", "Yalan söylememek", "Hukuk, mahkeme, eşitlik", "Çevremdekilere adaletli davranırım", "Adalet dürüst eder", "Kendime adaletli olurum", "Adalet haktır", "Ben adalet konusunu öğrendim", "İnsanlar eşit ve adaletli olmalı", "Öğretmen hepimize adaletli davranır" ve "Kanun, hakim, dürüstlük" ifadelerinde öğrenciler bulunmuştur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen nicel ve nitel veriler tartışılarak yorumlanmış ve bu yorumlardan hareketle araştırmanın sonuçları ve önerileri araştırmanın problemi ve literatürden örnekler vererek şekillendirilmiştir.

5.1 Tartışma ve Yorum

Araştırma alt problemleri sonuçları sırasıyla incelendiğinde;

Araştırmanın birinci alt probleminde araştırmanın deney ve kontrol grupları arasında değerleri anlamlandırma testi puanları incelenmiştir. İnceleme sonucu uygulama öncesinde anlamlandırma testi uygulanan sınıflarda anlamlı bir farkın oluşmadığı ve kolerasyon değerinin de negatif yönlü olduğu görülmüştür. Taş (2016) mesnevi destekli değerler eğitiminin 4. sınıf öğrencilerinin tutumuna etkisini araştırdığı uygulamasında uygulama öncesi ölçek puanlarında bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç araştırmanın sonucuyla örtüşmektedir. Anlamlı farkın oluşmamış olması deney ve kontrol gruplarının da uygulama öncesinde eşit düzeyde bir seviyede olduklarını göstermektedir.

Araştırmanın ikinci alt probleminde deney ve kontrol grupları arasında anlamlandırma testinde anlamlı bir farkın ortaya çıkmadığı görülür. Öğrencilerin puanları incelendiğinde destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin yürütüldüğü deney grubu öğrencilerinin puanları ortalamalarında pozitif yönde değişmiştir. Yaklaşık 20 öğrencinin puanlarında artış oldu gözlemlenmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde deney grubu öğrenci velilerinin gözlemlerine uygulama öncesi ve sonrası başvurulmuştur. Uygulama öncesi ve sonrası gözlemler gözlem formları sayesinde toplanmıştır. Veli gözlemleri sonucunda öğrencilerin uygulanan destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin ve öğrenilen değerleri 1.5 aylık kısa sürede hayatlarına aktardıkları ve bu aktarımları da olumlu şekilde yaptıkları görülmüştür. Öğrenci velilerinden birinin veli görüş formunda yapılan etkinlikleri

ifadesinde gereksiz olarak gördüğünü ifade etmiştir. Öğrenci frekanslarında çok iyi (4) yönlü bir artış olduğu görülmüştür. Öğrencilerin saygı, adalet, doğa sevgisi, büyüklere saygı ve misafirperverlik değerlerinde gelişme gözlemlendiği bunun yanında değerlere sahip çıkma, bağımsızlık ve dürüstlük konusunda çok yüksek olmasa da değer davranışlarında bir gerileme olduğu görülmüştür. Öğrencilerin doğa sevgisi, büyüklere saygı, misafirperverlik konusunda değer davranışlarında olumlu katkılar sağlanırken, değerlere sahip çıkma konusunda öğrencilerde çok yüksek olmasa da değer davranışlarında ilerleme olmadığı söylenebilir. Demir (2018) , değer öğretimi yaklaşımlarının Hayat Bilgisi derinde sorumluluk değerine etkisine baktığı araştırmasında velilerin gözlemlerine başvurmuş ve öğrencilerin davranışlarında yapılan uygulamanın veli gözlemlerine göre olumlu sonuçlandığını belirtmiştir. Herdem (2016), yedinci sınıf fen bilimleri dersi konularıyla bütünleştirilmiş değerler eğitimi etkinliklerinin öğrencilerin değer gelişimine etkisini incelediği araştırmasında bilişsel davranışlar açısından olumlu farkların olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Taş (2016), Mesnevi destekli değerler eğitiminin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin tutumuna etkisini incelediği araştırmasında veli gözlemlerine başvurmuş sonuçta öğrencilerin yapılan uygulamalarla birlikte değer öğretimini somutlaştırdığı, değerlerin öğrenilmesini kolaylaştırdığı ve öğrencilerin tutumları üzerine olumlu etki yaptığı görülür. Araştırma verileri ile örtüşmektedir.

Araştırmanın dördüncü alt problemde deney grubu öğretmenlerinin gözlemlerine uygulama öncesi ve sonrasında başvurulmuştur. Uygulama öncesi ve sonrası gözlemler gözlem formları sayesinde toplanmıştır. Gözlem verileri sonucunda öğrencilere uygulanan destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin öğrencilerin davranışlarında olumlu katkılar yaptığı anlaşılmıştır. Frekans değerlerinde genelde çok iyi (4) ve iyi (3) yönlü bir artışın olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin gözlemleri doğrultusunda sevgi, yardımseverlik, vatanseverlik, değerleri koruma, saygı, adalet, doğa sevgisi değer davranışlarında gelişme görüldüğü bunun yanında bağımsızlık, dürüstlük ve saygı değerlerinde yüksek olmasa da ilerleme olmadığı görülmüştür. Sapsağlam (2015) Sosyal Değerler Eğitim Programı'nın sosyal beceri kazandırmada etkisini incelemiş ve araştırma sonucunda uygulanan etkinliklerin değerleri beceri haline dönüştürmede etkili ve kalıcı olduğu sonucuna ulaşmıştır. . Taş (2016), Mesnevi destekli değerler eğitiminin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin

tutumuna etkisini incelediği araştırmasında öğretmen gözlemlerine başvurmuş sonuçta öğrencilerin yapılan uygulamalarla birlikte değer öğretimini somutlaştırdığı, değerlerin öğrenilmesini kolaylaştırdığı ve öğrencilerin tutumları üzerine olumlu etki yaptığı görülür. Bozkurt (2017), çocuk oyunlarının değerler eğitimine etkisini incelediği araştırmasında öğretmenlerin uygulama yaptığı grupta öğrencilerin değerleri daha fazla uyguladıkları sonucuna ulaşmıştır. Kutlucan (2018), öğrencilere değerler eğitimini öğretmek adına dijital öykü anlatımının etkisini incelediği araştırmasında öğretmen gözlemlerine başvurmuştur. Gözlem sonucunda öğrencilerin olumsuz davranışlarında belirli oranda azalma olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yaşam becerisi haline dönüştürme açısından Sapasağlam (2015), Taş (2016) ve Bozkurt'un (2017) bulgularıyla örtüştüğü görülmektedir. Kutlucan (2018) verilerinde belirli oranda azalma gördüğü söylenmiştir. Bu veri ile de kısmen araştırma sonuçları örtüşmektedir. Bu bulgular destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin davranış değişikliklerinde etkili olan kaynaklardan biri olduğu söylenebilir. Bu davranış değişikliğinde destan kahramanlarının olumlu değer özelliklerinin öğrenciler tarafından benimsenmesinin etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmanın nicel kısmının birinci alt probleminde uygulanan destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin öğrencilerin değerleri anlamlandırmasına ders planlarının etkisi incelenmiştir. Araştırmada deney grubu öğrencilerine araştırmacı tarafından hazırlanan Ergenekon Destanı, Köroğlu Destanı, Dede Korkut Destanı ve Drama ders planları uygulanmıştır.

Araştırmada Dede Korkut Hikayeleri çizgi filminin içeriği oluşturduğu ders planında şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmada Dede Korkut çizgi filmi karakterine ilişkin görüşlerden elde edilen sonuçlara göre Dede Korkut, Aybüke ve Deli Dumrul'un ilk sırada ifade edildiği görülmüştür. Sırasıyla Basat, Uruz, Boğaçhan, Keskingöz, Eşek, Çocuklar, Usta, Karabaş ve Bayram diğer karakterler olarak ifade edilmiştir. Bu sonuç, çizgi film veya animasyon karakterleri ile bir bağ kurması sonucu kendine yakın görmesinden kaynaklı olduğu söylenebilir. Literatürde çocukların çizgi film karakterleri ile özdeşim kurarak karakter ve kahramanları benimsediği, çocukların davranışlarının şekillenmesinde ve sosyalleşmesinde etkin rol aldığı ifade edilmektedir (Erdoğan,

2010). Bu aktarımlar yapılırken ülkelerin kültürel değerleri göz önüne alınarak ve bu doğrultuda çalışmalarla çocuklara yansıtıldığına ilişkin çalışmalar da mevcuttur (Kamacioğlu, 2017). Bu bulgulardan çizgi filmde ulaştırılmak istenen mesajın , kültüre has özellikler ve değerlerle harmanlanarak kahramanlar çevresinde izleyiciye sunulmasında ve değerler eğitiminde etkili olduğundan kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmada çizgi filmin ana karakterine ilişkin öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuçlar incelendiğinde Dede Korkut ve Boğaçhan ile arkadaşları ön plana çıkmıştır. Öğrencilerin Dede Korkut'u ana karakter olarak belirlemesinde filmin karakteri olması, bilgili olması, yardımsever olması, en çok geçen karakter olması, herkes onu sevdiği için, iyi biri olduğundan dolayı seçildiği görülmüştür. Uruz, Basat, Boğaç ve Aybüke karakterlerine de vurgu yapan öğrencilerin bu karakterlerin yardımseverliklerine vurgu yaptıklarından dolayı seçtikleri söylenebilir. Okullarda öğretmenler tarafından, evlerde veliler tarafından seçilen çizgi filmlerin önceden tahlil edilerek karakterlerin olumlu ve güçlü özelliklerinin ön plana çıkmasının yanında kültürel ve değer yönünden özelliklerinin çizgi filmlerde yansıtılması gerektiği söylenebilir. Destanlarda verilen değerlere yönelik mesajlar öğrencilere direk verilmeyip sezdirme yoluyla aktarım sağlandığı için çocuğun bu değeri kendi isteğiyle benimseyip önemine varması sonucunda hayatına aktaracağı düşünülebilir. Pepee adlı çizgi film üzerine yapılan bir çalışmada Türkmen (2012), bu filmi izleyen çocukların filmin ana karakteri olan Pepee'ye özenerek örnek aldıkları ve Türk kültür motiflerini benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun izlenen destanla ilgili çizgi filmde bulunan karakterleri öğrencilerin örnek almalarına ve değerleri kahramanlarla özdeşleştirmelerine katkıda bulunacağı söylenebilir.

Araştırmada çizgi filmde geçen mekanlara ilişkin görüşlerden elde edilen sonuçlara göre "Orman" başta olma üzere sırasıyla "köy, kayalıklar, dağ, kasaba, oba, çadır" ön plana çıkmıştır. Öğrenciler yaşadıkları çevre ile çizgi filmde geçen mekanları karşılaştırdıkları söylenebilir. Burada yerleşik hayata geçmemiş göçebe yaşamın izlerinin görüldüğü söylenebilir. Çizgi filmde göçebe yaşamın izleri olan oba, çadır, köy, kayalıklar vb. ifadelerin olduğu; uygulamanın yapıldığı Ağrı ilinde öğrencilerin hayvancılıkla uğraşan ailelerinin yazın 3 ay bu şekilde göçebe yaşamının görüşlerine etki ettiği, bu sebeple öğrencilerin vurguladığı söylenebilir.

Araştırmada çizgi filmin konusuna ilişkin öğrencilerin ifade ettikleri görüşler incelendiğinde değerlerle birlikte karakterlerin ve yaşanan olayların ön plana çıktığı görülmüştür. Öğrenciler değerlerden bahsederken yardımseverlikten, cesarettten, iyilikten, sevgi ve saygı değerlerine vurgu yapılmıştır. Literatür incelendiğinde çizgi filmlerin değer aktarımındaki rolü ve katkısına ilişkin çalışmaların olduğu söylenebilir (Karakuş, 2015; İşsever, 2008). Çalışmada sorulan sorularla öğrencilerin filmin konusunu şekillendirdiği, çizgi filmdeki karakterin özelliklerinden yola çıkarak karakterleri öğrencilerin değerlerle ilişkilendirdiği, çizgi filmde geçen olaylarda ahlaki özelliklerle ve değerlerle öğrencilerin etkilendiği görülmüştür.

Araştırmada çizgi filmde geçen kıssanda hisselerle ilişkin sorunun yöneltildiği öğrencilerin görüşleri incelendiğinde İnsani değerlerin, yaşanan olayların ve derslerin ön plana çıktığı söylenebilir. Öğrencilerin insani değerler kapsamında yardımseverlik, sevgi, saygı, iyilik, kötülük (kötü huylar), birlik ve beraberlik ile dostluğun ön plana çıktığı görülmüştür. Yaman ve diğerleri (2015), Dede Korkut Hikayeleri çizgi filmini incelemiş ve dostluk, saygı, yardımseverlik, sabır vb. birçok değer vurgulandığından bahsetmiştir. Aladağ ve Karaman (2018), değerler eğitiminde kısa filmlerden yararlandığı örnek bir uygulama yapmışlar ve sonucunda öğrencilerin olayları muhakeme etmesinde, iyi ve güzel davranışları görmesinde, değer seçimine olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma sonuçları ile literatür bulguları eşleşmektedir. Bu çerçevede düşünüldüğünde toplumsal değerlerle harmanlanmış çizgi filmlerin daha kolay ve çocukların ilgisini çekerek etkili bir şekilde değerleri anlamlandırmada ve benimsetmede kullanılabileceği söylenebilir.

Araştırmada Köroğlu Destanı'nın içeriği oluşturduğu ders planının uygulanması sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmada öğrencilere bir duruma yönelik ne yapacaklarının yöneltildiği ilk soruda öğrencilerin çoğunun verilen görevi yapmadan uzaklaşacaklarını, bir bölümünün işi yapmaya çalıştıklarına dair düşüncelerini ifade ettikleri görülür. Öğrencilerden bir çoğunun ise Bolu Beyi'ne karşı dik durarak zalimlik karşısında boyun eğmedikleri ve bu sebeple dürüstlük ve cesaret değerlerinin öğrencilerde bulunduğu belirtilebilir. Öğrencilerin bu değerlere sahip olmaları bulgularda ortaya çıkmıştır. Erikli (2016) okulöncesi öğrencilere uyguladığı değerler eğitimi programı sonucunda dürüstlük

değerini artırmada yapılan etkinliklerin önemli derecede katkı sağladığı sonucunda ulaşmıştır. Akgül (2014) web tabanlı değerler eğitiminin uygulamasının etkililiğini araştırdığı çalışmada yapılan eğitimin dürüstlük değeri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yıldırım'ın (2018) okul öncesi öğrencilerle yaptığı araştırmasında cesaret temelli değerler eğitimi çalışmaları sonunda uyguladığı gözlem formu cesaret konusunda programın etkili olduğu ve öğrencilerin haklarını savunabilen ve gerektiğinde doğru ve yanlış ifade eden bireyler olduğu sonucunda ulaşmıştır. Araştırma verileriyle literatür sonuçları örtüşmektedir. Bu durumun destanlarla değerler eğitimi uygulamalarının öğrencilerin değerleri kazanma ve değerleri uygulama konusunda katkıda bulunduğundan kaynaklı olduğu söylenebilir.

Araştırmada öğrencilere bir duruma yönelik ne yapacaklarının yöneltildiği ikinci soruda öğrencilerin ılımlı ve ön yargısız olarak olaya yaklaştıkları görülür. Durumda öğrencilerin çoğunun güven konusunda insanlara güvendiği yorumu yapılabilir. Öğrencilerin bir tanesinin sadece olumsuz tepki vereceğini ifade ettiği görülmüştür. Öğrencilerde güven konusunda durumdan hareketle ön yargısız şekilde olaylara adil şekilde yaklaştıkları, hoşgörülü bir tutum sergiledikleri yorumu yapılabilir. Engin (2014) Türkçe ve beden eğitiminin bütünleştirilerek hazırlanan değerler eğitimi programının bilişsel davranış, duyuşsal özellik ve değer gösterme düzeylerindeki etkililiğini incelediği araştırmasında adil olma, farklılıklara saygı, iş birliği ve öz güven konusunda değer kazandırmada etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu durumdan hareketle öğrencilerin değerleri kazanmanın yanında insanlara güven konusunda olumlu yaklaştıklarından kaynaklı olarak insanlara karşı ön yargısız olduklarından kaynaklı olduğu söylenebilir.

Araştırmada öğrencilere bir duruma yönelik ne yapacaklarının yöneltildiği üçüncü soruda öğrencilerin çoğunun yardım etme konusundan görüş belirttiği görülür. Öğrencilerin az da olsa bir bölümü Bolu Beyi'nin haksızlığı karşısında ona tepki verip cezalandırmayı düşünmüştür. Öğrencilerin yazdıklarından hareketle yardımseverlik konusunda bilinçli oldukları ve bu konuda ne zaman ihtiyacı olan birini görseler yardım edebilecekleri yorumu yapılabilir. Öğrencilerin yardımseverlik değerinin bulunduğu ve etkinlikler sayesinde daha iyi fark edilmesinin sağlandığı söylenebilir. Kirmanoğlu (2016) sosyal kulüplerin topluma hizmeti çalışmalarının değerler eğitimine etkisini araştırdığı çalışmada yardımseverlik değerini

içselleştirdiği ve değeri öğrenmelerini kolaylaştırdığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonuçları ile örtüştüğü görülmüştür. Bu durumun öğrencilerde bulunan yardımseverlik değerini benimsediklerinin göstergesi olduğu ve yardımseverlik değerinin bir yansımasından kaynaklı olduğu söylenebilir.

Araştırmada öğrencilere bir duruma yönelik ne yapacaklarının yöneltildiği beşinci soruda öğrencilerin ihtiyacı olduklarında yardım istediklerini belirttikleri görülmüştür. İhtiyacı olana yardım etmekten çekinmedikleri hatta durumu oluşturan Bolu Beyi'ne de gerekli dersi vermek için cesurca davranış göstereceklerine dair öğrencilerin bazılarının ifadeleri görülmüştür. Bu ifadelerden hareketle öğrencilerin yardımseverlik konusunda bilinçlendiği, haksızlık karşısında cesurca ve korkusuzca durdukları yorumu yapılabilir. Öğrencilerin yardımseverlik konusundaki bu gelişimleri öğretmen gözlem formları sonuçlarıyla da örtüşmektedir. İpek (2014) değerler eğitimi programının sosyal duygusal uyum üzerine etkisini incelediği araştırmasında saygı, iş birliği, arkadaşlık, iyilik ve yardımseverlik konusunda programın olumlu bir şekilde sonuçlandığını belirtmiştir. Taş (2016), Mesnevi destekli değerler eğitiminin 4. sınıf öğrencilerinin tutumlarına etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda yardımseverlik, misafirperverlik, vatanseverlik ve hoşgörü değerlerine ilişkin öğrencilerin tutumları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yürük (2015) dijital öykülemeye dayalı değerler eğitiminin öğrencilerin değer kazanımına ve tutumuna etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda yardımseverlik, sorumluluk, misafirperverlik ve hoşgörü değerlerinde anlamlı bir farka tutumda rastlanmamış fakat derslerde kullanılmasına dair olumlu görüşler alınmıştır. İpek (2014) ve Taş (2016) araştırma sonuçları ile araştırmanın bulguları örtüşmektedir. Yürük (2015) sonucu ile araştırma sonucu örtüşmemektedir. Bu durumun öğrencilerin haksızlık karşısında cesaretli oldukları ve yardımsever bir kişiliğe sahip oldukları ve destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinden kaynaklı olduğu söylenebilir.

Köroğlu Destanı ders planının öğrencilerin yardımseverlik, cesaret, adalet, dürüstlük konusunda görüşlerini ortaya çıkardığı ve bu konularda gelişmelerini sağladığı söylenebilir. Araştırma sonunda öğrencilerin günlüklerinde de bu açıklamayı destekler nitelikte ifadeler bulunmuştur.

Araştırmada Ergenekon Destanı'nın içeriği oluşturduğu ders planında şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmada öğrencilere bir duruma yönelik ne yapacaklarının yöneltildiği birinci soruda öğrencilerin genellikle mevcut durumu hesaba katarak çözümler ürettiği görülmüştür. Öğrencilerin mevcut durumda elindekileri paylaşmak istediklerine dair ifadeleri de olmuştur. İstisna da olsa bazı öğrencilerin bağımsızlıklarını kaybettikleri topraklara geri dönmeyi istediklerini belirttikleri görülmüştür. Öğrencilerin mevcut durumlarda zorda kalırsa pes etmeden fikirler bulacağı ve bu fikirleri hayata geçirecek çalışmalar yapacakları söylenebilir. Öğrencilerin zorda kalanlara ellerinde olmasa dahi yardım ettiklerine dair ifadeleri görülmüştür. Öğrencilerde bu düşüncelerden hareketle yardımseverlik, çalışkanlık, kararlılık ve pes etmeme davranışlarının bulunduğu yorumu yapılabilir. Araştırmada öğrencilere bir duruma yönelik ne yapacaklarının yöneltildiği ikinci soruda öğrencilerin yaratıcı fikirler ortaya koyarak mevcut durumdan uzaklaşmak istedikleri görülür. Öğrencilerin bazılarının farklı fikirleri olduğu bir öğrencinin ise herkesi toplayarak büyükleriyle bir çözüm yolu bulacağını belirtmiştir. Öğrencilerin pes etmeden kararlılıkla olumsuz durumdan çıkmaya çalıştıkları, bunu yaparken hep beraber dayanışma içinde gerçekleştirmeleri gerektiği ve sorumluluklarının bilincinde oldukları konusunda öğrencilerin ifadeleri görülür. Öğrencilerin dayanışmaya önem verdiği, birlik ve beraberlik konusunu önemli gördükleri ve pes etmemelerinin çalışkanlık ifadesi ve sorumluluklarına bağlı olduklarının göstergesidir yorumu yapılabilir. Çengelci (2010) Sosyal Bilgiler dersinde değerler eğitiminin nasıl gerçekleştiği konusunda yaptığı çalışmada sorumluluk, yardımlaşma ve paylaşmayı öğrendikleri; saygı, hoşgörü ve yardımseverlik değerlerini günlük yaşama aktarmaya çalıştıkları sonucuna ulaşmıştır. Demir (2018), hayat bilgisi dersinde sorumluluk değerini kazandırmada değer öğretimi yaklaşımlarının etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda sorumluluk değerinin kazandırılmasında değer yaklaşımlarının olumlu etkisi gözlem formları, görüşmeler sonucunda ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bu durumda öğrencilerin ortak karara varmada birlik ve beraberliğe inandıkları ve zor durumda kaldıklarında pes etmek yerine bir çözüm yolu bulmaya yönelik çalışmalar yapacaklarından kaynaklı cevaplar verdikleri söylenebilir.

Araştırmada öğrencilere atalarımızın bu destanla bize ne anlatmak istediklerine dair yöneltilen üçüncü soru kapsamında öğrencilerin vatanseverlik, bağımsızlık, çalışkanlık ve sabır konusunda öğütlediklerini öğrenciler ifadelerinde belirtmiştir. Öğrenciler topraklarımıza değer vermemiz gerektiğini, bağımsızlığı korumamız gerektiğini ve çalışarak sabırla güzel şeyler olacağını ifadelerinde belirtmişlerdir. Öğrencilerin ifadelerinden hareketle vatanseverlik, bağımsızlık, çalışkanlık ve sabır konusunda Ergenekon destanının öğrencilerin değerleri fark etmesini sağladığı yorumu yapılabilir. Öğrencilerin vatanseverlik, bağımsızlık, çalışkanlık ve sabır konusunda değerleri fark ettikleri ve bu konuda bilinçlendikleri söylenebilir. Öğrencilerin atalarımızın öğütleri konusunda insani değerler odaklı yorumların yapıldığı söylenebilir. Taş (2016) mesnevi temelli değerler eğitiminin öğrencilerin tutumlarına etkisini incelediği araştırmasında misafirperverlik, yardımseverlik, vatanseverlik, aile birliğine önem verme ve hoşgörü değerlerinde anlamlı bir farklılığın olmadığı yalnız görüşme sonuçlarında uygulamaların olumlu etkisi olduğu, süreci somutlaştırdığı ve öğrenimi kolaylaştırdığı sonucuna ulaşmıştır. Bu durumun öğrencilerin vatanseverlik, sabır, çalışkanlık ve bağımsızlık değerlerine sahip olduklarından ve destanlarla değerler eğitiminin etkisinden kaynaklı olduğu söylenebilir.

Araştırmada öğrencilere yöneltilen destanda hangi değerlerin geçtiği dördüncü soru kapsamında öğrencilerin yardımseverlik ve vatanseverlik konusunda görüşler belirttikleri görülmüştür. Öğrencilerin insani değerler odaklı ifadelere de başvurduğu görülmüştür. Vatanseverlik, yardımseverlik, bağımsızlık ve birlik- beraberlik değerlerinin önemine vurgu yaptıkları ve öğrencilerin metin içinde bu değerleri fark ettikleri söylenebilir. Öğrencilerin bu değerlerin önemini kavradıkları ve değerlerin olmazsa olmaz oldukları konusunda bilinçlendikleri ifadelerinden yorumlanabilir. Izgar (2013) değerler eğitimi programının demokratik tutum ve davranışlara etkisini incelediği araştırmasında bağımsızlık alt boyutunda demokratik tutum ve davranışların program sayesinde olumlu yönde geliştiği sonucuna ulaşmıştır. Kayıran (2018), okul öncesine yönelik değerler eğitimi program tasarısının hazırlanarak etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda hazırlanan planda geçen sevgi, dürüstlük, adil olma ve vatanseverlik değeri üzerinde programın öğrencilere katkıda bulunduğu ulaşılmıştır. Araştırma bulguları ile çalışmaların kesiştiği görülmüştür.

Bu durumda öğrencilerin ortak karara varmada birlik ve beraberliğe inandıkları ve zor durumda kaldıklarında vatanları için her şeyi yaparak pes etmek yerine bir çözüm yolu bulmaya yönelik çalışmalar yapacaklarından ve cevapların destanlarla değerler eğitiminin etkisinden kaynaklı olduğu söylenebilir.

Ergenekon Destanı ders planının öğrencilerin vatanseverlik, bağımsızlık, çalışkanlık, yardımseverlik, birlik- beraberlik ve sabır değerleri konusunda öğrencilerin anlama ve anlamlandırmalarına katkıda bulunduğu, öğrencilerin ders sonu tuttıkları günlüklerindeki ifadelerle ve gözlem formları ile uyduğu görülmüştür.

Araştırmada dramanın ders içeriğini oluşturduğu ders planında şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmada öğrencilerin hikayeler yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin hikayelerinde yardımseverlik, dostluk, sorumluluk, saygı, cesaret, sevgi, sabır ve adalet değerlerine vurgu yaptıkları görülmüştür. Karacaoğlu (2018), dijital hikayelerin Türkçe dersi değerler eğitime yönelik etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda değerler çerçevesinde oluşturulan hikayelerin değer anlamlandırma ve öğreticilik açısından faydalı olduğu görülmüştür. Öğrencilerle yapılan bu etkinlikte destanlarla yapılan ders planları sonucunda öğrencilerin değer ifadelerinde gelişmeler olduğu, öğrencilerin değerler konusundaki bilgilerini, değer ifadesi verildiğinde daha fazla düşünce ifade ettikleri görülür. Metinlerde değerlerin doğru şekilde ifade edildiklerine de ulaşılan araştırmada öğrencilerin değerleri doğru ve metne uygun kullandıkları görülmüştür. Bu çalışma sonucunda öğrencilerin değerleri anlamlandırma konusunda yazdıkları metinlerin öğrencilerin uygulama öncesi yaptıkları poster çalışmasındaki ifade ve anlamlandırma açısından gelişmelerinin bir kanıtı olduğu yorumu yapılabilir.

Öğrencilere drama sonunda yapılan değerlendirme etkinliği birinci sorusunda öğrencilerin gözleri görmeyen biri için çeşitli duygulara kapıldıkları bunun yanında bu üzüme ve yalnız hissetme durumundan kaynaklı olarak öğrencilerin bu durumda olan kişilere yardım edecekleri konusunda görüşler ifade ettikleri görülmüştür. Buradan hareketle drama öncesi yapılan ısınma çalışmasında öğrencilerin yardımseverlik konusunda bilinçlendikleri ve bu durumda olan birini gördüklerinde yardım edecekleri yorumu yapılabilir. Öğrencilerin yardımseverlik konusunda daha

duyarlı olmalarına etkinliğin katkı sağladığı yorumu yapılabilir. Ada (2016) yaratıcı drama yönteminin erken çocukluk döneminde değerler eğitimi üzerindeki etkisini incelediği araştırmasında uygulanan eğitimin ön test- son test kapsamında etkili olduğu sorumluluk, yardımlaşma, saygı, sevgi ve temizlik konusunda eğitimin olumlu bir katkı yaptığı sonucuna ulaşmıştır. Karacaoğlu (2018), dijital hikayelerin Türkçe dersi değerler eğitimine yönelik etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda değerler çerçevesinde oluşturulan hikayelerin değer anlamlandırma ve öğreticilik açısından faydalı olduğu görülmüştür. Araştırmanın diğer sonucuna göre duyarlılık değerine ilişkin iki faktörde anlamlı bir farklılığa ulaşılmamış, bir faktörde deney grubu öğrencileri lehine fark ortaya çıkmıştır. Ada (2016) araştırması ile uygulama verileri örtüşmektedir. Karacaoğlu (2018) sonuçları ile araştırma sonuçları kısmen örtüşmektedir. Araştırma verileri ile araştırmanın verileri örtüşmektedir. Bu durumun öğrencilerde yardımseverlik duygusunun ve empati duygusunun uygulanan destanlarla değerler eğitiminden kaynaklı olarak geliştiği söylenebilir.

Öğrencilere drama sonunda yapılan değerlendirme etkinliği ikinci sorusunda öğrencilerin ayakları olmayan biri için çeşitli duygulara kapıldıkları ve öğrencilerin yardımcı olmak için görüş belirttikleri görülür. Öğrencilerde yardımcı olmanın yanında o durumdan kurtarmak için çözümler üreten öğrencilerin de olduğu görüldü. Öğrenciler bu ısınma etkinliğinde empati yaparak o kişilerin nasıl yaşadıkları konusunda az da olsa bir yaşantı oluşturmuş oldu. Öğrencilerin hem o kişilerin durumlarını anladığı ve yardımseverlik konusunda eğitimden sonra daha hassas davranacakları yorumu yapılabilir. Yılmaz Yüksel (2003) empati eğitim programının öğrencilerin empati becerisine etkisini incelediği araştırmasında rol oynama, model alma ve bilgilendirmeye dayalı uygulanan programın öğrencilerin empatik becerilerini artırmada etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğretici (2011), ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde değerler eğitimine yönelik uygulamaların etkililiğini araştırmıştır. Araştırma sonucunda duyarlılık ve sorumluluk değerlerine ilişkin farkındalığın arttığı görülmüştür. Uzunkol (2014), Hayat Bilgisi dersi öğretiminde uygulanan sabır ve sorumluluk temelli değerler eğitimi programının 3. sınıf öğrencileri özsaygı düzeyleri, sosyal problem çözme ve empati düzeylerine etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda uygulamaların sosyal problem çözme ve empati düzeylerine olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Araştırmaların bulguları ile

sonuçlar paralellik göstermektedir. Karşılaşılan bu durumlara karşı öğrencilerin duyarlı olduğu ve bu konu hakkında kendilerini sorumlu hissettikleri öğrencilerin ifadelerinden anlaşılmıştır. Bu durumun öğrencilerde acıma duygusu, yardımseverlik duygusunun ve empati duygusunun uygulanan destanlarla değerler eğitiminden fark edilmesi ve gelişmesinden kaynaklı olarak değiştiği söylenebilir.

Öğrencilerin drama dersi planında yazdıkları hikayelerin içerdiği değerler incelendiğinde ilk olarak yardımseverlik konulu 2 çalışmanın yazıldığı, sorumluluk 1, sevgi ve saygı 1, sabır 1 ve dostluğun 1 metinde ana değer olarak geçtiği görülür. Öğrencilerin konular hakkında serbest bırakıldığı ve değerler üzerinden yazılması istenen hikayelerde öğrenciler değerleri yerinde ve doğru kullandığı yorumu yapılabilir. Öğrencilerin değerleri anlamlandırma düzeylerindeki artışın bir göstergesi olarak metinler sunulabilir. Yapılan drama etkinliğinin yanında öğrencilerin kendi hikayelerini yazması hem yazan hem de oynayan olması öğrencilerin sürece aktif katılım gösterdiğinin de bir kanıtıdır. Öğrencilerin bu etkinlikler vasıtası ile değerleri anlamlandırma konusunda pozitif bir gelişim gösterdikleri yorumu yapılabilir. Barcın (2018) yaratıcı dramanın değerler eğitimine etkisini incelediği araştırmasında deney grubu ğrencilerinin sorumluluk, sabır, saygı değerlerine yönelik olumlu tutum geliştirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Ada (2016), erken çocukluk döneminde yaratıcı drama yönteminin değerler eğitimi üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda sorumluluk, sevgi, saygı, temizlik ve yardımlaşma değerleri açısından anlamlı bir fark deney grubu açısından olmuştur. Olumlu tutum geliştirme açısından araştırmanın uygulama sonuçları ile örtüştüğü görülmektedir. Bu durumun uygulanan destanlarla değerler eğitimi ve yaratıcı drama eğitiminin aktif şekilde öğrenciyi sürece kattığından kaynaklı olduğu söylenebilir. Öğrencilerin kendilerine dramada daha iyi ifade etmeleri ve dramanın bir yaşantı olarak öğrencilere sunduğu fırsatlardan dolayı da eğitimin faydalı olduğu yorumu yapılabilir.

Drama ders planı sayesinde öğrencilerin empati becerisinin arttırdığı, öğrencilerin yaparak yaşayarak değerleri anlamlandırması için bir fırsat sunduğu ve öğrencilerin bu fırsatı yazdıkları, oynadıkları süreçte gayet başarılı bir şekilde tamamladıkları yorumu yapılabilir. Uygulanan etkinliğin yaşamdan bir kesit gibi sunulması

öğrencilerin değerleri anlamlandırma ve hayata aktarma konusunda örnek almalarının sağlandığı sonucu çıkartılabilir.

Araştırmanın nitel kısmının ikinci alt probleminde öğrencilerin ders sonlarında tuttıkları günlükler analize tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda öğrencilerin değerleri yüksek derecede günlüklerde önemle vurguladıkları, öğrencilerin ders etkinliklerinin nasıl gerçekleştiğine dair ve içeriğinde neler olduğuna vurgu yaptıkları ve öğrencilerin duygularına mutlu, huzurlu ve eğlenceli bir süreç yaşadıkları görülmüştür. Öğrencilerin bu eğlenceli süreçte mutlu bir şekilde derslere aktif şekilde katılarak değerleri anlama ve anlamlandırma konusunda gelişimler gösterdiği gözlem formları ve ders planlarının sonuçlarıyla da uyduğu yorumu yapılabilir. Deveci ve Ay (2009) ilköğretim öğrencilerinin günlüklerinde kullandıkları günlük yaşam değerlerini inceledikleri araştırmasında Sorumluluk, Çalışkanlık, İnsan ilişkileri, Özdenetim, Ulusal Değerler, Onurlu Olma, Temizlik, Tutarlılık, Merhamet, Hoşgörü, Paylama, Dürüstlük, Nezâket gibi değerlerin günlüklerde geçtiğinin sonucuna ulaşmışlardır. İlgili araştırma sonucu ile yapılan araştırma sonuçlarının örtüştüğü söylenebilir. Bu durum öğrencilerin destanlarla değerler eğitiminin sonucunda değerleri anlamlandırmasından ve değerlere verdiği önemden kaynaklı olabilir.

Öğretmenlerin ders sonlarında tuttıkları günlükleri incelendiğinde öğretmenlerin uygulamalarda insani değerlere vurgu yaptıkları, ders içi yapılanlar ve etkinliklere değindikleri bir sürecin yazıldığı ve olumlu duygular geliştiğine dair vurguların göze çarptığı görülür. Öğretmenlerin günlüklerinde etkinliklerin öğretici ve güzel geçtiği, öğrencilerin derslere aktif katılım sağladığı, öğretmenlerin bazı öğrencilerin değer davranışlarında pozitif yönde bir gelişim sağlandığı ve ders içinde kullanılan etkinliklerin faydasına yönelik düşünceleri olduğu görülmüştür. Bu ifadelerden hareketle öğrencilerin yapılan destanlarla değerler eğitimi ders planlarının amacına ulaştığı, öğrencilerin derslerde aktif katılım sağlayarak değerleri anlama ve anlamlandırmada olumlu bir katkısının olduğu yorumu yapılabilir. Barcın (2018) yaratıcı dramının değerler eğitimine etkisini incelemiştir. Araştırmasında öğretmen günlüklerine başvurmuş öğretmenlerin sürece yönelik yapılan etkinliklerin öğrencilerde olumlu tutumlar sağlandığına ve değer davranışları kazanmalarına katkıda bulunduğu, sınıf içi etkileşimi artırdığı ve ilgilerini artırdığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç araştırmanın sonucuyla örtüşmektedir. Bu durum destanlarla

değerler eğitimi etkinliklerinin öğrencilerin değer davranışlarına ve tutumlarına etkisinin yanında sınıf ortamına da katkısından dolayı olabilir. Öğretmenlerin uygulama sürecinde planlı ve programlı bir şekilde katkıda bulunan destanlarla değerler eğitimi etkinlikleri derslerin en verimli şekilde geçmesine de katkıda bulunduğu ifade edilebilir.

Araştırmanın nitel kısmının dördüncü alt probleminde öğrenciler tarafından velilere uygulanan mülakat formunun analizi yapılmıştır. Araştırmada uygulanan veli mülakat formu birinci sorusunda destanlarla ilgili okuyup okumadıklarının sorulduğu soruda velilerin çoğunluğu tarafından destanların okunmadığını ve destanları bilmediği ortaya çıkmıştır. Öğrenci velilerinden sadece bir tanesinin Battal Gazi destanını okuduğu ortaya çıkmıştır. Mülakatta sorulan ikinci soruda Dede Korkut hakkında ne bildiklerinin öğrenmek için sorular yöneltilmiştir. Öğrenci velilerinin okumadığı, bilmediği ve duymadığı konusunda görüşler ifade ettikleri görülür. Bazı velilerin ise bir kahraman olduğu, Anadolu'da yaşadığı, 12 hikayesinin olduğunu belirttiği görülür. Buradan öğrenci velilerinin destanları bilmemesinden kaynaklı olarak Dede Korkut'u da bilmemesinin neden olduğu söylenebilir. Mülakatta sorulan üçüncü soruda Köroğlu hakkında ne bildiklerini öğrenmek için sorular yöneltilmiştir. Öğrenci velilerinin çoğunun Köroğlu'nu bilmedikleri, tanımadıkları konusunda görüş ifade ettikleri görülmüştür. Öğrenci velilerinden bazılarının cesur ve yiğit bir kahraman olduğunu, bazılarının film oyuncusu olduğunu söylemesi veliler tarafından tv ekranlarında gösterilen Köroğlu filminin izlediklerinden dolayı yorumda buldukları düşünülmüştür. Öğrenci velilerinin saygı ve sevgi başta olmak üzere değerleri ifade ettikleri görülmüştür. Öğrenci velilerinin değerler konusundaki görüşleri ise insanı insan yapan davranışlar olduğu, olmazsa hayatın zor olacağı konusunda görüşler belirtmişlerdir. Öğrenci velilerinin değerler konusunda çok geniş bir çerçeveye sahip olmadıkları yalnız değerlerin önemi konusunda az da olsa bilinçli oldukları yorumu yapılabilir. Refikko, Jaen ve Trujillo (2017) işitme engelliler okulundaki son 10 yıldaki değerler eğitimi gelişmelerini inceledikleri araştırmasında toplumun istediği yönde bir eğitimi sisteminin geliştiği ve toplumun görüşlerini dikkate aldıkları sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma sonucu ile az da olsa bir benzerlik vardır. Bu benzerlik velilerin değerler eğitimine önem vermelerinden kaynaklı olduğu için söylenebilir. Bu durum öğrenci velilerinin destanlar konusunda

okumaması ve bilmemesi destanlara verilen değerlerin de çok olmadığı yorumunu ortaya çıkarır. Velilerin bu yönde bilinçlendirilmemiş olması, öğrencilere de bu konuda öğretmenler tarafından çalışma yapmaması ve destanların okutulmaması bunların sebepleri arasında gösterilebilir.

Öğretmenlere araştırmacı tarafından yöneltilen sorulardan birinci soruda değerler konusunda ne düşündüklerini öğrenmek amaçlanmıştır. Öğretmenlerin cevaplarında değerleri önemli gördüklerini, kültürel öğelerden olduğu, yaşamı yönlendirdiği ve mutlu olmanın gereklerinden olarak gördüklerini ifade ettiklerine ulaşılmıştır. Öğretmenler için değerler konusunda değerleri önemsedikleri, olmazsa olmaz oldukları ve hayatı yönlendirmede önemli olduğu yorumu yapılabilir. Öğretmenlere yöneltilen ikinci soruda değerlerin öğretiminin önemi sorulmuş ve öğretmenler toplumsal huzur için, mutlu olmak için ve bizi biz yapanın değerler olduğunu ve değerlerin eğitiminin sayılanlar için anahtar görevi gördüğünü belirtmişlerdir. Öğretmenlerin buradan hareketle değerler eğitimi önemsedikleri yorumu yapılabilir. Öğretmenlere yöneltilen üçüncü soruda öğretmenlerin değerleri öğretiminde hangi yöntemleri derste kullandığı sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin dramatizasyon başta olmak üzere eğitsel oyun, tartışma, beyin fırtınası, zihin haritası, empati ve destan anlatımını kullandıklarını söyledikleri görülmüştür. Öğretmenlerin değerler eğitimi etkinliklerini seçerken öğrencilerin aktif rol oynadıkları bir süreci tasarlamaya ve yaparak yaşayarak öğretme yoluna gittikleri yorumu yapılabilir. Öğretmenlere yöneltilen dördüncü soruda hangi değerlerin önemli olduğunu ve ilk üç tanesini söylemeleri istenmiştir. Öğretmenlerden bir tanesinin değerlerin hepsini önemli gördüğünü belirttiği görülmüştür. Bunun yanında vatanseverlik, sevgi, saygı, barış, birlik ve beraberlik değerlerine önem verdiklerini belirttikleri görülmüştür. Öğretmenlerin bu ifadeleri değerlere önem verdiklerinin göstergesidir. Öğretmenlerin değerlerin önemini kabullendiği ve bu yönde çalışmalar yaptığı yorumu yapılabilir. Öğretmenlere yöneltilen beşinci soruda değerler eğitiminde önemli olanlar sorulmuştur. Öğretmenler başta aile olmak üzere çevre, medya ve okulun bu konuda öneme sahip olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin okulda kendilerinin değerler eğitimi konusunda önemli yerlerinin olduğunun bilincinde oldukları, ailelerin süreçte çok önemli kilit olarak yer aldıkları ve ilk eğitimin ailede başladığından dolayı böyle söyledikleri yorumu yapılabilir. Öğretmenlere yöneltilen

altıncı soruda önemli gördükleri üç değeri sıralamaları istenilmiş ve öğretmenler sabır, dürüstlük, cesaret, saygı, sevgi ve vatanseverlik değerlerini belirttikleri görülmüştür. Öğretmenlerin değerlere önem verilmesinin yanında insani olarak yaşamak için değerlerin ilişkilerde önemli olduğu ve evrensel değerlerin gerekliliklerine inandıkları yorumu yapılabilir. Öğretmenlere uygulama sürecine dair yedinci soru yöneltilmiştir. Öğretmenler uygulama sürecine dair yapılan destanlarla değerler eğitimi etkinliklerini faydalı bulduğu, eğlenceli ve hoş bir şekilde eğitimin geçtiğini ve sıkılmadıklarını, öğrencilerinde süreç içerisinde ve sonunda somut değişimler yaşandığını belirtmişlerdir. Uygulama sürecinin faydalı ve öğretici geçtiği, destanlarla değerler eğitimi programının değerleri anlamlandırma ve hayata aktarma konusunda olumlu şekilde katkıda bulunduğu söylenebilir. Öğretmenlere yöneltilen sekizinci soruda destanlarla değerler eğitimi uygulamalarının öğrencilerin hangi değerleri kazanmasına katkıda bulunduğu sorulmuştur. Öğretmenlerin vatanseverlik, sevgi, sabır, saygı ve birlik beraberlik konusunda faydalı bir katkı sağladığını belirttikleri görülmüştür. Öğretmenler sürece dair olumlu görüş belirtmişler ve olumlu değer davranışları öğrencilerinin kazandıklarını söylemişlerdir. Destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin değerleri kazandırma ve hayata aktarmada etkili olduğu ve bu etkinin olumlu şekilde yönlendiği yorumu yapılabilir. Öğretmenlere yöneltilen dokuzuncu soruda uygulanan etkinlikler hakkındaki görüşler alınmak istenmiştir. Öğretmenlerin uygulamalarda kullanılan etkinlikleri gayet başarılı buldukları, yerinde etkinlikler olduğunu ve güzel sonuçlandığını söyledikleri görülmüştür. Bunun yanında öğretmenlerden bir tanesi destanların görsel materyallerle desteklenmesinin önemli olduğunun altını çizdiği görülmüştür. Hawkes (2006) değerler eğitiminin ilkokullardaki eğitimin kalitesini artırmadaki etkisini incelediği araştırmasında değerler eğitiminin tutumlar üzerindeki olumlu etkisini göz önüne aldığı argümanından yola çıkılmıştır. Öğretmenler görüşlerinde yapılan etkinliklerin öğrencilerin özgüvenini ve güvenini artırdığı, öğrencilerin kaliteli işler üretmesine, personele saygılı ve iyi davranış göstermelerine olumlu katkı sağladığını belirtmişlerdir. Okulda verilen değerler eğitiminin etkisinin en önemli kanıtının öğrencilerin öğretmenlerinin anlattıklarını anlamlandırarak model olarak davranışlarını yansıttıkları ve öğrencilerin olumlu davranış geliştirmelerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma araştırmanın sonucu ile örtüşmektedir. Bu durum öğretmenlerin genel olarak etkinliklerden

memnun olduğu ve etkinliklerin güzel şekilde faydalı bir çerçevede tamamlandığından kaynaklı olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin değerler eğitimi sürecinde katkısının yadsınamaz olduğundan süreci en iyi şekilde yönetmeleri ve destanlar da dahil olmak birçok kaynak kullanarak eğitimleri gerçekleştirmeleri gerektiği söylenebilir.

Araştırmanın nitel bölümünün altıncı alt probleminde araştırmacının uygulamaları izlemesi konusunda notları incelenmiştir. Araştırmacının görüşleri incelendiğinde araştırmada güzel bir sürecin geçtiği, öğrencilerin etkinliklerden memnun olduğu ve sürece aktif şekilde katıldıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin ilgileri değerler konusunda arttırılmış ve öğrenciler değerler konusunda eğlenceli, öğretici bir çalışma sonunda mutlu şekilde ayrılmışlardır. Bu sonuçlar; günlükler, öğretmen mülakat formu, öğretmen gözlem formu ile de desteklenmektedir. Öğrencilerin değerleri anlamlandırma konusunda eğlenceli bir sürecin sonucunda öğretici bir şekilde sürecin tamamlandığı ve sürecin yararlı olduğu yorumu yapılabilir. Çengelci (2010) Sosyal bilgiler dersindeki değerler eğitimi araştırdığı durum çalışmasında araştırmacı görüşü bölümünde derslerin etkili ve verimli şekilde işlenmeye çalışıldığını belirtmiş, öğretmenlerin sürece ilişkin sistemli bir çalışma yapmadığı dersleri plansız şekilde işledikleri sonucuna ulaşmıştır. Çengelci (2010) sonuçları ile araştırma sonuçları derslerin plansız yapılması yönünden kısmen örtüşmemektedir . Bu durumun öğretmenlerin mesleki kıdemleri ve değerler eğitimine verdikleri önemden kaynaklı olabilir.

Araştırmanın nitel bölümünün yedinci kısmında öğrencilerin girişte yaptırılan poster çalışması ve uygulama sonunda yapılan değerleri anlamlandırma kağıdı arasındaki fark incelenmiştir. Araştırma girişinde MEB tarafından belirlenen ve kaynak kitaplarda olan on tane kök değerinin öğrenciler tarafından nasıl anlamlandırıldığını öğrenmek için oluşturulmuş poster çalışması ve değerleri anlamlandırma kağıdı sonuçlarında öğrencilerin girişteki poster çalışmasında değerleri anlamlandırmada biraz daha az ifade ile düşüncelerini belirttikleri görülmüştür. Uygulamalar sonucunda yapılan değerleri anlamlandırma kağıdında öğrencilerin değerleri daha geniş çerçevede ifade ettikleri görülmüştür. Barcın (2018) araştırmasında deney grubu öğrencilerinin sorumluluk, saygı ve sabır değerlerine yönelik olarak kavram sayısının arttığı, yazılan değerlerle kavramların ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın sonucu ile örtüşmektedir. Öğrencilerin değerleri anlamlandırma ve değerleri anlama konusunda yapılan destanlarla değerler eğitiminin olumlu bir etkiye sahip olduğu yorumu yapılabilir. Bu durumun öğrencilere uygulanan destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin etkisinden kaynaklı olduğu söylenebilir. Öğrencilerin değer ifadelerini açıklamalarına, yapılan uygulamaların olumlu şekilde ifade şekillerinin artmasında katkısı olduğu görülmüştür.

5.2 Sonuç

Araştırmada destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin 4. sınıfta uygulanan etkinliklerde değerler eğitimine etkisinin araştırıldığı ve uygulanan etkinlikler, gözlemler, mülakatlar ve günlüklerden değerleri eğitiminde etkili olduğu, değerleri anlama konusunda da gelişmeler yaşattığı görülmüştür.

Öğrencilerin puan ortalamalarında genelde artış yaşandığı, kontrol grubunda da artış olduğu ama deney grubu kadar olmadığı görülmüştür. Kolerasyon değerleri incelendiğinde anlamlı bir fark oluşmadığı görülmüştür. Öğrencilerin anlamlandırmalarında metinlerde bulunan değerleri genel olarak hangi değere karşılık geldiği konusunda olumlu bir gelişim yaşanmıştır.

Öğretmenler ve veliler tarafından doldurulan gözlem formlarında öğrencilerin olumlu yönde davranış değişiklikleri olduğu söylenebilir. Öğrencilere uygulanan destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin öğrencilerin model alma konusunda yardımcı olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin metinlerde doğru davranışları görmesi, değerlere verilen önemin görülmesi, değerleri fark etmeleri sonucunda bu davranış değişikliklerinin yaşandığı söylenebilir.

Yapılan ders etkinliklerinde öğrencilerin aktif ve sürecin içinde bir program hazırlanmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin ders planı sürecinde aktif katıldığından dolayı anlamlandırma ve anlama konusunda herhangi bir sıkıntı çekmedikleri, öğrencilerin değer davranışlarını fark ederek değerlerin gerekliliği konusunda olumlu bir değişim olduğu söylenebilir. Öğrencilerin süreçten mutlu olmaları ve sıkılmamalarını ifade etmelerinin sürecin olumlu geçmesine katkıda bulunduğu düşünülmektedir.

Öğretmen ve velilerle yapılan mülakatların sonucunda velilerin destanlar konusunda bilgili olmadıkları ve değerler konusunda çok bir açıklama yapamadıkları görülmüştür. Bu ifadelerde değerlerin önemine de vurgu yapılan değerler olsa da velilerin değerler eğitimi konusunda bilinçli olmadıkları yorumu yapılabilir. Öğretmenleri cevaplarında ise değerler eğitimine önem verdikleri ve bu konuda çalışmalar yapmaya çalıştıkları söylenebilir. Değerlerin önemini bilen ve kavrayan öğretmenlerin öğrencilere değerler konusunda daha yardımcı olduğu ve örnek bir model oluşturma yolunda olumlu bir adım olduğu düşünülür.

Ders planları dışında yapılan etkinliklerde öğrencilerin değer düşünceleri öğrenilmeye ve sürecin etkisi araştırılmaya çalışılmıştır. Öğrencileri değer ifadeleri, anlamlandırmalarında araştırma sürecinde bir gelişim olduğu görülmüştür. Araştırmada öğrencilerin değerleri uygulama ve hayata aktarma konusunda kendileri ile muhasebeleri sonucunda değerleri hayatına aktaran ve değişim yaşayan öğrencilerin olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin sürece daha sıkı tutunmasına neden olan etkinliklerdeki destanların olduğu düşünülmektedir. Ünlü ve eskide yaşamış modellerin öğrencilerin ilgilerini çektiği ve öğrencilerin bu konuda olumlu bir aktarım yaptığı söylenebilir. Öğretmen gözlemlerine göre de bu desteklenmektedir. Öğrencilere uygulanan destanlarla değerler eğitimi etkinliklerinin öğrencilerin değerleri anlama ve anlamlandırmasında olumlu bir etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

5.3 Öneriler

1. Öğrencilerin değerler eğitimi konusunda daha fazla kaynağa ihtiyaç duyulduğu, değerlerin kazandırılması ve anlamlandırılması konusunda daha fazla ölçme aracının araştırmacı ve akademik kişiler tarafından geliştirilmesi önerilir. Değerlerin öğretiminde farklı kaynaklar kullanımı ve hazırlanan materyallerin destanlardan hareketle yapılması sağlanabilir. Bu konuda araştırmacıların çalışmaları ve etkililiği konusunda farklı süre ve etkinliklerle çalışmalar yapılması sağlanabilir.
2. Velilere değerler eğitimi konusunda etkinlikler tasarlanması, okullarda velilerin de süreçte bulunduğu etkinlik süreçlerinin geliştirilmesi önerilir.

3. Destanların ilkökul seviyesine uygun kitap sayısı yayınevleri, Milli Eğitim Bakanlığı ve paydaşların çalışmalarıyla artırılarak 100 Temel esere daha fazla aktarılması sağlanabilir. Destanların derslerde kullanılmasına yönelik etkinliklerin artırılarak ders kitaplarına ve öğretim programlarına girmesi sağlanabilir. Ders kazanımlarını aktarırken içinde bulunan değersel özelliklerin ve kültürel yaşantıların bulunduğu destanların değer eğitiminde ve model olarak kullanılmasına yönelik daha kapsamlı ve uzun süreç içeren çalışmaların akademik olarak yapılması önerilebilir.

4. Edebi kaynakların ders etkinliklerinde kullanımı konusunda çalışmalar yapılması sağlanabilir. Türk destanlarının anlatıldığı çizgi filmler çekilerek eğitimde kullanılması sağlanabilir.

5. Değerlerin kazandırılmasında aktif şekilde rol alan öğretmen, veli ve öğrencinin birlikte etkileşimde bulunabileceği ortamların düzenlenmesi sağlanabilir.

6. Destanların cazibesini artıracak (Destan evleri- Kahramanlar Köşesi vb.), halkın bilinçlenmesini ve merakını ortaya çıkaracak ortamların oluşturulması ve halka açık hale getirilmesi için gerekli çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

18. Milli Eğitim Şurası. (2010). Erişim adresi: <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328>
19. Milli Eğitim Şurası. (2014). Erişim adresi: http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/35/27/719973/dosyalar/2015_02/02041116_19.millieitumuraskararlar.pdf
- 2023 Eğitim Vizyonu. (2018). Erişim adresi: <http://2023vizyonu.meb.gov.tr/>
- Açıkel, F. (2018). *Yunus Emre'nin eserlerinde değerler eğitimi unsurları* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 532469).
- Ada, E. (2016). *Erken çocukluk döneminde yaratıcı drama yönteminin değerler eğitimine olan etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 444667).
- Akarsu, S. (2015). *İlkokul (1-4) ve ortaokul (5-8) müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların değerler bakımından incelenmesi ve değerler eğitimine ilişkin öğrenci görüşleri* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 413644).
- Akgül, İ. (2014). *İlkokul öğrencileri için web tabanlı değerler eğitimi uygulaması* (Yüksek Lisans). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 370454).
- Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (2010). *Türkiyede aile değerleri araştırması*. Ankara: Manas Medya Planlama Reklam Hiz. San. Tic. Ltd. Şti.
- Akbaba Altun, S. (2003). Eğitim yönetimi ve değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 7-18.
- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 190366).
- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-24.
- Akbaş, O. (2009). İlköğretim okullarında görevli branş öğretmenlerinin değer eğitimi yaparken kullandıkları etkinlikler: 2004 ve 2007 yıllarına ilişkin bir karşılaştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 403-414.
- Akengin, G. (1999). *Resimli hikayelerin çocuk eğitimindeki rolü ve manasının resimlerle hikayeleştirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 87674).

- Akkuş, Z.(2006). Sosyal bilgiler öğretiminde destanların kullanımı. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 31-48.
- Aköz, T. (2018). *Beden eğitimi ve spor derslerinde verilen değerler eğitiminin öğrencilerin olumlu sosyal davranış düzeylerine etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 532797).
- Aksoy Tokgöz, İ. ve Taşkın Şahin, Ç. (2015). Sınıf öğretmenlerinin öğrenme-öğretme sürecinde materyal kullanımlarının öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 16 (2), 422-440.
- Aktepe, V. ve Tahiroğlu, M.(2016). Değerler eğitimi yaklaşımları ve etkinlik örnekleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 42, 361-384.
- Alabay, E., Can H. B., Kandemir A. B. ve Güney K. (2018). TÜBİTAK tarafından yayımlanan Meraklı Minik çocuk dergisinin değerler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16 (35), 7-26.
- Aladağ, E. ve Karaman, B. (2018). Değerler eğitiminde kısa filmlerden yararlanma: Örnek bir uygulama. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 360-377.
- Aschbacher, P. ve Alonzo, A. (2006). "Examining the utility of elementary science notebooks as an effective assessment purposes. *Educational Assessment*,11 (3), 179-203.
- Aslan, S. ve Aybek, B.(2018). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin çok kültürlü eğitime dayalı olarak uygulanan etkinlikler ile ilgili görüşlerinin incelenmesi, *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 11(1), 58-82.
- Ateş, E. (2014). *Üstün yetenekli 6. Sınıf öğrencilerine uygulanan değerler eğitimi programının etkililiği* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 385893).
- Atçakarlar, N. (2015). *Destan yazarlar serisi: Cesur yiğit Köroğlu*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Aydın, A. (2003). *Ailede çocuğun ahlak eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Aydın, Z. M. (2014, Haziran). *Okulda değerler eğitiminin ilkeleri ve soruları*. Uluslar arası İnsani Değerlerin Yeniden İnşası Sempozyumu. Erzurum.
- Aydoğan, R. (2018). *Öz düzenleyici öğrenmeye yönelik değerler eğitimi programının öğrencilerin akademik başarı, demokratik tutum ve yaşam boyu öğrenme*

kazanım algıları üzerine etkisi (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 531410).

Aytaş, G. (2005). *Edebi türlerden yararlanma*. Milli Eğitim [Electronic version] 169.

Baki, A. ve Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (42), 1-21. ISSN: 1304-0278

Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1), 231-274. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/497090>

Barcın, F. (2018). *İlkokul 4. sınıf değerler eğitiminde yaratıcı drama yönteminin etkisi* (Yüksek Lisans). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 534615).

Bartan, S. (2018). *Okul öncesi öğretmenlerinin değerler ve değerler eğitimi hakkındaki görüşleri ile sınıf içi uygulamalarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 533988).

Başaran, M. (2010). Öğretim kademesine göre öğrencilerin hikaye unsurlarına ilişkin beklentileri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 119-139.

Başçı, Z. (2012). *Beşinci sınıf sosyal bilgiler dersinde değer eğitiminin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 325804).

Baştepe, İ. (2009). Etkili okulun eğitim-öğretim süreci ve ortamı boyutlarının nitelikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (29), 76-83. ISSN:1304-0278.

Bayat, Y. (2016). Sosyal değerleri ve değerler eğitimi anlamak. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (29), 322-348. Erişim adresi: http://www.asosjournal.com/Makaleler/1284581979_1283%20Yavuz%20BOLAT.pdf

Bayer, A. (2013). Değişen toplumsal yapıda aile. Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 4 (8), 101-129. Erişim adresi: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/sirnakifd/article/view/5000109766/5000102097>

Baykul, Y. (2000). Eğitimde ve psikolojide ölçme: Klasik test teorisi ve uygulaması, Ankara: ÖSYM Yayınları.

Beldaş, A. ve Aktaş, E.(2016). Sosyal Bilgiler öğretiminde edebi eserlerin kullanımı: nitel bir çalışma. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 953-981.

- Belet Boyacı, Ş. D., Güner, M., & Babadağ, G. (2017). "Dünyada başka şekilde yaşamak da mümkün mü?" Değer eğitiminde "Küçük Kara Balık" örneği. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 5(3), 172-194. www.enadonline.com DOI: 10.14689/issn.2148-2624.1.5c3s8m
- Berber, A., Anılan, B., Odabaş, İ. N. ve Alkan, D. (2019). Fen bilimleri öğretmen adaylarının eğitimde çizgi filmin kullanımına ilişkin görüşleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 1-28. DOI: 10.17494/ogusbd.
- Balake, S., Barady, T. ve Sanchez, S. (2003). Enculturation of Democratic Principles in the Young: A Vision of Equity Education in Public Schools. *Educational Research Quarterly*. 28, 1: 48-59.
- Bostrom, K. L. (1999). The value-able child: Teaching values at home and school, Illinois: Addison Wesley Educational Publishers Inc
- Boz, H. (2017). *Matematiğe yönelik tutum gözlem formunun geliştirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 461334).
- Güvenç, B. (1994). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bozkut, E. (2017). *Çocuk oyunları ile değerler eğitimi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Brewer, R. L. (2007). Effect of the great expectations character education approach on elementary student achievement (Unpublished Doctoral Dissertation). University Of Phoenix.
- Butgel Tunalı, S., Gözü, Ö. ve Özen, G. (2016). Nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanılması "Karma araştırma yöntemi". *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslar arası Hakemli Dergisi*, 24 (2), 106-112. ISSN: 1309-3487
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (3. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2019). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (25. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can Korkmaz, Ş. (2018). *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi: Ekonomi odaklı etkinlikler bağlamında bir eylem araştırması* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 532846).

- Canatan, A.(2008). Toplumsal değerler ve yaşlılar. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 2008 (1), 62-71.
- Cengiz, ř. ve Duran, E.(2017). Okul öncesi dönemine ait hikaye ve masallardaki değerlerin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 42 (119), 205-223.
- Cerrahoğlu, M.(2013). Destanların eğitimdeki işlevi/ atasözlerinin destan metinleri ile öğretilmesi. *Turkish Studies*, 8(13), 633-644.
- Coşkun, Z. S. (2012). *Topluma hizmet uygulamalarının öğretim adaylarının değer kazanımlarına etkisi* (Yüksek Lisans). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 319867).
- Çağlayan, A. (2005), *Ahlak pusulası: Ahlak ve değerler eğitimi*. İstanbul: Dem Yayınları:
- Çelik, Ö. (2016). Disiplinler arası yaklaşımla değerler öğretiminde yaratıcı drama yöntemlerinin kullanılması, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (1), 67-88. e-ISSN 2148-7510, Doi numarası: 10.17556/erziefd.325878
- Çeliköz, M. ve Erişen, Y. (2017). EPÖ alanında görev yapan eğitim bilimlerinin yapılandırıcılıkla ilgili görüşleri: Bir karma yöntem araştırması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 286-304. ISSN: 2146-9199.
- Çınar, K. (2009). Destanların toplum için önemi. *Eğitişim Dergisi*, 23 (1).
- Çengelci, T. (2010). *İlköğretim beşinci sınıf sosyal bilgiler dersinde değerler eğitiminin gerçekleştirilmesine ilişkin bir durum alışması* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 258126).
- Çoban, O. ve Akşit, İ.(2018). 2005 ve 2017 Sosyal Bilgiler öğretim programlarının öğrenme alanı, kazanım, değer ve beceri boyutları açısından karşılaştırılması. *Tarih, Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 7 (1), 479-505.
- Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. (2014). *Karma yöntem araştırmaları ve yürütülmesi* (2. Baskıdan eviri). (Çev. Ed: Y. Dede ve S. B. Demir). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (3. Baskıdan eviri). (Ed: Mesut Bütün ve Selami Beşir Demir), Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çakmak, N. ve Baysen, E. (2013). Kavram haritalarının bilgi arama sürecinde kullanımı. *Bilgi Dünyası*, 14 (2), 358-372. Erişim adresi: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423872774.pdf>
- Çakmur, H. (2012). Araştırmalarda ölçme- güvenilirli- geçerlilik. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 11 (3), 339-344. DOI:10.5455/pmb.1-1322486024

- Çelik, Ö. (2016). *Disiplinler arası yaklaşımla değer öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılması* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 429440o).
- Çelikkaya, T. ve Seyhan, O. (2016). Değerlerin kazandırılmasında etkili faktörler (öğrenci görüşleri). *Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute*, 19 (36), 167-191.
- Çengelci, T. (2010). *İlköğretim beşinci sınıf sosyal bilgiler dersinde değerler eğitiminin gerçekleşmesine ilişkin bir durum çalışması* (Yüksek Lisans). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 258126).
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Çepni, S. (2012). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (Geliştirilmiş 6. Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Çetin, F.(2018). Değerler eğitime yönelik tutum ölçeği (DETÖ) geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (2).
- Çırak Kurt, S. (2017). Ortaokul öğretmenlerinin "Öğretim Programı" kavramına ilişkin metaforik algıları. *Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 631-641. DOI: <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.654>.
- Çobanoğlu, Ö. (2003). *Türk Dünyası Epik Destan Geleneği*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çubukçu, Z., Eker Özenbaş, D., Çetintaş, N., Satı, D. ve Yazlık Şeker, Ü.(2012). Yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli gözünden öğretmenin sahip olması gereken değerler. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(1), 25-37.
- Demir, F. (2018). *Değer öğretimi yaklaşımlarına göre hayat bilgisi dersinde değerler eğitimi* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 527974).
- Demirci, E. (2016). *Ortaöğretim öğrencilerine yönelik Mesnevi temelli değerler eğitimi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 428177).
- Demircioğlu, İ. H. ve Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: amaç, işlev ve içerik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(15), 69-88.
- Demirhan İşcan, C. (2007). *İlköğretim düzeyinde değerler eğitimi programının etkililiği* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 229089).

- Deveci, H., Karadağ, R. ve Yılmaz, F. (2008). İlköğretim öğrencilerinin şiddet algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (24), 351-368.
- Deveci, H. ve Ay, T. (2009). İlköğretim öğrencilerinin günlüklerine göre günlük yaşamında değerler. *Uluslar arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (6), 167-181. Erişim adresi: http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt2/sayi6pdf/deveci_ay.pdf
- Dilmaç, B. (2007). *Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 211415).
- Dilmaç, B. ve Ekşi, H. (2007). Temel tartışmalar ve temel yaklaşımla. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 14, 21-29.
- Dilmaç, B. (2012). *İnsanca değerler eğitimi* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğan, İ. (2007). *Sosyoloji: Kavramlar ve sorunlar*. (7. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2006). Değerler eğitimi. C. Öztürk (Ed.). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Dursun, D. (2004). Siyasette ahlak ve değerler dünyasının sorunlu ilişkileri üzerine. *DEM Dergisi*, (2) 5, 58-65.
- Dündar, Z. ve Baysan, S.(2017). Sosyal Bilgiler öğretiminde efsanelerin kullanımı. *Turkish Studies*, 12(18), 293-310.
- Eken, M. (2009), *Empati becerisinin ahlaki davranışlar üzerindeki etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 228717).
- Ekinci Çelikpazu, E. ve Aktaş, E. (2011). MEB 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin değer iletimi açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 6/2, 413-424.
- Ekşi, H. (2003). Temel insani değerlerin kazandırılmasında bir yaklaşım: Karakter eğitimi programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 79-96. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/285474391_Temel_insani_degerlerin_kazandirilmasinda_bir_yaklasim_Karakter_egitimi_programlari
- Elbir, B. ve Bağcı, C. (2013). Değerler Eğitimi Üzerine Yapılmış Lisansüstü Düzeyindeki Çalışmaların Değerlendirilmesi/Evaluation Of Post-Graduate Theses On Values Education. *Turkish Studies--International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (1), 1321-1333.
- Engin, G. (2014). *Türkçe ve beden eğitimi öğretim programları ile bütünleştirilmiş değerler eğitimi programının etkililiği* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 375605).

- Ercan, İ. ve Kan, İ. (2004). Ölçeklerde güvenilirlik ve geçerlilik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30 (3), 211-216. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/uutfd/issue/35255/391149>
- Erdoğan, S. (2010). Erken çocukluk eğitiminde televizyonun sosyal gelişim ve değerler eğitimine etkisi. *Confederence New Trends in Education and Their Implications*, 11-13 Kasım, Antalya.
- Eren, S. (2007). Toplumsal norm, ahlak ve din. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 289-316.
- Erhan, A., Can, B. H., Kandemir, A. B. ve Güney K.(2018). TÜBİTAK tarafından yayınlanan Meraklı Minik çocuk dergisinin değerler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16 (35), 7-26.
- Erikli, S. (2016). *Okulöncesi çocukları için değerler eğitimi programının geliştirilmesi ve uygulanması* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 439053).
- Fahyuni, E. F., & Bandonno, A. (2017). The use of value clarification technique-based- picture story media as an alternative media to value education in primary school. *Harmonia: Journal of Arts Research And Education*, 17(1), 68-74. doi:<http://dx.doi.org/10.15294/harmonia.v17i1.7469>
- Fichter, J. (1990). *Sosyoloji Nedir?* (Çeviren: Nilgün Çelebi). Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları.
- Girmen, P. (2013). Türkçe eğitiminde atasözleri ve değer eğitimi. *Değer Eğitimi Dergisi*, 11 (25), 117-142. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/302424>
- Göçer, A. (2010). Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Uluslar arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (12), 178-195. Erişim adresi: http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt3/sayi12pdf/gocer_ali.pdf
- Gökçe, E. (2002). İlköğretim öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2), 111-119. Erişim adresi: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423870075.pdf>
- Gönen, M., Karakuş, H., Uysal, H. Kehci, A., Ulutaş, Z. ve Kahve, Ö. (2016). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31 (2), 724- 735. doi: 10.16986/HUJE.2015014224.
- Gül, R. (2013). *Bir değer eğitimi olarak ilköğretim döneminde doğruluk eğitimi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 345575).

- Gülmez Güngörmez, H. ve Akgün A. (2018). Ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri dersindeki kuvvet ve enerji ünitesine yönelik akademik başarı testi geliştirme çalışması. *Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (2), 85-99. Erişim adresi: http://www.diyalektolog.com/Makaleler/21881870_5_hatice%20g%c3%bclmez%20son.pdf
- Gültekin, F. (2007). *Tarih I dersinde işe koşulabilecek değer öğretiminin yeni yaklaşımlarının öğrencilerin "hoşgörü" değeri anlayışlarının gelişimine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 207055).
- Gültekin, M. (2015). Dede Korkut kitabında kahramanların problem çözme yöntemleri ve Dede Korkut kitabının eğitimde kullanılması. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 15(2), 49-54.
- Güngör, E. (2010). *Değerler psikolojisi üzerine araştırmalar* (4. Baskı.).Ankara: Ötüken Yayınları.
- Hakam, K. A. (2018). Tradition of Value Education Implementation in Indonesian Primary Schools. *Journal of Social Studies Education Research*, 9 (4), 295-318.
- Halstead, J. M. ve Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: a review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30 (2) , 169- 203.
- Hawkins, N. (2006). *Does teaching values improve the quality of education in primary schools?* (Unpublished Doctoral Dissertation). Kellogg College, University of Oxford.
- Herdem, K. (2016). *Yedinci sınıf fen bilimleri dersi konularıyla bütünleştirilmiş değerler eğitimi etkinliklerinin öğrencilerin değer gelişimine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 427689).
- Howard, T. A. (2005). *The effects of a responsibility-based character education program on middle school academic achievement and school climate at an international school in East Africa*, Unpublished Doctoral Dissertation, University of Central Florida Orlando, Florida.
- Izgar, G. (2013). *İlköğretim okulu 8. sınıf öğrencilerine uygulanan değerler eğitimi programının demokratik tutum ve davranışlarına etkisi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 347483).
- İbiş, E. (2017). *Değer eğitimi temelli yaratıcı drama programının 5-6 yaş çocuklarının sosyal becerilerinin gelişimine etkisi* (Yüksek lisans tezi).

- Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 486432).
- İbret, B. Ü., Karasu Avcı, E., Karabıyık, Ş., Güleş, M. ve Demirci, M.(2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlerin öğretiminde edebi ürünlerin kullanımı. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9, 2148-2314.
- İmamoğlu, A. (2010). Vicdan kavramının psiko- sosyal tahlili. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5 (1), 129-147.
- İnan Kaya, G. (2016). Eğitimde merak ve ilgi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (25), 103-114.
- İnce Yakar, H. G. (2011). *Destan öğretiminde film kullanımının ortaöğretim Türk edebiyatı dersindeki akademik başarıya etkisi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 290702).
- İnternette Milli ve Manevi değerlere yapılan hakaret ve saldırıların yer aldığı internet siteleri nereye şikayet edilebilir?. (2019, 20 Temmuz). Erişim adresi: <https://www.internetyardim.org.tr/internette-yasadisi-icerikler/internette-milli-ve-manevi-degerlere-yapilan-hakaret>.
- İpek, E. (2014). *Beş yaş çocuğuna verilen değerler eğitimi programının sosyal duygusal uyum üzerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 414485).
- İpekçi, S. (2018). *Altıncı sınıf matematik öğretim programı ile bütünleştirilmiş değerler eğitimi program tasarısının etkililiğinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 522649).
- İstanbul MEM. (2014). <http://www.istmem.com/Sayfa/24/Degerler-Egitim.aspx>, 21.10.2018 tarihinde alınmıştır.
- İşsever, M.S. (2008). *Çizgi filmlerdeki şiddetin ilköğretim öğrencileri ile ilişkisi.*(Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 162861).
- Kaçmaz, G. (2018). *Cahit Zarifoğlu'nun masallarının değerler eğitimi ve söz varlığı açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 525817).
- Kafadar, T. (2019). *Türkiye, ABD ve Fransa'nın sosyal bilgiler öğretim programları ve ders kitaplarının değerler eğitimi boyutunda karşılaştırılması* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 537775).
- Kaftan Ayan, H., Arslan, Ü., Kul, S. ve Yılmaz, N. (2018). *2018-2019 yılı ilköğretim 4.sınıf Türkçe ders kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.

- Kağıtçıbaşı, C. (2004). Autonomy and relatedness in cultural context: Implications for self and human development. Manuscript submitted for publication.
- Kalaycı, Ş. (2008). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (3. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kamacıoğlu, B. (2017). Çizgi filmlerin kültür aktarımındaki rolü ve Hayao Miyazaki çizgi filmleri. *Anadolu Üniversitesi Sanat & Tasarım Dergisi*, 7(13), 1-18
- Kanak, M., Önder, M. ve Subaşı, Ç.(2018). Türk ninnilerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(66), 594-602.
- Kapkın, B. (2018). *Etkinlik temelli değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocukların sosyal becerilerine etkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 516046).
- Kapkın, B., Çalışkan, Z. ve Sağlam, M.(2018). Türkiye'de 1999-2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 185-209.
- Kara, Y. ve Çam, F. (2007). Yaratıcı drama yönteminin bazı sosyal becerilerin kazandırılmasına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 145-155. Erişim adresi: <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/586-published.pdf>
- Karagöz, B. (2013). *İlköğretim öğrencilerine değerlerin okul şarkıları yoluyla kazandırılması* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 533814).
- Karakoç, Y. ve Dönmez, L. (2014). Ölçek geliştirme çalışmalarında temel ilkeler. *Tıp Eğitim Dünyası*, 40, 39-49. Erişim adresi: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ted/article/view/5000140490/5000128532>
- Karakuş, N. (2017). Erken çocukluk döneminde efsane, destan ve masal metinlerinin kullanımı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (41), 118-133.
- Karakuş, N. (2015). Okulöncesi döneme hitap eden tema içerikli çizgi filmlerin değerler eğitimine katkısı yönünden değerlendirilmesi (Niloya örneği). *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(30), 251- 277.
- Karasu, H. (2018). *İlkokula uyarlanmış Dede Korkut hikayelerinde değerler eğitimi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 518344).
- Karavaşin M. (2009). İlköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okuma kültürlerinin değerlendirilmesi. Milli Eğitim Bakanlığı

Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı. Erişim Tarihi : 10 Kasım
2018 Erişim adresi:
https://www.meb.gov.tr/earged/earged/Ogretmenlerin_okuma_kulturleri.pdf

- Karataş E. (2014). Çocuk edebiyatında "Karakter" kavramı. Muğla Üniversitesi *Sosyal Bilimler Estitüsü Dergisi*, 33 (1), 60-79.
- Kart, Ö. (2002), *Eski Türk destanlarının tarih öğretimindeki yeri ve kullanımı* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.113869).
- Kapan, E. (2014). *7.Sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki değerleri kazanma durumlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.375308).
- Karadağ, S. (2017). Büyük Türk destanları serisi: Ergenekon destanı. İstanbul: Damla Yayınevi.
- Karakaş, R. (Yapımcı) ve Karakaş, R. (Yönetmen). (2014). *Dede Korkut Hikayeleri* (Çizgi Film). Türkiye: Mavi Rüya Animasyon Stüdyosu.
- Kartal, A. (2017). *GEMS tabanlı etkinliklerin sosyal bilgiler dersinde etkililiği* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.471986).
- Karul, Ü. (2018). *Hibetü'l Hakayık'ın Necip Asım Neşri ve eserde verilen değerler eğitimi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.502180).
- Kapkın, B., Çalışkan, Z. ve Sağlam, M. (2018). Türkiye'de 1999-2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 35 (16), 183-207.
- Kasa, B. (2017). *Yazma etkinliklerinin ilköğretim I. kademe öğrencilerinin matematik başarılarına ve tutumlarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.239592).
- Kaya, M. (2012). *İlköğretim II. kademe öğrencileri için Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın yapma destanlarındaki rol- modellerin eğitsel açıdan incelenmesi (Muş – Bulanık örneği)* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.326879).
- Kaya, B. (2017). Yaratıcı yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalardan bir derleme. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1 (2), 89-101. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/190692>
- Kayıran, D. (2018). *Okul öncesine yönelik değerler eğitimi program tasarısının hazırlanması ve etkililiğinin değerlendirilmesi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.534449).

- Kaymakcı, S.(2013). Sosyal bilgiler ders kitaplarında sözlü ve yazılı edebi türlerin kullanım durumu. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi*, 20, 230-255.
- Keskin, Y. (2008). *Türkiye'de sosyal bilgiler öğretim programlarında değerler eğitimi: Tarihsel gelişim 1998 ve 2004 programlarının etkililiğinin araştırılması* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.226374).
- Kızılcılık, S. ve Erjem, Y. (1996). *Açıklamalı sosyoloji sözlüğü*. Konya: Saray Kitabevleri.
- Kirmanoglu, B. (2016). *Değerler eğitiminin ilköğretim toplum hizmeti uygulamalarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.423558).
- Kirschenbaum, H. (2000). From values clarification education: A personal journey. *Education and Development*, 39 (1), 4-20.
- Koç Başaran, Y. (2017). Sosyal bilimlerde örnekleme kuramı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (47), 480-495.
- Kolaç, E. ve Özer, H. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünlerin kullanımı ve değer aktarımındaki katkılarına yönelik öğretmen adaylarının görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7 (4), 2629-2655.
- Kotluk, N. ve Kocakaya, S. (2018). Türkiye için alternatif bir anlayış: kültürel değerlere duyarlı eğitim. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 749-789.
- Kurtulmuş, M., Tösten, R. ve Gündaş, A. (2014). İlköğretim I. kademe öğretmenlerinin değer eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlar. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12 (27), 281-305. Erişim adresi: <http://ded.dem.org.tr/gorsel/pdf/ded-27-makale-11.pdf>
- Kurtdede Fidan, N. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 2 (2), 1-18.
- Kutlucan, E. (2018). *Dijital öykü anlatımı ile verilen değerler eğitimine yönelik bir eylem araştırması* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.527404).
- Lovat, T. J., & Clement, N. D. (2008). The pedagogical imperative of values education. *Journal of Beliefs & Values*, 29 (3), 273-285.
- Mardi H. Ö. (2006). *Çocuk kitapları resimlemede karakter yaratma* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.189790).

- Maxwell, J. A. (2018). *Nitel araştırma yaklaşımı: Etkileşimli bir yaklaşım* (3. Baskıdan Çeviri) (Ed: Mustafa Çevikbaş). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- MEB. (2009). *İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi 4-5. sınıflar öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB (2013a). *Çocuk gelişimi ve eğitimi, çocuk edebiyatına giriş*. Ankara: MEB Yayınevi.
- MEB (2013b). *Çocuk gelişimi ve eğitimi, drama çalışmaları*. Ankara: MEB Yayınevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2015a). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2015b). *İlköğretim Türkçe dersi (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2017a). 2017 Sosyal bilgiler öğretim programı: 4-7. Sınıflar <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=155> adresinden 23.11.2018'de erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2017b). *İlköğretim Türkçe dersi (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018a). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018b). *İlköğretim Türkçe dersi (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (2018c). *Hayat Bilgisi dersi öğretim programı (ilkokul 1, 2 ve 3. sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB (2018d), *Öğretim programları* . Erişim Tarihi: 09.10.2018, mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx.
- Mederios, T. S. (2010). *Meeting the mission: Enhancing character education at Tower Hill School* (Unpublished Doctoral Dissertation). University of Delaware.
- Meer, F. (1999). The Global Crisis A Crisis of Values and the Domination of the Weak by the Strong. *Journal of Human Values*, 5(1), 65-74.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulamaları için Bir Rehber* (4. Baskıdan çeviri). (Ed: Selahattin Turan), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Meydan, H., Hasanov, B. ve Dikmen, F. (2015). Nasıl bir çocuk? (Zonguldak ilindeki velilerin çocuklarında görmek istedikleri değerlerin okul türüne göre analizi). *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13 (29), 149-190.
- Milli Eğitim Bakanlığı basın açıklaması. (2017, 18 Temmuz). Erişim adresi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf 13.06.2018'de erişilmiştir.
- Namlı Altıntaş, N. (2016). 9-11 yaş arası öğrencilerin çizgi film ve animasyonlardan edindikleri değerler ve rol model alma durumları. *Route Educational and Social Science Journal*, 3 (2), 316-355.
- Neslitürk, S. (2013). *Anne değer eğitimi programının 5-6 yaş çocuklarının sosyal beceri düzeyine etkisi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.331765).
- Öğretici, B. (2011). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler derslerinde değerler eğitimine yönelik uygulamaların etkililiğinin araştırılması* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.328047).
- Özden, M. (2018). Türkçe öğretiminde kaynak metinlerin kullanılmasına uygun durumların oluşturulması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(3), 684-713.
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (3). 217-239.
- Özer, M. ve Çam Aktaş, B. (2019). Değer eğitimi devamlılığı: okul öncesi eğitim programından hayat bilgisi öğretim programına. *İlköğretim Online*, 18 (1), 389-405.
- Özgüven, İ.E. (1999). *Psikolojik testler*. Ankara: Sistem Ofset.
- Özkan, Ö. (2016). *Disiplinler arası yaklaşımla değer öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılması* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.429440).
- Özkan, R. (2010). Türk eğitim sisteminde himayeci değerler: İlköğretim ders kitapları örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 7 (1). Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>
- Özkartal, M. (2016). Görsel sanatlar dersinde Türk destanlarının öğretimi ve öğrencilerin gelişimlerine etkisi. *Uluslar arası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (2), 1-13.
- Öztaş, S. (2007). *Tarih öğretimi ve filmler: tarih öğretiminde film kullanılmasının öğrenci başarısı üzerindeki etkisi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.206974).

- Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2002). Sosyal bilgiler öğretiminde yazılı edebiyat ürünlerini ders aracı olarak kullanmanın duyuşsal davranış özelliklerini kazanmaya etkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15, 173-182.
- Özyılmaz, Ö. (2003). Çocukluk ve Gençlik Çağında İslami Eğitim ve Psikolojik Temelleri. İstanbul: Pınar Yayınları.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri* (3. Baskıdan Çeviri). (Ed: Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Perry, A. D. and Wilkenfeld, B. S. (2006). Using an agenda setting model to help students develop & exercise participatory skills and values. *Journal of Political Science Education*, 2(3), 303-312.
- Reficco, E., Jaen, M.H. ve Trujillo, C. (2017). Beyond knowledge: a study of latin american business schools' efforts to deliver a value-based education. *Springer*, 156, 857-874. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10551-017-3634-z>
- Rokeach, M. (1973). *The Nature of Human Values*. New York: The Free Press
- Saban, A. (2000). *Öğrenme Öğretme Süreci*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sadioğlu, Ö., Turan, M., Deveci Dikmen, N., Yılmaz, M. ve Özkan Muhtar, Y.(2018). Değerlerin öğretiminde çizgi filmler: Rafadan Tayfa örneği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 240-251.
- Sağlam, A. (2016). Değerler eğitiminin öğrenci davranışlarına etkisinin veli görüşlerine göre incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20 (3), 723-742.
- Sapsağlam, Ö. (2015). *Anasınıfına devam eden çocuklara uygulanan sosyal değerler eğitimi programının sosyal beceri kazanımına etkisinin incelenmesi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.397373).
- Sarıköse, B. (2011). Tarih öğretiminde menkıbelerin kullanılması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 311-321.
- Server, S. (2000). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Soydan, S. (2012). Çocuklarda merak duygusunu uyandırmada Montessori öğretmenlerinin kullandıkları stratejiler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (25), 269-290.
- Şahin, A. (2019). Personal and Social Values in Primary Grade Children's Books. *Participatory Educational Research*, 6(1), 1-9. DOI: <http://dx.doi.org/10.17275/per.19.1.6.1>

- Şahin, H. B. (2016). *Eğitsel bilgisayar oyunlarıyla destekli matematik öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına ve duyuşsal özelliklerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.435990).
- Şahin, S. ve Bağrıyanık, H. (2017). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin öğretimsel liderliğe ilişkin görüşleri. *Çukurova Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 153-172. E-ISSN: 2458-7559, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.18560/cukurova.1066>
- Şahin, V. (2009). Dede Korkut hikâyelerinde iyilik kültürü. I. Ulusal İyilik Sempozyumu, Elazığ. 23 Kasım 2011, http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/veysel_sahin_dede_korkut.pdf
- Savaşkan, V. ve Arslan, M.A. (2015). Kimlik oluşturmada milli ve manevi değerlerin Türk edebiyatı program ve kitaplarındaki yeri. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 363-374.
- Schwartz, S. (1996). Values Priorities and Behavior:Applying a Theory of Integrated Values Systems, C.Seligman etc. (Eds) *Psychology of Value:Ontorio Symposium* (pp 1-24), Volume:8, Lawrence Erlbaum Associates, New Jersey: Inc.Publishers
- Selimbocaoğlu, A. (2004, Temmuz). *Drama ve dramanın ilköğretimdeki önemi*. İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 13. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. Malatya.
- Sever, S. (2012). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Sever, E. ve Çetinkaya Özdemir, E. (2018). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarında kullandıkları sözcüklerin türleri üzerine bir değerlendirme. *İlköğretim Online*, 17 (1), 440-449.
- Spranger, E. (1928). *Types of Men*, New York: Hafner Publishing Company.
- Superka, D.P., Ahrens, C., Hedstrom, J.E., Ford, L.J. ve Johnson, P.L. (1976). Values education sourcebook: conceptual approaches, material analyses, and an annotated bibliography. Colorado: Social Science Education Consortium, ERIC Clearinghouse for Social Studies/Social Science Education.
- Sürmeli, A. (2015). *Peyami Safa'nın romanlarında değerler eğitimi ve Türkçe* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Şahin, Veysel (2009), Dede Korkut hikayelerinde iyilik kültürü, 1. Ulusal İyilik Sempozyumu, Elazığ Milli Eğitim Müdürlüğü ve Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Elazığ Milli Eğitim Müdürlüğü Yayınları, s.294-302, Elazığ.

- Şimşek, A. (2000), *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretiminde hikaye anlatım yönteminin (storytelling) kullanımı* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.).
- Şimşek, A. (2001). Tarih eğitiminde efsane ve destanların rolü. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (3), 11-21.
- Taş, H. (2016). *Mesnevi destekli değerler eğitiminin ilkokul 4.sınıf öğrencilerinin tutumlarına etkisi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.456602).
- Temel, N. (2017). *Gerçek yaşam temelli değerler eğitimi programının ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin sosyal yeterlik ve okula uyum becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.484031).
- Teyfur, M. ve Teyfur, E. (2012). Yapılandırmacı öğretim programına yönelik öğretmen ve yönetici görüşlerinin değerlendirilmesi (İzmir ili örneği). *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 66-81.
- TDK, Genel Türkçe Sözlük. Erişim Tarihi: 15.01.2019, www.tdk.gov.tr/index.kelime=DEĞER
- TDK, Genel Türkçe Sözlük. Erişim Tarihi: 18.02.2019, www.tdk.gov.tr/index.kelime=KÜLTÜR.
- Toklu, N. (2002). *Değerlerin dilemması: sübjektiflik ve objektiflik; bilgi ve değer*, Muğla Üniversitesi Felsefe Bölümü Sempozyum Bildiriler Kitabı (s. 101-113), Ankara: Vadi Yayınları.
- Topçu, N. (2012). *Psikoloji*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Topçu, E. ve Kaymakçı, S. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminde menkıbelerin kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (1), 281-305. Doi numarası: 10.17556/erziefd.400021.
- Tural, S.(2000), *Tarihten destana akan duyarlılık*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Turgut, M. F. (1992). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (9. Baskı). Ankara: Saydam Matbaacılık.
- Tut, E. ve Kiroğlu, K. (2017). TRT'nin popüler çocuk şarkıları yarışmasında finale kalan eserlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(48), 561-569.
- Tümen, T. (2018). *Naki Tezel'in masalları ve değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.504707).

- Türkmen, N.(2012). Çizgi filmlerin kültür aktarımındaki rolü ve pepee. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(2),139- 158.
- Tüysüz, S. (2018). *İlkokul sosyal bilgiler ders kitabı*. Ankara: Tuna Matbaacılık.
- Uğurlu S. B. (2013). Resimli çocuk kitaplarında hayvan karakter kullanımı. *Turkish Studies*, 8 (4), 1381- 1393.
- Uyanık Balat, G.(2006, Ekim). Okullarda neden değerler eğitimi çalışmaları. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 2, 14-16.
- Uygun, S. (2013). Değerler eğitimi program tasarılarının değerlendirilmesi (Antalya örneği), *Mediterranean Journal of Humanities*, III/2, 263-277.
- Uzunkol, E. (2014). *Hayat bilgisi öğretiminde uygulanan değerler eğitimi programının öğrencilerin özsaygı düzeyleri, sosyal problem çözme becerileri ve empati düzeylerine etkisi* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.354658).
- Ünal Ç. ve Çelikkaya, T. (2009). Yapılandırmacı yaklaşımın sosyal bilgiler öğretiminde başarı, tutum ve kalıcılığa etkisi (5. sınıf örneği). *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (2) , 197- 212.
- Wai-Chung Ho (2006) Challenges to Values Education in Hong Kong School Music Education, *Asia Pacific Journal of Education*, 26:2, 225-241, DOI: 10.1080/02188790600937383
- Welton, D. A. ve Mallan, J. T. (1999). *Children and their world*, Boston: Houghton Mifflin Company.
- Yağlı, A. (2013). Çocuğun eğitiminde ve sosyal gelişiminde çizgi filmlerin rolü: Caillou ve Pepee Örneği. *Turkish Studies*, 8 (10), 707-719. Erişim adresi: <https://docplayer.biz.tr/8514192-Cocugun-egitiminde-ve-sosyal-gelisiminde-cizgi-filmlerin-rolu-caillou-ve-pepee-ornegi-ozet.html>
- Yaman, E. (2010). Perception of faculty members exposed to mobbing about the organizational culture and climate. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 10(1), 547-578.
- Yaman, E., İ.Bayburtlu, F. ve Tekir, B.(2015). Dede Korkut çizgi filminde yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 245-269.
- Yaşaroğlu, C.(2014). Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *International Journal Of Social Science*. (27), 123-134.

- Yaşaroğlu, C.(2018). Öğretim programlarında değerler: Hayat Bilgisi dersi örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(5), 725-733.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19, 499-522.
- Yazıcı, M. (2013). Değerler ve toplumsal yapıda sosyal değerlerin yeri. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 24 (1), 209-223. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/157368>
- Yazıcı, S. ve Aslan, M. (2011). Değerler eğitiminde kahramanlardan yararlanma: Sosyal bilgiler ders kitapları ile öğretmen adaylarının kahraman tercihlerinin karşılaştırılması üzerine bir çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11 (4), 2173-2188.
- Yel, S. ve Aladağ, S. (2009). Sosyal bilgilerde değerlerin öğretimi. M. Safran (Ed.) *Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde* (s. 118-145). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Yeşil, R. ve Aydın, D. (2007). Demokratik Değerlerin Eğitiminde Yöntem ve Zamanlama. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (2), 65- 84.
- Yıldırım, F. (2013). *İlköğretim okullarında örtük program ve ilköğretim öğrencilerinin örtük programdan kaynaklanan stres algıları* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.349358).
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2004). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. (2018). *6 yaş okulöncesi çocuklarına yönelik cesaret temelli değerler eğitimi uygulamalarının etkililiği* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.523174).
- Yıldırım, Z. (2015). *Sınıf öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenmeye yönelik algıları ve görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.399332).
- Yıldız, N. (2017), *Manas Destanı ve Kırgız Kültürü İle İlgili Tespitler ve Tahliller*, Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.
- Yıldız Bıçakçı, M., Er, S. ve Aral, N. (2017). Annelerin çocuklarına etkileşimli kitap okuma sürecine ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 42 (191), 53-68. DOI: 10.15390/EB.2017.7164

- Yılmaz Yüksel, A. (2003). *Empati eğitim programının ilköğretim öğrencilerinin empati becerilerine etkisi* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.127623).
- Yiğittir S. ve Öcal, A. (2010). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin değer yönelimleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 407-416.
- Yiğittir, S. (2010). İlköğretim öğrenci velilerinin okullarda kazandırılmasını arzuladığı değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(19), 207-233.
- Yiğittir, S. (2012). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin değer yönelimlerinin Rokeach ve Schwartz Değer sınıflandırmasına göre değerlendirilmesi. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, 19, 1- 15.
- Yiğittir, S. ve Kaymakçı, S. (2012). Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı uygulama kılavuzunda yer alan etkinliklerin değer eğitimi yaklaşımları açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 49-73.
- Yiğittir, S. (2014). Türk destanlarının değer odaklı analizi. *Turkish Studies*, 9(5), 2125-2140.
- Yontar, A. (2013). *Sosyal bilgiler programında kazandırılması hedeflenen sorumluluk değeri ve empati becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.336126).
- Yüksel, G. (2003) İlköğretim öğrencilerinin gelişim alanları, gelişim alanlarının işaretçisi olan ihtiyaçlar ve geliştirilmesi gereken beceriler: bu süreçte rehber öğretmenin işlevleri: kurumsal bir inceleme, *MEB Dergisi*, 159.
- Yürük, S. E. (2015). *Dijital öykülemeye dayalı değerler eğitiminin öğrencilerin değer kazanımı ve tutumuna etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.423425).

EKLER

EK 1: MEB İzin Belgesi

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 68513552-100-E.14723502
Konu: Burhan Miktad ALBAYRAK'ın
Uygulama İzni

22.09.2017

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
SAMSUN

İlgi :a) 18.09.2017 tarihli ve 49933177-100-E.21700 sayılı yazınız.
b) Valilik makamından alınan 21.09.2017 tarih ve 100-E.14564480 sayılı onay

Üniversitenizin Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi **Burhan Miktad ALBAYRAK'ın " İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersindeki Değerin Edebi Kaynaklar Yardımıyla Öğretimi"** konulu tez çalışmasını, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde, tez çalışması sonunda hazırlanmış olduğu tezi ile ilgili bilgileri; basılı veya dijital ortamda, Müdürlüğümüze teslim etmek koşulu ile İlimiz merkez ve bağlı ilçelerimizdeki İlkokullarda yapmasının uygun görüldüğü ile ilgili Valilik makamından alınan ilgi (b) izin onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Yakup TURAN
İl Millî Eğitim Müdürü

Eki : İlgi (b) Onay.

**GÜVENLİ ELEKTRONİK
İMZALI ASLI İLE AYNIYDIR**
26.09.2017
Senol DEMİR
Sel

AĞRI MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
Kağızman Cad. Ağrı
http://agri.meb.gov.tr
egitimogretim04@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Senol DEMİR (Sel)
Tel : (0472) 280 94 37
Faks: (0472) 280 94 50

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.sorgu.meb.gov.tr> adresinden 40a5-0e6b-32e1-ba58-3cd8 koda ile teyit edilebilir.

EK 2: Enstitü İzin Belgesi

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
05.09.2017	8	2017/ 186

KARAR NO:
2017 – 186

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Burhan Mikdat ALBAYRAK'ın " ilkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersindeki Değerin Edebi Kaynaklar Yardımıyla (Karma Yaklaşım Dayalı Etkinliklerle) Öğretimi" konulu yüksek lisans tezine ilişkin mülakat,gözlem,video/film kaydı ve ses kaydı uygulamaları okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Burhan Mikdat ALBAYRAK'ın " ilkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersindeki Değerin Edebi Kaynaklar Yardımıyla (Karma Yaklaşım Dayalı Etkinliklerle) Öğretimi" konulu yüksek lisans tezine ilişkin mülakat,gözlem,video/film kaydı ve ses kaydı uygulamalarının kabulüne oybirliği ile karar verildi.

ASLI GİBİDİR.

Ek- 3: Destanlarla Dergerler Eğitimi Anlamlandırma Testi Soruları

DESTANLARLA DERGERLER EĞİTİMİ ANLAMLANDIRMA TESTİ SORULARI

(NOT; Bu bölümdeki sorular; Destan Yazarlar seri kitaplarından metinler alınarak oluşturulmuş sorulardır.)

Soru 1; "Bundan yıllar önce, Sivas'ta her zaman gelip gidenin eksik olmadığı koskocaman bir konak vardı. Bu konağın sahibi Yusuf Ağa idi. Buraya her gelen en güzel şekilde ağırlanır, yardım isteyen hiç kimse geri çevrilmezdi" **Köroğlu Destanı'ndan alınan bu bölümde Yusuf Ağa'nın hangi özelliğine dikkat çekilmiştir?**

A) Adaletli oluşu

B) Misafirperver oluşu

C) Saygılı oluşu

D) Vatansever oluşu

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 2; "Sivas o sene müthiş bir kıtlıkla kavruluyordu. Ambardaki erzaklar, dolaplardaki yiyecekler her geçen gün azalıyordu. Yusuf Ağa'nın konağındaki yiyecekler kendilerine bir yıl yetecek kadar çoktu. Ama o kasabadaki yoksul insanları gördükçe, yüreği dayanmıyor, isteyen herkese evindeki yiyecekleri dağıtıyordu." **Köroğlu Destanı'ndan alınan bu bölümde Yusuf Ağa'nın insanlara elindekini dağıtması özelliği aşağıdaki cümlelerin hangisinde aynı anlamda kullanılmıştır?**

A) Ahmet elindeki poşeti eşit şekilde arkadaşlarına dağıttı.

B) Mehmet dedesinin elini öperek yanına oturdu.

C) Burak yaşlı bir teyzeyi elinden tutarak karşıdan karşıya geçmesine yardım etti.

D) Hasan tüm hayvanları çok severdi.

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 3; "Kırk gün sonra, Yusuf Ağa, kır atın yanına gitti. Onun başını sırtını okşadı. Kişnemesini dinledi. Yularından tutup, yürüttü. Sonra; Bu atın biraz daha olgunlaşması gerek oğul. Kırk gün daha kalsın, dedi. Kırk günde bir bu şekilde Yusuf Ağa kır atı kontrol etmeye devam etti. Kır atın mükemmel bir at olacağı günü bekliyordu." **Köroğlu Destanı'ndan alınan bu bölümde kır atın mükemmel olacağı günü bekleyen Yusuf Ağa o kadar uzun süre beklemesini hangi özelliğine borçlu?**

A) Saygılı oluşuna

B) Hoşgörülü oluşuna

C) Sabırlı oluşuna

D) Çalışkan oluşuna

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 4; "Kervandakiler Ruşen Ali (Köroğlu)'ye bağırıyorlar;

- Sen karışma! Başına dert açma. O kervancı başıdır. Bolu Beyi'nin dostudur. Sonra sana düşman olur. Yapmadığını bırakmaz.

Ruşen Ali;

-Ne yapayım yani, gözümün önünde zavallı bir adama işkence etsinler, ben de ses çıkarmayayım mı? Kırbacı bir hamlede çekip aldı. Ruşen Ali (Köroğlu) kervancı başını kolundan tutup yere yatırdı." **Köroğlu Destanı'ndan alınan bu bölümde Ruşen Ali (Köroğlu)'nin yerinde siz olsaydınız ne yapardınız?**

A) Başıma gelecekleri düşünüp olaya müdahale etmezdim.

B) Çocuğu dövönlere neden olduğunu sorup uzlaşmaya çalışırdım.

C) Köroğlu gibi masum olan birini o durumdan kurtarırdım.

D) Yanımdakilerden yardım etmelerini beklerdim.

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 5; "Bolu Beyi'nin adamları, Köroğlu'nun Çamlıbel'de yaşadığını söyleyip, Çamlıbel'in nerede olduğunu tarif ettiler. Kenan, bir iki gün konakta dinlendikten sonra, Çamlıbel'e gitti. Buz gibi pınarın suyundan içti. Çiçeklerin, çamların ve çimenlerin kokusunu içine çekti.

-Köroğlu yaşamak için kendine ne güzel bir yer seçmiş, dedi."

Köroğlu Destanı'ndan alınan bu bölümde altı çizili bölümde hangi değeri yazar bize anlatmaya çalışmıştır?

A) Sevgi

B) Doğa sevgisi

C) Saygı

D) Hoşgörü

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 6; "-En güzel ve güçlü at seninki. Almambet kardeşim ona ihtiyacım var.

- Can dostum Kaplan Manas, bırak Konurbay'la ben dövüşeyim. Atım beni tanıdığı için ben daha rahat hareket ederim. Hem ezelden beridir onu sevmem. Bırak onun karşısına ben çıkayım." **Manas Destanı'ndan alınan bu bölümde Almambet'in Manas yerine savaşa gitmesi onda hangi değerin olduğunu gösterir?**

A) Sevgi

B) Saygı

C) Hoşgörü

D) Dostluk

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 7; " Yeniden toplanıp iş bölümü yaptılar. Herkes çalışacaktı. Kadın çocuk demeden herkes ama herkes bu iş için yapılması gerekeni yapacaktı. Kuru odunlar kesilip toplandı. Demir dağının bulunduğu yere doğru taşınıp yığıldı. Herkes bıkmadan usanmadan aşkla, şevkle, zevkle çalışıyordu. Tüm hazırlıklar yeterli düzeye gelince, odunlar demir damarının olduğu bölgelere yerleştirilerek yapıldı. Tek amaçları kendilerine sevebilecekleri yetebilecek bir yurt edinmekti." **Ergenekon Destanı'ndan alınan bu bölümde yazar Göktürk'lerin hangi özelliğinden bahsedilmektedir?**

A) Vatanseverlik(Birlik Beraberlik)

B) Adalet

C) Saygı

D) Hoşgörü

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 8; " Alevke Manas'ı ve askerlerini yemeğe davet etti.

- Sizi yanlış tanıdım Alevke Han, sağ olun ama ben askerlerimle yemek yemeyi tercih ederim.

-Peki öyleyse yemeklerinizi gönderiyorum.

Manas askerlerinin yanına dönünce onları uyardı. Sakın Alevke'nin gönderdiği yemeklerden yamayın. Yemekleri kendiniz hazırlayın.

Alevke yemeklerin içine zehir katarak Manas'a gönderdi." **Manas Destanı'ndan alınan bu konuşmada Alevke'nin barışmak için yemeğe davet etmesinden sonra yemeklere zehir kattırması Alevke de aşağıda belirtilen hangi değerini olmadığını gösterir?**

A) Saygı

B) Hoşgörü

C) Sevgi

D) Dürüstlük

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 9; "Alp Er Tunga ona,

- Seni tanıdığım günden beri izliyorum evlat. Davranışların, konuşmaların çok hoşuma gidiyor. Gördüğüm kadarıyla bileğin de güçlü. Eğer kızım da isterse seni onunla evlendirmek isterim, dedi" **Alp Er Tunga Destanı'ndan alınan bu bölümde Alp Er Tunga'nın altı çizili bölümde kızının da düşüncesini almak istemesi hangi özelliğinden kaynaklanmaktadır?**

A) Sevgisinden

B) Düşüncesine Saygılı oluşundan

C) Hoşgörülü oluşundan

D) Yardımsever oluşundan

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 10; "Zalim Alevke Kırgızistan'ı baştan sona istila edip, önüne gelen her şeyi yakıp yıkıyordu. Karşı koyanları öldürüyor, ya da esir alıyordu. Kara bulutların çöktüğü kırgız ülkesinde sanki kıyamet kopmuştu." **Manas Destanı'ndan alınan bu bölümde Zalim Alevke'de hangi değerlerin olmadığı söylenebilir?**

A) Sevgi- Saygı B) Vatanseverlik- Hoşgörü C) Dürüstlük- Cömertlik

D) Sorumluluk- Bilimsellik

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 11; "Cakıp Han bu duruma çok üzülüyor, içten içe kendini yiyip bitiriyordu.

- Böyle kul köle olup esaret altında yaşamaktansa ölmek dağa iyidir. Ey Kırgız halkı gelin sırtımızı dağlara verip yine saldıralım. Her gün ölmektense bir defa ölüyoruz daha iyi. Haydi arkadaşlar ne duruyoruz?" **Manas Destanı'ndan alınan bu bölümde Cakıp Han hangi özelliklerinin olmayışından dolayı böyle konuşmaktadır?**

A) Bağımsızlıklarının olmayışından dolayı

B) Eşitliklerinin olmayışından dolayı

C) Vatanlarının olmayışından dolayı

D) Saygının olmayışından dolayı

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 12 ; "Bolulular Köroğlu'nu, o günden sonra daha da çok sevdiler. Onun cesareti, mertliği, yiğitliği, cömertliği, sevecenliği başka şehirlerde bile konuşulur, duyulur oldu." **Köroğlu Destanı'ndan alınan bu bölümde Köroğlu'nda bulunan değerlere aşağıdaki cümlelerden hangisinde yer verilmemiştir?**

A) Sevda arkadaşlarına her zaman sevgisini gösterirdi.

B) Battal gazi kıvrak bir hareketle 20 kişinin arasına dalıp yara almadan çıkmıştı.

C) Danişment Gazi ihtiyacı olanlara elindeki tüm imkanı kullanarak yardım ederdi.

D) Yusuf Ağa çok misafirperver bir kişiydi.

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 13; "Dokuz Boy Gürcistan sınırına varıp kondu. Karakolluk yaptı. Yabancılar sınırı geçse, yakalayıp Oğuz'a armağan gönderdi. Yılda bir kere Bayındır Han'ın divanına varırdı.

Yine Bayındır Han'dan adam geldi, "Acele gelsin." diye. Bunun üzerine Begil geldi. Selam verip, Bayındır Han'ın elini öptü. Han'da Begil'i misafir etti. Güzel at, güzel kaftan, bol harçlık verdi. Üç gün Begil av etiyle doyuruldu." **Dede Korkut (Deli Dumrul) Destanı'ndan alınan bu bölümde Bayındır Han'ın Begil'i en güzeli hediyeler ile ağırlaması Bayındır Han'da hangi özelliklerin olduğunu gösterir?**

A) Saygı- Hoşgörü

B) Sevgi- Saygı

C) Cömertlik- Misafirperverlik

D) Vatanseverlik- Cömertlik

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 14; "Yusuf Ağa: Sivas'ta bir garip oğlum ve hanımım var. Aylar var ki yolumu gözlerler.

İçlerinden biri: Ben seni Sivas'a götürürüm.

Yusuf Ağa: Sana zahmet vermek istemem ama başka çarem yok, diyerek boynunu büktü.

Genç adam: Darda kalana yardım etmek zahmet mi olur!"

Köroğlu Destanı'ndan alınan bu konuşmada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Zor durumda kalana yardım etmek güzel bir davranıştır.

B) Herkes kendi işini yapmalıdır.

C) Yolda kalana yardım etmek kolaydır.

D) Herkese yardım etmeye gerek yoktur.

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 15; "Kır at esir olmuştu. Zalim Bolu Beyi türlü tuzaklarla Kırat'ı bir ahıra kapatmıştı. Köroğlu çok üzülüyordu. Ailesinden bile yakını can yoldaşı onu beklerken Kırat kimseyi yanına yaklaştırmıyordu. Köroğlu bir yolunu bulup seyis olarak Kırat'ın yanına türlü zorluklara rağmen gider. Kır at Köroğlu'nu tanımıştır ve kaçmanın planlarını yapmaya başlamıştı." **Köroğlu Destanı'ndan alınan bu bölümde Köroğlu Kırat'a ulaşmak için beklemesi onun hangi özelliğinin olduğunu gösterir?**

A) Dürüst		B) Dost		C) Sabırlı		D) Çalışkan	
HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA		

Soru 16; " Melik Danişment ve yabancı adam akşama kadar savaşmışlardı ve artık dinlenmeleri gerekiyordu. Melih Danişment de pınarın yanına gitti, abdest alıp namaz kıldı. Yabancı adam, yemeğe başlayınca, Melik Danişment'in yanında yemeği olmadığını gördü. Sonra onun yanına geldi.

-Gördüm ki ey pehlivan sende yiyecek bir şey yok. Haydi gel birlikte yiyelim." **Danişment Gazi Destanı'ndan alınan bu bölümde yabancı adamın akşama kadar dövüştüğü kişiye yemeğini paylaşmak istemesinde olan özellikten aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu özelliğe benzer bir durum vardır?**

- A) Battal Gazi elindeki her şeyi yere bırakmış ve düşünüyordu.
 B) Yusuf Ağa elindeki her şeyi paylaşmayı bilmişti.
 C) Saltuk Buğra Han kılıcını çekip korkusuzca savaşmıştı.
 D) Sevdiği adam için Elanora elinden geleni yapmıştı.

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA		
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------	--	--

Soru 17; "Satuk Buğra Han, babasının yatağına oturup elini tuttu.

-Buyur babacığım.

-Oğul. Bilirsin seni çok severim. Biliyorum, daha çok küçüksün ama büyüyünce benim yerime padişah olacaksın.

- Hakanın boğazı kurudu. Satuk Buğra, babasını hafifçe kaldırıp, ona su içirdi. Sonra padişah konuşmaya başladı;

-Ülkem sana emanet. Bu ülkeyi yönetirken, adalete dikkat et." **Satuk Buğra Han Destanı'ndan alınan bu bölümde babası Satuk Buğra Han'a neden ülkeyi yönetirken adaletli davranmasını öğütlemiştir?**

- A) Adaletli ülkeler geleceğe daha güzel ulaşır.
 B) Adalet her şeyden önemlidir.
 C) Adaletli bir ülkede her şey karmaşıktır.
 D) Adalet varsa sevgi yoktur.

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA		
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------	--	--

Soru 18; " Kayser olayı öğrenince, kızını ceza olarak Kız Kulesi'ne kapattırmış. Kıza ekmek ve su vermiyormuş. Kızcağızın orada açlıktan ölmesini bekliyorlarmış.

-İnsan kızına böyle kıyar mı yahu!" **Battal Gazi Destanı'ndan alınan bu bölümde Kayser'de aşağıdaki hangi değer (özellik) olsaydı kızına böyle davranmazdı?**

A) Saygı		B)Sevgi		C) Cömertlik		D) Adalet	
HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA		

Soru 19; Med hükümdarı , Alp Er Tunga'nın kendisine komşu olmasından rahatsızlık duyuyor, onun bu topraklardan çekip gitmesini istiyordu. Alp Er Tunga'nın bu topraklardan gitmeyi reddetmesi durumunda ona savaş açacağını ilan ediyordu. Alp Er Tunga kısa bir cevap elçiyle yollayarak şunu kısa ve öz söylemiş;

- Biz sahip olduğumuz toprakları kimseye bırakıp gidemeyiz." **Alp Er Tunga**

Destanı'ndan alınan bu bölümde Alp Er Tunga'nın cevabı bize hangi özelliğinin olduğunu gösterir?

A) Vatansever B) Saygı C) Hoşgörü D) Bağımsızlık

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 20 ; "Kayser kızı Elanora'yı yanına çağırdı Danışmanlarıyla birlikte onu sorguya çekti.

-Söyle bakalım kızım, benim düşmanımı nasıl zindandan dışarı çıkarırsın?

-Senin düşmanın olsa da mert ve yiğit bir insan o. Bizans'taki erkekler gibi korkak ve zalim değil.

-Bak sen neler söylüyor! Yok çok mertmiş, çok yiğitmiş. Her yiğit gördüğünde zindandan dışarı mı salacaksın. Sana bu hakkı kim verdi?

- Ya suçsuz insanlara zalimce davranma hakkını size kim verdi?" **Battal**

Gazi Destanı'ndan alınan bu bölümde Kayser kızı Elanora'nın altı çizili cümleleri hangi özelliğinin olduğunu bize gösterir?

A) Saygılı B) Cömert C) Dürüst D) Sevecen

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 21; "Manas onları büyük bir sevinç ve törenlerle karşıladı. Esen Han ile arkadaşlarının sinsî planlarından haberdar değildi. Onlara yürekten kucakını açıp sevgiyle bağrına bastı. Oysa ki Kozkoman sinsî idi, samimi değildi. Manas'ı öldürmek istiyordu." **Manas Destanı'ndan alınan bu bölümde Manas'ın davranışı ve Kozkoman'ın davranışı sırasıyla aşağıdaki hangi değerlere karşılık gelir?**

A) Sevgi- Hoşgörü B) Sevgi- Saygı C) Sevgi- Dürüst olmamak

D) Adalet- Dürüstlük

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 22; "Halife'nin yanına gelir Melik Ahmet, Sultan Turasan ve Eyüp gazi olay şöyle devam eder;

- Size yardım etmeyi isterim Peki, ne yapabilirim?

- Biz her şeyden önce, iyi bir yöneticimiz, olsun istiyoruz. Bunun için Melik Ahmet ve Sultan Turasan'dan yardım istedik. Peygamberimizin soyundan gelen bu değerli kişiler ise bize dediler ki' Bu ağır sorumluluktur. Biz halifenin izni olmadan böyle bir sorumluluk alamayız. O izin verirse kabul ederiz' Biz de böylece size danışmaya geldik." **Danışment Gazi Destanı'ndan alınan bu bölümde halifeye gitmelerindeki sebep nedir?**

A) Saygı duyulması B) Sevgi duyulması C) Hoşgörü duyulması

D) Dürüstlük duyulması

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 23; " Kaçanlar da ganimetleri meydanda bırakıp bir daha arkalarına bakmıyorlardı. Manas'ın bu zaferi Altaylardaki sürgün Kırgızlar için kurtuluş günü olmuştu. Artık Kırgızlar özgürdü. Bir daha Çin- Kalmuk hakimiyeti altında yaşamayacaklardı." **Manas Destanı'ndan alınan bu bölümde Manas'ın zaferiyle Kırgız halkı hangi değerini geri kazanmıştır?**

A) Bağımsızlık		B) Demokrasi		C) Vatanseverlik		D) Saygı	
HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA		

Soru 24; " Kayser oğlunu ülkesinden kovmuştur. Oğlu da Alp Er Tunga'nın topraklarına sığınır.

-Babam halkına zulmediyor. Ben de ona karşı çıktım. Sonra...

-Sonra?

- Sonra beni kovdu. ' Sen asla benim tahtımın varisi olamazsın.' dedi. Ben de ülkenize sığındım. Lütfen bana kötü bir şey yapmayın! Alp Er Tunga gülümsedi:

-Korkma bizden sana zarar gelmez. Hem biz ülkemize sığınan insanları koruruz. Bundan böyle sen benim misafirimsin." **Alp Er Tunga Destanı'ndan alınan bu bölümde günümüzdeki hangi olayla aynı durumu göstermektedir?**

A) Rusların Antalya'ya tatile gelmesi.

B) Suriyeli insanların ülkemize gelmesi.

C) Ticaret yapmaya gelen Çinli tüccarlar

D) İş gezisi yapmaya gelen Japonlar

A) Bağımsızlık		B) Demokrasi		C) Vatanseverlik		D) Saygı	
HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA		

Soru 25; "Bezir Han bunları düşünürken, Banu Hatun'un yardımcısı ak kundaklara sarılmış Satuk Buğra Han'ı getirdi. Hakan sevimli oğlunu kucığına aldı. Onun yanağına küçük bir öpücük kondurdu. Bebek çok güzel kokuyordu. Birkaç gün sonra, Bezir Han Kaşgar ilindeki herkesi konağına çağırdı. Oğlu için büyük bir ziyafet verdi." **Satuk Buğra Han Destanı'ndan alınan bu bölümde Bezir Han verdiği bu ziyafet onun nasıl bir kişiliğe sahip olduğunu gösterir?**

A) Cömertlik-Misafirperver

B) Sevgi

C) Saygı

D) Hoşgörü

A) Bağımsızlık		B) Demokrasi		C) Vatanseverlik		D) Saygı	
HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA		

Soru 26; "Bu kötülükler mutlaka engellenmeliydi.

-Git oğul, git ama intikam için değil. Bolu Beyi'nin haraç kestiği, canını yaktığı, huzur vermediği gariplere yardım etmek için git. Başkasına kötülük yapmasına engel olmak için git. Zaten artık yaşlandım. Bir ayağım çukurda. Ama sen gençsin. Pek çok insana yardımın dokunabilir, kötülükleri engel olabilirsin. Kır at da sana yardım eder, senin için iyi bir dost olur." **Köroğlu Destanı'ndan alınan bu bölümde Yusuf Ağa'nın oğluna öğütünde aşağıdaki değerlerden hangisi bulunmaktadır?**

A) İyilik- saygı- hoşgörü

B) Adalet- İyilik- Yardımseverlik

C) Mutluluk- sevgi-saygı

D) Sevgi-Saygı- Yardımseverlik

A) Bağımsızlık		B) Demokrasi		C) Vatanseverlik		D) Saygı	
HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA		

Soru 27; "Oğulcuğum, var git, ne derlerse onu yap. Gerektiğinde Allah için canını vermekten geri durma. Ne olursa olsun, vatanını koru. Mademki serdar (padişah) olacaksın, emrinde olanları gözet. Herkesin hakkına dikkat et. Duam seninleedir." **Köroğlu Destanı'ndan alınan bu bölümde annesi Köroğlu'na altı çizili sözle ne anlatmak istemiştir?**

- A) Anne sevgisini B) Hoşgörülü olmayı C) Vatanseverliği
D) Saygılı olmayı

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 28; "Kırgızlar toparlanmalı hayata sarılmalydılar. Akbalta onları toparlayıp şöyle söyledi:

- Yeter Artık. Ağıtlar yakıp ağlamanın bize bir faydası yok. Ağlamakla hiçbir şey kazanamayız. Artık sırtımızı verecek ilimiz, halkımız yok. Burada Kalmuk ve Mançurların esiriyiz. Yan gelip yatacağımıza yeniden dirilmemiz için çalışmalıyız. Eğer tarımla uğraşıp kalkınabilirsek, yeniden güçlenir ve özgürlüğümüze kavuşabiliriz. Bu vakitten sonra bize çalışmak düşer. Kadın, kız, çocuk, ihtiyar genç demeden hepimiz çalışacağız. Haydi Kırgızlar hep beraber el ele... Güzel günler bizi bekliyor." **Manas Destanı'ndan alınan bu bölümde yazarın ağırlıklı okuyucuya anlatmak istediği düşünce aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Vatanseverlik (Birlik Beraberlik) B) Eşitlik C) Adalet
D) Bağımsızlık

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 29; " Uruz babasının sözünü kırmadı. Çekilip geri döndü. O vakitler çocuklar babalarının sözünü iki etmezlerdi. Söz dinlemediği takdirde, evlatlıktan red olabilirlerdi." **Dede Korkut (Tepegöz) Destanı'ndan alınan bu bölümde yazarın anlatmak istediği değer aşağıdaki cümlelerin hangisinde geçmektedir?**

- A) Battal gazi korkusuz ve mert bir savaşıydı.
B) Dede Korkut' a saygı duyulur ve sevilirdi.
C) Boğaç Han misafirlerini ağırlamayı severdi.
D) Köroğlu babasına yapılanların intikamını almıştı.

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 30; "Boğayı yendiğini gören ve inanamayan Oğuz beyleri gelip oğlanın başına üşüştüler, alkış tuttular, "Aferin!" dediler.

-Dedem Korkut bu oğlana ad versin, dediler." **Dede Korkut (Boğaç Han) Destanı'ndan alınan bu bölümde isim verme işini Dede Korkut'a söz hakkı verdirmelerinde aşağıdaki değerlerden hangisi neden olmuştur?**

- A) Saygı B) Adalet C) Dürüstlük D) Sorumluluk

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 31; "Vah babacığım vah! Ne diye güdersin bu kadar malı? Boş yere güdüp de ne murada ulaşacaksın ki? Böyle başımız önde her eziyete, her zulme sessiz kalamayız. Zamanı gelince kendimizi korumayı bilmeliyiz. Bir avuç Karluk'un, Mançu'nun elinde yıllardır esir kaldığımız yeter. Artık boynu bükük durmamalı gerektiği yerde gereken cevabı verebilmeliyiz." **Manas Destanı'ndan alınan bu bölümde Manas'ın babası Cakıp Han'a bu şekilde sitemde bulunmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Babasını sevmediğinden dolayı
B) Bağımsızlıklarını kaybettiklerinden dolayı
C) Saygılı davranmayı bilmediğinden dolayı
D) Karluk ve Mançurluları çok sevdiğinden dolayı

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 32; " Hüseyin Gazi, cömert, çalışkan, yardımsever biriydi. Güçlü kuvvetliydi. Hiç kimseye haksız yere kızmaz, karıncayı bile incitmezdi. Gece gündüz çalışır, yönettiği herkesin hakkını gözetmeye gayret ederdi. Bu yüzden Malatyalılar onu çok severdi." **Battal Gazi Destanı'ndan alınan bu bölümde Battal Gazi'nin babasında bulunan değerlerden biri aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Saygı
B) Adaletli
C) Misafirperver
D) Hoşgörülü

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 33; "Kalplerinde zerre olsun vatan sevgisi taşımayan bu paralı askerler Battal'ın casus olduğunu bilmiyorlardı. Bu nedenle saraydaki huzursuzluğu ve herkesin padişahlık sevdasında olduğunu rahatlıkla söylüyorlardı." **Battal Gazi Destanı'ndan alınan bu bölümde paralı askerlerin hangi özelliğinin olmayışını yazar anlatmaktadır?**

- A) Dostluk
B) Vatan sevgisi
C) Hoşgörü
D) Bağımsızlık

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 34; "Yaşasın İmparator Leon sesleri ihaneti olduğu gibi açıklamaya yetiyordu. - Nasıl olur! Leon bizim önümüzde dört kitap üzerine yemin etti. Müslim yine de her ihtimale karşı Leon'la sözleştikleri gibi üç gün bekledi. Ses gelmeyince Leon'un yaptığı ihanet tamamen ispatlanmış oldu." **Battal Gazi Destanı'ndan alınan bu bölümde Leon'da bulunmayan değer aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Dürüstlük
B) Sevgi
C) Saygı
D) Hoşgörü

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 35; " Bütün bu gürültü on iki yaşındaki Manas'tan gelmişti. Daha çocuk denecek yaşta olan Manas silahlanıp atına binmiş bir vaziyette meydana atılıp, önüne çıkan birkaç muhafızı anında yenmişti. Muhafızlar dahi toparlanmaya vakit bulamadan Manas Koçku'nun karşısında dikiliverdi.

- Kadınlara ve kızlara el kaldırmak mertliğe sığmaz Koçku kumandan! "

Manas Destanı'ndan alınan bu bölümde altı çizili sözle Manas neyin önemine dikkat çekmiştir?

- A) Kadınlara ve çocuklara saygı göstermemizin önemine
B) Kadınlara ve çocuklara hoşgörü göstermemizin önemine
C) Kadınlara ve çocuklara adalet göstermemizin önemine
D) Kadınlara ve çocuklara dürüstlük göstermemizin önemine

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 36; "Bir Göktürk, kısa zamanda esaretine son vermeyecekse ölümü tercih etmeliydi." **Ergenekon Destanı'ndan alınan bu bölümde aşağıdaki değerlerden hangisinin öneminden bahsedilmektedir?**

- A) Vatan sevgisi B) Dostluk C) Bağımsızlık D) Sorumluluk

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 37; "Oğuz Kağan'ın niyeti, halkın bir araya toplayıp tek bayrak altında güçlü bir devlet oluşturmaktı." **Oğuz Kağan Destanı'ndan alınan bu bölümde Oğuz Kağan'ın amacı aşağıdaki değerlerden hangisine sahip olmaktı?**

- A) Bağımsızlık B) Adalet C) Hoşgörü D) Sevgi

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

Soru 38; " Sevinç Kağan'ın ordusu da, gece boyunca dinlenmiş ve saldırıya hazırlanmıştı. Çok geçmeden savaş başladı. İl Kağan'ın Ordusuna gen. yaşlı, kadın erkek herkes yardım ediyordu. Yetişkinler kıyasıya savaşırken, çocuklar askerlere ok taşıyor, yaşlılar ise yaralıların yaralarını sarıyorlardı. Sevinç kağan bu duruma hayret etmişti. İl Kağan'ın askerleri ülkelerini korumak için, ölümü göze alarak savaşıyorlardı." **Ergenekon Destanı'ndan alınan bu bölümde anlatılan durum aşağıdaki savaşlardan hangisinde birebir yaşanmıştır?**

- A) Kurtuluş Savaşı B) Trablusgarp Savaşı C) Irak savaşı D) Doğu Anadolu Savaşı

HATIRLA- MA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	YARATMA
----------------	--------	----------	----------------	---------------	---------

EK-4: Anlamlandırma Testi Sorularının Bilişsel Basamağına İlişkin Uzman Görüşleri Dağılımı

Soru No	Bilişsel Alan Basamakları						Karar
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma	
1	-	3	-	-	-	-	Anlama
2	-	1	1	-	1	-	Anlama
3	-	2	-	-	1	-	Anlama
4	-	-	-	-	2	1	Değerlendirme
5	-	1	-	2	-	-	Analiz
6	-	1	-	1	1	-	Analiz
7	-	2	-	1	-	-	Anlama
8	-	1	-	2	-	-	Analiz
9	-	-	-	2	1	-	Analiz
10	-	1	-	2	-	-	Analiz
11	-	1	-	-	2	-	Değerlendirme
12	-	-	1	2	-	-	Analiz
13	-	1	-	1	1	-	Değerlendirme
14	-	1	-	1	1	-	Anlama
15	-	1	-	2	-	-	Analiz
16	-	-	1	1	1	-	Değerlendirme
17	-	-	-	-	3	-	Değerlendirme
18	-	1	-	2	-	-	Analiz
19	-	2	-	-	1	-	Anlama
20	-	1	-	2	-	-	Analiz
21	-	2	-	1	-	-	Anlama
22	-	2	-	-	1	-	Anlama
23	-	2	-	1	-	-	Anlama
24	-	-	-	2	1	-	Analiz

	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma	Karar
25	-	1	-	2	-	-	Analiz
26	-	2	-	-	1	-	Anlama
27	-	2	-	-	1	-	Anlama
28	-	-	-	-	3	-	Değerlendirme
29	-	-	-	2	1	-	Analiz
30	1	1	-	1	-	-	Analiz
31	-	1	-	1	1	-	Anlama
32	-	1	-	1	1	-	Anlama
33	-	1	-	2	-	-	Analiz
34	-	1	-	1	1	-	Değerlendirme
35	-	1	-	1	-	1	Anlama
36	-	1	-	1	1	-	Anlama
37	-	2	-	-	1	-	Anlama
38	1	-	1	-	1	-	Uygulama

EK-5: Öğretmenlerin Maddelere İlişkin Görüşleri

Soru No	Uygun (f)	Uygun Değil (f)	p	Yorum
1	5	-	1	Uygun
2	5	-	1	Uygun
3	5	-	1	Uygun
4	5	-	1	Uygun
5	3	2	0,60	Kullanılabilir
6	3	2	0,60	Kullanılabilir
7	4	1	0,80	Uygun
8	3	2	0,60	Kullanılabilir
9	5	-	1	Uygun
10	4	1	0,80	Uygun
11	4	1	0,80	Uygun
12	4	1	0,80	Uygun
13	3	2	0,60	Kullanılabilir
14	5	-	1	Uygun
15	4	1	0,80	Uygun
16	4	1	0,80	Uygun
17	4	1	0,80	Uygun
18	4	1	0,80	Uygun
19	4	1	0,80	Uygun
20	3	2	0,60	Kullanılabilir
21	4	1	0,80	Uygun
22	3	2	0,60	Kullanılabilir
23	4	1	0,80	Uygun
24	3	2	0,60	Kullanılabilir
25	3	2	0,60	Kullanılabilir
26	5	-	1	Uygun
27	5	-	1	Uygun
28	5	-	1	Uygun
29	4	1	0,80	Uygun
30	4	1	0,80	Uygun
31	5	-	1	Uygun
32	5	-	1	Uygun
33	3	2	0,60	Kullanılabilir
34	4	1	0,80	Uygun
35	4	1	0,80	Uygun
36	4	1	0,80	Uygun
37	5	-	1	Uygun
38	3	2	0,60	Kullanılabilir

U: Uygun , U.D.: Uygun Değil, p: Uygunluk Katsayısı

EK-6: Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Gözlem Formu

YARI YAPILANDIRILMIŞ ÖĞRETMEN GÖZLEM FORMU					
Sayın Öğretmenim, Bu çalışmamızın amacı derste uygulamasını yaptığımız "Destanlarla Değerler Eğitimi" adlı uygulamamızın öğrencilerin davranışları ve öğrendiklerini hayatına ne kadar uyguladığını görmek amacıyla yapılmaktadır. Öğrencilerinizi değerlendirirken gözlemlerinizi en iyi şekilde yapmanız ve bu gözlemlediğiniz davranış ve uygulamalara yönelik aşağıda bulunan gözlem formunu eksiksiz doldurmanız çalışmamızın amacına ulaşması için önemlidir. Gerekli hassasiyeti gösterdiğiniz için şimdiden teşekkür ederim.					
Burhan Mikdat ALBAYRAK Yüksek Lisan Öğrencisi					
Öğrencinin Adı- Soyadı: Tarih:					
ÖLÇÜTLER		DERECELER			
		Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Zayıf (1)
1	Yardıma ihtiyacı olan arkadaşlarına yardımcı olur.				
2	Vatansever bir yurttaş olduğunu gösterir. (Derslerine çalışarak, ailesinin sözlerini dinleyerek vb.)				
3	Arkadaşları ile oyunlarda ve paylaşımlarında adaletli davranır.				
4	Okulda Öğretmenlerine, Okul Müdürüne ve gelen büyüklerine saygı gösterir.				
5	Sınıfa ve Okula gelen Misafirlere saygı ve hürmet konusunda gerekli davranışları sergiler.				
6	Doğada bulunan tüm canlı ve cansız varlıklara saygı duyar.				
7	Doğada bulunan tüm canlı ve cansız varlıklara sevgi duyar ve onları korumak için çalışır.				
8	Öğretmenlerine ve arkadaşlarına doğruyu söyleme konusunda davranışlar sergiler.				
9	Bağımsızlığın önemini belirtir ve bu konuda okulda yapılan etkinliklere katılır ve olumlu davranışlar sergiler.				
10	Barışın önemine dair etkinliklere katılır.				
11	Doğa sevgisini belirten davranışlar sergiler. (Doğaya çöp atmamak, fidan dikmek vb.)				
12	Değerlerin önemine vurgu yaparak korunması konusunda çalışmalara katılır ve değerleri koruma konusunda bilinçli olur.				
NOT;	Öğrencilerde gördüğünüz değer davranışlarına dair örneklerden ve yaşantılardan birkaç örnek yazınız;				

EK-7: Yarı Yapılandırılmış Veli Gözlem Formu

YARI YAPILANDIRILMIŞ VELİ GÖZLEM FORMU					
Sayın Veli, Bu çalışmamızın amacı şu anda uygulamasını yaptığımız "Destanlarla Değerler Eğitimi" adlı uygulamamızın öğrencilerin davranışları ve öğrendiklerini hayatına ne kadar uyguladığını görmek amacıyla yapılmaktadır. Öğrencilerinizi değerlendirirken gözlemlerinizi en iyi şekilde yapmanız ve bu gözlemlediğiniz davranış ve uygulamalara yönelik aşağıda bulunan gözlem formunu eksiksiz doldurmanız çalışmamızın amacına ulaşması için önemlidir. Gerekli hassasiyeti gösterdiğiniz için şimdiden teşekkür ederim.					
Burhan Mikdat ALBAYRAK Yüksek Lisan Öğrencisi					
Öğrencinin Adı- Soyadı:					
Tarih:					
ÖLÇÜTLER		DERECELER			
		Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Zayıf (1)
1	Yardıma ihtiyacı olan insanlara yardımcı olur.				
2	Vatansever bir yurttaş olduğunu gösterir. (Derslerine çalışarak, ailesinin sözlerini dinleyerek vb.)				
3	Kardeşleri ve arkadaşları ile paylaşımlarını adaletli şekilde yapar.				
4	Büyüklerine saygı gösterir.				
5	Misafirlere saygı ve hürmet konusunda gerekli davranışları sergiler.				
6	Doğada bulunan tüm canlı ve cansız varlıklara saygı duyar.				
7	Doğada bulunan tüm canlı ve cansız varlıklara sevgi duyar ve onları korumak için çalışır.				
8	Konuşmalarında doğruyu söyler.				
9	Bağımsızlığın önemini belirtir ve bu konuda yapılacaklar konusunda kendisine bir yol çizer.				
10	Barışın önemine dair etkinliklere katılır.				
11	Doğa sevgisini belirten davranışlar sergiler. (Doğaya çöp atmamak, fidan dikmek vb.)				
12	Değerlerin önemine vurgu yaparak korunması konusunda çalışmalara katılır ve değerleri koruma konusunda bilinçli olur.				
NOT;	Öğrencilerde gördüğünüz değer davranışlarına dair örneklerden ve yaşantılardan birkaç örnek yazınız;				

EK-8: Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Mülakat Formu

Öğretmenin Adı- Soyadı:

YARI YAPILANDIRILMIŞ ÖĞRETMEN MÜLAKAT FORMU

Merhabalar, ismim Burhan Mikdat ALBAYRAK. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Değerler eğitimi ve destanlarla değerler eğitiminin değeri anlamlandırma üzerindeki etkisi üzerine bir araştırma yapmaktayım. Bu konuda öğrencileri en iyi tanıyan ve alanda kıdem olarak bir geçmişiniz olduğu için bu konuda sizin görüşlerinizin önemli olduğunu düşünüyorum. Bu görüşmemiz araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacak olup gizlilik çerçevesi içinde saklanacaktır. Görüşmede isimleriniz hiçbir şekilde raporda yazılmayacaktır. Aklınıza takılan veya açıklamamı istediğiniz başka bir şey varsa sorabilirsiniz. Bana zaman ayırdığınız ve verdiğiniz cevaplar için teşekkür ederim. İzninizle başlamak istiyorum.

Tarih:

Saat:

Görüşmeci:

Yöneltilen Sorular:

SORU 1: Değer denilince aklınıza ne geliyor?

SORU 2: Değerlerin kazandırılmasını ne kadar önemli buluyorsunuz? Neden?

SORU 3: Değer Eğitiminde hangi kaynak ve yöntemleri kullanıyorsunuz? Neden?

SORU 4: Değer Eğitiminde en önemli verilmesi gereken değerler olarak neleri görüyorsunuz? Neden?

SORU 5: Değerler Eğitimine etki eden etmenler nelerdir?

SORU 6: Size 3 değeri kazandırma fırsatı verilseydi hangi değerleri kazandırmak isterdiniz? Neden?

Soru 7: Uyguladığınız Destanlarla Değerler Eğitimi Etkinliklerini faydalı buldunuz mu ? Neden? Örneklerle açıklar mısınız?

Soru 8: Uygulanan eğitimde öğrencilerinizde olumlu bit gelişim fark ettiniz mi? Örnek verebilir misiniz?

Soru 9: Uygulanan eğitimde şu da olabilirdi dediğiniz bir fikir aklınıza geldi mi? Bunu açıklayabilir misiniz?

Soru 10: Destanlarla Değerler Eğitimi uygulamasını genel olarak değerlendirebilir misiniz?

Soru 11: Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı ?

EK-9: Yarı Yapılandırılmış Veli Mülakat Formu

Öğrencinin Adı- Soyadı:

Velinin Adı- Soyadı:

YAPILANDIRILMIŞ VELİ MÜLAKAT FORMU

Sayın Öğrenciler,

Burada yapacağımız röportaj velimizin değerler hakkında ne düşündüklerini öğrenmektir. Burada sizin soracağınız sorular bulunmaktadır. Bu soruları velilerinize sorarak cevaplarını altında bulunan boşluğa yazınız. Cevapları velinizin söylediklerini güzel şekilde yazarak doldurunuz. Velilerinizin cevapları bize değerlerimizin büyüklerimizin gözünden ve eskilerden örneklerle görmemizi sağlayacaktır.

1- Daha önce destanları okudunuz mu? Okuduysanız hangi destanları okudunuz? Okumanızda neler etkili oldu ?

2- Dede Kokut kimdir? Dede Korkut Destanı'nı duydunuz mu? Evet ise bir hikayesini anlatabilir misiniz?

3- Köroğlu Kimdir? Köroğlu denilince hangi özellikler aklınıza geliyor?

4- Değerlerimiz denilince aklınıza ne geliyor? Değerlerimiz olmasaydı hayatımız nasıl olurdu? Örneklerle açıklayınız?

EK-10: Poster Çalışması Ders Planı

DERS PLANI BÖLÜM 1

Okulun Adı	
Dersin Adı	Serbest Etkinlik (Herhangi Bir Derste Uygulanabilir)
Sınıf	4. Sınıf
Ünite	-
Konu	Değerlerimiz
Önerilen Süre	80 dakika

BÖLÜM II

Öğrenci Kazanımları/Her def Davranışlar	- Öğrencilerin değer yargılarını anlamak, - Değerlerin öğrencilerin yaşamlarındaki yerini ortaya çıkarmak, - Grup çalışmasında iş birliği, ortak karar vb. özellikleri deneyimlemek,
Ünite Kavramları ve Sembolleri/Davranış örüntüsü	- Adalet - Dostluk - Dürüstlük - Öz Denetim - Sabır Eşitlik - Saygı - Sevgi - Sorumluluk - Vatanseverlik - Yardımseverlik
Öğretme Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	- Grup Çalışması - Grup içi Beyin Fırtınası - Poster Hazırlama
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	- Beyin Fırtınası (Grup içi) - Grup çalışması - Boş kağıtlar, renkli kalem, renkli kartonlar vb.
Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri	Öğretmen her zamanki gibi derse girer. Öğrencileri ile selamlaşır. Öğretmenin elinde etkinlik kağıtları bulunmaktadır. Öğrenciler bu derste de ne yapacaklarını merakla sorarlar. Öğretmen öncelikle bir etkinlik kağıdı dağıtacağını söyler. Öğretmen grupları oluşturur. Sınıfın mevcuduna göre 2 şer, 3 er veya 4 er grup oluşturulabilir. Öğrencilere bir konu verileceği ve bu konuda düşüncelerini grupla ortak bir karar vererek oluşturmalarını isteneceği belirtilir. Öğretmen aslında ne yapacakları konusunda bilgilendirme ile neler yapacakları konusunda derse dikkati yoğunlaştırmıştır.
Dikkat Çekme	

Güdüleme	<p>Öğretmen burada verilecek kelimelerin değerlerimiz olduğundan bahseder. Öğretmen Değerlerimizin yaşamımızı yönlendiren, bize iyiyi ve kötüyü gösteren, toplumumuzda her bireyde bulunması görüşünün fazlalıkla olduğu davranış ve özelliklerin olduğunu belirtir. Burada değerlerimizle alakalı bir etkinlik düzenleyeceğiz. Bu etkinliğin sonunda bir poster çalışmamız olacak. Bu çalışmada hem değerlerimizin neler olduğundan haberdar olacağız, hem de değerlerimizi nerede, nasıl,kullandığımızı da görmüş olacağız, diyerek etkinliğe geçilir.</p>
Derse Geçiş	<p>Öğretmen öğrencilere boş A4 veya renkli A4 Kağıtlarını (öğrencilerin zihin haritasında renklendirme yöntemini kullanarak resimlerle de destek verileceği düşünülünce beyaz kağıt tavsiye edilir) dağıtır. Grupların her birine bir değerimiz verilir. Bu değerler oluşturulurken MEB öğretim programındaki kök değerler kullanılır. Daha sonra öğrencilere zihin haritalarını nasıl oluşturacakları hakkında bir yönerge verilir ve örnek ufak bir etkinlik tahtada yapılır.</p> <div data-bbox="518 772 1348 940" style="text-align: center;"> <pre> graph TD D([Değerlerimiz]) --> S[Sevgi] D --> Y[Saygı] S --> S1[] Y --> Y1[] style S1 fill:none,stroke:none style Y1 fill:none,stroke:none </pre> </div> <p>Öğrencilere bu dallandırmayı istedikleri gibi uzatabilecekleri söylenir. Ama oklar devam ederken birbirinden anlamlı ve basamak basamak gitmeleri istenir. Yani Şarkı yazıp sonra bir daha değerimizin yazılmaması gibi. Gruplara değerler verilir ve Grup çalışmasına başlamaları istenir.</p>
Etkinl	<ul style="list-style-type: none"> - Grup Çalışması - Beyin Fırtınası (Grup içi)
Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev,deney)	<p>Öğrencilerden günün etkinliği hakkında ufak bir günlük tutup düşüncelerini yazması istenir. (Öğretmen etkinliklerin devam edeceğini ve bu günlük yazma işini sürdüreceklerini anlatır.)</p>
Grupla öğrenme etkinlikleri	<ul style="list-style-type: none"> - Grup çalışması - Poster Hazırlama

ÖZET	<p>Öğretmen grup çalışmaları için 15 dk verir. Grup çalışmalarından sonra bir kartondan ortada değerlerimiz yazan bir kağıt olmak üzere gruplardan gelen kağıtlar bir dal misali etrafına yapıştırılır.</p> <p>Resimde görseliyle benzettiğimiz bir poster oluşturulması yapılır sınıfça. Öğrencilerle her değer için 2 dk bir değerlendirme konuşması yapılır. İstenilirse grup sözcüsü belirlenip tüm gruplarda öğrencilerin yaptıklarını anlatmaları istenebilir. Öğretmen unutulmuş veya yazılması gereken bir durum varsa öğrencilere şu da yazılabilir mi bu değerle alakalı? diyerek son tamamlamalar yapılır. Burada telkin yaklaşımı kullanılır aslında. Daha sonra öğrenciler ile birlikte bu poster daha geniş bir çerçeveye ulaşması için okulun güzel bir yerine asılır. Hem dikkat çekmek değerlerimize hem de öğrencilerin yaptığının değerli bir şey olduğunu fark ettirmektir burada amaç. Öğretmen değerlerimizin hayatımızın her anında olduğunu, yaşamımızı güzelleştirmek için toplumca ortak olarak çoğumuzun kabul ettiği davranış ve özellikler olduğu söylenir. Bunların yaşamımızdan çıkması ile toplumsal düzenin bozulacağı ve bu düzenin daha kötüye gideceği belirtilir. Öğrencilerin değerlerin önemine varması ve bu değerlere sahip çıkması konusunda daha fazla bilgi öğretmen verebilir.</p>

BÖLÜM III

Ölçme-Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> - Poster sunumu - Öğrencilerin kendini ifade edişleri, -Grup çalışması içindeki durumu
Dersin Diğer Derslerle ilişkisi:	Tüm derslerde ve öğretim programlarında olan Kök değerlerimizle ilişkilendirilebilir.

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına ilişkin Açıklamalar	<p style="text-align: center;">Öğretmenin süreci en iyi şekilde idare etmesi beklenmektedir.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Öğretmen açıklamaları ve giriş (10 dk) -Poster hazırlama etkinliğinin anlatılması (10 dk) - Grup çalışmaları (15 dk) - Grup sözcülerinin açıklamaları (Her grup için 5 dk) - Sonuç ve açıklamalar (15 dk) olması beklenmektedir. <p style="text-align: center;">Sonuç için açıklamalar öğrenciler tarafından çoğunun verileceği düşünüldüğü için öğretmen sadece</p>
---	---

	<p>konunun önemli noktalarına değinir ve bu noktalarda önemli açıklamalar yapar. Süre. içinde etkinlik kağıtları ile ve derse katılımı değerlendirme çalışması yapıldığı ve ödev olarak günlük tutulması istendiği için ayrı bir süre tanımı yapılmamıştır.</p> <p>Öğrencilerin değerlerimiz konusunda bilinçlenmesi ve bu değerlerin aslında var olması gereken ve hayatımızı devam ettirmemiz için gerekli bir davranış ve özellik örüntüsü olduğunu anlamaları beklenir. Etkinliklerden hareketle öğrencilerin değerlerimizin olmazsa olmaz olduğunu düşünmeleri sağlanır.</p>
--	---

EK-11: Değerleri Anlamlandırma Kağıdı

DEĞERLERİ ANLAMLANDIRMA KAĞIDI

Öğrencinin Adı- soyadı:

Sevgili öğrenciler,

Aşağıda değerler sıralanmıştır. Bu değerler denildiğinde aklınıza neler geliyor?
Bunu öğrenmek istiyoruz. Aklınıza gelen 3 şeyi karşısına yazmanızı istiyoruz.
Haydi şimdi aklına geleni yaz ki bakalım eğitimlerimiz ne kadar etkili olmuş 😊

SEVGİ

SAYGI

ÖZ DENETİM

DÜRÜSTLÜK

ADALET

SABIR

YARDIMSEVERLİK

VATANSEVERLİK

BAĞIMSIZLIK

SORUMLULUK

EK-12: Ders Planı ve Etkinlik Kağıtları- 1**DERS PLANI-1
BÖLÜM 1**

Okulun Adı	
Dersin Adı	Türkçe
Sınıf	4. Sınıf
Beceri Alanı	Dinleme/İzleme
Konu	İzlediklerinden hareketle çıkarımlarda bulunması sağlanır.
Önerilen Süre	40+40= 80 dakika

BÖLÜM II

Öğrenci Kazanımları/Hedef Davranışlar	T.4.1.5. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler. T.4.1.6. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.4.1.7. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. T.4.1.9. Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini ifade eder. T.4.1.11. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.
Ünite Kavramları ve Sembolleri/Davranış örüntüsü	- Sorumluluk - Yardımseverlik - İş Birliği - Dostluk - Karar verme - Saygı
Öğretme Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	- Soru- Cevap Tekniği - Örnek Olay Tekniği (Çizgi Film)
Kullanılan Eğitim Teknolojileri- Araç, Gereçler ve Kaynakça	- Dede Kokut Çizgi Filmi 15. Bölüm - Projeksiyon, Bilgisayar - Film Analizi Etkinlik Kağıdı

Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri	Dikkat Çekme	<p>Öğretmen her zamanki gibi derse girer. Öğrencileri ile selamlaşır. Önceden hazırlıkları yapılan projeksiyon ve bilgisayarın son kontrolleri yapılır. Öğrencilerin aslında ne izleyeceklerini merak etmesi sağlanır. Bu süreçte öğrenciler ne izleyecekleri konusunda sorular sorar. Öğretmen Dede Korkut Çizgi Filmini izleyeceklerini söyler ama bir şartı vardır.Öğretmen Öğrencilere; - Dede Korkut Kimdir?</p> <p>- Onun hakkında daha önce bir şeyler duydunuz mu ? sorularını yöneltilir. Öğrencilerden gelen cevaplar sonucu öğretmen açıklamalarına başlar.</p>
	Güdüleme	<p>"Adı, tarihî kaynaklarda ve çeşitli Oğuz rivayetlerinde kimi zaman sadece "Korkut", kimi zaman "Korkut Ata" olarak geçer; Batı Türkçesinde "Dede Korkut" olarak da anılır, eski destanlarında yüceltip kutsallaştırılmış; bozkır hayatının geleneklerini ve törelerini çok iyi bilen, kabile teşkilatını koruyan yarı-efsanevi bir bilgedir ve Türkler'in en eski destanı olan Dede Korkut Kitabı'ndaki hikayelerin anlatıcısı ozandır." kısa bir giriş yapıldıktan sonra Dede Korkut hikayelerinden bir bölümü izleyecekleri öğrencilere bir daha belirtilir. Burada Dede Korkut ve eski Türk devletlerinden bazı kahramanların çizgi filmde geçtiği burada geçen kahramanları iyi bir şekilde izleyip/dinleyip özelliklerini aklında tutmaları söylenir. Öğrencilere kahraman özelliklerinin değerler konusunda da incelemelerini belirtir.</p>
	Derse Geçiş	<p>Öğretmen konu hakkında bilgi verdikten sonra öğrencilere Çizgi Filmi açar. Yaklaşık 12 dk sürecektir. Bu süreçte öğrencilerin dikkatle dinlediğine emin olur. İsterse arada öğrencilere sorular yöneltilerek öğrencilerin dikkatlerinin konuya odaklanması sağlanır. Çizgi film izletilir...</p> <p>Öğrencilere filmi beğenip beğenmedikleri sorulur. Daha sonra film analiz etkinlik kağıdı öğrencilere dağıtılır. Öğrenciler bu kağıdı doldururken öğretmen de sınıf içerisinde gezer. Değerler konusunda kısa bir bilgi isterse verebilir. Daha sonra öğrenciler çizgi film hakkında düşüncelerini yazması sağlanır. Öğrencilerin istenilirse 1-2 cevabı sorulara açıklık getirilmesi için cevaplanabilir. Daha sonra öğretmen konuyu son olarak toplar ve Dede korkut'un eski geleneklerimizi yaşatan ve bu geleneklerimizde bize değerlerimizi hatırlatan bir kahraman olduğunu belirtir. Dede Korkut' u daha çok okumamızı ve bu okumalarımızdan kendimizi bulmamızın o zamanlardan güzel olan birçok değer bu zamanda da bizlerde olması gerektiği belirtilir. Dede Korkut gibi bir bilgenin özelliklerine sahip olmak için neler yapmamız gerektiğini düşünmeliyiz. Bu düşüncelerimizi onu daha çok okuyarak ve anlayarak hayata geçirmeli ve değerlerimizi bizler vasıtasıyla geleceğe ulaştırmalıyız. Siz de bir Dede-Nine Korkut olmak istemez misiniz? denilerek ders sonlandırılır.</p>
	Etkinlikler	<p>- Öğrencilere Dede Korkut Çizgi Filmi'nin izletilmesi. Çizgi Film Analiz Etkinliğinin doldurulması.</p>

	Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev,deney)	Öğrencilerden günün etkinliği hakkında ufak bir günlük tutup düşüncelerini yazması istenir. Öğretmen etkinliklerin devam edeceğini ve bu günlük yazma işini sürdüreceklerini anlatır.
	Grupla öğrenme etkinlikleri	-
ÖZET	<p>Öğretmen dersin sonunda öğrencilere Dede Korkut'un eski zamanlarda yaşayan bir Türk bilgini olduğunu ve bu bilgiye büyük saygı duymalarındaki nedenin hem bilgisi hem de değerlere verdiği önem olduğu belirtilir. Dede Korkut'un aslında anlattıklarında eski gelenek, görenek ve değerlerimizi bulmamızı istediğini ve bugün bir adım bu konuda attığımız belirtilir. Bu değer de toplumumuz için aslında her zaman var olması gereken özellikler olduğu belirtilir. Bu değerleri Dede Korkut'un söyleyerek daha sonra yaşayarak geleceğe bizlere ulaştırdığı. Bizim de bu değerleri yaşatarak gelecek nesillere Dede Korkut gibi ulaştırmamız gerektiği belirtilir. Dersi Öğretmen günlük ödevini belirterek bitirir. (Öğretmen konunun anlaşılması için burayı uzatabilir.)</p>	

BÖLÜM III

Ölçme-Değerlendirme	<p>- Ölçme ve değerlendirme Etkinlik kağıtlarındaki cevaplar-Konuşma sırasındaki öz güveni, ses tonu vb. özelliklere göre yapılır.</p> <p>- Derse katılım ve düşüncelerini özgürce sunabilmesi</p>
Dersin Diğer Derslerle ilişkisi:	İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersi ile Sosyal Bilgiler dersinde geçen değerlerle ilişkilendirilebilir. (Yardımsızlık, saygı,Dostluk,Sorumluluk vb.)

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına ilişkin Açıklamalar	<p>Öğretmenin süreci en iyi şekilde idare etmesi beklenmektedir.</p> <p>- Giriş bölümü için ayrılan sürenin (15 dk)</p> <p>- Çizgi Film için ayrılan süre (20 dk.)</p> <p>- Film Etkinlik Kağıdının Doldurulması (25 dk)</p> <p>- Sonuç ve açıklamalar için ayrılan sürenin (20 dk) olması beklenmektedir.</p> <p>Sonuç için açıklamalar öğrenciler tarafından çoğunun verileceği düşünüldüğü için öğretmen sadece konunun önemli noktalarına değinir ve bu noktalarda önemli açıklamalar yapar. Süre. içinde etkinlik kağıtları ile ve derse katılımı değerlendirme çalışması yapıldığı ve ödev olarak günlük</p>
---	--

	<p>tutulması istendiği için ayrı bir süre tanımı yapılmamıştır.</p> <p>Öğrencilerin çizgi filmde geçen Dede Korkut'a herkesin saygı göstermesini fark etmeleri ve etkinlik kağıdına yazmaları; Gözü görmeyen hasta için tüm riskleri alarak takım çalışması ile sorumluluğu üstlerine alarak yardımsever olmanın gururunu fark etmeleri ve Uçurumdan düşen Deli Dumrul için onlara kötülük etmesine rağmen onu kurtarmaları ve düşen kartalına Deli Dumrul'un bir dost edası ile yardımda bulunmasını öğrencilerin kağıda aktarması beklenir. Öğrenciler başka gördüğu durumları da aktarmaları dikkatlerinin yüksekliği ile alakalıdır.</p>
--	--

DEDE KORKUT ÇİZGİ FİLMİ ANALİZ ÇALIŞMASI ETKİNLİK KAĞIDI

Adı Soyadı:

Sınıfı:

FİLM ANALİZİ;

Filmin adı:

Yönetmen:

1- Çizgi Filmde hangi karakterler vardır? Karakterleri tanımlayınız.(Kişisel, fiziki vb. özellikleri)

2- Çizgi Filmin ana karakteri kimdir? Neden?

3-Çizgi Filmdeki mekanları yazınız.

4- Çizgi Filmin konusu nedir?

5- Çizgi Filmde hangi dersleri çıkarabiliriz? Çizgi Filmdeki Olaylardan örneklerle açıklayınız.

6- Çizgi Filmde vurgulanan değerler nelerdir? Örnek vererek açıklayınız.

7- Çizgi Filmdeki Hangi karakteri değerleri göz önünde bulundurarak kendinize yakın gördünüz? Neden?

EK-13: Ders Planı Ve Etkinlik Kağıtları- 2**DERS PLANI
BÖLÜM 1**

Okulun Adı	
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	4. Sınıf
Öğrenme Alanı	Etkin Vatandaşlık
Konu	Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğü arasındaki ilişki
Önerilen Süre	40+40= 80 dakika

BÖLÜM II

Öğrenci Kazanımları/Hedef Davranışlar	SB.4.6.4. Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğü arasındaki ilişkiyi açıklar. <i>- Bir birey olarak ülkesinin bağımsızlığı için üstlenebileceği rollere örnekler verir.</i>		
Ünite Kavramları ve Sembolleri/Davranış örüntüsü	- Sorumluluk - Sosyal Katılım	- Bağımsızlık - Karar verme	- İş Birliği
Öğretme Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	- Örnek Olay İncelemesi Yöntemi - Beyin Fırtınası Tekniği		
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	- Ergenekon Destanı'ndan alınan bir bölüm - Konu ile ilgili Görseller (Gerektiğinde desteklenmek için) -Etkinlik Kağıtları (Öğrencilerin fikirleri alınması sırasında kullanılacak)		
Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri	Dikkat Çekme	Öğretmen her zamanki gibi derse girer. Öğrencileri ile selamlaşır. Öğrenciler derse girerken öğretmenin elinde olan Ergenekon Destanı kitabına odaklanır. Öğretmen öğrencilere destanın bir bölümünden alınmış ve kağıda aktarılmış olan konu ile ilgili bölümü dağıtır. Ve tahtaya Ergenekon Destanı büyük bir şekilde yazar. Daha sonra öğretmen öğrencilere bugün Büyük Türk destanlarından olan Ergenekon Destanı'ndan bir bölümle derse giriş yapacaklarını belirterek süreç boyunca öğrencilerin dikkatini derse ve konuya çeker.	

Güdüleme	<p>Büyük Türk Destanları'ndan olan Ergenekon ve atalarımız hakkında öğretmen bir açıklama bölümü ile devam eder.</p> <p>"Ergenekon Destanı Göktürk Devleti'nin yaşadıkları ile ilgili yazılmış iki destandan biridir. Ergenekon Destanı'nda düşmanlar tarafından yenilen ve sadece iki ailenin sağ olarak kurtulması ile düşmanlardan sığınmak için sarp dağlarla çevrili Ergenekon denilen bölgeye gelmeleri ve burada daha büyük aileler kurarak Ergenekon'dan çıkıp eski topraklarını düşman işgalinden kurtarmasını konu alır." Öğretmen bu bilgileri verdikten sonra öğrencilere ;"Atalarımızın ne zorluklarla hayata tutunduklarını ve bazı değerlerine sahip çıkmak için nasıl kendilerinden vazgeçtiklerini bugün öğreneceğiz. Atalarımızın bize bu ülkeyi bulmak için Uzak Asya'dan uzak yollardan geldiğini fark edeceksiniz. Atalarımızın yaşayışlarını ve değerlerini; gelenek ve göreneklerini Eski Türk Destanları'nı okuyarak fark edip geçmişimizi öğrenerek geleceğimiz hakkında daha bilinçli olarak bilinçli bir vatandaş olma yolunda ilerleyeceğiz." Diyerek güdülemeyi destanda geçen değerlere kadar getirir ve derse giriş aşamasına geçer.</p>
-----------------	---

<p style="text-align: center;">Derse Geçiş</p>	<p>Derse geçiş aşamasında destandan bir bölüm olarak alınan parça öğrencilere okunur. Vurgu ve tonlamalara, destandaki heyecana bağlı olarak yapılan okuma hem öğrencilerin dikkatini çekmiş hem de odaklanmasını sağlayacaktır. Öğretmen Ek-1 de destandan alınan bölümü öğrencilere okur. Öğrencilere parça ortasında durulur ve Soru 1 yöneltir.</p> <p>- Soru 1: Siz Ergenekon'da olsanız ve böyle sarp kayalıkların olduğu bir bölgede bu sorunlarla karşılaşmış olsanız ne yapardınız?</p> <p>Öğretmen tahtaya soruyu ortalayacak şekilde yazar. Beyin fırtınası Tekniği uygulanır. Öğrencilerden bu probleme karşı nasıl çözüm yolları üretecekleri ve ne yapacakları konusunda fikir alışverişinde bulunulur ve her gelen cevap tahtaya yazılır. Doğru, yanlış diye belirtilmeden. Burada birden çok çıkış yolu ve mantık yürütebilir öğrenciler. Bu süreçte öğrenci cevapları en son tartışılır. hangisi konusunda karara vardıkları ve en mantıklı olarak görülen yol öğrenciler tarafından belirlenir ve elinde bulunan boş kağıda sorunun altına cevap olarak yazılır. Ek-1 Okunmaya öğretmen tarafından devam edilir. Soru 1 cevabı parçada geçen bölümde öğrenciler ile kararlaştırılır ve okunmaya devam edilir. Soru 2 öğrencilere yöneltir.</p> <p>- Soru 2: Bu sarp kayaları nasıl geçerdiniz?</p> <p>Yukarıda işlenen süreç aynı şekilde bu soruda da devam eder. Ek-1 Okunmaya öğretmen tarafından devam edilir. Soru 2 cevabı parçada geçen bölümde öğrenciler ile kararlaştırılır ve okunmaya devam edilir.Parça bitirilir. Öğrencilerden parça hakkında yorum alınır ve kağıtların altına yazılması istenir.</p> <p>Etkinlik kağıdına geçilir soru 3 ve soru 4 öğrenciler tarafından cevaplanması için 5 dk süre verilir. Bu sürede öğretmen tahtaya Destanda Bize Anlatılmak İstenen Nedir? ve Destanda Geçen Değerlerimiz Nelerdir? iki baloncuk açar ve gelecek cevapları ufak bir zihin haritası şekline çevirir. Bu zihin haritaları öğretmen tarafından fotoğraflanır.</p> <p>NOT: Burada öğrencilerin Bağımsızlık, büyüğe saygı, birlik ve beraberlik, yardımseverlik, vatanseverlik vb. konulara ve değerlere değinilmesi beklenir. Öğrencilere bu konuda ulaşılmak için yol gösterilebilir. Soru 3 ve Soru 4 de öğrencilerin bağımsızlık için bireysel ve toplu şekilde nasıl davranıldığı konusunda ; bu bağımsızlığı kazanırken yardımseverlik, büyüğe saygı, vatanseverlik vb. cevaplar aranır.</p>
<p style="text-align: center;">Etkinlikler</p>	<p>- Öğrencilere Destanın okunması; Beyin fırtınası etkinliği ve Zihin haritası etkinliği ile sonucunda Etkinlik Kağıdını doldurması sağlanır.</p>

	Bireysel Öğrenme Etkinlikleri	Öğrencilerden günün etkinliği hakkında ufak bir günlük tutup düşüncelerini yazması istenir. Öğretmen etkinliklerin devam edeceğini ve bu günlük yazma işini sürdüreceklerini anlatır.
	Grupla öğrenme etkinlikleri	- Zihin Haritası Tekniği - Beyin Fırtınası Tekniği
ÖZET	<p>Öğretmen dersin sonunda öğrencilere Bağımsızlık değerinin ne kadar önemli olduğunu, bağımsızlık değeri için bireysel ve toplumsal görevlerimiz olduğunu ve yeri geldiğinde bunları hiç düşünmeden yapmamız gerektiği konusunda bir açıklama yapar. Bağımsızlığını kaybeden toplumların (Örnek bu günkü Suriye gibi) yaşamlarının sıkıntıya düştüğü ve bir çok zorlukla karşı karşıya kaldıklarını belirtir. (Öğretmen bu bölümü örneklerle anlatabilir.) Bağımsızlığın bir ülke için olmazsa olmaz olduğunu atalarımızın bağımsızlık için kocaman bir dağı erittiklerini söyler. Yeri geldiğinde top yekün aynı Kurtuluş savaşında birlik ve beraberlik içinde olduğumuz gibi her zaman bağımsızlık, vatanseverlik, büyüğe saygı,sabır,sorumluluk, birlik ve beraberlik vb. değerlerimize sahip çıkmamız gerektiğini Unutmamamız gerektiğini söyleyerek dersi sonlandırır. Etkinlikteki katılımlarından dolayı teşekkür eder.</p>	

BÖLÜM III

Ölçme-Değerlendirme	- Ölçme ve değerlendirme Etkinlik kağıtlarındaki cevaplar - Derse katılım ve düşüncelerini özgürce sunabilmesi - Konuşma sırasındaki öz güveni, ses tonu vb. özelliklere göre yapılır.
Dersin Diğer Derslerle ilişkisi:	Bağımsızlık İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersinde önemli bir bölümde yer almaktadır. İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersinde 15 Temmuz Destanı'nda öğrendiğimiz ülkemizin bağımsızlığına vurulacak darbenin engellendiği ve bağımsızlığımıza müdahalenin milletin gücü ile bertaraf edildiği ilişkilendirilir.

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına ilişkin Açıklamalar	<p>Öğretmenin süreci en iyi şekilde idare etmesi beklenmektedir.</p> <p>-Giriş bölümü için ayrılan sürenin (15 dk)</p> <p>- Soru 1 için ayrılan sürenin (10 dk)</p> <p>- Soru 2 için ayrılan sürenin (10 dk)</p>
---	--

	<p style="text-align: center;">- Destan okunması için ayrılan sürenin (20 dk)</p> <p style="text-align: center;">- Sonuç ve açıklamalar için ayrılan sürenin (15 dk) olması beklenmektedir.</p> <p>Sonuç için açıklamalar öğrenciler tarafından çoğunun verileceği düşünüldüğü için öğretmen sadece konunun önemli noktalarına değinir ve bu noktalarda önemli açıklamalar yapar. Süre. içinde etkinlik kağıtları ile ve derse katılımı değerlendirme çalışması yapıldığı ve ödev olarak günlük tutulması istendiği için ayrı bir süre tanımı yapılmamıştır.</p> <p>Öğrencilerin Bağımsızlık, büyüğe saygı, birlik ve beraberlik, yardımseverlik, vatanseverlik vb. konulara ve değerlere değinilmesi beklenir. Öğrencilere bu konuda ulaşılacak için yol gösterilebilir. Soru 3 ve Soru 4 de öğrencilerin bağımsızlık için bireysel ve toplu şekilde nasıl davranıldığı konusunda ; bu bağımsızlığı kazanırken yardımseverlik, büyüğe saygı, sabır,sorumluluk, vatanseverlik vb. cevaplar aranır.</p>
--	--

EK-1

Ergenekon Destanı'ndan Alınan bölüm....

... Bu keşfedilmemiş, insan ayağı değmemiş topraklara "ERGENEKON" adını verdiler.Buraya çok çabuk alıştılar. Havasına, suyuna hayran kaldılar. Hayvanları çoktu. Bol bol süt sağıyorlar, süt ürünleri elde ediyorlar, et yiyorlardı.Ağaçlardaki türlü türlü yemişler ihtiyaçlarına fazlasıyla yetiyordu. Düzlük toprakları bereketliydi.Ormanları, avlanmak , kuş tutmak için fazlasıyla yetiyordu.

Yeni hayatlarına alıştılar. Çalıştılar, çabaladılar., didindiler. Kış için tedbirlerini aldılar. Etlerinden yararlandıkları hayvanların derisinden , tüylerinden faydalandılar. Kışın karından, soğuktan, ayazdan korundular.

Yeni mutluluklarla tanıştılar. Aylar ayları takip edince yeni çocuklar doğuyor, gittikçe kalabalıklaşıyorlardı. Artık öyle bir hal almıştı ki, çadır sayıları başlangıçtaki gibi iki çadıyla sınırlı kalmamıştı. Çoğalmışlar, çoğalmışlar yeni yeni aileler olmuşlardı. Topraklara ilk ayak basanlar dede ve nine olmuşlardı. Bildiklerini gördüklerini çocuklarına, torunlarına aktarıyor, en önemlisi, ölüp gittikten sonra unutulmasın diye, başlarına gelenleri tarihlerini, geçmişlerini de yeni nesillere öğretiyorlardı.

Tam 400 yıl olmuştu geleli. Bu süre içinde oldukça sayıları artmış, Ergenekon'a sığamaz olmuşlardı.Hayvan sayıları da aynı oranda artmış, dolmuş

taşmışlardı.Ağaçlar yaşlanıp kuruyor, hayvanlar ise eskisi gibi doymuyorlardı. Otlaklar meralar eski verimliliğini kaybetmiş, hayvanlara yetmez olmuştu.Bulutlar eskisi gibi yağmur getirmiyordu.Yağdığı kadarı da yetmiyordu.

(SORU 1 ;_Siz Ergenekon'da olsanız ve böyle sarp kayalıkların olduğu bir bölgede bu sorunlarla karşılaşmış olsanız ne yapardınız?)

Kayan Tigin ve Tukuz oğullar(burada bunların aile olduklarından bahsedilir), çaresiz kaldılar, sıkıntıya düştüler. Kalabalıktan bunaldılar... Çözüm aradılar... çıkış aradılar bulamadılar... İki arada bir dereye kalakaldılar. Bir yol bulmalıydılar. Ama nasıl? Mutlaka bir yolu olmalıydı. Sarp kayalıkların dışında devletleri, milletleri bağrında besleyen yerde kendileri için de müsait bir yer , bir toprak parçası elbet vardı.

Genç Göktürkler kesin karar vermişlerdi. Bu toprakları terk edecek ve başka illere göç edeceklerdi . (Burada öğrenci cevapları ve destanda yapılan karşılaştırılır ve birinci sorunun destandaki cevabı ortaya çıkmış olur. Sonraki sorular için dikkatli dinlemeleri konusunda öğretmen öğrencileri uyarır.)Bu konuda danıştılar... En yaşlıları sözü aldı.

- Dedemden duymuştum, o da dedelerinden duymuş sözün kaynağı atamız Kayan Tigin'den duymuşlar.Buraya gelmeden önce Ergenekon'un dışında geniş uçsuz bucaksız yerde yaşarlarmış.Atalarımız orada mutlu bir hayat sürdürürlermiş. Bir de düşmanlarımız varmış. Düşmanlarımız, çevrede, ne kadar düşman topluluklar varsa hepsini toplayarak güç birliği yapıp yurdumuzu istila ettiler.O yurt bizim yurdumuzdur. Topraklarımıza dönmeli, ülkemize yeniden yerleşip devletimizi kurmalıyız.

Yalıların hepsi bunu onaylamıştı. Hepsi de aynı şeyleri duyup dinlemişlerdi. Geçen üzücü olaylar öyle derin ve içten anlatılmıştı ki; her bahis geçtiğinde, kendileri yaşamış gibi üzüntüye kapılıyorlardı. Söz sahibi olanların içinde gençlerden biri heyecanla atılarak; "Öyleyse ne duruyoruz!" demişti. "Niçin anavatanımıza gitmiyoruz? Atalarımızın sahip olduğu topraklar bizim de yurdumuz sayılır. Şu aşılmaz duvar gibi kayaları, dağları aşalım, varalım eski yurdumuza bizimidir diyelim."

Göktürklerin yaşlısı, genci aynı düşüncedeydi. Nedendir bilinmez sanki sihirli bir yel eski toprakların kokusunu alıp getirmiş, buram buram tüttürmüştü. Hepsi de anavatanın kokusunu alıyor gibiydiler. SORU 2: Ergenekon'da siz olsaydınız bu sarp kayaları nasıl geçerdiniz?

Ataların toprakları kollarını açmış kendilerini bekliyordu. Derin bir hasret duygusu içinde Ergenekon'un aşılmaz duvarlarını karış karış gezdiler. Dağı taşı, yol aldılar. Hiçbir çıkış yok, hiçbir iz yoktu. Dağlar engel olmuş yol veriyor, ser vermiyor, sır vermiyordu.Sabırla inatla bölgeleri paylaşıp karış karış araştırdılar. Her gelen boynu bükük, başı önünde geliyordu. Ama Göktürk asla başı önünde olmazdı, olmamalıydı. Atalarımızdan bunu öğrendiler, bunu bildiler. Bu dağı aşacak her türlü engelleri bir bir yok edecek, gerekirse dişleriyle tırnaklarıyla kazıyacaktı. Bu azmin bu çelik pençelerin önünde kim durabilirdi ki. Hiç sığağa kar dayanır mı ?

Herkesin en umutsuz olduğu anda usta bir demirci alçak sesle kalabalığa doğru fısıldayıverdi:

-Durun bakalım ben galiba bir yol biliyorum.

Hayret...! Demircinin usulca söylediği kelimeler sanki bağırcasına çıkmıştı.Ergenekon'un duvarlarında yankılanıp daha büyük bir gürültüyle geri dönmüştü.

- Çok yorucu, oldukça zahmetli bir yol...Sonuç hüsrana da olabilir.Ama başka sansımız yok. Karşı yatan kara dağların bağrında bir demir damarı biliyorum. Bir deve boynunda biraz yüksekçe, ama genişçe bir yer. Eğer onu eritebilirsek, çıkış yolu bulabiliriz. Fakat bu tahminimizden zor olabilir.

Demircinin anlatmaya çalıştığı güçlüğe kimse aldırılmıyordu. Herkes çıkış yolu bulmuş gibi sevinç çığlıkları atmış, adeta düğün dernek yapmıştı. Yeniden toplanıp iş bölümü yaptılar. Herkes çalışacaktı. Kadın çocuk demeden herkes ama herkes bu iş için yapılması gerekeni yapacaktı.Kuru odunlar, kesilip toplandı. Demir damarının bulunduğu yere doğru yığıldı. Bir yandan da deve derisinden yetmiş adet büyük körük yapılıyordu. (Körük ateşi harlamak için içinden hava çıkan cisimdi) Herkes bıkmadan usanmada, aşkla, şevkle , zevkle çalışıyordu. Kuru odun dallarından, ağaç köklerinden öyle bir yığınak yapıldı ki; uzaktan bakıldığında küçük küçük tepeler gibi görölüyordu. Tüm hazırlıklar yeterli düzeye gelince, odunlar demir damarına doğru bölgelere yerleştirildi ve yakıldı. Körükler de bir yandan durmadan hava üflüyorlardı. Odunların yeterli köz halini almasından sonra kömürler atılıyor, körükler habire hava üflüyorlardı.Yorulanın yerine yenileri körüğün başına geçiyor , bıkmadan usanmadan körüğü çalıştırıyorlardı.

Herkes halinden memnundu. Çalışmak ve yardımcı olmak için sırasını beklemiyor,katkıda bulunmak için birbirleriyle yarışıyorlardı. Koca dağın demir damarı adeta teslim olmuş, aleve karşı koyamıyordu.Göklerden yardım ister gibi semalara yükselen dumanlar, belki de başka milletlere göçün müjdesini veriyorlardı.Günlerce sabırla çalıştılar.Demir damarı eriyor, yol vermez dağlar Türk'ün zekası karşısında ağır, ama usul usul saygıyla yol veriyordu.

Sabırla koruk helva olmuştu. Yol vermez denilen yalçın dağlar, sert kayalar, teslim olmuş; gizlediği yolun kapısının kilidini teslim etmişti. Yolun tamamı açılınca Ergenekon'da sevinç çığlıkları yankılanıp semalara yükselmişti.Herkes birbiriyle kucaklaşıyor, sarmaş dolaş oluyordu.

Atlar, develer yüklendi. Koyunlar, koçlar sürüye katıldı. Kılıçlar, kalkanlar, oklar, yaylar elden geçirildi.Ala atlara binmiş nöbetçilerin eşliğinde Ergenekon'dan çıkış başladı.Herkes mutluluktan adeta uçuyordu. Atlar sanki kayalarda değil de bulutların üstünde gidiyormuş gibi yol alıyor, sanki nal sesleri dahi duyulmuyordu. Biraz buruk ama çok sevinçle yola koyuldular.

... Göktürkler o günü ve geceyi unutamadılar. Adına Ergenekon'dan çıkış günü dediler. O gün demiri ateşle ısıtıp, demiri şekillendirdiler. O gün, o tarih böylece bayram kabul edildi. Dilden dile anlatıldı. Destan oldu...

Bu metin Damla Yayınevi'nin Büyük Türk Destanları Serisi Ergenekon Destanı kitabından uyarlanarak yazılmıştır.

Ergenekon Destanı Etkinlik Kağıdı

Soru 1: Siz Ergenekon'da olsanız ve böyle sarp kayalıkların olduğu bir bölgede bu sorunlarla karşılaşmış olsanız ne yapardınız?

KENDİ CEVABIM

Sınıfça Kararlaştırdığımız

Soru 2: Bu sarp kayaları nasıl geçerdiniz?

KENDİ CEVABIM

Sınıfça Kararlaştırdığımız

Soru 3: Bu Ergenekon Destanı'nda bize anlatılmak istenilen nedir? Atalarımız bize acaba hangi şeylere dikkat etmemizi ve değer vermemizi istiyor?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Soru 4: Bu destanda geçen değerlerimiz nelerdir? Bu değerlere örnekler vererek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

EK-14: Ders Planı ve Etkinlik Kağıtları- 3**DERS PLANI
BÖLÜM 1**

Okulun Adı	
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	4. Sınıf
Öğrenme Alanı	Birey ve Toplum
Konu	Okunandan hareketle çıkarımlarda bulunması sağlanır.
Önerilen Süre	40+40=80 dakika

BÖLÜM II

Öğrenci Kazanımları/Hedef Davranışlar	SB.4.1.4. Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar.		
Ünite Kavramları ve Sembolleri/Davranış örüntüsü	- Yardımseverlik	- Karar verme	- Dürüstlük
Öğretme Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	- Soru- Cevap Tekniği		
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	- Köroğlu Destanı'ndan alınan bir bölüm - Projeksiyon, Bilgisayar (Uygun alt fon bulunursa açılabilir.) - Yerinde olsaydım ne yapardım? Etkinlik Kağıdı		
Öğretme- Öğrenme Etkinlikleri	Dikkat Çekme	<p>Öğretmen her zamanki gibi derse girer. Öğrencileri ile selamlaşır. Öğretmen destandan alınan bir bölüm ile sınıfa girdiği için öğrenciler ne kağıdı getirdiğini merak eder.Öğrenciler derste ne işleyecekleri konusunda sorular sorar. Öğretmen Köroğlu Destanı'ndan bir bölümü okuyacağını aslında "Destan Okuma Saati" yapacaklarını söyler ama bir ondan önce bir türkü dinleyerek derse başlayacaklarını söyler. Bu türkü Köroğlu için yazılmış bir Bolu türküsüdür.Türkü sınıfta dinlenir ve daha sonra Öğretmen Öğrencilere;</p> <p>- Köroğlu Kimdir?</p> <p>- Onun hakkında daha önce bir şeyler duydunuz mu ? sorularını yöneltir. Öğrencilerden gelen cevaplar sonucu öğretmen açıklamalarına başlar.</p>	

Güdüleme	<p>"Bolu da ün salmış bir halk kahramanıdır. Bolu Beyi'nin zalimliklerine karşı halkı koruyan iyinin dostu, yardımsever, dürüst; kötülerin ise düşmanı bir kahramandır." kısa bir giriş yapıldıktan sonra Köroğlu Destanı'ndan bir bölümü öğretmen okuyacağını öğrencilere bir daha belirtilir. Burada Köroğlu'nun babasının başından geçenler ve Bolu Beyi'ni tanıyacaksınız. Dikkatli dinlemelerini ve aralarda sorular sorulacağını öğretmen belirtir. Dinlemede öğretmen kuralları hatırlatarak daha sağlıklı bir işleyiş için öğrencilere son uyarısını yapar ve bu destanda aslında kişilerin sevgi, saygı, dostluk, kardeşlik vb. değerlere sahip olmasının yaptığı davranışlara da etki ettiği; bu değerlere sahip olmayan kişilerin zalimce davrandığı; bu değerlere sahip kişilerin güzelce yaşadıklarını görececeklerini ve dikkat etmeleri gerektiği söylenir. Öğrencilere destan okunmadan önce "Yerinde olsaydım ne yapardım?" Etkinlik kağıdını dağıtır.</p>
Derse Geçiş	<p>Öğretmen Destanı okumaya başlar. Destan saati başlamıştır.</p> <p>Destan okumaya devam eden öğretmen 1. soruya (Siz Yusuf Ağa'nın yerinde olsaydınız "Bulmadan dönersen, gözlerini kör ederim." sözden sonra ne yapardınız?) geldiğinde soruyu yöneltir. Öğrencilerin cevaplarını etkinlik kağıdına yazmasını ister. Sonra birkaç cevap alıp okumaya devam eder. Soru 2 de Bolu Beyi'nin yerinde siz olsaydınız güzel bir at isterken önünüze cılız bir atın geldiğini görseydiniz ne yapardınız? (Ama Yusuf Ağa'nın attan çok iyi anladığını unutmayın) diyerek öğrencilerin etkinlik kağıdındaki 2. soruya cevap vermeleri istenir. Cevaplar tamamlandıktan sonra öğretmen okumaya kaldığı yerden devam eder. Soru3: Orada bulunan Bursa halkının yerinde siz aynı durumla karşılaşmış olsaydınız ne yapardınız? sorusu sorulur ve cevaplanması beklenir. Soru4: Darda kalana zahmet mi olur sözünden ne anlıyorsunuz? Örnek vererek açıklayınız. öğrencilere yöneltilir ve cevaplamaları beklenir. Son soru olarak destanda Yusuf Ağa'nın yerinde olsanız ve gözleriniz görmese ne yapardınız? Nasıl zorluklarla karşılaştınız? sorusu yöneltilir. Öğretmen destandan alınan bir bölümün bittiğini ama daha sonraki derslerimizde devam edeceklerini söyler.</p>
Etkinlikler	<ul style="list-style-type: none"> - Türkü Dinleme - Öğrencilere Köroğlu Destanı'ndan alınan bir bölümün okunması. (Destan Saati) - "Yerinde olsaydın sen ne yapardın?" Etkinlik kağıdının doldurulması.
Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev,deney)	<p>Öğrencilerden günün etkinliği hakkında ufak bir günlük tutup düşüncelerini yazması istenir. Öğretmen etkinliklerin devam edeceğini ve bu günlük yazma işini sürdüreceklerini anlatır.</p>
Grupla öğrenme etkinlikleri	<p>Destan Saati</p>

ÖZET	<p>Öğretmen dersin sonunda öğrencilere Köroğlu'nun babasının başından geçen bu olayın aslında Köroğlu Destanı'nın yazılma serüveninin başlangıcı olduğunu belirtir. Yusuf Ağa'nın gözlerinin kör edilmesi zalim Bolu Beyi tarafından olmuştu. İki gözümüzün görmediğini bir hayal edin ne kadar zor bir hayatımız olurdu değil mi? Öyle insanlara yardım etmek ve onların sıkıntılarını gidermek çok önemlidir. Hayatımızda etrafımıza baktığımızda kiminin gözü görmüyor Yusuf Ağa gibi, kiminin kolu,bacağı bir uzvu eksik, kimi ise doğuştan belirli sıkıntıları oluyor. Farklı özelliklerde olsak da onlar da insan. Onların da bizim gibi duygusu var. Yarın bir kaza geçirip onlar gibi olmayacağımız ne malum ? Biz her zaman etrafımızdaki farklılıkları zenginlik olarak görmeliyiz. Farklılıkların hayatımızın renkleri olduğu ve bu renklerin olmaması durumunda her yerin bembeyaz olduğu bir ortamı düşünmeleri sağlanır. Kimsenin kimseyi görmediği bembeyaz bir ortamda hayatın da eğlenceli olmayacağı belirtilir. Saygının önemli bir değer olduğu ve bu değer en önemli ögesi olan farklılıklara saygının hayatı ne denli sardığından söz edilir. Öğrencilere bugünkü işlenen dersle alakalı günlük tutmaları ödev verilerek ders sonlandırılır.</p>

BÖLÜM III

Ölçme-Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> - Etkinlik kağıtlarındaki cevaplar - Konuşma sırasındaki öz güveni, ses tonu vb. özelliklere göre yapılır. - Derse katılım ve düşüncelerini özgürce sunabilmesi
Dersin Diğer Derslerle ilişkisi:	<p>İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersi ile Sosyal Bilgiler dersinde geçen değerlerle ilişkilendirilebilir. (Saygı,Dostluk,Sorumluluk vb.)</p>

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına ilişkin Açıklamalar	<p>Öğretmenin süreci en iyi şekilde idare etmesi beklenmektedir.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Giriş bölümü için ayrılan sürenin (10 dk) - Destan okunması için ayrılan süre (20 dk.) -Öğrencilerin soruları cevaplaması için ayrılan süre (15 dk) - Öğretmen tarafından yapılan etkinlikler (Drama, resi vb.) (10 dk.) - Sonuç ve açıklamalar için ayrılan sürenin (15 dk) olması beklenmektedir.
---	---

	<p>Sonuç için açıklamalar öğrenciler tarafından çoğunun verileceği düşünüldüğü için öğretmen sadece konunun önemli noktalarına değinir ve bu noktalarda önemli açıklamalar yapar. Süre. içinde etkinlik kağıtları ile ve derse katılımı değerlendirme çalışması yapıldığı ve ödev olarak günlük tutulması istendiği için ayrı bir süre tanımı yapılmamıştır.</p> <p>Öğrencilerin farklılıklara saygı konusunda bilinçlenmesi ve bu değer aslında var olması gereken ve hayatımızı devam ettirmemiz için gerekli bir özellik olduğunu anlamaları beklenir. Etkinliklerden hareketle öğrencilerin farklılıklara saygılı olmanın olmazsa olmaz olduğunu düşünmeleri sağlanır. Öğrencilerin destanda kendini kahramanlar yerine koyarak yaşamış yaşanmış bir olaydan esinlenerek düşüncelerini ortaya çıkarmak ve bu düşüncelerinde oluşan cevapların fark edilmesi beklenmekte ve bu beklentiye binaen açıklamalarla farklılıklara saygının önemine ulaşması düşünülmektedir.</p>

KÖROĞLU DESTANI

Vaktiyle kıtlığın baş gösterdiği Sivas'tan para kazanmak ve ailesinin geçimini sağlamak için yollara düşüp Bolu'ya giden ve Bolu Beyi'nin at bakıcısı olan Köroğlu'nun babası Yusuf ağa varmış... (Destanda önceden anlatılanlardan özet önemli bir bölüm)

Çalışmasından altı ay geçmişti. Yusuf ağa yeterince para biriktirmişti. Bir hafta daha çalışıp Sivas'a geri dönmeyi düşünüyordu. O günlerde Bolu Beyi, Yusuf Ağa'yı çağırdı. Çiftliğinde yüzlerce at olduğu halde, bunların hepsinden daha iyi, daha hızlı koşan ve daha çevik bir at istiyordu. Yusuf Ağa'ya:

- Öyle bir at istiyorum ki, çiftliğimdeki atların hepsinden daha iyi olsun. Hızına hiçbir at yetişemesin. Ben ona bindiğimde kimse beni yakalayamasın. Bugünden tezi yok, bana böyle bir at bulasın, dedi. Yusuf Ağa:

-Elimden geleni yaparım, diyerek dışarı çıktı. Yusuf Ağa kapıdan çıkar çıkmaz Bolu Beyi arkasından seslendi:

-Bulmadan dönersen, gözlerini kör ederim bilesin!

(SORU 1; Siz Yusuf Ağa'nın yerinde olsaydınız "Bulmadan dönersen, gözlerini kör ederim." sözden sonra ne yapardınız?)

Yusuf Ağa bu sözleri duyunca irkildi. Kendi kendine "İnşallah iyi bir at bulurum. Ama bulamazsam da her halde böyle bir kötülük yapacak kadar zalim değildir." diye düşünerek, Bolu Beyi'nin konağından çıktı.

Çıkıp şehirdekilerle görüştü. Sokak sokak şehrin her tarafını dolaştı. At satanlara, atı olanlara sordu.Ama Bolu'da istediği gibi bir at bulamadı.Bunun üzerine şehirden dışarı çıktı. Aradı, sordu, soruşturdu. Derken Bursa'ya kadar vardı.Bursa ilinin yeşil çayırlarında yetişmiş pek çok at vardı. Ama onların hiçbirini uygun görmedi.

İyi cins olduğunu düşündüğü atlara biniyor,onları deniyordu. Bazı atlar, çamurda fazla iyi yürüyemiyordu.Bazıları çok fazla yol gitmeden yoruluyordu. Bazıları güçlü kuvvetli olduğu halde hastaydı.

Derken,bir at satıcısının atları arasında cılız ve kır bir tay gördü. Onu görür görmez soylu ve safkan bir at olduğunu anladı.Hemen yanına yaklaştı ve satıcıyla konuştu.

-Bu tay kaç yaşında? Satıcı:

-Üç yaşına yeni basmış efendim,onu yeni satın aldım. Geldiği yerde kıtlık olduğu için pek sıkı kalmış.Ama safkan ve soylu bir atmış.

- Belli. Kemikleri,duruşu,bakışı, her şeyi farklı...İzin verirsiniz, binip denemek isterim.

-Elbette, buyrun.

Yusuf Ağa, sıkı taya binerek, tur atmaya başladı.Tay, uzun süre yorulmadı. Diğer besili atların hepsinden daha uzun süre yol aldı. Çamurda, taşlı yollarda ve tepeye çıkarken zorlanmıyordu.Yusuf Ağa çok mutluydu. İşte bu tay, tam Bolu Beyi'nin istediği gibi bir at olacaktı.Bu at bir de iyi beslenir ve güzel bakılırsa, hiçbir at onun hızına yetişemezdi.

Yusuf Ağa aradığını bulmanın sevinciyle satıcıya istediği parayı ödeyip kır atı satın aldı. Sonra Bursa'ya geldiği atı da satarak kır ata binip,Bolu'ya doğru yola çıktı. Yolda giderken Bolu Beyi'nin böyle bir cins atı ona bulduğum için, kendisini ödüllendireceğini hayal etti.

Yusuf Ağa konağa geldiğinde, Bolu Beyi'nin adamları, onu böyle çelimsiz bir atla görünce şaşkırdılar. Onun etrafını sardılar:

- Bolu'nun en zengini olan beyimize bunu mu getirdin, diye sordular.

Onunla alay ettiler.Derken, bahçedeki gürültüyü duyan Bolu Beyi dışarı çıktı. Kır atı görünce:

-Bre bu ne biçim attır Yusuf Ağa. Ben sana öyle bir at bul ki, herkesin atından daha çevik olsun,demedim mi,diye bağırdı.

Yusuf Ağa şaşırmişti. Hani ya onu kaç aydır at bakıcısı olarak çalıştırıyordu. Hani ya onu at konusundaki bilgisine güveniyorlardı.

-Ben, dedi çekinerek, pek çok atlar denedim. Hiç birinde bunda olan kabiliyetler yok.Emin olun bu atın üstüne bir at daha yok.

(Soru 2: Bolu Beyi'nin yerinde siz olsaydınız güzel bir at isterken önünüze cılız bir atın geldiğini görseydiniz ne yapardınız? (Ama Yusuf Ağa'nın attan çok iyi anladığını unutmayın)

Yusuf Ağa böyle dediyse de kimseyi inandıramadı. Hele Bolu Beyi küplere binmişti.O kadar sinirlenmişti ki, herkes aman sinirini benden çıkarmasın diye etrafa kaçmıştı. En sonunda Yusuf Ağa'ya:

-Ben sana demedim mi, eğer bana doğru dürüst bir at bulamazsan gözlerini kör ederim, diye bağırdı. Yusuf Ağa:

-Bakmayın bu atın böyle cılız olduğuna. Kıtlıktan dolayı bu hale gelmiş.Çok soylu bir attır.Bakılırsa,benzeri zor bulunur bir attır, dediyse de inandıramadı.

Bolu Beyi, hemen yüreği parasıyla satılmış adamlarına işaret etti.Adamlar Yusuf Ağa'yı yakaladıkları gibi ellerini ayaklarını bağladılar. Ve zavallı Yusuf Ağa'nın gözlerini ateşle kör ettiler.Artık ömrünün sonun dek kör olarak yaşayacaktı.

Yusuf Ağa artık hem işsiz kalmıştı, hem de kapkaranlık bir dünyada yaşıyordu. Onu kır atına bindirdiler ve konaktan dışarı attılar.Üstelik aylardır kazandığı paranın bir kuruşunu ona vermediler. Yusuf Ağa "Başımıza bu da gelecekti," diye diye yollarda ilerledi. Bolu halkı onu böyle sokaklarda at üstünde bir oraya, bir buraya giderken görünce çok şaşırıyorlardı. Gözlerini görünce içleri parçalandı:

- Sana ne oldu böyle, diye sordular. Yusuf Ağa olanları onlara anlattı. Herkes:

-Vah vah, zalim Bolu Beyi, demek bunu da yaptı. Elbet bir gün cezasını görecektir, dedi.

(Soru3: Orada bulunan Bursa halkının yerinde siz aynı durumla karşılaşmış olsaydınız ne yapardınız?)

Oradakilerden biri:

- Senin kimin kimsen yok mu, seni nereye götürelim, diye sordu. Yusuf Ağa:

-Sivas'ta bir garip oğlum ve hanımım var. Aylar var ki yolumu gözlerler, dedi.

İçlerinden biri:

- Ben seni Sivas'a götürürüm, diye atıldı. Yusuf Ağa:

- Sana zahmet vermek istemem ama başka çarem yok, diye boynunu büktü.

Genç Adam:

- Darda kalana yardım etmek zahmet mi olur!

(Soru4: Darda kalana zahmet mi olur sözünden ne anlıyorsunuz? Örnek vererek açıklayınız.)

Bu metin Timaş Yayınları'nın Destan Yazarlar Serisi Köroğlu Cesur Yiğit kitabından uyarlanarak yazılmıştır.

YERİNDE OLSAYDIM NE YAPARDIM? ETKİNLİK KAĞIDI

SORU 1; Siz Yusuf Ağa'nın yerinde olsaydınız "Bulmadan dönersen, gözlerini kör ederim." sözden sonra ne yapardınız?

Soru 2: Bolu Beyi'nin yerinde siz olsaydınız güzel bir at isterken önünüze cılız bir atın geldiğini görseydiniz ne yapardınız?

Soru3: Orada bulunan Bursa halkının yerinde siz aynı durumla karşılaşmış olsaydınız ne yapardınız?

Soru4: Darda kalana zahmet mi olur sözünden ne anlıyorsunuz?

Soru 5: Yusuf Ağa'nın yerinde olsanız ve gözleriniz görmese ne yapardınız? Nasıl zorluklarla karşılaştınız? Zorlukları aşmak için neler yapardınız

EK-15: Ders Planı ve Etkinlik Kağıtları- 4

**DERS PLANI
BÖLÜM 1**

Okulun Adı	
Dersin Adı	Serbest Etkinlik (Herhangi Bir Derste Uygulanabilir)
Sınıf	4. Sınıf
Ünite	-

Konu	Değerlerimiz
Önerilen Süre	40 + 40+ 40=120 dakika

BÖLÜM II

Öğrenci Kazanımları/Hedef Davranışlar	<ul style="list-style-type: none"> - Öğrencilerin değer yargılarını anlamak, - Değerlerin öğrencilerin yaşamlarındaki yerini ortaya çıkarmak, - Grup çalışmasında iş birliği, ortak karar vb. özellikleri deneyimlemek, 	
Ünite Kavramları ve Sembolleri/Davranış örüntüsü	<ul style="list-style-type: none"> - Adalet - Dostluk - Dürüstlük - Oz Denetim - Sabır - Eşitlik - Saygı - Sevgi - Sorumluluk - Vatanseverlik - Yardımseverlik 	
Öğretme Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	<ul style="list-style-type: none"> - Grup Çalışması -Grup içi Beyin Fırtınası(Grup içi senaryo yazımında) -Drama (Isınma- Canlandırma- Değerlendirme) 	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	<ul style="list-style-type: none"> - Beyin Fırtınası (Grup içi senaryo yazımında) -Grup çalışması - Haydi Hikayeni Canlandır!Etkinlik Kağıdı 	
Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri	Dikkat Çekme	Öğretmen her zamanki gibi derse girer. Öğrencileri ile selamlaşır. Öğretmenin elinde etkinlik kağıtları bulunmaktadır. Öğrenciler bu derste de ne yapacaklarını merakla sorarlar. Öğretmen öncelikle bir etkinlik kağıdı dağıtacağını söyler. Öğretmen grupları oluşturur. Sınıfın mevcuduna göre 2 şer, 3 er veya 4 er grup oluşturulabilir. Öğrencilere bir konu verileceği ve bu konuda düşüncelerini grupla ortak bir karar vererek hikaye oluşturmalarını isteneceği belirtilir.Öğretmen aslında ne yapacakları konusunda bilgilendirme ile neler yapacakları konusunda derse dikkati yoğunlaştırmıştır.
	Güdüleme	Öğretmen Haydi Hikayeni Canlandır! Etkinlik Kağıdında verilecek kelimelerin değerlerimiz olduğundan bahseder. Öğretmen Değerlerimizin yaşamımızı yönlendiren, bize iyiyi ve kötüyü gösteren, toplumumuzda her bireyde bulunması görüşünün fazlalıkla olduğu davranış ve özelliklerin olduğunu belirtir. Burada değerlerimizle alakalı bir etkinlik düzenleyeceğiz. Bu etkinliğin sonunda yazdığımız hikayeyi bir de sınıf içinde dersin ikinci kısmında sergilemelerini isteyeceğini belirtr.. Bu çalışmada hem değerlerimizin neler olduğundan haberdar olacağız hem de değerlerimizi nerede, nasıl,kullandığımızı da görmüş olacağız, diyerek etkinliğe geçilir.

	Derse Geçiş	Haydi Hikayeni Canlandır!Etkinlik Kağıdı dağıtılıp gruptan etkinlik kağıdında yazan bir değerimizi seçip boyamaları ve bu boyadıkları değerimiz ile ilgili yaşadıkları bir olay da olabileceği, bu değerle alakalı kendilerinin yazdığı bir senaryo da yapılabileceği veya hiç olmadık ve ilginç bir metin yazarak olayı ve değere vurgu yapabilecekleri belirtir. Etkinlik sürecinde öğretmen konu hakkında yine öğrencilere yardımcı olur. Senaryo yazımı konusunda öğrenciler cesaretlendirilir. Güzel senaryolar çıkacağından emin olduğunu ve bunu en güzel şekilde sergileyecekleri konusunda öğretmen düşüncelerini söyler. Öğrencilere senaryolarını yazmaları için uygun süre verilir. Erken bitiren öğrencilerin istenirse sergilemesi sağlanır. Böylece sınıf içi ortam düzeni de bozulmamış olur.
	Etkinlikler	<ul style="list-style-type: none"> - Grup Çalışması - Beyin Fırtınası (Grup içi) -Drama
	Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev,deney)	Öğrencilerden günün etkinliği hakkında ufak bir günlük tutup düşüncelerini yazması istenir. (Öğretmen etkinliklerin devam edeceğini ve bu günlük yazma işini sürdüreceklerini anlatır.)
	Grupla öğrenme etkinlikleri	<ul style="list-style-type: none"> - Grup çalışması - Drama (Hikaye yazıp ;canlandırmaları)
ÖZET	<p>Öğretmen grup çalışmaları için bir ders süresi verir. Grup çalışmalarından sonra öğretmen senaryoların sergilenmesi için grupların adı ile grupları çağırır. Erken bitirmeleri durumunda drama için materyal hazırlayabilecekleri konusunda öğrencilere bilgilendirme yapılır.</p> <p>Öğrenciler dramayı sergilemeden önce drama planında olması gereken aşamaları (ısındırma, etkinlik, canlandırma; ve değerlendirme) basamaklarını drama planında olduğu gibi düzenler ve uygular.Öğretmen değerlerimizin hayatımızın her anında olduğunu, yaşamımızı güzelleştirmek için toplumca ortak olarak çoğumuzun kabul ettiği davranış ve özellikler olduğu söylenir. Bunların yaşamımızdan çıkması ile toplumsal düzenin bozulacağı ve bu düzenin daha kötüye gideceği belirtilir. Öğrencilerin değerlerin önemine varması ve bu değerlere sahip çıkması konusunda daha fazla bilgi öğretmen verebilir.</p>	

BÖLÜM III

Ölçme-Değerlendirme	<p>- Drama sunumu</p> <p>- Öğrencilerin kendini ifade edişleri,</p> <p>-Grup çalışması içindeki durumu</p>
Dersin Diğer Derslerle ilişkisi:	Tüm derslerde ve öğretim programlarında olan Kök değerlerimizle ilişkilendirilebilir.

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına ilişkin Açıklamalar	<p>Öğretmenin süreci en iyi şekilde idare etmesi beklenmektedir.</p> <p>-Öğretmen açıklamaları ve giriş (10 dk)</p> <p>-Senaryo yazım etkinliği ve materyal hazırlanması (30 dk)</p> <p>- Isınma ve Dramatizasyona geçiş (15 dk)</p> <p>- Dramatizasyonların sergilenmesi ve değerlendirilmesi (25 dk) Her grup için 5 dk belirlenir.</p> <p>- Sonuç ve açıklamalar (10 dk) olması beklenmektedir.</p> <p>Sonuç için açıklamalar öğrenciler tarafından çoğunun verileceği düşünüldüğü için öğretmen sadece konunun önemli noktalarına değinir ve bu noktalarda önemli açıklamalar yapar. Süre. içinde etkinlik kağıtları ile ve derse katılımı değerlendirme çalışması yapıldığı ve ödev olarak günlük tutulması istendiği için ayrı bir süre tanımı yapılmamıştır.</p> <p>Öğrencilerin değerlerimiz konusunda bilinçlenmesi ve bu değerlerin aslında var olması gereken ve hayatımızı devam ettirmemiz için gerekli bir davranış ve özellik örüntüsü olduğunu anlamaları beklenir. Etkinliklerden hareketle öğrencilerin değerlerimizin olmazsa olmaz olduğunu düşünmeleri sağlanır.</p>
---	---

DRAMA DERS PLANI

Ünite: -

Sınıf : 4

Süre : 1 Ders Saati (40')

Aşama : Zihinde Yapılandırma, Kendini İfade Etme, Ölçme ve Değerlendirme

Yöntem : Dramatizasyon

Gerekli Materyaller: Sunum için gerekli tüm malzemeler (Öğrenciler tarafından hazırlanan, düşünülen)

Doğrudan Verilecek Değer: MEB öğretim programlarında geçen 16 kök değer

İşleniş

A- HAZIRLIK-ISINMA

1. Etkinlik

Öğrenciler çember olurlar ve öğretmen tarafından verilen komutlara uygun olarak sınıfta hareket ederler. Öğrencilere ayağımızın kesik olduğunu ve tek ayakla gitmesi gerektiği söylenir. Daha sonra öğrencilere çember içinde bir arkadaşla karşılıklı durmalarını ve arkadaşının sürekli konuşmasını dinlemek zorunda olduklarını belirtir. (Burada öğrencilerin sabır duyabilmeleri istenmektedir) Öğrencilere iki gözlerinin de görmediği söylenerek yürümleri istenir.(Öğretmen herhangi bir sakatlanma durumuna karşı dikkatli olur)Sonra ikili grup olunarak arkadaşlarının birinin yere düşmesi ve sakatlanması durumu söylenir. Diğer arkadaşının ne yapacağına bakılır. Sonra kulaklarını iki eliyle kapatarak öğrencilerin birbirine seslenmelerini ister. Öğretmen etkinliğin ısınma bölümünü bitirir.

B- CANLANDIRMA

2. Etkinlik

Öğrenciler çember olurlar ve Hikaye yazımında olanlar birlikte olacak şekilde gruba ayrılırlar. Her grup sınıfın bir köşesine durur. Öğretmen mekânın ortasına ilk grubun gelerek yazdıkları senaryoyu sergilemelerini ister. Canlandırmada hikayeden başka bir doğaçlama da yapabilecekleri belirtilir. Kendilerinin de yazdıkları senaryoya bir şeyler katabilecekleri söylenir. Canlandırma ve drama için öğrencilere ortam bırakılır.

C- DEĞERLENDİRME

Öğrencilere Etkinlik kağıdı dağıtılarak öğrencilerin doldurması sağlanır. Öğretmen son bir dersi toplama ve ders ile dramada neyi anlatmak istediklerini açıklayarak dersi bitirir.

DEĞERLENDİRME KAĞIDI

3. Etkinlik

1- Gözlerini kapattığında neler hissettin? Gözleri görmeyen birini görsen bundan sonra ne yaparsın?

2-Tek ayakla gezerken ne gibi zorluklar yaşadın ? Bu zorlukları atlatmak için bu durumda olan insanlara nasıl yardım ederdin?

3- Arkadaşın yere düştüğünde ne yaptın ? Bunu neden yapmak istedin? Bunu yapmasaydın bir şey olur muydu?

4- Etkinlikte canlandırmalarda hangi değerın önemine değindin? Bahsedilen değer olmasaydı neler olurdu?

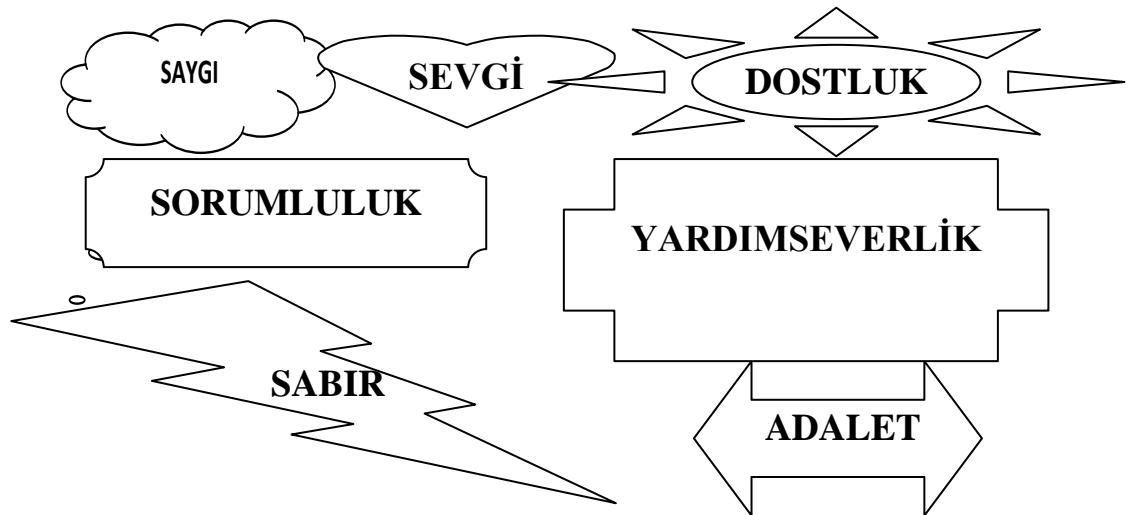
4. Etkinlik

Aşağıdaki alanların öğrenciler tarafından doldurulması sağlanır.

Bu dersten.....
.....
.'ları öğrendim.
Bu dersin drama ile işlenmesi bana
.....
..... kazandırdı.

Grup Adı:

Haydi Hikayeni Canlandır!...

			-Cesaret, Vatan (Yurt)	3
			- Savaşmak	1
		-Vatanımızı sevdik.	- Kahraman	2
			-Vatansever olmak	3
<i>Deney Grubu 1</i>	<i>Vatanseverlik</i>	-Bayrak sallayan bir çocuk.	-Vatanını sevmelisin.	4
			-Yurdumuzu korumalıyız.	5
		-Vatanımızı korumalı.		5
		-Vatanseverlik.	-Vatanımız için çalışmalıyız.	2
			- Atatürk vatanını çok seviyordu.	2

		<i>Vatanseverlik</i>	
<i>Deney Grubu 2</i>	-Atatürk vatanına çok önem verirdi.	2	4
	- İki kişi resim çizmiştir ve el ele tutuşmuşlardır. Burada birlik ve beraberlikten bahsettiğini düşünülür.	2	3
	-		5
	- Vatanımızı korumak ve sevmek için herkese adaletli davranmamız gerekir.	3	1
	- Herkesi sevmeliyiz, vatanımızı korumalıyız	2	2
	-		1
	- Ben vatanımı severim.	2	1
			3
			1
			3

Ek-17: Öğrencilerin Saygı Değerine Yönelik Düşünceleri

Deney Grupları	Değerler	Poster Çalışması (Eğitim Öncesi)	Frekans Değeri	Değerleri Anlamlandırma Kağıdı (Eğitim Sonrası)	Frekans Değeri
Deney Grubu 1	Saygı	- Misafir gelirken büyüklerin elinden öpmeliyiz.	2	- Öğretmenimize saygılı olmak.	4
		- Birinin önüne tükürmemeliyiz.	1	- Saygılı durmak.	1
		-Birilerine küfür etmemeliyiz.	1	- Büyüklere, nenene, dedene, amcaya.	2
		-Biri konuşurken konuşan kişinin sözünü kesmemeliyiz.	3	- Komşuya saygı.	1
		-Dedem yanımda otururken düzgün oturdum.	3	- İnsanlara saygı.	2
		-Misafir gelirken gürültü yapmamalıyız.	4	- Anne ve babaya saygı.	4
				- Anne ve babaya saygı.	4
				- Hoşgörü	1
				- Sabırlı olmak.	2
				- Saygı güzeldir.	1
		- Bilinçli olmak.	1		
		- Başkalarının fikirlerine saygılı olmalıyız.	2		
		-Arkadaşlarımızın dediklerine saygı duymalıyız.	3		
		- Misafirlere saygı.	4		

				- İnsan büyüklerine saygılı olmalı.	3
			1	- İnsanlar küçüklerine saygılı olmalı.	2
		- Bir resimde annesini ve kendisini çizmiştir. Anneme saygı duyarım yazmıştır. Anneme ve kardeşime saygı duyarım diye ayrıca yazmıştır.	1	- Saygı bir değerdir.	1
				- Ben öğretmenime saygılı olurum.	4
			2	- Bir kişinin büyüklerine iyi davranması.	4
<i>Deney</i>		- Vatanımıza saygılı olalım.	3	-Aile, arkadaş, akrabalarım saygı gösteririm.	2
<i>Grubu</i>	<i>Saygı</i>	- İnsanlara saygılı olalım.	1		
2		- Öğretmenime saygı duyarım.		- Arkadaşlarıma, aileme, öğretmenime yalan söylemem.	2
		- Arkadaşlarıma saygı duyarım.	1	- Sevgi, yardımlaşma, dostluk.	1
		- Saygı olmasaydı insanlar kavga ederdi.	2	- İnsanlara, yaşlılara saygı.	3
				- Herkese saygılı olalım.	2

Ek-18: : Öğrencilerin Sevgi Değerine Yönelik Düşünceleri

Deney Grupları	Değerler	Poster Çalışması (Eğitim Öncesi)	Frekans Değeri	Değerleri Anlamlandırma Kağıdı (Eğitim Sonrası)	Frekans Değeri
Deney Grubu 1	Sevgi	- Öğretmeni sevmek çok güzel.	1		
		- Sevgiyi öğret herkese.	1	- Anne, hala, dayıya	3
		- Kendimizden küçüklere sevgi göstermeliyiz.	1	-Vatana sevgi	2
				- Aileye sevgi	4
		- Sevgi sevgi, Sevgi ne güzel bir şeydir, Sevgiye gurur duyuyoruz, Herkes çocuk genç yaşlı.	2	- Evlat sevgisi	2
				- Babam sevgiyi bilir.	2
		- Çocuklara Sevgiyi Öğretmeliyiz.	1	- Çocuklar ve annelerin sevgisi	2
				- Kardeşlerime olan sevgi	3
		-Resimde biri büyük biri küçük iki öğrenci el ele tutuşup gülüyor.	1		

Deney Grupları	Değerler	Poster Çalışması (Eğitim Öncesi)	Frekans Değeri	Değerleri Anlamlandırma Kağıdı (Eğitim Sonrası)	Frekans Değeri
Deney Grubu 2	Sevgi	<p>- Sevgi ile ilgili çizilen resimde; "Sevgi güzeldir" cümlesine karşı karşıdaki "Evet!" cevabını vermiştir.</p> <p>- Sevgi her zaman yaşasın.</p> <p>- Sevgi çok güzel bir şey, çocuklar da büyükler de sevmeyi öğrensin.</p> <p>-Bu toplumda her zaman sevgi olsun.</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>1</p>	- İnsanın birbirini sevmesi.	2
				- İnsan kendine ve etrafına sevgi olmalı.	3
				- Sevgi bir değerdir.	2
				- Ben ailemi, insanları, arkadaşlarımı sevgiyle severim.	3
				- Kalp, neşe, sevmek	1
				- Bir kişinin birisi ile konuşup sohbet etmesi.	2
				- Birisinin bir canlıya sarılıp öpmesi.	2
				- Öğretmenimi severim.	5
				- Bir kişiden özür dileyip sevmek.	1

Ek-19: Öğrencilerin Öz Denetim Değerine Yönelik Düşünceleri

Deney Grupları	Değerler	Poster Çalışması (Eğitim Öncesi)	Frekans Değeri	Değerleri Anlamlandırma Kağıdı (Eğitim Sonrası)	Frekans Değeri
Deney Grubu 1	Öz Denetim	-Öğretmenim kendini kontrol ediyor.	1	- Bir soruyu yapamadığımda gidip evde araştırmak.	2
		- Oyunda kendini kontrol etmek.	2	- Futbol oynamada arkadaşımın yardım almak.	2
		-Çocuklar kendini kontrol etmediği için kötü yollara düştü.	1	- Ödevimizi düzenli yapmalıyız.	3
		- Arkadaşım kavga ederken kontrolden çıktı.	2	- Derslerimize özen göstermeliyiz.	4
				- Odamıza çok özen göstermeliyiz.	5
				-Öz denetimli olmak	2
				-Eksikliklerini tamamlama	2
		-Yapamadıklarını düzeltme.	1		

Deney Grupları	Değerler	Poster Çalışması (Eğitim Öncesi)	Frekans Değeri	Değerleri	
				Anlamlandırma Kağıdı (Eğitim Sonrası)	Frekans Değeri
				-Öğretmenimin verdiği ödevleri yaparım.	2
				-Kendimi denetlerim.	3
				-Ödevimizi, kitabımızı kontrol etmek.	2
Deney Grubu 2	Öz Denetim	- Öz denetim çalmaları önler.	2	- Vicdan	1
		- Öz denetim iyi bir kuruluştur.	1	-Aileme, arkadaşlarıma, öğretmenime saygı duyarım.	3
		- Öz denetim insanları denetlemek.	2	-Kendi kendine soru sormak.	2
				- Bir kişinin kendini kontrol etmesi.	3

Ek- 20: Öğrencilerin Yardımseverlik Değerine Yönelik Düşünceleri

Deney Grupları	Değerler	Poster Çalışması (Eğitim Öncesi)	Frekans Değeri	Değerleri Anlamlandırma Kağıdı (Eğitim Sonrası)	Frekans Değeri
Deney Grubu 1	Yardımseverlik	- Yaşlı bir insana yardım eden çocuk resmi.	1	-Arkadaşına yardım.	2
		-Arkadaşımız yardım isterse yardım etmek.	1	-Yaşlılara yardım.	2
		-Öğretmenimizin istediğini yapmak.	2	-Annemize ve babamıza yardım.	2
		- Yardım olur, Dünyayı korur, Herkes sana, Yardımcı olur.	1	-Yardıma ihtiyacı olanlara yardım etmeliyiz.	3
		- Annem küçük işlerde beni yanına çağırır.	2	- Herkese yardım etmeliyiz.	2
		- Yardımseverlik asla bitmemeli.	2	-Hayvanlara yardım etmek.	2
				-Yardımsever olmak.	1
				-Başı dertte olana yardım etmek.	2
				- Kurtarmak.	1
				- Ağır işleri yapmak.	2

		- Arkadaşlarımıza yardım etmeliyiz.	2
		- Yardıma ihtiyacı olanlara yardım etmeliyiz.	4
		- Yardım edince sevinirim.	1
Deney Grubu 2	Yardımseverlik	-Arkadaşlarımıza, küçüklerimize, büyüklerimize yardım etmeliyiz.	
		- Yardımseverlik güzel bir değerdir.	2
		- Arkadaşlarımıza ve akrabalarımıza yardım etmeliyiz.	2
		- Arkadaşlarımızın bir yeri kanıyorsa büyüklerimizden yardım isteyebiliriz.	1
			1
			2
			2
			1
			2
			1
		- Birisi yere düştüğünde yardım etmek.	2
		- Bir kız nineye yardım etti.	1
		- Yardım etmek güzel.	3
		- Yaşlı, kör, yardıma ihtiyacı olana.	4
		- Yardımlaşma, dayanışma.	2
		- Çevreme yardım ederim.	1
		- Biz yardımsever olmalıyız.	2
		- Öğretmene yardım etmek.	1

Ek-21: Öğrencilerin Sorumluluk Değerine Yönelik Düşünceleri

Deney Grupları	Değerler	Poster Çalışması (Eğitim Öncesi)	Frekans Değeri	Değerleri	
				Anlamlandırma Kağıdı (Eğitim Sonrası)	Frekans Değeri
Deney Grubu 1	Sorumluluk	-Ödevimizi yapmak.	2	-Ödevlerimi yapmak.	
		- Dersi dinlemek.	1	-Yatak toplamak.	
		-Odamızı toplamak.	2	- Okul.	
		-Bağımsızlığımızı korumak bizim sorumluluğumuzda dır.	1	-Sorumsuz olmak.	
		- Erken yatıp erken kalkmak.	2	-Çantamı hazırlamak.	
		- Vaktinde okula gitmek.	1	-Odamı toplamak.	
					-Annemize yardım etmek.
			-Küçüklere sorumluluklarım ızı yapmalıyız.		

			- İnsanın odasını toplaması.	1
			-Ödevini zamanında yapması.	2
		1	- Anne ve babasına yardım etmek.	3
	- Ödev yapan bir kız çizmiştir. Burada sorumluluklarında n birinin ödev yapmak olduğunu belirtiyor olabilir.		- Çöplerimi çöp kutusuna atarım.	2
	- Sorumluluk, insanın kendisine ait olan işleri yapmasıdır.	2	-Ben iyilik yaparım.	2
	- Sorumluluğunu yerine getiren insanlar mutlu olur.	2	-Yatağımı toplamak.	3
	-Ailede herkesin bir sorumluluğu vardır. Mesela çocuklar odasını toplar.	1	-Görevini yerine getirmek.	1
Deney Grubu 2			-Ailemizin sözünü dinlemek.	3
			-Sözümü tutarım.	2
			-Okula erken giderim.	2

Ek-22: Öğrencilerin Sabır Değerine Yönelik Düşünceleri

Deney Grupları	Değerler	Poster Çalışması (Eğitim Öncesi)	Frekans Değeri	Değerleri Anlamlandırma Kağıdı (Eğitim Sonrası)	Frekans Değeri
Deney Grubu 1	Sabır	-Öğretmenimizi sabırla dinlemeliyiz.	1	- Yemek pişerken sabırlı olmak.	1
		-Yemek pişerken sabırla beklemek.	1	- Abim lavaboya giderken sabırlı olmak.	2
		-Başarılı olmak için sabırlı olmak gerekir.	2	- Bir şeyin gelmesi için sabır göstermeliyiz.	3
		- Her şeyden önce sabır olmazsa, hiç kimse sabır olmadan yaşayamaz.	1	- Sabretmeliyiz.	2
		-Kitap okurken sabırlı olmak.	2	- Beklemek.	2
		- Ödevleri bitirirken sabırlı olmak.	3	- Ödev bitene kadar sabır.	3
				-Kardeşini beklerken.	2
				-Özlem, beklemek.	2
				- Sırada beklemek.	3
				- Doktorda, sırada, okulda.	1

Poster Çalışması						
Deney Grupları	Değerler	(Eğitim Öncesi)	Frekans Değeri	Değerleri Anlamlandırma Kağıdı (Eğitim Sonrası)	Frekans Değeri	
Deney Grubu 2	Sabır			- İnsan sabırlı bir varlıktır.	1	
				- İnsan arkadaşı konuşurken sabırlı olmalı onu dinlemelidir.	2	
			1	- Sabırla beklersek devamı da gelir.		
			2	- Sabırlı olmasalardı Edison ve diğer mucitler icatları yapamazlardı.		
			1	- Yatağında yatan biri ve başında biri vardır. Hasta olanları sabırla beklemekten bahsediyor olabilir.		
					-Ben yere düştüğümde, ağladığımda, beni dövdüğünde sabırlı olurum.	4
					-Beklemek, durmak, özlemek.	2
					-Bir kişinin sakince beklemesi.	1
					-Aileme sabırlı olurum.	2
					- Arkadaşlarıma sabırlı olurum.	2
			- Sinirlenmemek, öfkeyi kontrol et	3		
				1		

Ek-23: Öğrencilerin Dürüstlük Değerine Yönelik Düşünceleri

Deney Grupları	Değerler	Poster Çalışması (Eğitim Öncesi)	Frekans Değeri	Değerleri Anlamlandırma Kağıdı (Eğitim Sonrası)	Frekans Değeri
Deney Grubu 1	Dürüstlük		1	Arkadaşlarımıza karşı dürüst olmalıyız.	1
				- Misafirlere dürüst olurum.	2
				- Arkadaşımıza iyi davranmak.	1
				- Ailemize karşı dürüst olmalıyız.	3
				- Anne ve babamıza iyi davranmak.	1
				- Öğretmenimize karşı dürüst olmalıyız.	4
				- Arkadaşımıza ihtiyaçlarını vermek.	3
				- Kendine dürüst olmalısın.	2
				- Kardeşimize karşı dürüst olmalıyız.	1
				- Kibar olmak.	1
- Dürüst oldum.					

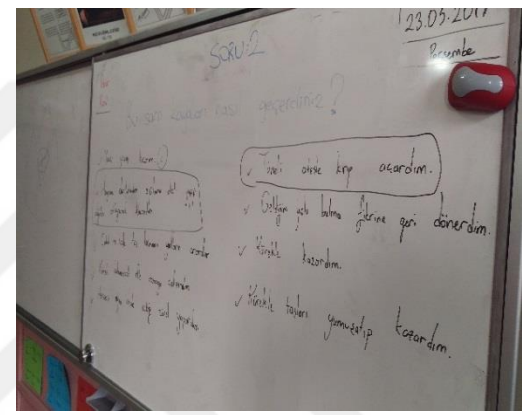
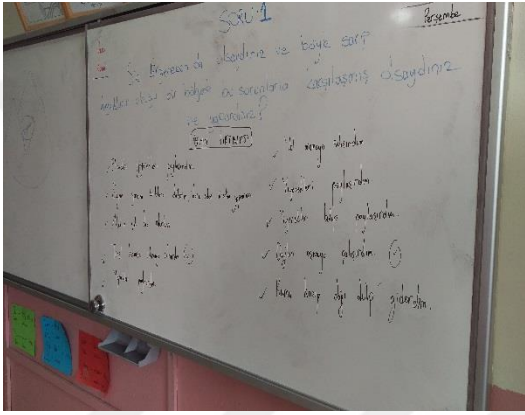
Deney Grupları	Değerler	Poster Çalışması (Eğitim Öncesi)	Frekans Değeri	Değerleri Anlamlandırma Kağıdı (Eğitim Sonrası)	Frekans Değeri
Deney Grubu 2	Dürüstlük	<p>- Herkese karşı dürüst davranmalıyız. Eğer herkese karşı dürüst davranmazsak birilerinin kalbini kırabiliriz. Lütfen herkese karşı dürüst olalım.</p> <p>- Dürüstlük olmasa Dünya kötülüğe mahsur kalır.</p> <p>- İki kişi arasındaki resimde geçen diyalogda;</p> <p>İlk kişi; Pazarlıkta seninle dürüstçe konuşacağım bana arsayı satar mısın ?der</p> <p>İkinci kişi; Sana dürüstçe söylüyorum arsayı sana vereceğim, anlaştık mı?</p> <p>İkisi en sonunda anlaşırlar.</p>	1	-Yalan söylememeliyiz.	3
				-Misafirperver olmalıyız.	2
				-Büyüklerimize karşı dürüst olmalıyız.	5
				-Ailemize dürüst olmalıyız.	2
				-	4
				- Arkadaşlarımıza dürüst olmalıyız.	1
				-İnsanlara dürüst olmalıyız.	1
				- Dürüstlük diye kitap okudum.	1
				- Doğru söz.	3
				- Mutluluk	2
-Öğretmenime dürüst olurum.	1				
-Ailemizin sözünü dinlemek.	4				
- Öğretmenime, arkadaşlarıma yalan söylememek.	2				
-Kendimize dürüst olmalıyız.					

Ek-24: Öğrencilerin Adalet Değerine Yönelik Düşünceleri

Deney Grupları	Değerler	Poster Çalışması (Eğitim Öncesi)	Frekans Değeri	Değerleri Anlamlandırma Kağıdı (Eğitim Sonrası)	Frekans Değeri
Deney Grubu 1	Adalet	-Adaletli olmalıyız.		- Otobüse binerken sırayı bozmamak.	
		-Adaleti sevmeliyiz, gurur duymalıyız.		- İnsanlarla adaleti yaşamalıyız.	
		-Çocuklara adaleti öğretmeliyiz.		- Adalet ve eşitliği bozmamalıyız.	
		- Adalet olsaydı hiç kavga olmazdı hep barış olurdu.		- Hep adaletli davranmalıyız.	
		-Adalet, saygı, sevgi bizim için vardır.		- Küçüklere.	
				-Adalet olmalı.	
				- Arkadaş, küçüklere, kardeşlere.	
			-Yalan söylememek.		
			- Hukuk, mahkeme, eşitlik.		
			- Ablana, abine.		

Deney Grupları	Değerler	Poster Çalışması (Eğitim Öncesi)	Frekans Değeri	Değerleri Anlamlandırma Kağıdı (Eğitim Sonrası)	Frekans Değeri
Deney Grubu 2	Adalet	<p>-Bir insan adaletli olursa toplumda sevilir ve toplumda adaletli olmayan kişilere örnek olur.</p> <p>- İnsan adaletli olursa sevilir.</p> <p>- Adaletli insan iyi toplumda görülür.</p> <p>- Resimde bir dağ çizmiştir. Burada adaleti dağ gibi görüp büyüklüğüne ve önemine vurgu yaptığı söylenebilir.</p>	<p>1</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>1</p>	<p>- Çevremdekilere adaleti davranırım.</p> <p>- Başka bir kişiye kalem verip başka bir kişiye kalem vermemek adalettir.</p> <p>- Adalet dürüst eder.</p> <p>- Hapis, ceza, kanun.</p> <p>- Arkadaşlarıma adaletli olurum.</p> <p>- Kendime adaletli olurum.</p> <p>- Kanun, hakim, dürüstlük.</p> <p>- Öğretmen hepimize adaletli davranır.</p> <p>- Adalet haktır.</p> <p>- Ben adalet konusunu öğrendim.</p> <p>- İnsanlar eşit ve adaletli olmalı.</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>5</p> <p>2</p> <p>4</p> <p>2</p>

EK-25 : Uygulama Örneklerine Dair Resimler

OLSAYDI NE OLURDU, OLMASAYDI NE OLURDU ?

Değerli öğrenciler,

Bu etkinlikte olsaydı ne olurdu, olmasaydı ne olurdu diye düşünmemiz amaçlanıyor. Değerlerimizin yazdığı etkinlikte bu değerlerimiz olmasaydı neler olabilirdi veya bu değerlerin olmasının bize ne gibi bir etkisi olduğunu düşüneceğiz. Düşüncelerinizi aşağıdaki boşluklara yazınız. Samimi bir şekilde cevaplarınızı yazma vakti ☺

DÜRÜSTLÜK

OLMASAYDI NE OLURDU? OLSAYDI NE OLURDU?

Karşıya geldi en yakın arkadaşlar tartıştı, küserdi ve bir daha barışlık olma zed. Sineklin insanlar kötüye yafandı, ve iyilik olma zed. Yaşlı kişilere kötü davranırdı.

Bütün insanlar barış içinde yaşardı. en yakın arkadaşlar küsme zed. Sineklin barış katırlardı. Yaşlı kadınlara iyi davranırdı onlara yardım etmeliyiz ve barış ve huzur içinde tüm ülkeler yaşardı.

YAPILANDIRILMIŞ VELİ RÖPORTAJI

Sayın Öğrenciler, Filiz ASLAN

Burada yapacağımız röportaj velimizin değerler hakkında ne düşündüklerini öğrenmektir. Burada sizin soracağınız sorular bulunmaktadır. Bu soruları velilerinize sorarak cevaplarını altında bulunan boşluğa yazınız. Cevapları velinizin söylediklerini güzel şekilde yazarak doldurunuz. Velilerinizin cevapları bize değerlerimizin büyüklerimizin gözünden ve eskilerden örneklerle görmemizi sağlayacaktır.

1- Daha önce destanları okudunuz mu? Okuduysanız hangi destanları okudunuz? Okumanızda neler etkili oldu?

Hacı İzzet Paşa okunmuş. Etkili geliyor.

2- Dede Korkut kimdir? Dede Korkut Destanı'nı duydunuz mu? Evet ise bir hikayesini anlatabilir misiniz?

Bilmeyorum duymadım.

3- Köroğlu Kimdir? Köroğlu denilince hangi özellikler aklınıza geliyor?

Ruşen aidi. Gücü geliyor.

4- Değerlerimiz denilince aklınıza ne geliyor? Değerlerimiz olmasaydı hayatımız nasıl olurdu? Örneklerle açıklayabilir misiniz?

Değerlerimizi olmasaydı hayatımızı olumsuz etkiler. Herkes için değerler önemlidir. Herkesin değerleri vardır.

Sevgili öğrenciler,

Aşağıda değerler sıralanmıştır. Bu değerler denildiğinde aklınıza neler geliyor? Bunu öğrenmek istiyoruz. Aklınıza gelen 3 şeyi karşısına yazmanızı istiyoruz. Haydi şimdi aklına geleni yaz ki bakalım eğitimlerimiz ne kadar etkili olmuş 😊

SEVGİ → Ben insanları sevgiyle severim.
→ Ben ailemi sevgiyle severim.
→ Ben arkadaşlarımı sevgiyle severim.

SAYGI → Ben aileme saygılı olurum.
→ Ben öğretmenime saygılı olurum.
→ Ben derslerimi dinleyerek öğretmenime saygılı olurum.

ÖZ DENETİM → Ben kendimi öz denetimle bakarım.
→ Ben derslerimi öz denetimle bakarım.
Ben ödevlerimi öz denetimle yaparım.

DÜRÜSTLÜK → Öğretmenime dürüst davranırım.
→ Bizim öğretmen dürüstlük konusunda bize anlattı.
Herkese dürüst davranırım.

ADALET → Öğretmenimiz bize adalet konusunda anlattı.
→ Ben adalet ne olduğunu anlattım.
→ Herkesle adil davranırım.

ÖZ GEÇMİŞ

Burhan Mikdat ALBAYRAK 01.11.1992 Trabzon Of ilçesinde doğdu. İlk öğrenimini Gemiciler Mehmet İnce İlkokulu ve Ortaokulu'nda tamamladı. 2006-2010 yılları arası İnebolu Anadolu Lisesi'nde lise öğrenimini tamamladı. 2011-2015 yılları arasında Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği bölümünü okudu. 2016 yılında Ağrı ili Taşlıçay ilçesine sınıf öğretmeni olarak atandı. 1.5 yıl birleştirilmiş sınıflar köy öğretmeni olarak çalıştı. İl Milli Eğitim bünyesindeki Ar-ge biriminde 1 seneye çalıştıktan sonra İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Ölçme Değerlendirme Birimine Ekip sorumlusu oldu. Halen orada görevine devam etmektedir. Değerler eğitimi, ölçme ve değerlendirme, sınıf eğitimi, etkinlik ve program geliştirme alanlarına ilgilidir.